

แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 (ฉบับทบทวนปี 2564)

ผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์
ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2563 วันจันทร์ที่ 28 กันยายน 2563
นำเสนอผ่านคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในคราวการประชุมคณะกรรมการ
ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2564

ทบทวนจากแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์
ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 (เปลี่ยนชื่อแผนตามมติคณะรัฐมนตรี)

คำนำ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี 2535 ด้วยวัตถุประสงค์ให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานสากล ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช เป็นสถานอนุรักษ์และสถานศึกษาพันธุ์ไม้ในสภาพธรรมชาติ เป็นศูนย์ศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาบุคลากรระดับสูงด้านพืชและการจัดการสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสถานที่เชิดชูความงาม คุณค่าของพรรณไม้ไทย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สากล การดำเนินงานที่ผ่านมาองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการรองรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง นับเป็นองค์กรสนับสนุนการพัฒนาประเทศที่สำคัญยิ่งขององค์กรหนึ่งของรัฐในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ถือเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนอย่างยิ่ง ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานให้องค์การฯ มาอย่างต่อเนื่อง และองค์การฯ ก็สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ได้มาโดยตลอด

ความสำเร็จในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ต้องมีการวางแผนระยะยาวมีทิศทางชัดเจนและมีการร่วมมือระหว่างนานาชาติ เพื่อการเป็นศูนย์กลางในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพของโลก โดยเฉพาะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก ประกอบกับประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการกำหนดกรอบทิศทางแห่งความสำเร็จ และ สนับสนุนการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สอดคล้องกับเป้าหมายภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาตินโยบายแห่งรัฐด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้กำหนดแผนวิสาหกิจระยะที่ 1 พ.ศ. 2561-2565 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2563-2565 ใช้เป็นแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ และได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายในทิศทางการดำเนินกิจการเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามความคาดหวังของแต่ละช่วงระยะเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้หน่วยงานต่างๆ นำไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ซ
ส่วนที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 แนวทางการจัดทำแผนวิสาหกิจและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์	1-3
ส่วนที่ 2 บริบทองค์กร	
2.1 ประวัติความเป็นมา	2-1
2.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง	2-3
2.3 อำนาจหน้าที่	2-3
2.4 ประเภทกิจการ	2-4
2.5 ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์	2-4
2.6 พื้นที่ดำเนินงาน	2-5
2.7 ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ	2-5
2.8 องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์	2-8
2.9 บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์	2-10
2.10 โครงสร้าง ผู้บริหารและอัตรากำลัง	2-11
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	
3.1 ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	3-1
3.2 ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์	3-8
3.3 ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ	3-9
3.4 ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้	3-10
3.5 ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์การพัฒนาธุรกิจและการบริหาร	3-10

ส่วนที่ 4	นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและจัดทำแผน	
4.1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4-1
4.2	ยุทธศาสตร์ชาติ	4-3
4.3	แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)	4-7
4.4	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	4-9
4.5	แผนปฏิรูปประเทศ	4-12
4.6	นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง	4-13
4.7	แนวนโยบายของผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction)	4-15
4.8	แผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2560 – 2564	4-16
4.9	แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (ปีพ.ศ. 2560-2579)	4-20
4.10	แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม	4-22
4.11	แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ	4-24
4.12	แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)	4-26
4.13	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)	4-26
4.14	เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant Conservation : GSPC)	4-28
ส่วนที่ 5	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรการดำเนินงาน	5-1
5.1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Envrionment Scaning)	5-1
5.2	สถานภาพของสวนพฤกษศาสตร์อื่นๆ	5-20
5.3	การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	5-34
5.4	การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	5-37
5.5	การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง	5-38
5.6	การวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)	5-40
5.7	การวิเคราะห์ความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และ ความสามารถพิเศษขององค์กร	5-45

ส่วนที่ 6	การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์	
6.1	วิสัยทัศน์องค์การสวนพฤกษศาสตร์	6-1
6.2	พันธกิจ	6-1
6.3	ค่านิยมองค์กร	6-2
6.4	การตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	6-3
6.5	แบบจำลองธุรกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (Business Model of Botanical Garden Organization)	6-5
6.6	การวิเคราะห์ scenario Planning หรือแผนที่นำทางเทคโนโลยี สู่ความเป็นเลิศ ปี 2563 – 2570 (Technology roadmap)	6-9
ส่วนที่ 7	การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	
7.1	การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)	7-1
7.2	เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG) ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) และยุทธศาสตร์และกลยุทธ์	7-8
ส่วนที่ 8	การแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงานสู่การปฏิบัติ และแผนปฏิบัติการ ประจำปี 2563-2565	7-8
8.1	การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ	8-1
8.2	แผนการปฏิบัติการประจำปีที่ตอบสนองต่อเป้าประสงค์และตัวชี้วัด	8-2
8.3	แผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.ที่ตอบสนอง ยุทธศาสตร์	8-9
ส่วนที่ 9	ปัจจัยแห่งความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน	
9.1	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)	9-1
9.2	ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน	9-2
9.3	การวัดผลการปฏิบัติงาน	9-3
9.4	การรายงานผล	9-3
ภาคผนวก 1	แนวทางการอนุรักษ์พืชหายากใกล้สูญพันธุ์	
	แนวทางการอนุรักษ์พืชหายากและใกล้จะสูญพันธุ์	ผ-1
	นियามการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ผ-4
	คำจำกัดความตัวชี้วัด	ผ-6
ภาคผนวก 2	การวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนทางเศรษฐศาสตร์	ผ-12
ภาคผนวก 3	การเปรียบเทียบข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์	ผ-17

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานอ.ส.พ	2-11
ภาพที่ 3.1 กราฟรายได้จากการดำเนินงาน	3-12
ภาพที่ 3.2 กราฟสถิติผู้เข้าเยี่ยมชม	3-13
ภาพที่ 3.3 กราฟแสดงผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด	3-14
ภาพที่ 4.1 หลักเศรษฐกิจพอเพียง	4-1
ภาพที่ 4.2 วิสัยทัศน์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ	4-3
ภาพที่ 4.3 ภาพรวมแผนยุทธศาสตร์ชาติ	4-4
ภาพที่ 4.4 ภาพรวมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ฉบับ	4-7
ภาพที่ 4.5 ภาพรวมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12	4-10
ภาพที่ 4.6 แผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน	4-11
ภาพที่ 4.7 แผนภาพแสดงเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติ	4-18
ภาพที่ 4.8 แผนภาพยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)	4-26
ภาพที่ 4.9 ภาพรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG	4-28
ภาพที่ 4.10 ภาพแสดงความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์	4-31
ภาพที่ 5.1 การขับเคลื่อนด้าน Thailand 4.0 สู่อุตสาหกรรมด้าน Smart Tourism	5-20
ภาพที่ 5.2 กราฟแสดงความเข้าใจของคนในชุมชน	5-34
ภาพที่ 5.3 กราฟแสดงสิ่งที่ชุมชนคาดหวัง	5-35
ภาพที่ 5.4 กราฟความคิดเห็นอื่นๆ	5-36
ภาพที่ 5.5 ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	5-54
ประจำปี 2563	
ภาพที่ 6.1 ค่านิยมองค์กร	6-2
ภาพที่ 6.2 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์	6-3
ภาพที่ 6.3 แผนที่นำทางเทคโนโลยีสู่ความเป็นเลิศเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันองค์กร	6-9
ปี 2560 – 2564 (Technology Roadmap)	
ภาพที่ 7.1 Balance Scorecard	7-17
ภาพที่ ผ-1 ประเมินการ EP 2563	ผ-12

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 อัตรากำลัง	2-12
ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบรายได้จากการดำเนินงานแต่ละปี	3-12
ตารางที่ 3.2 กราฟสถิติผู้เข้าเยี่ยมชม	3-13
ตารางที่ 3.2 ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานแต่ละปี	3-14
ตารางที่ 5.1 จุดแข็ง (Strengths)	5-41
ตารางที่ 5.2 จุดอ่อน (Weakness)	5-41
ตารางที่ 5.3 โอกาส (Opportunities)	5-42
ตารางที่ 5.4 อุปสรรค (Threats)	5-43
ตารางที่ 5.5 แสดงการวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์โดยใช้ TOWS Matrix	5-46
ตารางที่ 7.1 วิเคราะห์ความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กับความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษองค์กร	7-2
ตารางที่ 7.2 ตารางกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดและเป้าหมายตาม ประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์	7-9
ตารางที่ 8.1 แผนการดำเนินงานโครงการที่สำคัญตอบสนองต่อเป้าประสงค์และตัวชี้วัด	8-4
ตารางที่ 8.2 แผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการ อ.ส.พ. ที่ตอบสนองยุทธศาสตร์	8-9
ตารางที่ ผ-1 ตารางคำจำกัดความและตัวชี้วัด	ผ-6
ตารางที่ ผ-2 กลยุทธ์และเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพ	ผ-13
ตารางที่ ผ-3 เปรียบเทียบข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ผ-18

บทสรุปผู้บริหาร

แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ปี 2563 – 2565

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2563-2565) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ตามที่คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เห็นชอบ แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 ฉบับทบทวนปี 2563 ใช้เป็นแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในคราวการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 1/2563 วันจันทร์ที่ 28 กันยายน 2563 ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ และ และพระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจพระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ มาตรา ๒๕ ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนวิสาหกิจที่มีกรอบระยะเวลาห้าปี และแผนปฏิบัติการ ประจำปี โดยต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ เสนอต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน กำหนด โดยมีระยะเวลา และชื่อแผนเป็นไปตามที่แนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 กำหนด รวมถึงให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ

ต่อมาในปีงบประมาณ 2564 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทบทวนแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 และเห็นควรใช้แผนฉบับเดิมที่คณะกรรมการเคยเห็นชอบไว้ และปรับปรุงรายละเอียดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยคงสาระสำคัญดั้งเดิม และเปลี่ยนชื่อแผนตามมติคณะรัฐมนตรี ให้ใช้ชื่อว่า “แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564)” เพื่อใช้ในปี 2565 และได้นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ในภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งต้องนำเสนอภายในเดือนกรกฎาคม ของทุกปี เนื่องจากคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ หมดวาระอยู่ระหว่างรอการแต่งตั้ง และเมื่อคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ สามารถประชุมคณะกรรมการได้ ฝ่ายบริหารจึงได้นำเสนอแผนวิสาหกิจ ฉบับทบทวนปี 2564 ต่อคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2563 วันที่ 28 กันยายน 2563 เพื่อรับทราบการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ปี 2564 และขอให้นำแผนใช้ต่อเนื่องในปี 2565 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนระยะที่ 1 เพื่อนำไปกำกับดูแลดำเนินนโยบายในปี 2565 ต่อไป

แนวทางการจัดทำแผนวิสาหกิจและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์

ภายในแผนได้กล่าวถึงการทบทวนและจัดทำแผนวิสาหกิจ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 มีระยะเวลาการทบทวนทั้งสิ้น 10 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2562 - กรกฎาคม 2563 หลังทบทวนกระบวนการจัดทำแผนแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอน	กระบวนการ
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)	1.1 รวบรวมและวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในการวางแผนยุทธศาสตร์ 1.2 วิเคราะห์ S-W-O-T 1.3 วิเคราะห์ความท้าทาย / ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และ ความสามารถพิเศษองค์กร
2. การวิเคราะห์ตำแหน่งทาง ยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	2.1 กำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) 2.2 วิเคราะห์ Business Model ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อม 2.3 วิเคราะห์ Scenario Planning
3. กำหนดวัตถุประสงค์เชิง ยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)	3.1 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ / เป้าประสงค์ 3.2 การตรวจสอบความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เชิงยุทธศาสตร์กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3.3 การออกแบบระบบงาน (Work Systems) เพื่อสนับสนุนให้ องค์กรบรรลุ Strategic Objectives)
4. การกำหนดยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ (Strategic Formulation)	4.1 การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับองค์กร 4.2 การแสดงความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนซึ่งกัน และกัน
5. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan Development)	5.1 การวางแผนปฏิบัติการ 5.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงของแผนปฏิบัติการ 5.3 การจัดสรรทรัพยากร
6. กระบวนการถ่ายทอดแผนปฏิบัติ การ	6.1 การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ 6.2 การกำหนดตัวชี้วัดระดับแผนงานและโครงการ 6.3 การถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับองค์กรสู่ตัวชี้วัดระดับแผนงานและ โครงสร้าง
7. กระบวนการติดตามผลสำเร็จตาม แผนปฏิบัติการและปรับเปลี่ยน แผนงาน (Monitoring Review)	7.1 ติดตามผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ 7.2 การคาดการณ์ผลการดำเนินงาน 7.3 การปรับเปลี่ยนแผนงาน

บริบทองค์กร

อ.ส.พ. จัดทำแผนโดยศึกษาบริบทองค์กรโดยศึกษาถึงบริบทต่างๆ ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง อำนาจหน้าที่ ประเภทกิจการ ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์ พื้นที่ดำเนินงาน ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์ บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์ โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

อ.ส.พ. ได้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนไว้ดังต่อไปนี้

- ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์
- ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์
- ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ (Education)
- ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์ การพัฒนาธุรกิจ และการบริหาร

นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและจัดทำแผน

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทบทวนและนำข้อมูลในระดับประเทศ ที่เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานและการจัดทำแผนวิสาหกิจ เพื่อจัดวางยุทธศาสตร์และตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายที่ประเทศได้จัดวางไว้ภายใต้กฎหมายต่างๆ แนวทางการดำเนินงาน แผนงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เป้าหมายอื่นๆ ภายในสถานการณ์ความมั่นคงยั่งยืนของทรัพยากรพรรณพืช และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยมีสาระสำคัญของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ความสอดคล้องกับแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้อง

ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็น 4.1 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

ในส่วนยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีเกี่ยวข้อง อื่นๆ มีจำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ 1 ด้านความมั่นคง

ประเด็น 4.2.4 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

ยุทธศาสตร์ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็น (4.3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

4.3.1 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ประเด็นที่ ๑๘ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย สภาพแวดล้อมของ ประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้น อย่างยั่งยืน

แผนย่อย ๓.๑ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

๓.๑.๑ แนวทางการพัฒนา

๑) อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่มีความหลากหลาย ทางชีวภาพสูง

ในส่วนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีเกี่ยวข้อง อื่นๆ

แผนย่อย การยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๓.๕.๑ แนวทางการพัฒนา

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นอุบัติใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายหรือ แนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงานในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม นโยบายและกฎหมาย และทำให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

๑) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

๔) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 อ.ส.พ. มีหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนเป้าหมาย ทรัพยากรธรรมชาติสมดุล และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ดังต่อไปนี้

. ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย 4 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านท่องเที่ยวที่สูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

เป้าหมาย 2 เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม

ยุทธศาสตร์ ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อคืนความสมดุลสู่ธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมาย 1 รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ด้วยการรุกไปข้างหน้าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

เป้าหมาย 2 เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ

จากแผนปฏิรูปจำนวน 11 ด้านดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย

ประเด็นการปฏิรูปที่ 2 : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประเด็นการปฏิรูปที่ 3 : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ ค้ำครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

ประเด็นย่อยที่ 3.1 พัฒนาค้นข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ

ประเด็นย่อยที่ 3.2 จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งตัวอย่าง

ประเด็นการปฏิรูปที่ 4: ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

ประเด็นการปฏิรูปที่ 5 : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 5.1 จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 5.2 สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แบ่งปัน และดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้

ประเด็นการปฏิรูปที่ 6 : ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น อ.ส.พ. ยังได้มีภารกิจเชื่อมโยง แผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุง ที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงภายใต้กิจกรรม Big Rock ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้าน (6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนั้น อ.ส.พ. ยังมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่นๆ

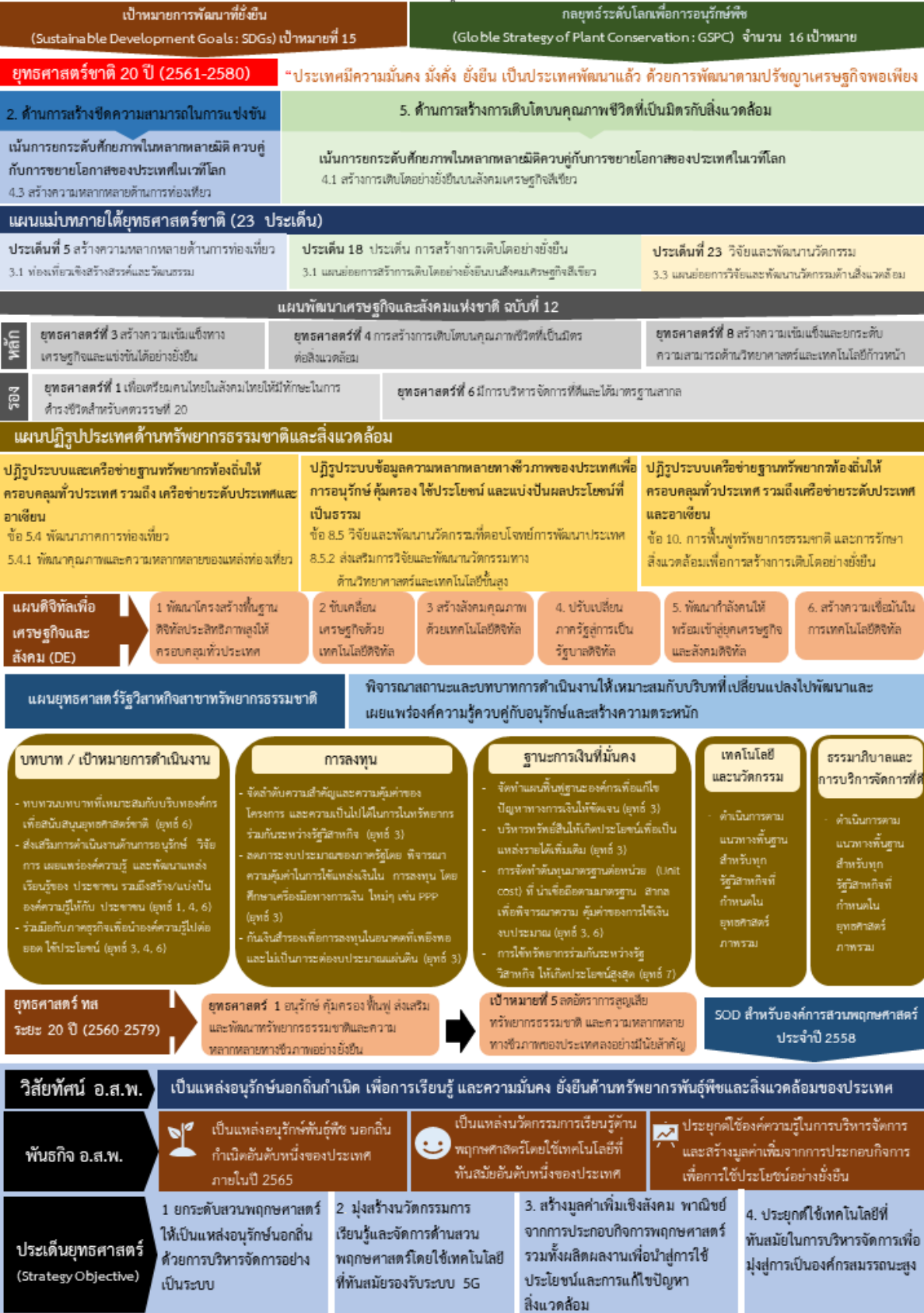
ประกอบด้วย

- แผนนโยบายของผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction)
- แผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2560 – 2564
- แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปีพ.ศ. 2560-2579)
- แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)
- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)

- เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant Conservation : GSPC)

ความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์

ภาพ 0-1 ความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม อ.ส.พ. ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกโดยวิเคราะห์จากปัจจัย 6 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) การเมือง (Political)
- 2) เศรษฐกิจ (Economic)
- 3) สังคม (Social)
- 4) เทคโนโลยี (Technological)
- 5) สิ่งแวดล้อม (Environment)
- 6) กฎหมาย (Law)

นอกจากนั้น ยังวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวประเทศไทย ในยุค 4.0 และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว รวมถึงสถานภาพ สถานภาพและสวนพฤกษศาสตร์อื่นๆ ในต่างประเทศ และในประเทศ รวมถึงมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง และได้ทำการการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อนำมากำหนดข้อได้เปรียบและความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ โดยใช้ Tows Matrix รวมถึงวิเคราะห์ความสามารถพิเศษ และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ อ.ส.พ. ต่อไป

การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

มีขั้นตอนการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ที่เป็นเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่ได้จากพันธกิจ ค่านิยมหลัก และความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร
2. พันธกิจ (Mission Statement) อธิบายถึงเหตุผลการดำรงอยู่ขององค์กร
3. กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ ที่มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

วิสัยทัศน์ (VISION)

“เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด เพื่อการเรียนรู้ และความมั่นคง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรพันธุ์พืชและสิ่งแวดล้อมของประเทศ”

พันธกิจ (MISSION)

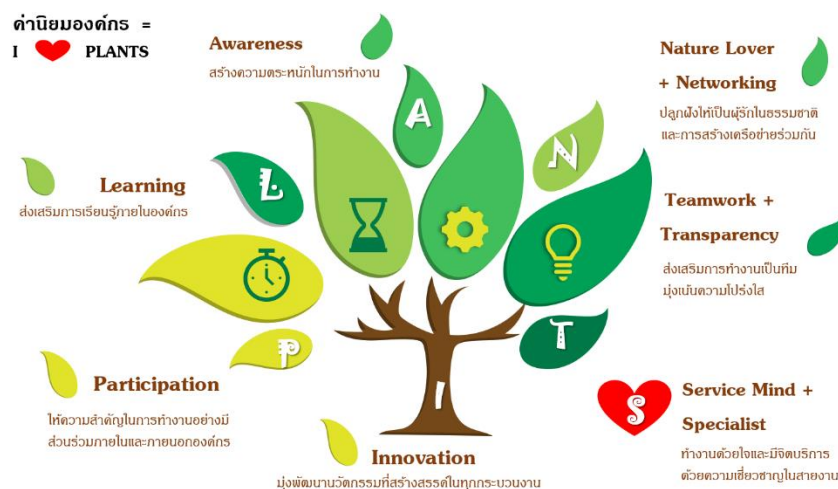
1. เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืช นอกถิ่นกำเนิดอันดับหนึ่ง ของประเทศภายในปี 2565
2. เป็นแหล่งนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอันดับหนึ่งของประเทศ
3. ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการประกอบกิจการ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ค่านิยมองค์กร (Core Value)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ร่วมมือร่วมใจในการสร้างค่านิยมองค์กรที่ใช้ในการสื่อสารถึงวัฒนธรรมการทำงาน ที่จะนำสู่เป้าหมายสำคัญขององค์กร เพื่อนำสู่ความมั่นคงและยั่งยืนของประเทศ และส่งผลต่อมวลมนุษยชาติ จึงได้กำหนดเป็นค่านิยมไว้ว่า

I ♥ PLANT

มีความหมายดังนี้ I = Innovation P = Participation L = Learning A = Awareness N = Nature Lover + Networking T = Teamwork + Transparency S = Service Mind + Specialist

ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

ในการกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เพื่อให้มีภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงได้กำหนดช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วงเวลา และกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อสร้างแผนที่นำทางไปสู่เป้าหมายในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจนไว้ดังนี้

ในการกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เพื่อให้มีภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงได้กำหนดช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานออกเป็น 4 ช่วงเวลา และกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อสร้างแผนที่นำทางไปสู่เป้าหมายในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจนไว้ดังนี้

ระยะก่อนแผน (2555 – 2560)	ระยะที่ 1 (2561-2565)	ระยะที่ 2 (2566-2570)	ระยะที่ 3 (2571-2575)
วิสัยทัศน์ (Vision) “แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด ที่สำคัญ เพื่อการเรียนรู้ และความมั่นคง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรพันธุ์พืชและสิ่งแวดล้อมประเทศสู่ประชาชน”			
รักษาสถานะของการเป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและภูมิภาค ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์พรรณพืชที่สำคัญระดับประเทศ และเผยแพร่บทบาทให้เป็นที่ยอมรับเป็นระดับสากล โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในพืชวงศ์ขิงข่า กล้ายไม้ และไม้หายาก และงานวิชาการทางพฤกษศาสตร์			
Strategy Positioning			
Standard Botanic Garden of Thailand and Icon of Thailand ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐาน เป็นที่รู้จักและยอมรับในประเทศ ในการแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ	The Necessary Organization for Thailand เป็นองค์กรที่สำคัญของประเทศและประชาชน ด้านสวนพฤกษศาสตร์และด้านการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืช	Leading Botanic Garden of Thailand and Outstanding Botanic Garden In SE-Asia เป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำของประเทศและโดดเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ	World Class Tropical Botanic Garden เป็นสวนพฤกษศาสตร์เขตร้อนระดับโลกที่มีบทบาทในการเป็น แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งศึกษาวิจัย ของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)			
ex situ การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย	Edutainment เป็นสวนสวยแห่งการเรียนรู้ ที่มีกิจกรรมสนุกสนานเพลิดเพลิน น่าตื่นเต้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภายในสวนพฤกษศาสตร์	Green & Clean Organization เป็นองค์กรที่รักษาสภาพแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคม	Learning & Innovation เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้

ภาพที่ 6.2 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์

แผนที่นำทางเทคโนโลยีสู่ความเป็นเลิศเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันองค์กร ปี 2560 – 2564 (Technology Roadmap)

ช่วงเวลา	ปี 2563 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2570
ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	การรักษาสถานะของการเป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและภูมิภาค ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์พรรณพืชและเผยแพร่ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในพืช ชิง/ชา กัลยไม้ และพรรณไม้ เป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและ	เป็นองค์กรสำคัญของประเทศ (The Necessary Organization for Thailand)	Word Class Tropical Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	Ex situ การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย สวนสวยแห่งความรู้ความเพลิดเพลิน (Edutainment) Green & Clean Organization = เป็นองค์กรที่รักษาสภาพแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคม Learning Innovation องค์กรแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้		
เป้าหมายหลัก (Target)	จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี และมีการกระจายตัวตลอดทั้งปี พร้อมทั้งรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี		
แหล่งรวบรวมพรรณไม้ แห้ง (Herbarium)	สวนมีเอกลักษณ์	การจัดการ Living Collection ที่ได้มาตรฐาน	ธนาคารเชื้อพันธุไม้หายาก (Endanger Plant Germplasm)
	จำนวนชนิดของพรรณไม้แห้งเพิ่มขึ้นจาก 70% เป็น 80%	ชนิดพันธุ์ไม้ใน SEA ร้อยละ 25 Know species in Thailand are well documented with conservation status	
แหล่งรวบรวมและอนุรักษ์ (Ex situ Conservation)	โปรแกรม Re-Introduction อย่างน้อย 50 ชนิดของพันธุ์ไม้		
การเผยแพร่และสันทนาการ (Education&Recreation)	ไม่มีชีวิตที่มีศักยภาพในประเทศไทย ได้แก่ กัลยไม้ 616 ชนิด (ประมาณ 50%) ชิง-ชา 300 ชนิด (ประมาณ 100%) และไม้หายาก 540 ชนิด (ประมาณ 30%)	เน้น Endanger species 75%	
	ปรับเปลี่ยน Display Garden ตามฤดูกาล กิจกรรมเน้นเสริมการเรียนรู้, เพิ่ม Story ในการนำเสนอ จัดทำในรูปแบบ Interactive &in-Trend	พัฒนาหลักสูตร Plant Conservation and Re-introduction พัฒนาหลักสูตร International ในด้านพืชสวน Tropical plants	การผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถาบันการศึกษา
การวิจัยและพัฒนา (Research&Development)	ต่อยอดงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ (เชิงพาณิชย์) การปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ดอกหอม การวิจัยตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคและนวัตกรรม	การวิจัยพันธุ์พืชโดยมุ่งเน้น Theme-based Research เช่น พืชที่ทนต่อสภาวะเค็ม หรือพืชที่ถูกการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	ทะเบียนพันธุกรรมพืช (DNA Barcoding)
โครงสร้างพื้นฐาน (Facility)	ปรับปรุงโรงเรือน Living Plant, ห้องปฏิบัติการ, หอพรรณไม้และพิพิธภัณฑ์แมลงให้รองรับการขยายตัว ปรับพื้นที่แต่ละสวนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ, พัฒนา Theme Garden< พื้นที่จัดกิจกรรม, ครอบคลุม สิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และรองรับการสำรองพันธุ์กรรมและเป็นแหล่งอนุรักษ์		
การบริหารจัดการ (Management)	Economic Value Analysis (EVA) Competency based approach for HR management Standard Work Procedure for Collaboration		
เทคโนโลยี (Technology)	Interactive learning Social Media	GIS, Intelligent Climate Control, Environmental Control Chamber, Water Resource Manaement System	

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)

ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ได้วิเคราะห์ความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษองค์กร

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชหายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดรวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ไม่เข้าใจบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ อาจไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงาน และบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ยังไม่โดดเด่น จึงต้องเร่งสร้างบทบาทขององค์กรเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง	(SA1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชหายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ รวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช การวิจัย การสร้างแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดที่เป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของสวนพฤกษศาสตร์ ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดในประเทศดำเนินงานอย่างจริงจัง	CC1 ความสามารถด้านวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนด้านอนุกรมวิธานพืช CC2 ความสามารถในการเป็นแหล่งการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดเพื่อคืนความสมดุลของทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อคงไว้ซึ่งทรัพยากรพันธุ์พืชด้วยการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์	SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
	(SA2) อ.ส.พ. มีนักวิชาการทางพฤกษศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถและน่าเชื่อถือประกอบกับประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงรัฐบาลสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงมีแหล่งสนับสนุนทุนด้านวิจัย ทำให้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในด้านทรัพยากรพันธุ์พืชได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลางศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ		

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC2) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ มีความอุดมสมบูรณ์ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่างน่าสนใจ แต่จากอุปสรรคจากพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ จึงต้องเร่งสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้พฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน	(SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาขาย่อยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถรวบรวมพันธุ์ไม้นอกถิ่นกำเนิดให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์ และมีจุดดึงดูดผู้ให้บริการ ให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ประเทศไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียนทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และ	CC3 ความสามารถในการสร้างแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อปลูกฝังและสร้างความตระหนักในทรัพยากรพันธุ์พืช ที่มีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศและ คน	SO2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
	รักษาไว้ซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		
(SC3) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบกับ มีพรฎ.จัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ รวมถึงปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นคงด้านการเงิน ประกอบกับสามารถนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการได้ ประกอบกับ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความท้าทายที่ อ.ส.พ. จะต้องเร่งใช้	(SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาขาย่อยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศสามารถรวบรวมพันธุ์ไม้นอกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และมีจุดดึงดูดผู้ให้บริการ ให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ ประเทศไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียนทางด้านทรัพยากรพันธุ์	CC4 ความสามารถในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญอย่างยั่งยืน	SO3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์และผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
ประโยชน์จากจุดแข็งเพื่อต่อยอดและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ทั้งเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพ	พืช ซึ่งจะเป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		
(SC4) อ.ส.พ.มีจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการ ในหลายด้าน ทั้งในด้านระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ (W1,W2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (W3) ด้านการประชาสัมพันธ์ (W6) ด้านความเข้าใจในบทบาทองค์กร (W7) จึงต้องใช้ประโยชน์จากโอกาสในการที่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้าเข้าถึงง่ายมาช่วยในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมมากขึ้นถือเป็นความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์	(SA4) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบกับ มีพรภูจัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัย และสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้า เข้าถึงง่าย ทำให้ อ.ส.พ. สามารถใช้สถานะจากการเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีความคล่องตัวสูง	CC5 สมรรถนะในอนาคต : ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง	SO4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการและมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์ เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC5) อ.ส.พ. ยังมีการประชาสัมพันธ์ องค์การยังไม่เป็นไปในเชิงรุกและ ยังไม่มีเป้าหมายและกลยุทธ์ในการ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมี ผลลัพธ์ที่ชัดเจน จึงต้องลดจุดอ่อน เพื่อหลีกเลี่ยงการที่ประเทศไทยมี แหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษา ทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียง กันเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีแหล่ง เรียนรู้นอกระบบแบบอื่น จำนวน มาก ที่ประชาชนสนใจ ทำให้ ประชาชนลดความสนใจในสวน พฤกษศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ ต้องเร่งพัฒนาด้านการ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างบทบาท ชื่อเสียง ให้ประชาชนสนใจเข้ามา ใช้บริการ	ในการสร้างระบบงานสมัยใหม่ที่ ทันสมัยก้าวหน้าหน่วยงานอื่น		

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG) ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) และยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective : SO) โดยกำหนดไว้ 4 ประเด็น ประกอบด้วย

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการและมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดและเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 (SO) ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ										
1.1 พันธุ์พืชของประเทศไทย ถูกรวบรวม จัดเก็บ เพื่อสำรอง พันธุ์กรรม รวมถึง เป็นตัวอย่าง อ้างอิงทางวิชาการด้าน พฤกษศาสตร์ของประเทศ	เชิงปริมาณ (1) จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ที่ สำคัญ 4 กลุ่มของ ประเทศไทยได้รับ การ อนุรักษ์นอกถิ่น (<i>ex situ</i>) และรวบรวม ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีการบริหารจัดการ และลงทะเบียน อย่าง เป็นระบบ (จำนวน สะสม)		แหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช 3 กลุ่มที่สำคัญของประเทศ (จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ทั้งหมด ประกอบด้วย กล้วยไม้ = 1,120 ชนิด, ชิงช้า = 300 ชนิด, ไม้หายาก 1,800 ชนิด						1.1.1 เสริมสร้างสวน พฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่ง อนุรักษ์พืชนอกถิ่นของประเทศ โดยพัฒนาให้เป็นแหล่งสำรอง พันธุ์กรรมและรวบรวมพืช อย่างเป็นระบบให้ครอบคลุม ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ	1.1.1.1 เร่งสำรวจ รวบรวม พันธุ์พืชกลุ่มเป้าหมาย 1.1.1.2 พัฒนาระบบบริหาร จัดการด้วยฐานข้อมูลที่เป็น มาตรฐาน
	● จำนวนพืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ถูกคุกคาม และพืช เฉพาะถิ่น	ชนิด (สะสม)			224 ชนิด (12%)	320 ชนิด (18%)	360 ชนิด (20%)	540 ชนิด (30%)		
	● กล้วยไม้ (ร้อยละจากทั้งหมด)	ชนิด (ร้อยละ)	280 ชนิด (25%)	390 ชนิด (35%)	460 ชนิด (41%)	510 ชนิด (45%)	560 ชนิด (50%)	616 ชนิด (55%)		
	● ชิงช้า (ร้อยละจากทั้งหมด)	ชนิด (ร้อยละ)	100 ชนิด (33%)	150 ชนิด (50%)	180 ชนิด (60%)	210 ชนิด (70%)	240 ชนิด (80%)	360 ชนิด (100%)		
	● พืชสมุนไพร (จำนวน ชนิดไม่รวม 3 กลุ่ม ข้างต้น)	ชนิด		100 ชนิด	215 ชนิด	250 ชนิด	280 ชนิด	450 ชนิด		

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
1.2 ศึกษาวิจัยทาง พฤกษศาสตร์ และความ หลากหลายทางชีวภาพ เพื่ออนุรักษ์พันธุ์ คีนด้น โดยการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อ ร่วมกันอนุรักษ์ คีนความ หลากหลายของระบบ นิเวศอย่างเป็นระบบ	<u>เชิงคุณภาพ</u>									
	(2) ร้อยละความสำเร็จในการ จัดทำระบบข้อมูลด้านพืช และเผยแพร่ผ่านระบบ Online (ของพันธุ์ไม้ที่ รวบรวมไว้ทั้งหมดในสวน พฤกษศาสตร์)	ร้อยละ				80%	90%	100%		
	(3) ร้อยละอัตราการอยู่รอด ของพืชที่สำรอง พันธุ์กรรมไว้ในแหล่ง อนุรักษ์	ร้อยละ			100%	100%	100%	100%		
	<u>เชิงปริมาณ</u>									
	(1) จำนวนชนิดพันธุ์พืชที่ ได้รับการศึกษาวิจัย และเข้าสู่โปรแกรม พันธุ์คีนด้น (เป้าหมาย 10 ปี >10% ของ 1800)	ชนิดสะสม			14 (0.77%)	19 (1.05%)	25 (1.39%)	30 (1.67%)	1.2.1 มุ่งศึกษาวิจัยทาง พฤกษศาสตร์ และ ความ หลากหลายทางชีวภาพ เพื่อ การอนุรักษ์ พันธุ์ คีนด้นพันธุ์ พืช โดยการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายทุกภาคส่วน อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการ	1.2.1.1. ศึกษาวิจัยด้านการ อนุรักษ์ทรัพยากรพืชอย่างเป็น ระบบ 1.2.1.2 เพาะขยายพันธุ์ไม้พืช ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 1.2.1.3 จัดให้มีกิจกรรม อนุรักษ์คีนด้นร่วมกับชุมชน
	(2) จำนวนผลงานวิจัยด้าน พืชและความหลากหลายทาง ชีวภาพ ที่ตีพิมพ์ใน เอกสาร วารสารระดับ นานาชาติ	เรื่อง	16	15	15	15	15	15		

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
1.3 สร้างเครือข่ายเพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์และบทบาทการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับประเทศ	<u>เชิงคุณภาพ</u>									
	(3) อัตราการอยู่รอดของชนิดพันธุ์ที่ได้รับการฟื้นฟูคืนถิ่นร่วมกับชุมชนท้องถิ่น จนถึงระยะแพร่พันธุ์ได้ เป็นไปตามหลักวิชาการ	ร้อยละ		80	80	80	80	80		
	<u>เชิงปริมาณ</u>	ชุมชน			5	5	5	5		1.2.1.4 สร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ในชุมชนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการการฟื้นฟูคืนถิ่น
	(1) จำนวนเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่น ในร่วมโครงการคืนถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชท้องถิ่น	หน่วยงาน			1	1	1	1	1.2.1.5. สร้างเครือข่ายสถาบันการศึกษา เครือข่ายชุมชน และเครือข่ายการทำงานด้านการอนุรักษ์พืช เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์และบทบาทสวนพฤกษศาสตร์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่ของประเทศ	
	(2) จำนวนเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างบทบาทสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล									

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)	
	เชิงคุณภาพ										
	(3) ร้อยละเครือข่าย เป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการ อนุรักษ์และบทบาทด้าน การเป็นแหล่งอนุรักษ์ นอกถิ่นของสวน พฤกษศาสตร์ในระดับ มากขึ้นไป	ร้อยละ	10%	10%	10%	10%	10%	10%			
	(4) ร้อยละของเครือข่าย สถาบันการศึกษาใน ภูมิภาคที่มีสวน พฤกษศาสตร์อยู่ ในการ เสริมสร้างบทบาทด้าน การอนุรักษ์	ร้อยละ			80	80	80	80			
Strategic Objective											
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G											
2.1 ส่งเสริมให้มีผู้เข้าใช้ ประโยชน์ในแหล่งเรียนรู้ มากขึ้นด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย	เชิงปริมาณ	(1) ร้อยละของผู้มาใช้ ประโยชน์สวน พฤกษศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก ปีก่อน	ร้อยละ			15%	20%	20%	20%	2.1.1 สร้างและพัฒนาสวน พฤกษศาสตร์โดยมุ่งเน้นการ พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการ เข้าใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ การท่องเที่ยว และการจัดการ สวนพฤกษศาสตร์	2.1.1.1 พัฒนาปรับปรุงพื้นที่ สวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ที่น่าสนใจโดยนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ สื่อสาร

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
	(2) จำนวนผลงาน กระบวนการ หรือนวัตกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน			1	1	1	1		2.1.1.2 พัฒนารูปแบบการ สื่อสารตลาดและ ประชาสัมพันธ์ด้วยดิจิทัล
	เชิงคุณภาพ (1) ร้อยละความพึงพอใจ ของผู้เข้าเยี่ยมชมสวน พฤกษศาสตร์	ร้อยละ				>80	>80	>80		
Strategic Objective ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม										
3.1 มุ่งให้ประชาชนมีความรู้ และตระหนักถึง ความสำคัญของ ทรัพยากรพันธุ์พืช และ การอนุรักษ์โดยการ ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการ ได้รับความรู้ด้านพืชและ มีความตระหนักในการ อนุรักษ์	เชิงปริมาณ (1) จำนวนผู้ได้รับความรู้จาก นวัตกรรมการเรียนรู้หรือ กระบวนการให้บริการ เพื่อการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ	ร้อยละ		15%	20%	20%	20%	-	3.1.1 ส่งเสริมการบริการ ความรู้ด้านพืชและสร้างความ ตระหนักในการอนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุ์พืช ด้วย นวัตกรรมและกระบวนการ ให้บริการความรู้อย่างเป็น ระบบ	3.1.1.1 พัฒนากิจกรรมการ เรียนรู้ จัดกิจกรรมดึงดูด และ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่ น่าสนใจ 3.1.1.2. จัดกระบวนการและ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบูร ณาการอย่างเป็นระบบ 3.1.1.3. พัฒนารูปแบบการ ให้บริการด้วยสื่อดิจิทัล (Smart Service)
	เชิงคุณภาพ (1) ร้อยละความพึงพอใจ และ ระดับความ ตระหนักในความสำคัญ ของทรัพยากรพันธุ์พืช	ร้อยละ				>80	>80	>80		

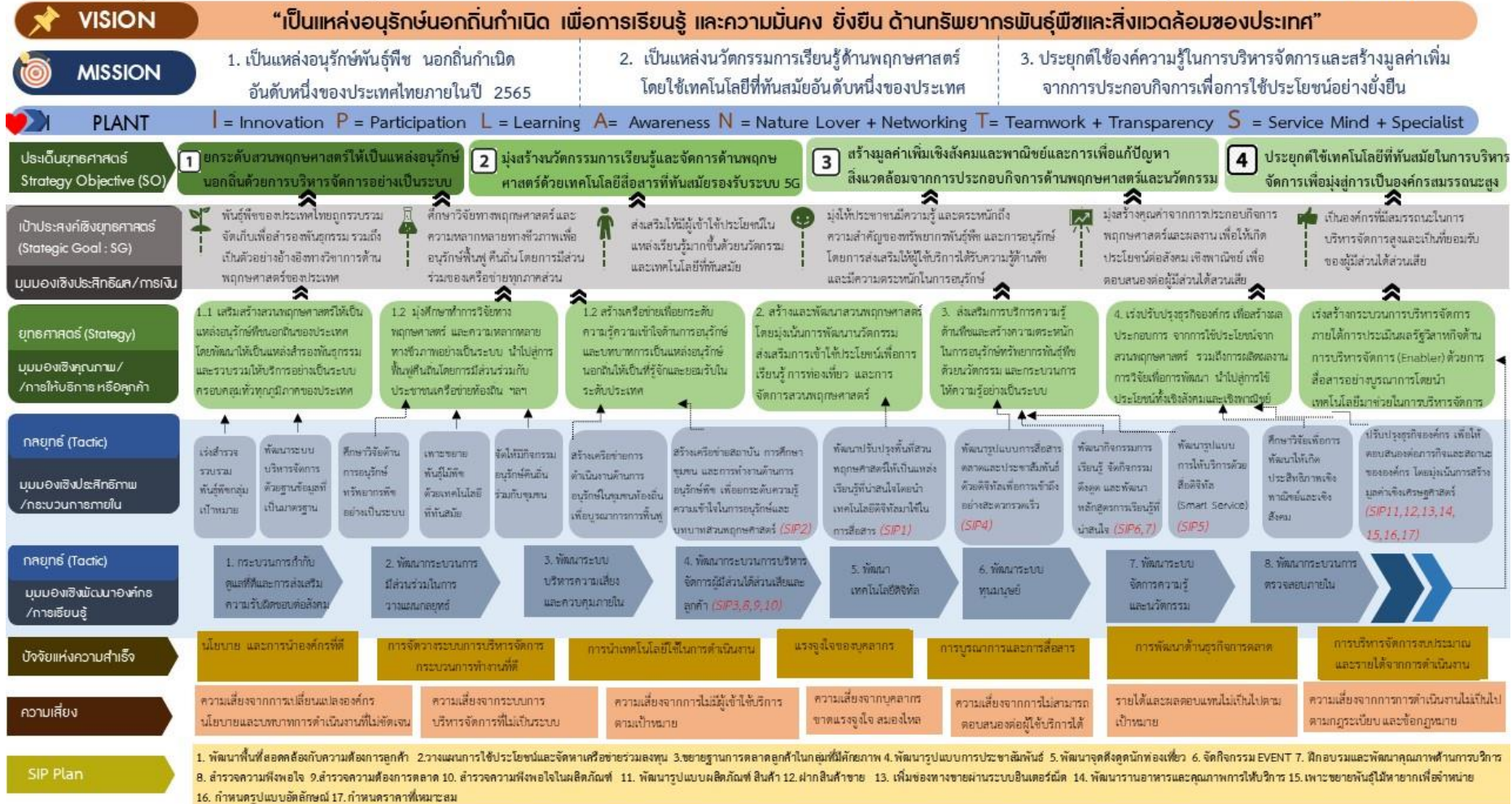
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
3.2 มุ่งสร้างคุณค่าจากการประกอบกิจการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เชิงพาณิชย์ เพื่อตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	และอนุรักษ์ ของผู้ใช้งาน นวัตกรรมหรือเข้าร่วม กิจกรรมให้ความรู้									
	เชิงปริมาณ									
	(1) ผลงานได้รับการต่อยอดเชิงสังคม และเชิงพาณิชย์	ชิ้นงาน				10	10	10	3.2.1 เร่งปรับปรุงธุรกิจองค์กรเพื่อสร้างผลประโยชน์จากการใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ รวมถึงการผลิตผลงานการวิจัยเพื่อการพัฒนา นำไปสู่การใช้ประโยชน์ทั้งเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์	3.2.1.1 ศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม
	(2) รายได้จากการประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	ร้อยละ				15	15	15		3.2.1.2ปรับปรุงแผนธุรกิจองค์กร เพื่อให้ตอบสนองต่อภารกิจและสถานะขององค์กร โดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์
	เชิงคุณภาพ									
	(2)อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนจากมูลค่าทางสังคมหรือผลตอบแทนเชิงสังคม(Social Value or Social Return on Investment)	ร้อยละ				>5	>10	>10		
Strategic Objective										
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการ มุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง										

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วย นับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
4.1 เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะ ในการบริหารจัดการสูง และเป็นที่ยอมรับของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย	เชิงปริมาณ (1) ระดับคะแนนการ ประเมินผลด้านการ บริหารจัดการ (Enabler)	คะแนน				ระดับ >3	>3.2	>3.5	4.1.1 เร่งสร้างกระบวนการ บริหารจัดการภายใต้การ ประเมินผลรัฐวิสาหกิจด้านการ บริหารจัดการ (Enabler) ด้วย การสื่อสารอย่างบูรณาการโดย นำเทคโนโลยีมาช่วยในการ บริหารจัดการ	4.1.1.1 พัฒนาระบบการ กำกับดูแลที่ดีและการส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อสังคม 4.1.1.2 พัฒนาระบบการมี ส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ 4.1.1.3 พัฒนาระบบบริหาร ความเสี่ยงและควบคุมภายใน 4.1.1.4 พัฒนาระบบการ บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และลูกค้า 4.1.1.5. พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล 4.1.1.6. พัฒนาระบบทุนมนุษย์ 4.1.1.7. พัฒนาระบบจัดการ ความรู้และนวัตกรรม 4.1.1.8. พัฒนาระบบการ ตรวจสอบภายใน
	เชิงคุณภาพ (1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ ความสามารถด้านการ บริหารจัดการ ภาพรวมที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ				3%	5%	10%		

ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 2563-2565 (BGO Balance Scorecard)

จากการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) อ.ส.พ. มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal) อ.ส.พ. มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ (Strategy) และ กลยุทธ์ (Tactic) การดำเนินงาน ให้สอดคล้อง โดยได้มีการแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ที่มีผลต่อ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ อย่างสมดุล ตามผังแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Balance Scorecard) ดังนี้

ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 2563-2565

แผนที่ยุทธศาสตร์ /ผังแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Balance Scorecard)

การแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงานสู่การปฏิบัติ

การแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงานสู่การปฏิบัติ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการเชื่อมโยงและกระบวนการ การกำหนดกลยุทธ์องค์การไปสู่แผนการดำเนินงานโดยเชื่อมโยงผ่านแผนที่ยุทธศาสตร์ หรือ ผังแสดงการเชื่อมโยงกลยุทธ์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Balance Scorecard) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติภายใต้แผนงานโครงการประจำปี โดยกระบวนการขับเคลื่อนที่มีแผนการดำเนินงานมีตามแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ของ อ.ส.พ. ดังนี้

1. การสื่อสารทิศทางองค์กร
2. การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ
3. การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน
4. การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการประจำปี 2563-2565

เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกหน่วยงานขององค์การมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการดำเนินงานร่วมกัน และมีจุดมุ่งเน้นในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนดด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงกำหนดกิจกรรมแผนงาน โครงการสำคัญ ที่จะสามารถผลักดันเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยดังต่อไปนี้

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ)		
Strategic Goal (SG)			2563	2564	2565
Strategic Objective 1					
ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ					
1.1 พันธุ์พืชของประเทศไทย ถูกรวบรวม จัดเก็บ เพื่อ สำรองพันธุกรรม รวมถึง เป็นตัวอย่างอ้างอิงทาง วิชาการด้าน พฤกษศาสตร์ของ ประเทศ	เชิงปริมาณ (1) จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ที่ สำคัญ 4 กลุ่มของ ประเทศไทยได้รับ การ อนุรักษ์นอกถิ่น (<i>ex situ</i>) และรวบรวม ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีการบริหารจัดการ และลงทะเบียน อย่าง เป็นระบบ (จำนวน สะสม) ● จำนวนพืชหายาก เป้าหมาย 540ชนิด	ผลผลิต 1 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และ พัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานทางด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) สำรวจ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม(แผนงาน) เพาะ ขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และ สำรองพันธุกรรมพืช	2.3544	2.3544	2.3544
			3.8709	3.8709	3.8709
			1.8500	1.8500	1.8500

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ)		
			2563	2564	2565
	(30% ไม้หายาก 1,800 ชนิด) ประเทศไทย	➤ กิจกรรม (แผนงาน) สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ			
	• กล้วยไม้ (เป้าหมาย 65=616 ชนิด คิดเป็น 55% ร้อยละจากชนิดพันธุ์ทั้งหมดในประเทศไทย)	โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชพันธุ์พืชแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกละเลย	1,6550	1,6550	30.000
	• ชิงช้า (เป้าหมาย 65=360 ชนิด คิดเป็น ร้อยละ 100) (ร้อยละจากชนิดพันธุ์ทั้งหมดในประเทศไทย)	➤ กิจกรรม (แผนงาน) เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์	4.6660	4.6600	4.6660
	• พืชสมุนไพร (เป้าหมาย 450 ชนิด) (จำนวนชนิดไม่รวม 3 กลุ่ม ข้างต้น)	➤ กิจกรรม (แผนงาน) อนุรักษ์พันธุ์ไม้เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง			
	เชิงคุณภาพ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้			
	(1) ร้อยละความสำเร็จในการจัดทำระบบข้อมูลด้านพืชและเผยแพร่ผ่านระบบ Online (ของพันธุ์ไม้ที่รวบรวมไว้ทั้งหมดในส่วนพฤกษศาสตร์)	➤ กิจกรรม สืบค้นและจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับสากล	3.0900	3.7000	4.0000
	(2) ร้อยละอัตราการอยู่รอดของพืชที่สำรองพันธุ์กรรมไว้ในแหล่งอนุรักษ์				
1.2 ศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ คีนด้นโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ คีนความหลากหลายของระบบนิเวศอย่างเป็นระบบ	เชิงปริมาณ	โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชพันธุ์พืชแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกละเลย			
	(1) จำนวนชนิดพันธุ์พืชที่ได้รับการศึกษาวิจัยและเข้าสู่โปรแกรม พันธุ์คีนด้น (เป้าหมาย 10 ปี >10% ของ 1800)	➤ กิจกรรม พันธุ์พืชและคีนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน	1.4530	3.0000	3.0000
	(1) จำนวนผลงานวิจัยด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ตีพิมพ์ในเอกสารในวารสารระดับนานาชาติ	โครงการวิจัย พัฒนางค์ความรู้และสร้างนวัตกรรมด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ (สกว.)	0.8600	2.0000	2.5000

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ)		
		➤ กิจกรรม วิจัยเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุ์พืชและความ หลากหลายทางชีวภาพ	2563	2564	2565
	เชิงคุณภาพ อัตราการอยู่รอดของ ชนิดพันธุ์ที่ได้รับการ คืนถิ่น จนถึงระยะแพร่ พันธุ์ได้ เป็นไปตาม หลักวิชาการ				
1.3 สร้างเครือข่ายเพื่อ ยกระดับความรู้ความ เข้าใจด้านการอนุรักษ์ และบทบาทการเป็น แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่น ให้เป็นที่รู้จักและ ยอมรับใน ระดับประเทศ	เชิงปริมาณ (1) จำนวนเครือข่ายความ ร่วมมือภาคประชาชน หรือชุมชนท้องถิ่น ใน ร่วมโครงการคืนถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพืชท้องถิ่น	โครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพกลไก เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากร พันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	1.5720	4.0000	4.0000
	(2) จำนวนเครือข่ายการ ดำเนินงานเพื่อ เสริมสร้างบทบาทสวน พฤกษศาสตร์ใน ระดับประเทศและ ระดับสากล	➤ กิจกรรม สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชทั้งในและ ต่างประเทศ			
	(3) จำนวนเครือข่ายภาค ประชาชน หรือชุมชน ท้องถิ่น ในการเสริม สร้างบทบาทด้านการ อนุรักษ์	ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น			
	เชิงคุณภาพ (4) ร้อยละของเครือข่าย เป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจในการ อนุรักษ์และบทบาทด้าน การเป็นแหล่งอนุรักษ์ นอกถิ่นสวน พฤกษศาสตร์ในระดับ มากขึ้นไป	➤ กิจกรรม (แผนงาน) เผยแพร่ความรู้ และสร้างความตระหนักในการ อนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชสู่ประชาชน	3.9475	3.9475	3.9475

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ) 2563 2564 2565		
	(5) ร้อยละของเครือข่าย สถาบันการศึกษาใน ภูมิภาคที่มีสวน พฤกษศาสตร์อยู่ ในการ เสริมสร้างบทบาทด้าน การอนุรักษ์				
Strategic Objective 2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านพฤกษศาสตร์ด้วยเทคโนโลยี ที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G					
2.1 ส่งเสริมให้ผู้เข้าใช้ ประโยชน์ในแหล่ง เรียนรู้มากขึ้นด้วย นวัตกรรมและ เทคโนโลยีที่ทันสมัย	เชิงปริมาณ (1) ร้อยละของจำนวนผู้เข้า มาใช้ประโยชน์สวน พฤกษศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก ปีก่อน (2) จำนวนผลงาน กระบวนการ หรือ นวัตกรรมการเรียนรู้ เชิงคุณภาพ ระดับความพึงพอใจของผู้เข้า เยี่ยมชมต่อ	ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) สร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้าน พืช โครงการเพิ่มประสิทธิภาพปลูก เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากร พันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ➤ กิจกรรม พัฒนานวัตกรรมและ รูปแบบการให้บริการความรู้ เพื่อการบริการในระดับสากล	6.2963 2.1320	6.2963 2.1320	10.000 3.2000
Strategic Objective 3 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคม และ พาณิชนัย จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม					
3.1 มุ่งให้ประชาชนมี ความรู้ และตระหนัก ถึงความสำคัญของ ทรัพยากรพันธุ์พืช และการอนุรักษ์โดย การส่งเสริมให้ ผู้ใช้บริการได้รับ ความรู้ด้านพืชและมี ความตระหนักในการ อนุรักษ์	เชิงปริมาณ (1) จำนวนผู้ได้รับความรู้ จากนวัตกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการ ให้บริการเพื่อการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ เชิงคุณภาพ (2) ร้อยละความพึงพอใจ และ ระดับความ ตระหนักใน ความสำคัญของ ทรัพยากรพันธุ์พืชและ อนุรักษ์ ของผู้ใช้งาน	ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) เผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการ ➤ กิจกรรม (แผนงาน) ถ่ายทอด ความรู้ด้านพืชเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพรรณพืชให้คงอยู่อย่าง ยั่งยืน ➤ กิจกรรม (แผนงาน) ส่งเสริมและ พัฒนาธุรกิจ	1.3720 2.0935 3.55000	1.3720 2.0935 5.0000	1.5200 2.0935 8.0000

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ)		
	นวัตกรรมหรือเข้าร่วม กิจกรรมให้ความรู้		2563	2564	2565
3.2 มุ่งสร้างคุณค่าจากการ ประกอบกิจการ พหุศาสตร์และผลงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สังคม เชิงพาณิชย์ เพื่อ ตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย	<u>เชิงปริมาณ</u> ผลงานได้รับการต่อยอดเชิง สังคมและเชิงพาณิชย์ รายได้จากการดำเนินงาน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน <u>เชิงคุณภาพ</u> อัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุนจากมูลค่าทางสังคมหรือ ผลตอบแทนเชิงสังคม (Social Value or Social Return on Investment)	➤ โครงการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างนวัตกรรมด้านพืชและ ความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรม (แผนงาน) ศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาและ สร้างนวัตกรรมจากทรัพยากร พรรณพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพเพื่อต่อยอดสู่เชิง พาณิชย์และสังคม ผลผลิต การสร้างและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ทางด้านพหุศาสตร์ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจเพื่อจัดหา รายได้	2.3230	3.0000	4.5000
			2.2236	2.2236	4.8000
Strategic Objective 4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการบริหารจัดการ มุ่งสู่การ เป็นองค์กรสมรรถนะสูง					
4.1 เป็นองค์กรที่มี สมรรถนะในการ บริหารจัดการสูงและ เป็นที่ยอมรับของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียผลการ ดำเนินงานที่ดีขึ้น	<u>เชิงปริมาณ</u> ระดับคะแนนการ ประเมินผลด้านการบริหาร จัดการ (Enabler)	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไก เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากร พันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ➤ กิจกรรม (แผนงาน) พัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและ พัฒนาสมรรถนะบุคลากรสู่ความเป็น มืออาชีพ ผลผลิต การสร้างและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ทางด้านพหุศาสตร์ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) บริหารจัดการ และพัฒนาสมรรถนะ ➤ กิจกรรม (แผนงาน) พัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.8260	5.5000	5.5000
			53.0168	70.0000	75.0000
			1.3964	2.5500	2.5500

สรุปแผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการ อ.ส.พ. ที่ตอบสนองยุทธศาสตร์

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
ผลผลิต 1 การศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	แผนงาน 1.1 ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	กิจกรรม 1 ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตัวอย่างพรรณไม้ 1.2 โครงการความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย 1.3 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฐานข้อมูล 1.4 โครงการศึกษาความหลากหลายของหิ่งห้อยในประเทศไทย 1.5 โครงการสำรวจ รวบรวม และวิจัยกล้วยไม้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			
	แผนงาน 2 เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช	กิจกรรม 1 เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช	1.1 โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ในสภาพปลอดภัย (in vitro Plant Conservation) 1.2 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรในระบบนิเวศของพรรณไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 1.3 โครงการเพาะขยายพันธุ์ไม้เพื่อสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์และการเป็นแหล่งเรียนรู้ 1.4 โครงการรวบรวมพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่มีการกระจายพันธุ์ ในเขตพื้นที่สูงของประเทศไทย เพื่อการอนุรักษ์	สำนักวิจัยและอนุรักษ์ (1.1,1.2,1.4) สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ (1.3)	☺	☺		
	แผนงานที่ 3 สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	กิจกรรม 1 บริหารจัดการงานวิจัย	1.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสร้างและรวบรวมองค์ความรู้	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			
ผลผลิต 2	แผนงานที่ 1	กิจกรรมที่ 1	1.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์		☺		

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้านพฤษภาคมศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤษภาคมศาสตร์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่						
		กิจกรรมที่ 2 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์ บ้านร่มเกล้า พิชญโลก ในพระราชดำริ	2.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิชญโลก	สวนพฤษภาคมศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิชญโลก ในพระราชดำริ		😊		
		กิจกรรม 3 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์ระยอง	3.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์ระยอง	สวนพฤษภาคมศาสตร์ระยอง		😊		
		กิจกรรมที่ 4 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์ขอนแก่น	4.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์ขอนแก่น	สวนพฤษภาคมศาสตร์ขอนแก่น		😊		
		กิจกรรมที่ 5 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	5.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤษภาคมศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	สวนพฤษภาคมศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย		😊		
	แผนงานที่ 2 เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้และสร้างตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชสู่ประชาชน	กิจกรรมที่ 1 เผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการ	1.1 โครงการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ 1.2 โครงการเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤษภาคมศาสตร์			😊	
		กิจกรรมที่ 2 ถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	2.1 โครงการถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณไม่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน 2.2 โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม 2.3 โครงการพัฒนางานบริการทางวิชาการสู่สาธารณชน 2.4 โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤษภาคมศาสตร์ (2.1,2.2,2.3,2.4) สำนักวิจัยและอนุรักษ์ (2.3)			😊	
		กิจกรรมที่ 3 แลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้	3.1 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้สู่สากล	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
	แผนงานที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจเพื่อหา รายได้ประกอบกิจการ พฤษภาคม	กิจกรรม 1 สื่อสารการตลาดเพื่อส่งเสริมการขาย	1.1 โครงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนในภูมิภาค 1.2 โครงการสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกิจกรรมและเครือข่าย 1.3 โครงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนในภูมิภาค	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพฤษภาคม			😊	
		กิจกรรม 2 พัฒนาการบริการและอำนวยความสะดวก	2.1 โครงการพัฒนาการให้บริการ	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพฤษภาคม			😊	
		กิจกรรม 3 สนับสนุนการดำเนินงานเชิงธุรกิจ	3.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสำนักส่งเสริมความรู้ และกิจการพฤษภาคม	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพฤษภาคม			😊	
	แผนงาน 4 บริหารจัดการและพัฒนา สมรรถนะองค์กร	กิจกรรม 1 การบริหารจัดการองค์กร	1.1 โครงการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการองค์กรด้านการ บริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน 1.2 โครงการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการด้านการองค์กร สนับสนุนงานคณะกรรมการ 1.3 โครงการศูนย์บริการข้อมูลทางพฤษภาคมเพื่อประชาชน 1.4 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสำนักบริหาร 1.5 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสำนักตรวจสอบภายใน 1.6 โครงการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร	สำนักบริหาร				😊
		กิจกรรม 2 พัฒนานวัตกรรม	2.1 โครงการพัฒนาทรัพยากรบุคคล	สำนักบริหาร				😊
	แผนงานที่ 5 พัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศด้านพฤษภาคม	กิจกรรม 1 พัฒนาระบบสารสนเทศ	1.1 โครงการบริหารจัดการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	สำนักบริหาร				😊
โครงการ 1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ กลไกและเครื่องมือในการ บริหารจัดการทรัพยากรพันธุ พืชในประเทศและภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	แผนงาน 1 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกและ เครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุพืชในประเทศและ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	กิจกรรม 1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการ บริหารจัดการทรัพยากรพันธุพืชทั้งใน และต่างประเทศ	1.1 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุพืช ทั้งในและต่างประเทศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		กิจกรรม 2 สำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรพันธุพืชในระดับสากล	2.1 โครงการสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุพืชใน ระดับสากล	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
		กิจกรรม 3 พัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการให้บริการความรู้เพื่อให้บริการในระดับสากล	3.1 โครงการพัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการให้บริการความรู้เพื่อให้บริการในระดับสากล	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพหุศาสตร์		☺		
		กิจกรรม 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ	4.1 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ	สำนักบริหาร				☺
โครงการ 2 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ ปันฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	แผนงาน 1 เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	กิจกรรม 1 เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์	1.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์แหล่งสำรองพันธุกรรมกล้วย (สุโขทัย) 1.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืชวงศ์กุหลาบ (พิษณุโลก) 1.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืช (ระยอง) 1.4 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืช (เชียงใหม่)	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			
	แผนงาน 2 อนุรักษ์พันธุ์ไม้เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	กิจกรรม 1 พัฒนาระบบอนุรักษ์และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง	1.1 โครงการพัฒนาระบบการอนุรักษ์และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง (เชียงใหม่) 1.2 โครงการอนุรักษ์และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง (พิษณุโลก) 1.3 โครงการอนุรักษ์และจัดการพืชสำรอง (สุโขทัย) 1.4 โครงการอนุรักษ์และจัดการพืชสำรอง (ระยอง) 1.5 โครงการอนุรักษ์และจัดการพืชสำรอง (ขอนแก่น)	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			
	แผนงาน 3 ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน	กิจกรรม 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์	1.1 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ภาคเหนือตอนล่าง) 1.2 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ภาคตะวันออก) 1.3 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) 1.4 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์(ภาคเหนือ)	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
โครงการภายใต้การขอรับการจัดสรรงบประมาณผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.)								
โครงการที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	แผนงานที่ 1.1. ความหลากหลายของพืช และแมลง	แผนงานย่อยที่ 1.1.1 การประเมินสถานภาพของพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์บนเขาหินปูนของประเทศ	1.5 การประเมินสถานภาพของพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์บนเขาหินปูนของประเทศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		แผนงานย่อยที่ 1.1.2 ความหลากหลายของพืชและโครงสร้างและป่าสนเขาในอุทยานแห่งชาติ ภูสอยดาว จังหวัดอุตรดิตถ์	1.6 โครงการความหลากหลายของพืชและโครงสร้างและป่าสนเขาในอุทยานแห่งชาติ ภูสอยดาว จังหวัดอุตรดิตถ์	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
	แผนงานที่ 1.2 วิจัยและพัฒนาทรัพยากรพันธุ์พืชหายาก ที่ถูกคุกคาม เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์ และฟื้นฟูประชากร	แผนงานย่อยที่ 1.2.1 การสำรวจประชากรกล้วยไม้เพื่อการอนุรักษ์	1.1 โครงการการสำรวจประชากรกล้วยไม้เพื่อการอนุรักษ์	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		แผนงานย่อยที่ 1.2.2 การอนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้สกุลหลายในสภาพปลอดเชื้อ	1.2 โครงการการอนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้สกุลหลายในสภาพปลอดเชื้อ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
	แผนงาน 1.3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	แผนงานย่อยที่ 1.3.1 การใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงและพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	1.1 โครงการการใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงและพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		แผนงานย่อยที่ 1.3.2 การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ประโยชน์ทางสมุนไพรของพืชวงศ์ขิง-ข่า และพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	1.3 โครงการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ประโยชน์ทางสมุนไพรของพืชวงศ์ขิง-ข่า และพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

ในการดำเนินงานเครื่องมือที่องค์การฯ ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารจัดการ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เพื่อเป็นข้อบ่งชี้การดำเนินงานให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และเป็นการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้บุคลากรและผู้บริหารองค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์การฯ ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดไว้ 4 ปัจจัย ดังนี้

- 1) ความมุ่งมั่นและมองไปในทิศทางเดียวกัน
- 2) การเรียนรู้ ภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์
- 3) การสื่อสารภายในและการทำงานเป็นทีม
- 4) การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน

1. องค์ความรู้ด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศ ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ ผ่านการศึกษาวิจัย และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานการพัฒนาประเทศต่อยอดให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ตลอดจนเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในระดับภูมิภาคให้มากขึ้น

2. ทรัพยากรพรรณพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของประเทศมีความมั่นคงด้วยการอนุรักษ์ทั้งในและนอกถิ่นกำเนิด โดยมุ่งเน้นไม้หายาก และเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ผ่านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตามมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์สากล รวมถึงได้รับการฟื้นฟูคืนสู่ถิ่นกำเนิดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ประชาชนได้รับการสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรพรรณพืชความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างยั่งยืน ผ่านแหล่งเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

4. ตอบสนองเป้าหมาย กลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช (GSPC) ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใต้นโยบาย ประเทศไทย 4.0

1.1 หลักการและเหตุผล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในสาขาทรัพยากรธรรมชาติ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย เพื่อลดการสูญเสียของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นรากฐานของระบบนิเวศ ซึ่งช่วยสนับสนุนการดำรงอยู่ของสังคมมนุษย์ การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ สวนพฤกษศาสตร์จึงมุ่งเป็นกำลังสำคัญในการที่จะคืนความสมดุลของทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืนให้กับฐานทรัพยากรชีวภาพของประเทศ และการเติบโตด้านเศรษฐกิจในระยะยาวให้กับประเทศไทย

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่นได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอนนำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้องจัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสนทนาการแก่ประชาชนทั่วไป เนื่องจากนานาประเทศ ให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำรงไว้ ซึ่งทรัพยากรที่สำคัญของมวลมนุษยชาติ จึงถือได้ว่าเป็นดัชนีชี้วัดความเจริญของประเทศแต่ละประเทศมาโดยตลอด

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ของประเทศเพื่อดำเนินงานตามภารกิจที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) และการดำเนินงานระดับชาติเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช (GSPC) จึงได้มุ่งเร่งสร้างและพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูงที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและมวลมนุษยชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านการจัดการสวนพฤกษศาสตร์ โดยถ่ายทอดเป็นวิสาหกิจและแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ให้สอดคล้องกับ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูป และแผนอื่นๆ ในระดับประเทศ ตลอดจนใช้เป็นแผนวิสาหกิจของหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญ ให้บรรลุต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในระดับประเทศและระดับโลกต่อไป

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 เป็นแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ โดยให้ใช้ชื่อว่าแผนปฏิบัติการด้าน... และต่อมาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2563 ได้เห็นชอบแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการเสนอแผนระดับ 3 ในส่วนของ แผนปฏิบัติการด้าน... เพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้เนื่องจาก แนวทางดังกล่าวตามเอกสารแนทางดั่งแนบ ได้ระบุให้รัฐวิสาหกิจ ใช้ชื่อ “แผนปฏิบัติการ ...(ชื่อหน่วยงาน) ให้ใช้ชื่อ “แผนวิสาหกิจ....” เว้นแต่ได้มีการระบุไว้ในกฎหมายให้ใช้ชื่ออื่น

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เปลี่ยนชื่อแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ เป็น “แผนวิสาหกิจ องค์การสวนพฤกษศาสตร์” เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ระยะเวลาแผนสอดคล้องกับ พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 16 ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิปัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผน ห้าปีซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง”

มาตรา 9 ในวาระเริ่มแรก การจัดทำแผนปฏิปัติราชการของส่วนราชการเป็นแผนห้าปีตาม มาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกานี้ ให้จัดทำเป็นแผนสามปี โดยมีห้วงระยะเวลาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ถึง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงได้จัดทำ แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2563-2565) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ตามที่คณะกรรมการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เห็นชอบ แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 ฉบับ ทบทวนปี 2563 ใช้เป็นแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในคราวการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 1/2563 วันจันทร์ที่ 28 กันยายน 2563 ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 ภายใต้แผน ยุทธศาสตร์ชาติ และ และพระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจพระราชบัญญัติการ พัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ มาตรา ๒๕ ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนวิสาหกิจที่มีกรอบระยะเวลาห้าปี และแผนปฏิบัติการ ประจำปี โดยต้องสอดคล้องกับแผนพัฒน์รัฐวิสาหกิจ เสนอต่อสำนักงานตามหลักเกณฑ์ที่ สำนักงาน กำหนด โดยมีระยะเวลา และชื่อแผนเป็นไปตามที่แนวทางการจัดทำแผนระดับที่ 3 กำหนด รวมถึงให้ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ

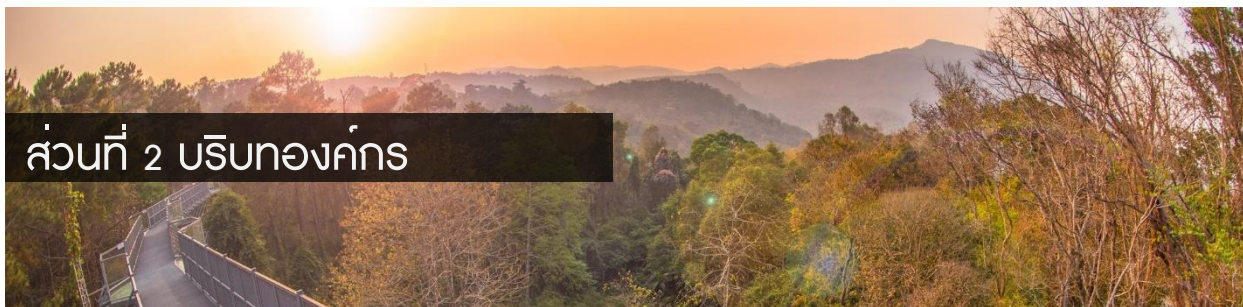
ต่อมาในปีงบประมาณ 2564 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทบทวนแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 และเห็นควรใช้แผนฉบับเดิมที่คณะกรรมการเคยเห็นชอบไว้ และปรับปรุงรายละเอียดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยคงสาระสำคัญดั้งเดิม และเปลี่ยนชื่อแผนตามมติคณะรัฐมนตรี ให้ใช้ชื่อว่า “แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564)” เพื่อใช้ในปี 2565 และได้นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ในภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งต้องนำเสนอภายในเดือนกรกฎาคม ของทุกปี เนื่องจากคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ หมดวาระอยู่ระหว่างรอการแต่งตั้ง และเมื่อคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ สามารถประชุมคณะกรรมการได้ ฝ่ายบริหารจึงได้นำเสนอแผนวิสาหกิจ ฉบับทบทวนปี 2564 ต่อคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2564 วันที่ 25 สิงหาคม 2564 เพื่อรับทราบการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ปี 2564 และขอให้นำแผนใช้ต่อเนื่องในปี 2565 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนระยะที่ 1 เพื่อนำไปกำกับดูแลดำเนินนโยบายในปี 2565 ต่อไป

1.2 แนวทางการจัดทำแผนและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์

การจัดทำแผนวิสาหกิจ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565 มีระยะเวลาการทบทวนทั้งสิ้น 10 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2563 - กรกฎาคม 2564 หลังทบทวนกระบวนการจัดทำแผนแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอน	กระบวนการ
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)	1.1 รวบรวมและวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในการวางแผนยุทธศาสตร์ 1.2 วิเคราะห์ S-W-O-T 1.3 วิเคราะห์ความท้าทาย / ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษองค์กร
2. การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	2.1 กำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) 2.2 วิเคราะห์ Business Model ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม 2.3 วิเคราะห์ Scenario Planning
3. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)	3.1 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ / เป้าประสงค์ 3.2 การตรวจสอบความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3.3 การออกแบบระบบงาน (Work Systems) เพื่อสนับสนุนให้องค์กรบรรลุ Strategic Objectives)
4. การกำหนดยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ (Strategic Formulation)	4.1 การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับองค์กร

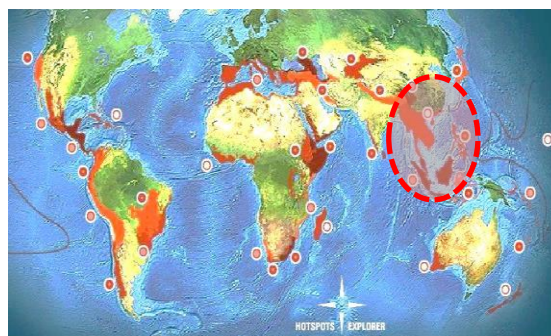
ขั้นตอน	กระบวนการ
	4.2 การแสดงความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน
5. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan Development)	5.1 การวางแผนปฏิบัติการ 5.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงของแผนปฏิบัติการ 5.3 การจัดสรรทรัพยากร
6. กระบวนการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ	6.1 การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ 6.2 การกำหนดตัวชี้วัดระดับแผนงานและโครงการ 6.3 การถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับองค์กรสู่ตัวชี้วัดระดับแผนงานและโครงสร้าง
7. กระบวนการติดตามผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการและปรับเปลี่ยนแผนงาน (Monitoring Review)	7.1 ติดตามผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ 7.2 การคาดการณ์ผลการดำเนินงาน 7.3 การปรับเปลี่ยนแผนงาน

ส่วนที่ 2 บริบทองค์กร

2.1 ประวัติความเป็นมา

ประเทศไทยมีความหลากหลายของทรัพยากรพรรณพืช ทั้งพืชชั้นสูงและพืชชั้นต่ำ ประมาณได้กว่า 15,000 ชนิด พืชพรรณหลายชนิดเป็นพืชเศรษฐกิจหลายชนิดเป็นยาสมุนไพร สามารถนำไปเป็นยารักษาโรคต่างๆ และจากการประเมินสถานการณ์ด้านพืชของไทยในปัจจุบัน พบว่าความรู้และการศึกษายังเป็นไปอย่างมีขอบเขตจำกัด ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาประเทศ

ในเดือนตุลาคม 2534 คณะกรรมการ ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพแห่งประเทศไทย ได้จัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยขึ้นที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรด้านพืชที่จะทวีขึ้นในอนาคต และวิตกว่าพืชพรรณต่างๆ หลายชนิดจะหมดสิ้นไป ทั้งที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก จึงได้มุ่งสนับสนุนกิจกรรมด้านอนุรักษ์พรรณพืช โดยเฉพาะงานด้านสวนพฤกษศาสตร์

ที่ประชุมได้สรุปความเห็นว่ ประเทศไทยยังไม่มีสวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริง อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะผลักดันให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในด้านการศึกษาวิจัยจากทรัพยากรด้านพืชอย่างเต็มกำลัง ตลอดจนการเพิ่มนักวิทยาศาสตร์ชั้นสูงในสาขาพืชให้เพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศ ในการนี้ควรจัดให้มีองค์กรเฉพาะที่มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มีนักวิชาการระดับสูงในหลายสาขามาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ มีงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสม และควรริบดำเนินการจัดตั้งขึ้นก่อนที่ทรัพยากรด้านพืชเหล่านี้จะหมดสิ้นไป

จึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นในประเทศไทย โดยให้มีลักษณะเป็นองค์กรเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่รวบรวมพรรณไม้ชนิดต่างๆ นำมาจัดปลูก ขยายพันธุ์ โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่น ไม้หายากและไม้ที่กำลังจะสูญพันธุ์ ทั้งนี้จะเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรทางพรรณพืชอันล้ำค่าของประเทศไว้ และเพื่อการศึกษาหาประโยชน์จากทรัพยากรพืชอย่างยั่งยืนต่อไป ข้อเสนอนี้ได้พ้องกับดำริของ ศาสตราจารย์ ดร.สง่า สรรพศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ดร.ไพจิตร เอื้อทวิกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดร.อาณัติ อาภาภิรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ และ ดร.

สีปนนท์ เกตุทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม ในขณะนั้น กอรปกับในปี พ.ศ. 2535 เป็นปีหามงคลเฉลิมพระชนม พรรษา 5 รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รัฐบาลจึงได้เสนอให้โครงการนี้เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวาระพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ทั้งนี้ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วนที่สุด ที่ นร 0202/2325 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2535

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นปีหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 โดยมีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในสังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอน 40 ลงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2535 โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล และวางนโยบายร่วมกับ คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความก้าวหน้าในระดับนานาชาติและให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้ระดับมาตรฐานสากล และเป็นสถานที่เชิดชูความงามและคุณค่าพรรณไม้ไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก

ในปี พ.ศ. 2537 ทางองค์การฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ พระราชทานพระราชนุญาต จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ชื่อสวนพฤกษศาสตร์ในภาคเหนือขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ว่า “สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ Queen Sirikit Botanic Garden”

ในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลมีนโยบายในการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม โดยนำหน่วยงานราชการที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันไว้ในหน่วยงานเดียว องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้โอนย้ายจากสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มาสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 102 ก ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2545

2.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการอนุรักษ์พรรณไม้หายาก และพรรณไม้ใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยไว้ให้คงอยู่ โดยการเก็บรวบรวมพรรณไม่วิเศษในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ จัดแสดงและให้ความรู้กับประชาชน รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พัฒนาพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้อนุรักษ์พืชในพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่แหล่งชุ่มน้ำ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ วันที่ 7 เมษายน 2535 ให้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) รวบรวมพรรณไม้ต่างๆ เพื่อจัดปลูกเป็นหมวดหมู่
- 2) ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ข้อมูล เอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการพฤกษศาสตร์กับองค์กรอื่นทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- 3) ขยายพันธุ์ และอนุรักษ์พรรณไม้ของประเทศไทย
- 4) ศึกษา ค้นคว้า ฝึกอบรม และวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช รวมทั้งส่งเสริมและให้ความร่วมมือในกิจการดังกล่าวของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน
- 5) เป็นสถานศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติ ตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการสนทนาการพักผ่อนหย่อนใจ และให้ความรู้โดยเฉพาะทางด้านพฤกษศาสตร์
- 6) ปลูกฝังและกล่อมเกลาจิตใจ รวมทั้งให้ความรู้แก่เยาวชน ให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ
- 7) นำเข้ามาในและส่งออกป็นนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายซึ่งของที่เกี่ยวข้องกับกิจการพฤกษศาสตร์
- 8) ประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกับกิจการพฤกษศาสตร์

2.3 อำนาจหน้าที่

ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 7 เมษายน 2535 มาตรา 7 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งจึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ไว้ดังนี้

- 1) ถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ทรัพย์สินต่างๆ สร้าง ซ่อม จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินใดๆ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดทั้งรับทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้
- 2) ว่าจ้างหรือรับจ้างทำกิจการที่เกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

3) ขายหรือแลกเปลี่ยนพรรณไม้หรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช ตลอดจนทำการค้าและให้บริการเกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

4) กู้ ยืม ให้กู้ยืมหรือให้ยืมเงิน โดยมีหลักประกัน ด้วยบุคคลหรือด้วยทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในกรณีที่เป็นการกู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินคราวละห้าล้านบาทขึ้นไปต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและกระทรวงการคลังก่อน

5) ร่วมกิจการหรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลใด ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว

6) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่างหรือนายหน้าเกี่ยวกับกิจการตามวัตถุประสงค์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

2.4 ประเภทกิจการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริม ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย

2.5 ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่นได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอนนำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้องจัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

2.6 พื้นที่ดำเนินงาน

ปัจจุบันองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีสวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ในกำกับดูแลจำนวน 6 แห่ง ดังนี้

- 1) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ดำเนินงานจำนวน 6,500 ไร่
- 2) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ดำเนินการ มีพื้นที่ดำเนินการ 1,380 ไร่
- 3) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พื้นที่ดำเนินการ 830 ไร่
- 4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ณ ที่บ้านทุ่งแคน หมู่ 9 ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ดำเนินการ 1พื้นที่ประมาณ 75 ไร่ (ปัจจุบันรอการรับอนุญาตพื้นที่ให้ ณ ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
- 5) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พื้นที่ดำเนินการ 340 ไร่

2.7 ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงานดังนี้

1) ด้านการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย

1.1) งานด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อการพัฒนางานองค์ความรู้ ต้องประกอบด้วยงานวิจัยพื้นฐาน งานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ และงานวิจัยเพื่อการพัฒนา โดยผลงานศึกษาวิจัยนั้นต้องเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดการต่อยอดและการพัฒนางานองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

1.2) งานหอพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะทางด้านอนุกรมวิธานและความหลากหลายทางชีวภาพของพืช มีการรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง โดยมีจำนวนชนิดพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างพรรณไม้ดอง

1.3) ห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่างๆ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น โดยต้องมีห้องปฏิบัติการพร้อมเครื่องมือที่ทันสมัย ตามประเภทและจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

1.4) งานด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยั่งยืน การสำรวจ เก็บรวบรวมขยายพันธุ์ไม้ โดยต้องมีจำนวนพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ในปัจจุบันได้ทำการรวบรวมพันธุ์พืชโดยยึดตามบัญชีพืชที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants, ONEP 2006)

2) ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1) การจัดการสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden Management) มีพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จัดปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการ และความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามสภาพธรรมชาติ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ สำหรับพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีการรวบรวมพรรณไม้มีชีวิต (Living Collection) พร้อมทั้งข้อมูลต้นไม้มุ่งเชิงวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 6,000 ชนิด จำนวน 20,000 รายการ จำนวนพรรณไม้หายากร้อยละ 60 ของบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants) ด้านพื้นที่จัดแสดงมีการจัดแสดงไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/วงศ์ โดยพื้นที่จัดแสดงต้องมีการออกแบบวางผัง (Landscape) เพื่อให้มีความสวยงาม ดึงดูดผู้เยี่ยมชมให้เข้าไปในพื้นที่และได้รับความรู้ มีการแสดงป้ายชื่อต้นไม้ ป้ายข้อมูลวงศ์ ป้ายสื่อความหมาย มีการตรวจสอบต้นไม้ภายในพื้นที่วงศ์ มีระบบสาธารณูปโภคเพื่อดูแลพื้นที่ มีพื้นที่พักผ่อนและเจ้าหน้าที่ดูแล

2.2) โรงเรือนเพาะชำ (Nursery) ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติมหรือทดแทนในพื้นที่ต่างๆ มีโรงเรือนสำหรับรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นของแต่ละภาค รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ และโรงเรือนในโรงเรือนเพาะชำ เพื่อการรวบรวม เพาะขยายพันธุ์ หรือการอนุบาลพืชที่มีบัญชีหรือฐานข้อมูลพืชที่นำมาปลูกและเพาะขยายพันธุ์ มีการจัดระบบการเพาะขยายพันธุ์และการนำไปใช้ประโยชน์ทุกโรงเรือน

2.3) ศูนย์ข้อมูลพืช (Plant Information Center) เพื่อให้มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ทุกรูปแบบ การเก็บรักษา การเพาะขยายพันธุ์พืช โรงเรือนเพาะชำ รูปภาพ ภาพวาด มีการจัดการข้อมูลเพื่อให้บริการทางวิชาการตามหลักมาตรฐานสากล

2.4) ห้องสมุด (Library) เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่มีการจัดการและดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล มีทั้งภาพและรายละเอียด เป็นห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ชั้นนำที่มีเอกสาร หนังสือครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านพืช และโดยเฉพาะเอกสารทางด้านอนุกรมวิธานของภูมิภาค

2.5) พิพิธภัณฑ์ มีการจัดแสดง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิวัฒนาการของธรรมชาติ ความหลากหลายและองค์ความรู้ทางด้านพืช ตลอดจนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากพืช

2.6) การให้ความรู้ (Education) เผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อเปิดความรู้ไปสู่สาธารณชน เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต มีหลักสูตรการให้ความรู้ที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ปฐม มัธยม อุดมศึกษา ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และนานาชาติ มีเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเผยแพร่ไม่น้อยกว่าปีละ 10 เรื่อง

3) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

3.1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อจัดการงานในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านพฤกษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ภูมิสถาปัตย์ และด้านอื่นๆ ครบถ้วนเพื่อจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินงาน มีการพัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีความรู้ ทักษะให้สูงขึ้นตลอดระยะเวลาการทำงาน เพื่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติ มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานครบถ้วน เพื่อสนับสนุนการทำงาน มีระบบบริหารจัดการงานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อก้าวอยู่ในระดับสากล และมีกระบวนการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

3.2) ด้านการดูแลบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

มีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ อาคารพื้นที่ทำการต่างๆ สำนักงาน อาคารสาร์นิเทศ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาคารเอนกประสงค์ อาคารจัดแสดง อาคารจำหน่ายสินค้า ห้องประชุมสัมมนา ห้องจัดนิทรรศการ ห้องเก็บของ ห้องน้ำ ที่จอดรถ รวมถึงบ้านพนักงาน ที่มีการดูแลการจราจรในพื้นที่ การดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซมและการจัดการด้านยานพาหนะ

ระบบความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยที่อาจเกิดกับอาคารสถานที่ บุคคลหรือทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัย ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น งานก่อสร้างมีการออกแบบและก่อสร้างที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับบุคลากรภายในและประชาชนทั่วไปมีการดูแลความปลอดภัยสำหรับ ผู้เข้าชมพื้นที่ มีการดูแลระบบสัญญาณในพื้นที่ให้มีความสะดวกปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยจากไฟฟ้า ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากพืชพันธุ์ไม้ทั้งในพื้นที่และที่รวบรวมไว้

3.3) ด้านการเผยแพร่ความรู้

มีศูนย์ฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ ส่วนนี้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงงานสวนพฤกษศาสตร์ออกไปสู่สาธารณชน เป็นการเผยแพร่ความรู้ และเป็นส่วนเชื่อมงานทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษา

มีศูนย์บริการข้อมูลทางวิชาการและมีโครงการเผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในทุกๆระดับ รวมถึงแก่สาธารณชนทั่วไป

มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อการดำเนินโครงการศึกษาวิจัย การรวบรวมพรรณไม้และการเพิ่มศักยภาพของนักวิชาการ

3.4) ด้านกิจกรรมเชิงพาณิชย์ มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ เพื่อหารายได้ ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ มีการบริหารจัดการด้านรายได้ผ่านกิจกรรมบริการทางวิชาการ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาดที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้สวนพฤกษศาสตร์มีรายได้ในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงาน

2.8 องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์มีบทบาทหน้าที่หลายด้าน ทั้งการรวบรวมพรรณไม้ต่างๆ การศึกษาวิจัย การให้ความรู้ รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ การตอบสนองบทบาทเหล่านั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ กัน เช่น สวนจัดแสดงพันธุ์ไม้ต่างๆ สวนเพื่อความสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่างๆ สถานที่สำหรับการอบรมให้ความรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนสถานที่สำหรับการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่นๆ ที่จะทำให้ สวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และผู้คนนิยมเข้าคั่นคว้าหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจ สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่แตกต่างกัน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกพื้นที่ออกเป็นกลุ่มตามบทบาทหน้าที่และการใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1) พื้นที่สำหรับสันทนาการ

(1) พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและลานกิจกรรม – เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม และเป็นการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อน และได้รับความรู้จากส่วนอื่นๆ ของสวนพฤกษศาสตร์ไปในโอกาสเดียวกัน

(2) พื้นที่บริการ – สวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตั้งแต่ ถนน ทางเข้า ทางรถยนต์ ทางเดินเท้า ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ลานจอดรถ ระบบรักษาความปลอดภัย ฯลฯ เพื่อความสะดวกของผู้เข้าเยี่ยมชม ป้ายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่ และกระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้ อยากค้นคว้ากับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2. พื้นที่สำหรับการให้ความรู้

(1) พื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช – สวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จึงต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่ปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เช่น วงศ์ไทร (Moraceae) วงศ์ขิง-ข่า (Zingiberaceae) กลุ่มพืชเมล็ดเปลือย (Naked-seed) เช่น สน (Pinaceae) ปรัง (Cycadaceae) และ พญาไม้ (Podocarpaceae) ปลูกเป็นกลุ่มตามลักษณะการเจริญเติบโต เช่น กลุ่มไม้เลื้อย ปลูกพืชผสมผสานตามลักษณะพื้นที่อาศัย เช่น สวนหิน และพืชน้ำ หรือปลูกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น พืชสมุนไพร พืชเส้นใย พืชน้ำมัน เป็นต้น โดยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ไว้ล่วงหน้า พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ พืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งจะนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืช ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลอย่างดีเป็นพิเศษ พืชต่างๆ ที่นำมาปลูกต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อการนำไปในอนาคต การรวบรวมพืชตามระบบอนุกรมวิธานและตามลักษณะภูมิประเทศ มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบและการทำวิจัยทางด้านอนุกรมวิธาน รวมถึงการจัดระบบการจัดการพื้นที่ และป้ายสื่อความหมาย

(2) พื้นที่จัดนิทรรศการ/ประชุม/อบรม - นิทรรศการเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่นั้น มักไม่ให้รายละเอียดลึกซึ้งมากนัก แต่กระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้ อยากค้นคว้ากับพื้นที่มากยิ่งขึ้น ควรเลือกประเภทสื่อที่สนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมได้ดีที่สุดของแต่ละพื้นที่เป็นกรณีไป จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการพัฒนาสื่อของแต่ละพื้นที่เป็นการเฉพาะ สำหรับการจัดประชุม/อบรม/สัมมนา เป็นการให้ความรู้เชิงลึก ให้ข้อมูลมาก จำนวนผู้รับรู้น้อยและใช้งบประมาณสูง แต่มีความจำเป็นโดยเฉพาะการให้ความรู้กับครู อาจารย์ หรือผู้นำชุมชน ที่สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไป กิจกรรมการประชุม/อบรม/สัมมนามักจัดในอาคาร ซึ่งต้องมีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรม เช่น เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์และเครื่องเสียง เป็นต้น รวมถึงพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่พักผ่อนนอกห้องประชุม และห้องสุขา

(3) ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารนิเทศ - ส่วนพฤกษศาสตร์ นอกจากจะเป็นแหล่งรวบรวมแล้ว ยังเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้แก่ประชาชนอีกด้วย ชุดภาพนิ่ง ภาพยนตร์ และหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้ความรู้ลึกซึ้งในรายละเอียดแก่ผู้มาเยี่ยมชมได้ดี ดังนั้น ส่วนพฤกษศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุด รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพืช ส่วนศูนย์ข้อมูลเป็นการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลและความรู้ต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นได้ง่าย และเข้าถึงสะดวก รวมถึงการสืบค้นบนอินเทอร์เน็ตด้วย ศูนย์สารนิเทศ จะเป็นด่านแรกสำหรับการติดต่อกับส่วนพฤกษศาสตร์ เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนทั่วไป

3. พื้นที่สำหรับการศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้

(1) หอพรรณไม้/พิพิธภัณฑ์แมลง - เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (Herbarium Specimen) และตัวอย่างแมลงสำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธานโดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการทั้งในและนอกประเทศ ได้มีโอกาสมาใช้ประโยชน์ ตัวอย่างอ้างอิงทั้งหมด จะเก็บรวบรวมมาจากทั่วประเทศ รวมถึงจากต่างประเทศบางส่วน เก็บไว้ในอาคารที่มีระบบการจัดการที่ดีรองรับ ควบคุมความชื้นและอุณหภูมิได้ เพื่อรักษาตัวอย่างให้เสื่อมสภาพช้าที่สุด และมีระบบการป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราที่เหมาะสม ตัวอย่างจะถูกจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ ตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้ที่มาการศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดต่างๆ ได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา โดยมีเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาไว้ให้ด้วย เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องจุลทรรศน์ และเครื่องช่วยวาดรูป เป็นต้น

(2) ห้องปฏิบัติการ - ส่วนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์และได้มาตรฐานสากล จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อให้นักวิจัยได้ใช้ทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่างๆ ที่ควรครอบคลุมสาขาวิชาการทางพฤกษศาสตร์ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น รวมถึงต้องมีอาคารที่พักรับรองสำหรับนักวิจัยที่ต้องการศึกษาวิจัยในส่วนพฤกษศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญ ที่มาให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ

(3) พื้นที่ป่าธรรมชาติ - มีการสำรวจพรรณไม้และทำแผนที่ รวมทั้งความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในท้องถิ่น ซึ่งต้องดำเนินการในระยะยาว มีการศึกษาวิจัยด้านต่างๆ การสร้างแปลงศึกษาถาวร

เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อใช้วางแผน สามารถใช้เป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติ การมีระบบฐานข้อมูลพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์ จะทำให้ทราบจำนวนชนิดและจำนวนต้นไม้มทั้งหมด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร พื้นที่ และงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษา ดูแล ขยายพันธุ์ และปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา

4. พื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์

(1) สำนักงาน – เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสวนซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจต่างๆ ทั้งงานด้านบริหาร งานด้านธุรการ งานด้านวิชาการ หรือด้านปฏิบัติการ ทั้งกลุ่มสายงานหลัก สายงานที่ปรึกษา และสายงานสนับสนุน

(2) เรือนเพาะชำ – เป็นส่วนสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติม ทดแทน ในพื้นที่ต่างๆ รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่างๆ นอกจากนี้ เรือนเพาะชำยังเป็นส่วนสำคัญในการเก็บรักษาต้นพันธุ์และปลูกพืชเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ สาขาต่างๆ

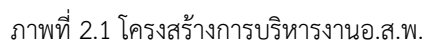
2.9 บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการด้านพืช ที่มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การปลูกรวบรวมพรรณไม้หลากหลายชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอนจัดปลูกร่วมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ที่มีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิง สิ่งพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า สถานศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันติภาพแก่ประชาชนทั่วไป

นอกจากการเป็นศูนย์รวมพรรณพืชนานาชนิดที่มีการจัดปลูกไว้อย่างมีระบบและเสริมด้วยการตกแต่งภูมิทัศน์แล้ว สวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริงยังต้องประกอบด้วยนักพฤกษศาสตร์ กิจกรรมและส่วนสนับสนุนงานวิชาการด้านพืชที่เกี่ยวข้อง อาทิ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาค้นคว้าวิจัย การรวบรวมและถ่ายทอดข้อมูล การผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฯลฯ เพื่อให้เป็นแหล่งสรรพความรู้ทางวิชาการด้านพืชที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นสวนพฤกษศาสตร์ยังประกอบด้วยส่วนอื่น อาทิ ที่ทำการ ศูนย์สารนิเทศ หอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกอบรม โรงเรือนเพาะชำและอนุบาลพืช ห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ ศูนย์รวมข้อมูลพืช สวนรุกขชาติ เส้นทางเดินเท้าชมธรรมชาติ ระบบรักษาความสะอาดและความปลอดภัย ร้านขายของที่ระลึก และวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมอีกด้วย

1) โครงสร้างองค์กร (ตามข้อบังคับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2560) ตามลำดับดังต่อไปนี้

- (1) ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์
- (2) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายบริหาร)
- (3) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายวิชาการ)
- (4) ผู้อำนวยการสำนักบริหาร
- (5) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์
- (6) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและอนุรักษ์
- (7) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

3) อัตรากำลัง

ประเภท	อัตราที่ได้รับจัดสรร (ราย)	อัตราที่บรรจุ/จัดจ้าง (ราย)
- พนักงาน	149	140
- ลูกจ้างประจำ	6	5
- พนักงานราชการ	-	-
- ลูกจ้างชั่วคราว	200	195
- ลูกจ้างโครงการ	223	143
- จ้างเหมาบริการ	29	71
รวม	607	555

ตาราง 2.1 อัตรากำลัง

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

3.1 ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

แหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จำนวน 5 แห่งให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้นอกถิ่นที่อาศัยของประเทศ พร้อมทั้งการเสริมการศึกษาเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้ศึกษาเรียนรู้ โดยมีจุดเน้นในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละสวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้

➤ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

มีพื้นที่ 6,500 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์ พืชวงศ์กล้วยไม้ ชิง-ซ่า พืชหินปูน พืชสมุนไพร พืชทนแล้ง พืชกินแมลง พืชน้ำ มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) ศูนย์กล้วยไม้ไทยสายพันธุ์แท้ ดำเนินการบำรุงรักษากล้วยไม้สายพันธุ์ไทย เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้หายากของประเทศไทยไว้เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์กล้วยไม้ไทยแท้ให้คงอยู่และเพื่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การต่อยอดในงานวิชาการ

2) เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walkway) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับเปลี่ยนการจัดแสดงพันธุ์ไม้ ให้เกิดความสวยงามรองรับการท่องเที่ยวของประชาชน รวมถึงการบำรุงดูแลรักษาระบบรักษาความปลอดภัยในเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ โดยมีการปรับปรุงทุก 3 เดือน

3) กลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ (Glass House Complex) ประกอบด้วยโรงเรือนทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรือน ดำเนินการปรับปรุงการจัดแสดง การจัดตกแต่งพันธุ์ไม้ การบำรุงดูแลรักษาพันธุ์ไม้ รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบของกลุ่มอาคาร

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยการเพิ่มเติมป้ายสื่อความหมาย ได้แก่ ป้ายให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝก การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นหมู่คณะ

5) **เส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้** เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่แปลงเฟิน เส้นทางศึกษาธรรมชาติสวนหิน-วงศ์ไทร-น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติวัดยลชาติ เส้นทางสวนรุกขชาติ

6) **การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์** โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พื้นที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

7) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ **สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก**

สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ มีพื้นที่ 1,380 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชที่มีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่สูง ได้แก่ พืชวงศ์ก่อ มณฑา และกุหลาบพันปี โดยมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1) **โรงเรียนรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้** ดำเนินการดูแล รวบรวม และเพาะขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์ไว้

2) **แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้** ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาวงศ์ไม้ จำนวน 68 วงศ์ การปลูกพันธุ์ไม้เสริมการปรับปรุงและซ่อมแซมป้ายพรรณไม้ในพื้นที่ รวมถึงการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ให้เกิดความสวยงาม

3) **เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ** ดำเนินการจัดทำป้ายฐานการเรียนรู้ในพื้นที่ และป้ายชื่อพรรณไม้

4) **ลานกิจกรรมหม่อมอก** กอดหนาว ดูดาวบนภู ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตั้งแต่บริเวณป้ายทางเข้าพื้นที่สวนไปยังจุดชมวิว ลานกางเต็นท์

5) **การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์** โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

6) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา

นำ 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

7) การฟื้นฟูและการให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการให้ความรู้กับชุมชนในการดูแลรักษาพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ระฆังทอง และเอื้องไม้เท้าฤๅษี

➤ สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

สวนพฤกษศาสตร์ระยอง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 830 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชชุ่มน้ำ การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **เส้นทางศึกษาธรรมชาติ** สวนพฤกษศาสตร์ระยองมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติทั้งทางบกและทางน้ำ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ จัดปลูกพันธุ์ไม้ บำรุงดูแลรักษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความสวยงามบำรุงดูแลซ่อมแซมสะพาน พร้อมสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนทั้งปี

2) **การดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ** โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ในพื้นที่เกาะและพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพรรณไม้ที่สำคัญ อาทิเช่น สาหร่ายข้าวเหนียว หม้อข้าวหม้อแกงลิง กระจุต เสม็ดขาว การจำกัดพืชุกรานในแหล่งน้ำ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในฤดูแล้งรอบพื้นที่เกาะ

3) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการเข้าศึกษาเรียนรู้ในเส้นทางเรือ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนเกาะ การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งสิ้น 75 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชสมุนไพรอีสาน การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน พืชินเวศเขาหินทราย และรวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **โรงเรียนจัดแสดงพรรณไม้** เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พรรณไม้จากการออกสำรวจ ในปัจจุบันมีจำนวน 13 โรงเรียน จัดปลูกพรรณไม้ตามวงศ์ ทั้งหมด 6 โซน อาทิเช่น โรงเรียนกล้วยไม้ โรงเรียนพืชทนแล้ง พืชทนเค็ม โรงเรียนพืชหายาก พืชเฉพาะถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2) **ศูนย์รวบรวมพืชสมุนไพร** ดำเนินการจัดปลูกพืชสมุนไพรเป็นหมวดหมู่จำแนกตามกลุ่มอาการของโรคและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร รวมทั้งการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และให้ความรู้กับผู้เข้ามาเยี่ยมชม และผู้ที่สนใจ

3) **ฐานเรียนรู้ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง** เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลพรรณไม้ ที่มีอยู่ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น พร้อม ได้แยกกลุ่มพืช 5 กลุ่ม ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่นทั้งหมด

4) **ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์** โดยดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ เศษหญ้าจากการปรับปรุงดูแลพื้นที่ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและดูแลพรรณไม้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของประชาชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย

5) **การปรับปรุงตกแต่งพื้นที่** ส่วนงานพัฒนาพื้นที่และสร้างแหล่งเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน และชมความสวยงามของพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น

6) **การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว** มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ **สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย**

สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 340 ไร่ ดำเนินการโดยเน้นการรวบรวมพืชในวัฒนธรรมสุโขทัย โดยเฉพาะบัว และการใช้ประโยชน์พืชตามภูมิปัญญา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) **แหล่งรวบรวมพันธุ์บัว** โดยการรวบรวมสายพันธุ์บัวแท้ ประกอบด้วย ปทุมชาติ หรือ ตรีภูลบัวหลวง และอุบลชาติ หรือ ตรีภูลบัวสาย บัวพันธุ์ผสม ที่มีความงามแตกต่างกันไป บัวได้รับการยกย่องเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุโขทัย เป็นพรรณไม้ที่ทนต่อสภาพอากาศร้อน สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จึงมีแนวคิดที่จะจัดการพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์บัว อาทิ สัตบุศย์, สัตตบงกช, บุณทริก, ปทุม, อุบล, บัวชม, บัวขาว, บัวเผื่อน, บัวผัน, กระมุท, จงกลนี

2) แหล่งรวบรวมพันธุ์กล้วย โดยดำเนินการรวบรวมและจัดแสดงพันธุ์กล้วย ด้วยวิธีชีวิตคนไทย ได้นำกล้วยมาศึกษาใช้ประโยชน์ตั้งแต่ การพัฒนาดิน รักษาความชุ่มชื้นของน้ำ การนำส่วนต่างๆ ของกล้วยมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของคนไทย ควบคู่กับการอนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกให้เกิดความห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3) การดูแลรักษาพื้นที่ ได้แก่ การบำรุง ดูแลอาคาร ระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมในการใช้งาน การเพาะขยายพันธุ์ไม้ที่จัดตกแต่งในพื้นที่รอบเชื่อมต่อกับข้างเคียง และรักษาสภาพพื้นที่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์ให้เกิดความสะอาด เรียบร้อย

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการจัดทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ โดยจะใช้เศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำเป็นปุ๋ย เพื่อลดปริมาณของขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนให้การบริหารจัดการขยะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่องในระยะยาว เกิดความยั่งยืน บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะของประเทศ

5) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➤ โครงการเตรียมจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค

อ.ส.พ. ดำเนินการศึกษา สำรวจ พื้นที่ ที่มีความเหมาะสม จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ประจำภูมิภาค เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด และสำรองพันธุ์กรรมพืชของประเทศ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของประเทศในการสร้างความตระหนักรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรพันธุ์พืชแก่ประชาชน ปัจจุบัน อ.ส.พ. ได้สำรวจพื้นที่เพื่อจัดเตรียมจัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ภูมิภาค จำนวน 4 แห่ง และออกแบบเพื่อเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ 1 แห่ง ประกอบด้วย

1) สวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตก ณ ตำบลจระเข้สามพัน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

เป็นพื้นที่ที่มีสังคมพืชเขาดินปน ระบบนิเวศป่าละเมาะ หินปูนระดับต่ำ มีพันธุ์พืชหลากหลาย จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ในระบบนิเวศที่เป็นป่าละเมาะหินปูนระดับต่ำและรวบรวมพันธุ์พืชในภาคตะวันตก

2) สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ จังหวัดพังงา ตำบลนบปลิง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

พื้นที่มีระบบนิเวศของสังคมป่าดิบชื้นและสังคมพืชป่าเขาดินปน จึงทำให้มีพืชหายาก และใกล้สูญพันธุ์ หลากหลายชนิด จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมพืชหายากในพื้นที่ภาคใต้ โดย อ.ส.พ. ได้มีการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจ

3) สวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือตอนบน (โครงการรวบรวมกล้วยไม้ป่า) ตำบลหมอกจำแป่
อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกล้วยไม้มากกว่าละมีความเหมาะสมต่อการสร้างศูนย์รวบรวมกล้วยไม้ของประเทศไทยโดยเฉพาะกล้วยไม้ที่มีถิ่นอาศัยอยู่สูงกว่า 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวการอนุรักษ์และคืนความสมดุลให้กับทรัพยากรพืช ให้กับท้องถิ่น

4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ตำบลโนนทอง อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

พื้นที่มีลักษณะเด่นที่มีสังคมพืชอินโดจีนแบบป่าเต็งรังบนหินทรายเป็นหลัก และมีพื้นที่ลานกว้าง มีพืชทนแล้งและพืชล้มลุกบนลานหินทรายที่พบได้เฉพาะฤดูฝน เหมาะต่อการรวบรวมอนุรักษ์พืชอินโดจีน ไม้หินทรายระดับต่ำและไม้ทนแล้ง จัดตั้งขึ้นเสริมสร้างศักยภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทดแทนพื้นที่เดิมที่มีพื้นที่รวบรวมขนาดเล็ก

5) โครงการออกแบบปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจก สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด ระดับประเทศ

การรวบรวมพรรณไม้ และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ในสวนพฤกษศาสตร์

การรวบรวมพรรณไม้ต่างๆ จำนวน 16,115 หมายเลข จำแนกเป็น 240 วงศ์ 1,440 สกุล 5,469 ชนิด และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ ภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 44 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) พืชตามกลุ่มอนุกรมวิธาน จำนวน 18 วงศ์ อาทิ วงศ์ปาล์ม วงศ์ไทร วงศ์ราชพฤกษ์ วงศ์สน วงศ์กล้วย วงศ์อบเชย วงศ์ชิง-ชำ เป็นต้น

(2) กลุ่มพืชตามระบบนิเวศหรือตามแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนเขาคินปูน โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ โรงเรือนพินทนแล้ง โรงเรือนป่าดิบชื้น โรงเรือนไผ่น้ำ โรงเรือนกระบองเพชร และพืชอวบน้ำ และสวนหิน

(3) กลุ่มพืชตามคุณสมบัติพืช จำนวน 12 กลุ่ม อาทิ แปลงรวบรวมไม้ดอกขาว แปลงรวบรวมพันธุ์พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สวนสมุนไพร แปลงรวบรวมไม้หายาก โรงเรือนรวบรวมพืชกินแมลง เป็นต้น

(4) กลุ่มพืชตามลักษณะวิสัย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนรวบรวมไม้ต้น และสวนวัลยชาติ

(5) กลุ่มพืชตามพื้นที่/เส้นทาง จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่โดยรอบกลุ่มอาคารเรือนกระจก พื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนา ไม้ต้นริมถนน เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสวนรุกชาติ

รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม่มีชีวิต (Living Collection)

รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม่มีชีวิต (Living Collection) ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์สังกัดขององค์การฯ เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย และสนับสนุนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นพันธุ์ไม้ที่สำคัญ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

- (1) พืชวงศ์กล้วยไม้ จำนวน 611 ชนิด
- (2) พืชวงศ์ขิงข่า จำนวน 244 ชนิด
- (3) พืชหายาก เสี่ยงสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 344 ชนิด
- (4) พืชสมุนไพร จำนวน 395 ชนิด

อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection)

มีการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection) รวมทั้งสิ้น 385 ชนิด

- (1) พืชกลุ่มกล้วยไม้ (Orchidaceae) จำนวน 306 ชนิด ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามของไทยจำนวน 44 ชนิด
- (2) พืชกลุ่มขิงข่า (Zingiberaceae) 60 ชนิด ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามของไทย จำนวน 8 ชนิด
- (3) พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 19 ชนิด

การขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามและการฟื้นฟูคืนถิ่นร่วมกับชุมชน

(1) ดำเนินการขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อเตรียมพร้อมในการคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรพันธุ์ไม้

ดำเนินการศึกษาเทคนิคการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยากโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและนำเทคนิคด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาสนับสนุนการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยาก และมีสถานะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จำนวน 95 ชนิด

(2) การนำพันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์กลับคืนถิ่นอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่ายชุมชน

ดำเนินการโปรแกรมคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรของพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น สะสมจำนวน 27 ชนิด

3.2 ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ

ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิง

ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 121,154 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 14,133 ชนิด (326 วงศ์ และ 2,392 สกุล) เป็นจำนวนชนิดพรรณไม้ไทย 9,612 ชนิด คิดเป็น ร้อยละ 87.38 ($9,612 \times 100/11,000$) ของพันธุ์ไม้ในประเทศไทย

ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลง

ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในประเทศไทย สำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัย โดยรวบรวมตัวอย่างไว้ในพิพิธภัณฑ์แมลงทั้งหมด จำนวน 166,577 ตัวอย่าง คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 1,841 ชนิด ประกอบด้วยตัวอย่างแมลงต้นแบบแรก (Holotype) จำนวน 447 ตัวอย่าง และตัวอย่างแมลงต้นแบบ (Paratype) จำนวน 2,884 ตัวอย่าง

การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืช

การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชโดยคณะนักพฤกษศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 100 หน่วยอนุกรมวิธาน ประกอบด้วย พืชรายงานใหม่ของประเทศไทย (new record for Thailand) 37 ชนิด พืชชนิดใหม่ของโลก (new species) 52 ชนิด และชนิดย่อยใหม่ของโลก (new subspecies) 2 ชนิดย่อย ในจำนวนนี้เป็นพืชสกุลใหม่ของโลก (new genus) 2 สกุล และเป็นสกุลที่ไม่เคยมีรายงานในประเทศไทยมาก่อน (new genus record) 7 สกุล

พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากพันธุ์พืชพื้นเมืองบางชนิดที่มีศักยภาพ

(1) พัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์จากพืช เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางค์ต้นแบบจากสารสกัดกล้วยไม้ จำนวน 5 ตำรับ ได้แก่ ครีมบำรุงมือ โลชั่นบำรุงผิวกาย แชมพู ครีมห่มกม และสบู์เหลว โดยใช้สารสกัดจากลำลูกกล้วยของกล้วยไม้ เอื้องคำ (*Dendrobium chrysotoxum*) เอื้องแวมยุรา (*D. fimbriatum*) และเอื้องผึ้ง (*D. lindleyi*) ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ให้ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ช่วยทำให้ผิวมีความสมดุล ฟื้นฟูจากมลภาวะต่างๆ และฤทธิ์ต้านเอนไซม์ ไทโรซิเนส ช่วยให้สีผิวมีความสม่ำเสมอ ลดรอยด่างดำ

(2) ยื่นคำขอจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 3 คำขอ และจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 6 อนุสิทธิบัตร

พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัย

พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัยของ อ.ส.พ. จัดจำหน่าย ณ ร้านขายของที่ระลึก สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 26 ชิ้นงาน

จดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่

จดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่ 5 สายพันธุ์ ใน Royal Horticultural Society (RHS)

สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับหน่วยงานทั้งภายใน และต่างประเทศ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ในปี 64 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งหมดจำนวน 55 ฉบับ เป็นหน่วยงานภายในประเทศ จำนวน 41 ฉบับ และหน่วยงานต่างประเทศ จำนวน 14 ฉบับ

การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้แก่ โครงการ “พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โครงการ “ศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ้งห้อยในประเทศไทย” โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ

ดำเนินการเผยแพร่ผลงานศึกษาวิจัยในหนังสือวิชาการ ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 19 บทความ เป็นบทความด้านพืช จำนวน 16 บทความ และด้านแมลง จำนวน 3 บทความ

3.3 ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ

หอพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 121,154 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 14,133 ชนิด (326 วงศ์ และ 2,392 สกุล)

พิพิธภัณฑ์แมลง

จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งหมด 166,577 ตัวอย่าง คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 1,841 ชนิด

ห้องสมุดสง่า สรรพศรี

ได้รวบรวมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ทางพฤกษศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ Flora, Journal of Botany จากนานาชาติ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่สนใจ โดยปัจจุบัน มีสิ่งพิมพ์เพื่อให้บริการ จำนวน 16,528 รายการ แบ่งเป็น หนังสือวิชาการ 11,308 รายการ หนังสือ ดร.สง่า 2,036 รายการ วารสารวิชาการ 3,184 ฉบับ

การอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พิจารณาอนุญาตการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านวิชาการ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์ ให้กับหน่วยงานในประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 63 คำขอ โดยเป็นหน่วยงานในประเทศ 23 หน่วยงาน หน่วยงานต่างประเทศ 3 หน่วยงาน

จัดพิมพ์หนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ในปี 2563-2564 จำนวน 5 รายการ ดังนี้

- 1) วารสารพฤกษศาสตร์ไทย ปี 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562
- 2) วารสารพฤกษศาสตร์ไทย ปี 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563
- 3) ความหลากหลายของพืชในแขวงพงสาลี
- 4) การใช้ประโยชน์พืชวงศ์ชิงในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)
- 5) พืชวงศ์ชิงในสวนพฤกษศาสตร์

เผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่มีความครบถ้วนของข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์องค์การฯ

ประกอบด้วย ฐานข้อมูลพรรณไม้หนังสือ 720 ชนิด ฐานข้อมูลกล้วยไม้ 420 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง 127,239 records ฐานข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน 959 ชนิด และฐานข้อมูลพรรณไม้มีชีวิต 8,980 records และ e-herbarium 6,253 หมายเลข

3.4 ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ (Education)

จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร

อาทิ หลักสูตรนักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น หลักสูตรอนุกรมวิธานพืชเบื้องต้น หลักสูตรการระบุชนิดพืช การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ การถ่ายภาพทางพฤกษศาสตร์ หลักสูตรยุวทูตสวนพฤกษศาสตร์ ค่ายเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม หลักสูตรผู้นำชุมชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

3.5 ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์การพัฒนารูทิจ และการบริหาร

การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ

1. สื่อโทรทัศน์ 7 สถานี ได้แก่ ช่อง 5, 7, โมเดิร์นไนน์ทีวี, Thai PBS, ช่อง ONE, We TV และ NBT
2. สื่อออนไลน์ (Line, Facebook และ Website ต่างๆ)
3. สื่อหนังสือพิมพ์/ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คมชัดลึก แนวหน้า ประชาชาติธุรกิจ และสยามรัฐ
4. สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์ ได้แก่
 - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ)

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เชียงใหม่
- สถานีวิทยุ อสมท. เชียงใหม่
- สถานีวิทยุ จส 100 (กรุงเทพฯ)

การนำเทคโนโลยีมาใช้

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

Botany4thai
ใช้ในการสืบค้นชื่อพรรณไม้ที่รวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์

Botanymatch
เป็นการนำเสนอผ่านการ์ตูนเพื่อให้เด็กเล็กสามารถจดจำพันธุ์ไม้ได้ง่ายขึ้น

BotanyAR
ใช้ในการสืบค้นข้อมูลพืชและจัดทำเป็นภาพ 3 มิติ

AR
ในพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ (อยู่ระหว่างจัดทำ)

QSBG
ใช้ในการศึกษาระบบนิเวศในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์

การส่งเสริมการตลาด / การตลาดด้านสื่อออนไลน์

1. จัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยว

- แพ็คเกจท่องเที่ยวที่ 1 บัตรใบเดียวเที่ยว 4 ที่ โดยความร่วมมือระหว่าง 4 พันธมิตร ด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ ระหว่างองค์การสวนพฤกษศาสตร์และภาคธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ บัตรราคา 999 บาท
- แพ็คเกจท่องเที่ยวที่ 2 บัตรเดียวเที่ยว 2 ที่ “ชมพฤกษา..พาส่องสัตว์” โดยความร่วมมือระหว่างองค์การสวนพฤกษศาสตร์และเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี บัตรราคา 150 บาท

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564)

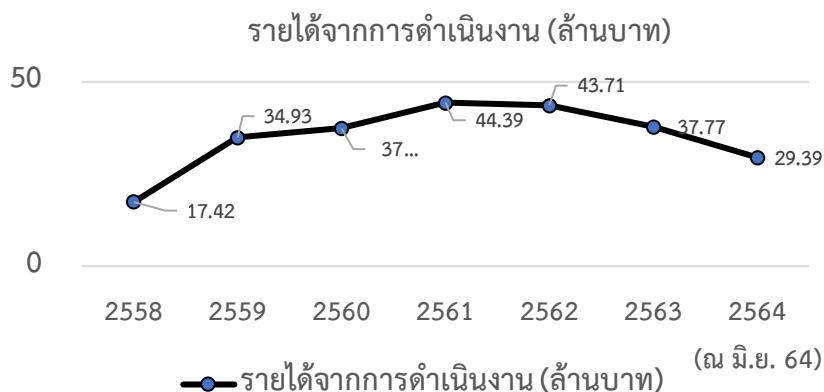
2) การตลาดด้านสื่อออนไลน์

- การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social Media เช่น ช่องทาง Youtube Channel, Line, Facebook Instagram และ Website
- ผ่านสื่อตามแผนผังรายการสื่อ

แผนผังรายการสื่อ		
วันจันทร์	รายการ "ฮือปกับสวนฯ"	เวลา 17.00-20.00 น.
วันอังคาร	รายการ "รู้รักโลก"	เวลา 10.00-12.00 น.
	รายการ "คุณธิสส์ เราแฮร์"	เวลา 13.00-16.30 น.
วันพุธ	รายการ "เพ็ญพิศุขยา"	เวลา 09.00-12.00 น.
	รายการ "ฮือปกับสวนฯ"	เวลา 17.00-20.00 น.
วันพฤหัสบดี	รายการ "รู้รักโลก"	เวลา 10.00-12.00 น.
	รายการ "สืบธรรมชาติ"	เวลา 13.00-16.00 น.
วันศุกร์	รายการ "บอผ่านเลนส์"	เวลา 15.00-20.30 น.
วันเสาร์	รายการ "ฮือปกับสวนฯ"	เวลา 13.00-17.00 น.
วันอาทิตย์	รายการ "เพ็ญพิศุขยา"	เวลา 09.00-12.00 น.

รายได้จากการดำเนินงาน

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีรายได้ จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน/ค่าบำรุง การใช้ประโยชน์จากพื้นที่/สถานที่ ได้แก่ ค่าเช่าห้องประชุม ให้สิทธิเอกชนประกอบกิจการในพื้นที่ กิจการร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อาทิเช่น เสื้อ กระเป๋า ปฏิทิน โปสเตอร์ หนังสือพรรณไม้ สินค้าฝากขายจากชุมชน กิจการจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม กิจการจำหน่ายพันธุ์ไม้/ทำป้ายพรรณไม้ และรายได้อื่นๆ

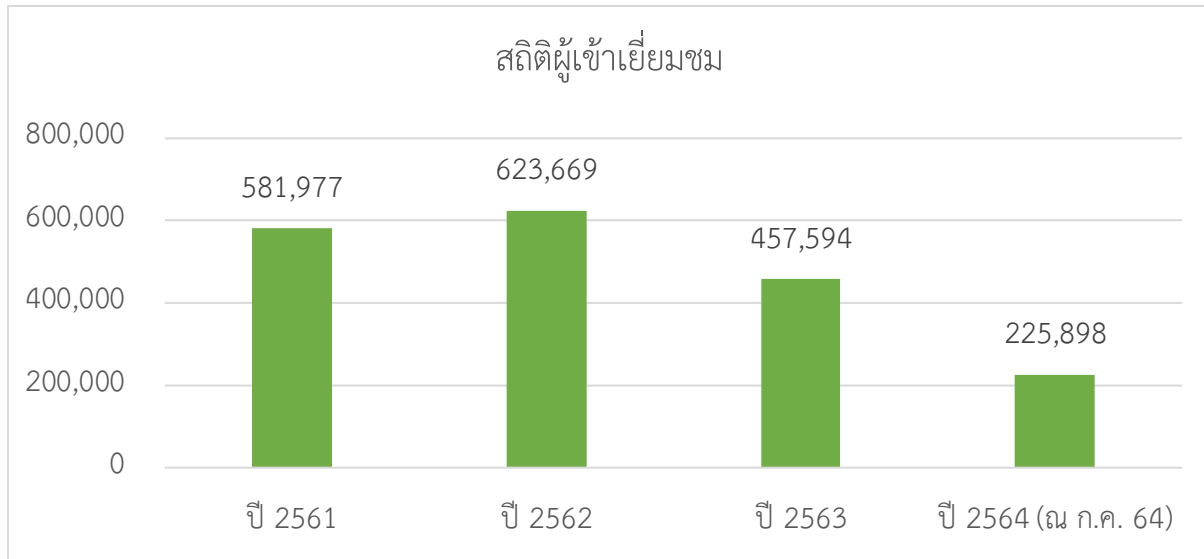
ภาพ 3.1 กราฟรายได้จากการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564 (มิ.ย.)
รายได้จากการดำเนินงาน (ล้านบาท)	17.42	34.93	37.37	44.39	43.71	37.77	29.39

ตาราง 3.1 ตารางเปรียบเทียบรายได้จากการดำเนินงานแต่ละปี

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2564)

องค์การฯ มีสวนพฤกษศาสตร์ที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนเข้าเยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง โดยมีจำนวนผู้เข้ามาเยี่ยมชมสวน ปี 2561 – 2564 ดังนี้

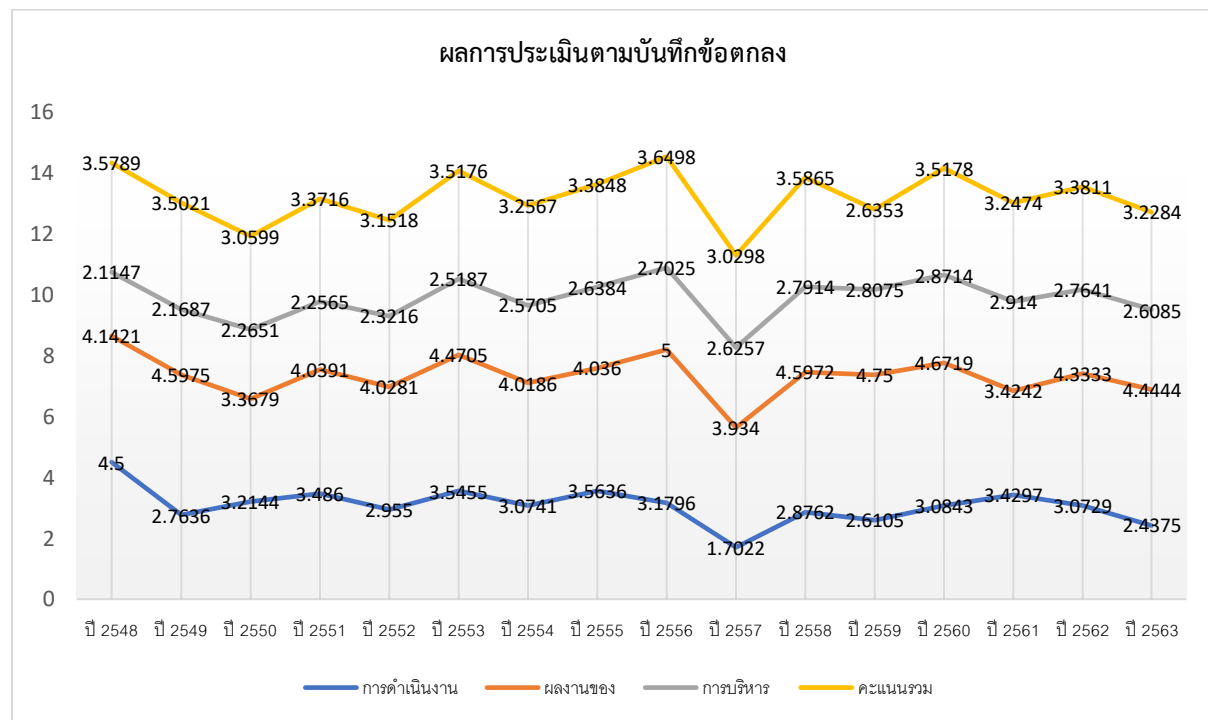
ภาพ 3.2 กราฟสถิติผู้เข้าเยี่ยมชม

หน่วย : คน

หน่วยงาน	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564 (ณ ก.ค. 64)
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าฯ	457,429	497,340	379,658	177,592
สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าฯ	13,784	12,293	9,543	4,972
สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	101,142	92,856	56,649	25,918
สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	6,351	8,889	5,665	2,099
สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	3,271	12,291	6,079	1,933
รวม	581,977	623,669	457,594	225,898

ภาพ 3.2 กราฟสถิติผู้เข้าเยี่ยมชม

ผลการประเมินตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ภาพ 3.3 กราฟแสดงผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ปี	การดำเนินงานตามนโยบาย	ผลงานของรัฐบาลกิจ	การบริหารจัดการ	คะแนนรวม
ปี 2548	4.5000	4.1421	2.1147	3.5789
ปี 2549	2.7636	4.5975	2.1687	3.5021
ปี 2550	3.2144	3.3679	2.2651	3.0599
ปี 2551	3.4860	4.0391	2.2565	3.3716
ปี 2552	2.9550	4.0281	2.3216	3.1518
ปี 2553	3.5455	4.4705	2.5187	3.5176
ปี 2554	3.0741	4.0186	2.5705	3.2567
ปี 2555	3.5636	4.0360	2.6384	3.3848
ปี 2556	3.1796	5.0000	2.7025	3.6498
ปี 2557	1.7022	3.9340	2.6257	3.0298
ปี 2558	2.8762	4.5972	2.7914	3.5865
ปี 2559	2.6105	4.7500	2.8075	2.6353
ปี 2560	3.0843	4.6719	2.8714	3.5178
ปี 2561	3.4297	3.4242	2.9140	3.2474
ปี 2562	3.0729	4.3333	2.7641	3.3811
ปี 2563	2.4375	4.4444	2.6085	3.2284

ตาราง 3.3 ตารางเปรียบเทียบผลการดำเนินงานแต่ละปี

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564)

ส่วนที่ 4 นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานและจัดทำแผน

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทบทวนและนำข้อมูลในระดับประเทศ ที่เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการจัดทำแผนวิสาหกิจ เพื่อจัดวางยุทธศาสตร์และตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายที่ประเทศได้จัดวางไว้ภายใต้กฎหมายต่างๆ แนวทางการดำเนินงาน แผนงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เป้าหมายอื่นๆ ภายในสถานการณ์ความมั่นคงยั่งยืนของทรัพยากรพรรณพืช และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยมีสาระสำคัญของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

4.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำริชี้แนะถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนเพื่อการดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนของประชาชนชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี เพื่อให้ประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

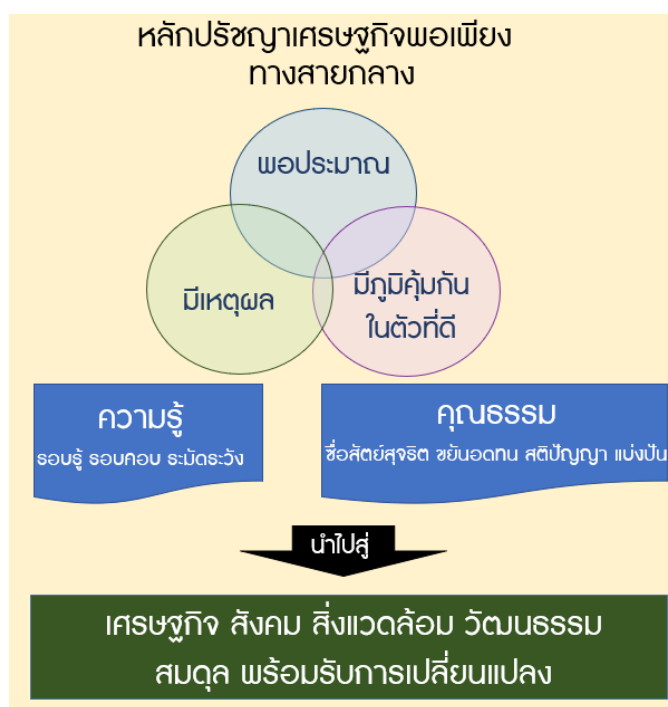
ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณสมบัติ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ภาพที่ 4.1 หลักเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ยุทธศาสตร์ชาติ

ภายใต้หลักนิติธรรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนจัดทำแผนยุทธศาสตร์เป็นไปตามมาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์
 “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
 เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา
 ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
 นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข
 และตอบสนองต่อการบรรลุ
 ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนา
 คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง
 เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคน
 ไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและ
 เป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบ
 เศรษฐกิจ

ภาพที่ 4.2 วิสัยทัศน์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ

หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกัน ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ภาพที่ 4.3 ภาพรวมแผนยุทธศาสตร์ชาติ

โดยมียุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อไปนี้จะประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
- (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
- (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

1. ด้านความมั่นคง เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศไทยให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และทุก	2. ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศในเวทีโลก	3. ด้านพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ คนไทยในอนาคตมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และมีคุณธรรม
4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศ	5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศในเวทีโลก	6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็น 4.1 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

4.1.1 เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพ

4.1.2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิดโดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์โดยลดอัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติตลอดจนควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ โดยอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ให้เป็นฐานทรัพยากรที่มั่นคง ควบคู่กับการลดภัยคุกคามและ การบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน รวมถึงการสร้างระบบฐานข้อมูลในรูปแบบธนาคารพันธุกรรม โดยให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมเชื้อพันธุ์และองค์ความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในอนาคตและความหลากหลายทางพันธุกรรม มีการส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และพัฒนาระบบการแบ่งปันผลประโยชน์รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น ส่งเสริมพัฒนาและการใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการเก็บค่าบริการเชิงนิเวศในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งการศึกษา สำรวจและวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ทั้งในและนอกพื้นที่คุ้มครองโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและพื้นที่วิกฤต เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน สะดวกต่อการเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์และการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

ในส่วนยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีเกี่ยวข้อง อื่นๆ มีจำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย
ยุทธศาสตร์ชาติ 1 ด้านความมั่นคง

ประเด็น 4.2.4 การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเลเพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล สามารถดำรงอยู่ได้มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึง

ประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทัพหน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ให้สามารถพัฒนาสมุทพยานภาพของประเทศ ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการสมุทรภิบาลในการบริหารจัดการ ปกป้อง และดูแลรักษาผลประโยชน์ทั้งมวลของชาติเสริมสร้างและบริหารจัดการความมั่นคงทั้งชายแดนทางบก ทะเลอาณาเขต และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยอย่างบูรณาการและเป็นระบบ รวมไปถึงการพัฒนาระบบเฝ้าตรวจติดตาม ระบบตรวจคนเข้าเมือง การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก และการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลสร้างเสริมให้เจ้าหน้าที่รัฐมีบทบาทและขีดความสามารถที่เหมาะสม มีการดำเนินการต่าง ๆ และสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่อง กำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตลอดถึงแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์พัฒนา พื้นฟูป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติจนเกิดความรัก ห่วงแหนง และมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็น (4.3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงมุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด การดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน และพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เพื่อการเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างประทับใจตลอดการท่องเที่ยวจนเกิดการท่องเที่ยวซ้ำและแนะนำต่อ

4.3.1 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำการตลาด และการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิต และวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์มีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการ

ป้องกันการลอกเลียนแบบซึ่งรวมถึงการผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และศิลปะ ได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น พร้อมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ทั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววิถีพุทธของโลก

4.3 แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2560 โดยประกาศให้ใช้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มี จำนวนรวม 23 ฉบับ ประกอบด้วย

ภาพที่ 4.4 ภาพรวมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ฉบับ

ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ประเด็นที่ ๑๘ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย สภาพแวดล้อมของ ประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้น อย่างยั่งยืน

แผนย่อย ๓.๑ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป็นการให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งพื้นที่คุ้มครองได้รับการอนุรักษ์ คุ้มครอง เพื่อลดการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ รวมทั้งการลดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ พัฒนางค์กรของรัฐและออกกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่า สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน นอกจากนี้ยังจะต้องส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

๓.๑.๑ แนวทางการพัฒนา

๑) **อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง** โดยอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ทางชีวภาพสูง ควบคู่กับการลดภัยคุกคามต่อพื้นที่ ชนิดสัตว์ป่า และพืชเฉพาะถิ่น ป้องกันและกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน สร้างระบบฐานข้อมูลและธนาคารพันธุกรรม ให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในระดับท้องถิ่น รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการทำงานบูรณาการระหว่างภาคส่วน อาทิจากเกษตรกร ให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ในส่วนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ อ.ส.พ. มีเกี่ยวข้อง อื่นๆ

๓.๕ แผนย่อยการยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นอุบัติใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงาน ในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม นโยบายและกฎหมาย และทำให้

มั่นใจว่าการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

๓.๕.๑ แนวทางการพัฒนา

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นอุบัติใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงาน ในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม นโยบายและกฎหมาย และทำให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

๑) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย โดยปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ของภาครัฐ ให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ประชาชนทุกภาคส่วนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเติบโตที่มีคุณภาพในอนาคตสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการ เปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยสอดแทรกในหลักสูตรการศึกษาและ/หรือการจัดทำ เรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบ

๔) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

4.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยประกาศให้ใช้ ณ วันที่ 29 ธันวาคม 2559 เป็นต้นมามีสาระสำคัญดังแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4.5 ภาพรวมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 อ.ส.พ. มีหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนเป้าหมาย ทรัพยากรธรรมชาติสมดุล และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมาย 4 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านท่องเที่ยวที่สูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

เป้าหมาย 2 เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม

ยุทธศาสตร์ ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อคืนความสมดุลสู่ธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมาย 1 รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ด้วยการรุกไปข้างหน้าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

เป้าหมาย 2 เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชน

4.5 แผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 และให้รายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทราบต่อไป

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2575) มาประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศโดยดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน จะก่อให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศสรุปได้ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ

1. ด้านการเมือง	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักยอมรับความเห็นที่แตกต่าง พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผยตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี
2. ด้านการบริหารราชการ	องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกัน กะทัดรัดแต่แข็งแรง ทำงานเพื่อประชาชนโดยเชิงพื้นที่เป็นหลัก จัดระบบบริหารและบริการให้เป็นดิจิทัล จัดระบบบุคลากรให้มีมาตรฐานกลาง มีคุณธรรมและจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต
3. ด้านกฎหมาย	ให้กฎหมายดีและเป็นธรรมสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกฎหมายอย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยง่าย และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
4. ด้านยุติธรรม	ให้ทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีกลไกช่วยเหลือประชาชนโดยเสมอภาค บังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พัฒนาระบบสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน และกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันของประเทศ
5. ด้านเศรษฐกิจ	มีผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น มีการเติบโตอย่างครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ระบบมาตรฐานและนวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประชาชน และสถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูงขึ้น
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา พื้นฟูและยั่งยืนเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ทั้งทรัพยากรทางบก (ป่าไม้และสัตว์ป่า ดิน แร่) ทางน้ำ ทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม
7. ด้านสาธารณสุข	ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ระบบสุขภาพของประเทศไทยมีเอกภาพ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ และประชาชนไทยมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้างน้ำขอม และผู้ที่อาศัยในประเทศไทยมีโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น
8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี	คุณภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ การรับรู้ของประชาชน และสื่อเป็นโรงเรียนของสังคม ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี
9. ด้านสังคม	คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการ และให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง
10. ด้านพลังงาน	ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของประชาชน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน และการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงาน
11. ด้านป้องกันการทุจริต	มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

ภาพที่ 4.6 แผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน

ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ

จากแผนปฏิรูปจำนวน 11 ด้านดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย

ประเด็นการปฏิรูปที่ 2 : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประเด็นการปฏิรูปที่ 3 : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

ประเด็นย่อยที่ 3.1 พัฒนาล้างข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ

ประเด็นย่อยที่ 3.2 จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่ง

ตัวอย่าง

ประเด็นการปฏิรูปที่ 4: ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน

ประเด็นการปฏิรูปที่ 5 : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 5.1 จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็นย่อยที่ 5.2 สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แบ่งปัน และดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้

ประเด็นการปฏิรูปที่ 6 : ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น อ.ส.พ. ยังได้มีการกิจเชื่อมโยง แผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุง ที่ อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงภายใต้กิจกรรม Big Rock ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้าน (6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม Big Rock : เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

สถานะหน่วยงาน : หน่วยงานสนับสนุน

เป้าหมาย : ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด : ข้อมูลเชิงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน

4.6 นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาในวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาไว้สรุปเป็น นโยบายหลักของรัฐบาล จำนวน 12 ข้อดังนี้

1. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
2. การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
3. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
4. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
6. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
7. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
8. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
9. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
11. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
12. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

นโยบายเร่งด่วน ของรัฐบาล จำนวน 12 ข้อ

1. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
2. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
5. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน

6. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
7. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21
8. การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่าย

ราชการประจำ

9. การแก้ไขปัญหาเสียดิตและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
10. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
11. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
12. การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ความเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการวางกลยุทธ์การดำเนินงานสอดคล้องกับคำแถลงนโยบายรัฐบาล ดังต่อไปนี้

5.4 พัฒนาภาคการท่องเที่ยว

5.4.1 พัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

โดยส่งเสริมพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพพระคดับโลกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะและของเสียเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบหลายประเทศจุดมุ่งหมายเดียวกัน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่เมืองหลักและเมืองรองที่มีศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการการท่องเที่ยวเรือสำราญ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ การรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

10.1 ปกป้อง รักษา พื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ เพื่อสร้างสมดุลทางธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจ ป่าชายเลน และป่าชุมชน รวมทั้งเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า อย่างจริงจัง รวมถึงเร่งฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม แก้ไขกฎหมายป่าไม้ที่ซ้ำซ้อนเร่งคืนพื้นที่ป่าโดยการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าและสามารถทำกินได้อย่างเหมาะสมนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกบุกรุกและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติส่งเสริมบทบาทของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมู่บ้าน (ทสม.) พร้อมทั้งรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับเยาวชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

4.7 แนวนโยบายของผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction)

กระทรวงการคลังได้นำระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนารัฐวิสาหกิจให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของภาครัฐและแนวทางการพัฒนาประเทศ คณะกรรมการประเมินผลงานรัฐวิสาหกิจ ได้มีแนวคิดให้มีการจัดทำแนวนโยบายของผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction: SOD) ขึ้น ตั้งแต่ปี 2549 เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและกรอบการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจและมีความสัมพันธ์ในเชิงบูรณาการครอบคลุมภารกิจหลักของรัฐวิสาหกิจ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยให้หน่วยงานกำกับรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีส่วนร่วมในการกำหนด SOD ประกอบด้วย

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะหน่วยงานซึ่งพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพิจารณาแผนการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ
 2. กระทรวงการคลัง โดย สคร. ในฐานะผู้ถือหุ้น และ
 3. กระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจ ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ
- สคร. ได้จัดทำ SOD ของรัฐวิสาหกิจ ตั้งแต่ปี 2550 และมีกระบวนการพัฒนาและการทบทวนร่วมกับหน่วยงานกำกับ และผู้เกี่ยวข้อง เป็นประจำทุกปี และมีการรายงานผลการจัดทำ SOD ให้แก่คณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ (กนร.) รับทราบ

แนวนโยบายของผู้ถือหุ้น /ภาครัฐ (Statement of Direction) สำหรับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) ประจำปี 2558

กระทรวงการคลังได้ประสานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะกระทรวงเจ้าสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปทิศทางที่สำคัญของภาครัฐ (Statement of Direction) ที่จะใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลและชี้ประเด็นที่ อ.ส.พ. ควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ รวมถึงการใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของ อ.ส.พ. ต่อไป ซึ่งแนวนโยบายผู้ถือหุ้น/ภาครัฐ (Statement of Direction) สำหรับ อ.ส.พ. ได้แก่

แผนระยะสั้น

- 1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์และทบทวนโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับภารกิจการดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อรองรับทิศทางการดำเนินงานในอนาคต
- 2) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ ในการค้นคว้าเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและเชิงพาณิชย์
- 3) จัดทำแผนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปตามระบบประเมินผลการดำเนินงาน และแผนการพัฒนางานองค์ประกอบและระบบการบริหารจัดการงานด้านพฤกษศาสตร์

แผนระยะยาว

- 1) พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้มีองค์ประกอบและระบบการบริหารจัดการงานด้านพฤกษศาสตร์ที่สามารถเทียบเคียงกับสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำในภูมิภาคเอเชียและในระดับสากลได้
- 2) พัฒนาหลักสูตรด้านพฤกษศาสตร์ร่วมกับสถาบันการศึกษาชั้นนำของประเทศเพื่อสร้างบุคลากรด้านพฤกษศาสตร์
- 3) พัฒนาห้องปฏิบัติการ (Laboratory) ให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลาง (Central Laboratory) ด้านพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4.8 แผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2560 – 2565

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) ให้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจระยะ 5 ปี ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็น Roadmap ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานและพัฒนารัฐวิสาหกิจ และมอบหมายให้รัฐวิสาหกิจนำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจรายสาขาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานปี 2560 และแผนงานระยะ 5 ปี และเป้าหมาย 20 ปี โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจทำให้ภารกิจและงานของรัฐวิสาหกิจเปลี่ยนแปลงไป

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยรัฐวิสาหกิจ 3 แห่ง คือ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนสัตว์ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 : กำหนดบทบาทรัฐวิสาหกิจให้ชัดเจนเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

- (1) ทบทวนบทบาทที่เหมาะสมกับบริบทองค์กรเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์
- (2) ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ วิจัย การเผยแพร่องค์ความรู้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของประชาชน รวมถึงสร้าง/แบ่งปันองค์ความรู้ให้กับประชาชน
- (3) ร่วมมือกับภาคธุรกิจเพื่อนำองค์ความรู้ไปต่อยอดใช้ประโยชน์

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : บริหารแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

- (1) จัดลำดับความสำคัญและความคุ้มค่าของโครงการ
- (2) ลดภาระงบประมาณของภาครัฐโดยพิจารณาความคุ้มค่าในการใช้แหล่งเงินในการลงทุน โดยศึกษาเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ เช่น PPP
- (3) กั้นเงินสำรองเพื่อการลงทุนในอนาคตที่เพียงพอและไม่เป็นภาระต่องบประมาณแผ่นดิน

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางการเงินเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว

- (1) จัดทำแผนฟื้นฟูฐานะองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินให้ชัดเจน
- (2) บริหารทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งรายได้เพิ่มเติม
- (3) การจัดทำต้นทุนมาตรฐานต่อหน่วย (Unit cost) ที่น่าเชื่อถือตามมาตรฐานสากล เพื่อพิจารณาความคุ้มค่าของการใช้เงินงบประมาณ
- (4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างรัฐวิสาหกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 : สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์

Thailand 4.0 และแผน DE

- (1) ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนรองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลง (Disruptive Technology) รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการผลิตและการบริการทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ
- (2) รัฐวิสาหกิจมีการพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาช่วยในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ
- (3) ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการประเมินและรายงานผลตามมาตรฐานสากล
- (4) รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาลวิสาหกิจ
- (5) ให้รัฐวิสาหกิจจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และเปิดเผยให้สาธารณชนได้ใช้ร่วมกัน (Open Data) สนับสนุนระบบสารสนเทศ รวมถึงการวิจัยด้วย

5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสและมีคุณธรรม

- (1) รัฐวิสาหกิจทบทวนระบบการบริหารจัดการและโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการองค์กรที่ดีและหลักธรรมาภิบาลสากล รวมถึงการกำกับดูแลบริษัทในเครือ
- (2) รัฐวิสาหกิจกำกับดูแลองค์กรและบุคลากร รวมทั้งบริษัทในเครือ ให้มีการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร และสามารถอธิบายความจำเป็นในการตัดสินใจได้
- (3) รัฐวิสาหกิจมีระบบการบริหารความเสี่ยงกระบวนการบริหารความเสี่ยงและสารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ
- (4) รัฐวิสาหกิจปรับปรุงกระบวนการให้บริการจัดการข้อร้องเรียนจากผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย มีช่องทางในการสื่อสาร สร้างสัมพันธ์ รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอต่อสาธารณะ ทั้งนี้ กระบวนการคลังจะจัดทำฐานข้อมูลกลางของรัฐวิสาหกิจเพื่อกำกับและติดตามการดำเนินการและเผยแพร่แก่สาธารณะ

(5) รัฐวิสาหกิจมีการทบทวนปรับปรุงระบบและกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รัดกุม และเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง มีการตรวจสอบติดตามผลและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

(6) รัฐวิสาหกิจมีกระบวนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร และกระบวนการบริหารงานบุคคลที่สร้างความผูกพันต่อองค์กร และมีความโปร่งใส และยุติธรรม

(7) รัฐวิสาหกิจมีการจัดทำสมรรถนะและความรู้ที่จำเป็น (Skill Metrix) สำหรับคณะกรรมการและผู้บริหารสูงสุด ที่สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ รวมถึงผู้บริหารมีนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมความมีคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีกลไกกำกับ ติดตาม และส่งเสริมบุคลากร โดยให้ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี มีนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมความมีคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยมที่ดี มีกลไกกำกับ ติดตามและส่งเสริมบุคลากร

(8) รัฐวิสาหกิจสรรหาและพัฒนาบุคลากรในทุกระดับให้มีความรู้และสมรรถนะ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการสร้างภาวะผู้นำเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงบริบทสำคัญ (Mega Trend) ของโลก อาทิ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ภาพที่ 4.7 แผนภาพแสดงเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติ

บทบาทที่คาดหวัง

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจได้เชิญประชุมหารือในประเด็นบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ ในวันพฤหัสบดีที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558 ณ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง โดยหลังจากการประชุมดังกล่าว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการหารือประเด็นที่คาดหวังขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ในฐานะ

รัฐวิสาหกิจในกำกับดูแล และได้ข้อสรุปประเด็นที่คาดหวังในการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ 2 ด้าน ดังนี้

ก. บทบาทเชิงธุรกิจ

1) เสริมสร้างจุดแข็งและภาพลักษณ์การพัฒนาธุรกิจ บริการของ อ.ส.พ. ร่วมกับพันธมิตร และเครือข่ายตามหลัก Green & Clean Organization อย่างมีธรรมาภิบาล

2) สร้างมูลค่าเพิ่มจากองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้ให้เกิดมูลค่าเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์

ข. บทบาทเชิงการตอบสนองนโยบายด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

1) ยกกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามมาตรฐานสากลและมีความโดดเด่นในระดับภูมิภาคและระดับโลก

2) มีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนด้านการสำรวจ ศึกษา วิจัยด้านพืชท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ไม้ใกล้สูญพันธุ์ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) มีศักยภาพและความพร้อมในการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลที่เชื่อมโยงกับพันธกิจของ อ.ส.พ. ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านความมั่นคง

- การถ่ายทอดความรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

- ความมั่นคงของฐานทรัพยากรพรรณพืชไทยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ต่อมา คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ได้ขยายระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจที่จะสิ้นสุดในปี 2564 ไปอีก 1 ปี โดยจะสิ้นสุดในปี 2565 เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาของการบังคับใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยสคร. ได้รายงานการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ รัฐวิสาหกิจฯ เสนอ ครม. ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2564

โดยในปี 2565 ให้รัฐวิสาหกิจยังคงดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านของแผนยุทธศาสตร์ รัฐวิสาหกิจฯ และให้เพิ่มเติม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม (BCG Model) คือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ ใน 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจ สีเขียว (Green Economy) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยขอให้รัฐวิสาหกิจจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี 2565 ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจฯ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้รัฐวิสาหกิจกำหนดและดำเนินแผนงาน / โครงการต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบให้ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 ให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเรื่องโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เกิดผลเป็น รูปธรรม

เป้าหมายการพัฒนา

รัฐวิสาหกิจสร้างเศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม

แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

1. รัฐวิสาหกิจสร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม สร้างความสามารถในการบริหารทรัพยากร และพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากร
2. รัฐวิสาหกิจมีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ และพลังงาน พัฒนาเชิงพื้นที่ตามระเบียบเศรษฐกิจเพื่อการกระจายการเติบโตทางสังคม และเพิ่มโอกาสการเข้าถึง และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ชุมชน
3. รัฐวิสาหกิจมีการยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาสาขายุทธศาสตร์ (เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ และการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์) เตรียมกำลังคน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ สร้างและพัฒนาตลาดด้วยการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พัฒนาปรับแก้กฎหมาย กฎระเบียบ และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก - 6 -
4. รัฐวิสาหกิจสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการพัฒนา เทคโนโลยีและองค์ความรู้ขั้นแนวหน้า รวมถึงการเชื่อมต่อยุคหน้า (5G Connectivity) ยกระดับความสามารถ ของกำลังคน และยกระดับเครือข่ายพันธมิตรต่างประเทศ

อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจในทุกประเด็นเป็นแนวนโยบาย ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์การเพื่อขับเคลื่อนให้เป็นแผนงานและกิจกรรม

4.9 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปีพ.ศ. 2560-2579)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดถือแผนและนโยบายของชาติทุกระดับยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยุทธศาสตร์กระทรวงฯ ได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางของทุกหน่วยงานในสังกัดในช่วงปีงบประมาณ 2560-2579 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาอย่างสมดุล

พันธกิจ

- 1) ขับเคลื่อนและผลักดันยุทธศาสตร์และมาตรการ ด้านการอนุรักษ์ ค้ำครอง ป่าไม้ และใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม
- 2) บูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
- 3) เสริมสร้างขีดความสามารถเชิงรุกขององค์กร พัฒนาระบบ กลไก และฐานข้อมูลในการบริหารจัดการ รวมทั้งการ ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ ค้ำครอง ป่าไม้ ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1 ป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าให้คงสภาพ ไม่ให้มี การบุกรุกทำลาย รวมทั้ง ฝั้ระวังป้องกันการเกิดไฟป่า

เป้าหมายที่ 2 การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้จากพื้นที่เสื่อมโทรม สร้างป่าเศรษฐกิจ

เป้าหมายที่ 3 เพิ่มความสมบูรณ์ของแนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และระบบนิเวศทางทะเล

เป้าหมายที่ 4 แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบ และเป็นธรรม

เป้าหมายที่ 5 ลดอัตราการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศลงอย่างมีนัยสำคัญ

เป้าหมายที่ 6 ทรัพยากรธรณีได้รับการบริหารจัดการอย่างสมดุล และยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน แบบมีส่วนร่วม เป็นธรรม และเพียงพอประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 รักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม

เป้าหมายที่ 1 จัดการและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายที่ 1 สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดี ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาและจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 1 แนวทางการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ลดก๊าซเรือนกระจกและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

เป้าหมายที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนากลไก ขีดความสามารถ ในการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศของประเทศ

เป้าหมายที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยง จากภัยพิบัติความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการ องค์การอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กร และพัฒนา การบริหารจัดการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง

อ.ส.พ. เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับ ประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวงดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ้มครอง ปันฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการ องค์การอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

4.10 แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นกรอบชี้แนะให้ภาคีการพัฒนาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลา 5 ปี โดยได้มีการประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับปัจจุบัน คือปี พ.ศ. 2555 – 2559 โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การให้ความสำคัญต่อบทบาทและสิทธิของชุมชนตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รวมถึงมีความสอดคล้องและต่อยอดกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม และการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงในมิติต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรม สมดุล มีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

เป้าประสงค์

- 1) มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
- 2) รักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- 3) ลดความเหลื่อมล้ำของสังคมด้วยการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรม
- 4) สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน
- 5) สร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ
- 6) สร้างสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 – 2559

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับฐานการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชนในทุกระดับ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาคนและสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ความเชื่อมโยงกับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

โดยใน 6 ยุทธศาสตร์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยตามแผนได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย	แหล่งทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการ สงวนรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ (การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็น ประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ ต้องให้ทรัพยากรธรรมชาติสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุดและ จะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยทั่วถึง)
-----------------	--

ตัวชี้วัด	2.1 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ
------------------	--

-
- 2.2 จำนวนชนิดพันธุ์ต่างๆ ที่ถูกคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ (ลดลง)
 - 2.3 สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพต่อพื้นที่ทั้งประเทศเพิ่มขึ้น โดยรักษาพื้นที่อนุรักษ์ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 19 และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 ไร่
 - 2.4 ร้อยละ 50 ของจังหวัดชายทะเล มีแผนบูรณาการการฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งที่ได้รับผลกระทบตามแนวทางการจัดการที่เหมาะสม
 - 2.5 จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการจัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ
-

4.11 แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนแม่ทบบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 – 2564 ขึ้นเป็นแผนหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในมาตรา 6 ที่กำหนดให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระดับชาติเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 จนถึงแผนแม่บทฯ ฉบับปัจจุบัน นับเป็นฉบับที่ 4 ซึ่งได้นำแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพพ.ศ. 2545 – 2563 และเป้าหมายโอเจทีที่ได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพมากำหนดเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

ภายในปี พ.ศ.2564 ประชาชนมีชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องปรองดองกับธรรมชาติ โดยรัฐบาลและทุกภาคส่วนร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. บูรณาการการบริหารจัดการเพื่อปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยกรมมีส่วนร่วมในทุกระดับ
2. ยกกระดับความสำคัญในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ เสริมสร้างความตระหนักของสังคมเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเศรษฐกิจสีเขียว รวมถึงการดำรงชีพและวิถีชีวิตของประชาชน

ยุทธศาสตร์และมาตรการ

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ	มาตรการที่ 1 : สร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและอนุวัติการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง มาตรการที่ 3 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์ ปันฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ	มาตรการที่ 1 : อนุรักษ์ ปันฟู และปกป้องคุ้มครองระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม มาตรการที่ 2 : อนุรักษ์ ปันฟู และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน มาตรการที่ 3 : ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพและถิ่นที่อยู่อาศัย
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพโดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว	มาตรการที่ 1 : ปกป้องคุ้มครองและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุด มาตรการที่ 2 : ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน มาตรการที่ 3 : ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าและเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพและระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล	มาตรการที่ 1 : ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรการที่ 2 : พัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

อ.ส.พ. มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์รัฐวิสาหกิจในทุกประเด็นเป็นแนวนโยบาย ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์องค์การเพื่อขับเคลื่อนให้เป็นแผนงานและกิจกรรม

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564)

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ นำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี 5 เมษายน พ.ศ. 2559 มี วิสัยทัศน์ ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานองค์การ

เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล บรรลุผล แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงได้กำหนด กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ด้านคือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ภาพที่ 4.8 แผนภาพยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)

4.13 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดการมองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนา ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 - เดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย

โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและให้ความสำคัญกับเป้าหมาย เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ป่าผืนฟ้า และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

15.1 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟูป่า และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำ จัดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563

15.2 ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563

15.3 ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูป่าและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อม

15.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

15.5 ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

15.6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม

15.7 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการค้าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย

15.8 นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศบนบกและในน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2563

15.9 บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การวางแผนกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2563

โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1) ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2) ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศก ลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

3) เพิ่มทุนการสนับสนุนในระดับโลกสำหรับความพยายามที่จะต่อสู้การล่าและการเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น

Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพที่ 4.9 ภาพรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG

4.14 เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Globe Strategy of Plant Conservation : GSPC)

Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ได้มีการประชุม COP ในปี 2002 เป็นกรอบยุทธศาสตร์ในการดำเนินการอนุรักษ์พืชในระดับโลกระดับภูมิภาคระดับชาติและระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงพันธมิตรภาครัฐและองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ GSPC มีเป้าหมายที่จะทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นเพื่อการทำงานร่วมกันในทุกระดับต่อการเข้าใจการอนุรักษ์และการใช้อย่างยั่งยืนทรัพยากรสมบัติมหาศาลในโลกของความหลากหลายของพืชในขณะที่เสริมสร้างจิตสำนึกและการสร้างกำลังการผลิตเพื่อรักษาและขยายพันธุ์ต่อไป ได้กำหนด 16 เป้าหมายผลที่มุ่งเน้นที่จะพบในปี 2020 เป้าหมายที่จะถูกรวมอยู่ในโครงการเฉพาะจากการทำงานของ Convention on Biological Diversity (CBD) และยังทับซ้อนกับการทำงานในประเด็นข้ามภาคส่วนเช่นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นบทความ ความรู้แบบดั้งเดิมและความคิดริเริ่มอนุกรมวิธานระดับโลก

สวนพฤกษศาสตร์เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาของ GSPC และอยู่ในระดับแนวหน้าของการดำเนินการของเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในอนุกรมวิธานการพัฒนาโปรโตคอลสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนการอนุรักษ์แหล่งกำเนิดอดีตการศึกษาและการรับรู้ของประชาชนและความสามารถในการสร้างสวนมีเป้าหมาย GSPC ภายในโครงการทำงานอย่างต่อเนื่องและจำนวนของสวนพฤกษศาสตร์ระดับชาติทำหน้าที่เป็น GSPC หลัก (www.cbd.int/gspc/nfp.shtml)

กิจกรรมของสวนพฤกษศาสตร์ที่นำไปสู่การดำเนินการตามเป้าหมายของการ GSPC จะถูกเน้นตลอดทั้ง 3 ส่วนของเอกสารนี้

เป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช ปี 2020

เป้าหมายที่ 1 : พืชทุกชนิดรู้จักกันในโลกออนไลน์

เป้าหมายที่ 2 : ประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ของทุกคนที่รู้จักพันธุ์พืชเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์

เป้าหมายที่ 3 : ข้อมูลการวิจัยและผลเชื่อมโยงวิธีการที่จำเป็นในการใช้กลยุทธ์การพัฒนาใช้ร่วมกัน

เป้าหมายที่ 4 : อย่างน้อยร้อยละ 15 ของทุกพื้นที่ระบบนิเวศ พืชประเภทที่ปลอดภัยผ่านการจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือการบูรณะ

เป้าหมายที่ 5 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพื้นที่ที่สำคัญที่สุดสำหรับความหลากหลายของพืชของแต่ละภูมิภาคในระบบนิเวศการป้องกันด้วยการจัดการที่มีประสิทธิภาพในสถานที่สำหรับการอนุรักษ์พืชและความหลากหลายทางพันธุกรรม

เป้าหมายที่ 6 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพื้นที่การผลิตในแต่ละภาคควบคุมแบบยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืช

เป้าหมายที่ 7 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของการอนุรักษ์สายพันธุ์ที่ถูกคุกคามในโลกของความหลากหลายของพืช

เป้าหมายที่ 8 : อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามสะสมแหล่งกำเนิดอดีตในประเทศต้นทางและอย่างน้อยร้อยละ 20 สำหรับรายการการฟื้นตัวและการบูรณะ

เป้าหมายที่ 9 : 70 เปอร์เซ็นต์ของความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชและป่าอื่น ๆ พันธุ์พืชทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีคุณค่าป่าสงวนซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาและการบำรุงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายที่ 10 : มีประสิทธิภาพการจัดการมีแผนในสถานที่เพื่อป้องกันการรุกรานทางชีวภาพและการจัดการพื้นที่ที่สำคัญสำหรับความหลากหลายของพืชที่มีการบุกรุก

เป้าหมายที่ 11 : ไม่มีสายพันธุ์ของพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์โดยการค้าระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 12 : เก็บเกี่ยวผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจากพืชป่าอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 : ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมใหม่อาหารท้องถิ่น แนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรบำรุงรักษาพืชหรือเพิ่มตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการใช้การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนความปลอดภัยของอาหารในท้องถิ่นและการดูแลสุขภาพ

เป้าหมายที่ 14 : ความสำคัญของความหลากหลายของพืชจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์รวมอยู่ในการศึกษาและให้ประชาชนตระหนัก

เป้าหมายที่ 15 : จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมในการทำงาน เพียงพอตามความต้องการของประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์นี้

เป้าหมายที่ 16 : สถาบันเครือข่าย ความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชที่มากขึ้นในระดับประเทศระดับภูมิภาคระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์นี้

ที่มา : *International Agenda of Botanic Gardens in Conservation Botanic Gardens 2nd edition, Conservation International (BGCI), November 2012.*

จากนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องจึงได้จัดทำเป็นผังภาพแสดงความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ อ.ส.พ ดังนี้.

ความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์

ภาพที่ 4.10 ภาพแสดงความเชื่อมโยงแผนระดับประเทศกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ เพื่อประกอบการวางแผนกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานโดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Scanning)

5.1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงธุรกิจ โดยนำเครื่องมือ มาวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (PESTEL) โดยวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่อาจมีต่อการตัดสินใจที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานภายในองค์กร และการสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์กรในระยะยาว เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย 6 กลุ่มปัจจัย คือ

- 1) การเมือง (Political)
- 2) เศรษฐกิจ (Economic)
- 3) สังคม (Social)
- 4) เทคโนโลยี (Technological)
- 5) สิ่งแวดล้อม (Environment)
- 6) กฎหมาย (Law)

ปัจจัยด้านการเมือง (Politics)

จากสถานการณ์และวัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยม ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน ประชาชนจะมีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางผ่านช่องทาง ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมและการแสดง ความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองยังคงมีความท้าทาย และมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง และการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง ตลอดจนประชาชนและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยังขาดการยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง

ตลอดระยะเวลาที่ วาระด้านสิ่งแวดล้อม กลายเป็นกระแสหลัก การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มักจะถูกมองว่า เป็นเรื่องแยกขาดจากการเมืองอย่างสิ้นเชิง เสมือนว่าการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมนั้นอยู่

นอกเหนือบริบทความขัดแย้ง และอาจมีสถานะภาพ พิเศษ กว่าวาระอื่นๆ ในสังคมส่วนหนึ่งของการอธิบาย ข้างต้นมาจากแนวความคิด “สิ่งแวดล้อมแบบตื้นเขิน (shallow environmentalism)” อีกส่วนหนึ่งมาจาก ปฏิบัติการนิเวศวิทยาแนวลึกที่เน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว บนฐานคิดที่ว่า หากทุกคนมีจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แรงกล้า และช่วยกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด สิ่งแวดล้อมก็ดีขึ้นเองโดยไม่ต้องรอคอยการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือโครงสร้างใดๆ

ในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้จบลงที่การแก้ไขในระดับปัจเจกเพียงอย่างเดียว แนวคิดดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุดและไร้ประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่ตระหนักถึง รากเหง้าที่แท้จริงของปัญหาอันฝังลึกอยู่ในโครงสร้างสังคมที่พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อมนั้นมีความหมายมากกว่าป่าที่เต็มไปด้วยพืชพรรณ ต้นไม้ สัตว์ป่าที่อยู่อย่างปลอดภัย อากาศที่ดี น้ำสะอาด ทะเล ปลอดภัย แต่ยังเชื่อมโยงอย่างแน่นแฟ้นกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของผู้คน และการบริหารจัดการทรัพยากรภายในประเทศ

ด้วยเหตุนี้ การเมืองจึงเป็นมิติหนึ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ภาวการณ์เมืองจะต้องเข้ามามีส่วน ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะในเมื่อทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสินแร่ทั้งหลายเป็นสมบัติร่วมกันของคนในชาติ รวมถึงโครงการพัฒนาขนาดใหญ่จำนวนมากที่ภาครัฐผลักดันให้เกิดขึ้นทั่วประเทศ ทั้งในรูปแบบทางตรงโดยรัฐเอง หรือออกเป็นสัมปทานให้เอกชนเข้าไปบริหารจัดการ เหล่านี้คือประเด็นสิ่งแวดล้อมซึ่งแทรกอยู่ในนโยบายของภาวการณ์เมืองที่ไม่อาจมองข้ามไปได้

จากปัจจัยทางการเมืองที่เป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า การเมือง มีผลต่อการวางนโยบายในระดับประเทศทั้งในด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพิจารณาถึงความจำเป็นหรือบทบาทขององค์กรภาครัฐที่อาจสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การเมืองที่ ไม่แน่นอน ทั้งในเชิงรูปแบบองค์กร นโยบาย การกำกับดูแล เป้าหมาย วัตถุประสงค์องค์กร ตลอดจน การบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานองค์กรขององค์กรสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งจะต้องวางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ที่สามารถเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์กรสามารถก้าวผ่านสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมั่นคง

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic)

เศรษฐกิจไทยปี 2564 คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 1.3 ต่อปี (โดยมี ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.8 ถึง 1.8) เมื่อเทียบกับประมาณการครั้งก่อน ณ เดือนเมษายน 2564 ที่ร้อยละ 2.3 ต่อปี เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการระบาดระลอกใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ที่เริ่มต้นในช่วงปลายไตรมาส 2 ปี 2564 ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทย การเดินทางระหว่างประเทศและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทย อย่างไรก็ตามการส่งออกสินค้ามีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก ซึ่งในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2564 มูลค่าการส่งออกสินค้าขยายตัวสูงที่ร้อยละ 14.5 ต่อปีส่งผลให้คาดว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าของ

ไทย ในปี 2564 จะขยายตัวที่ร้อยละ 16.6 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 16.1 ถึง 17.1) ปรับเพิ่มขึ้นจากการคาดการณ์ครั้ง ก่อนที่ร้อยละ 11.0 ต่อปี

นอกจากนั้นภาครัฐมีบทบาทสำคัญ ในการประคับประคองเศรษฐกิจไทยผ่าน การดำเนิน ตามมาตรการทางการคลังของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 3 โครงการยิ่งใช้ยิ่งได้ โครงการเพิ่มกำลังซื้อ ให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ระยะที่ 3 โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และ มาตรการด้านการเงินผ่านสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐบาล ประกอบกับการใช้จ่าย เงินกู้จากพระราชกำหนดให้อำนาจ กระทรวงการคลัง กู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและ สังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 ในส่วนที่เหลืและพระ ราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลัง กู้เงินเพื่อ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 256 4 วงเงิน 5 แสน ล้านบาท (พ.ร.ก. กู้เงินฯ เพิ่มเติม) ซึ่งจะมีส่วนช่วย กระตุ้นการบริโภคบรรเทาผลกระทบของภาคธุรกิจและรักษา ระดับการจ้างงานให้สูงขึ้นโดยคาดว่า การ บริโภคภาครัฐและการลงทุนภาครัฐจะขยายตัวที่ร้อยละ 4.2 ต่อปี (โดยมี ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.7 ถึง 4.7) และ 9.5 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 9.0 ถึง 10.0) ตามลำดับส่งผลให้การ 2 บริโภคภาคเอกชนและการ ลงทุนภาคเอกชนจะขยายตัวที่ร้อยละ 1.0 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.5 ถึง 1.5) และ 4.1 ต่อปี (โดยมี ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.6 ถึง 4.6) ตามลำดับในด้านเสถียรภาพภายในประเทศคาดว่าอัตราเงิน เพื่อทั่วไปใน ปี 2564 จ้อยู่ที่ร้อยละ 1.2 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.7 ถึง 1.7) ปรับตัวลดลงจากการคาดการณ์ ครั้ง ก่อนที่ร้อยละ 1.4 ต่อปีเนื่องจากภาครัฐมีการดา เนินมาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ แก่ ประชาชนและภาคธุรกิจทั่ว ประเทศขณะที่เสถียรภาพเศรษฐกิจภายนอกประเทศคาดว่า ดุลบัญชีเดิน สะพัดจะขาดดุล -2.9 พันล้านเหรียญสหรัฐหรือคิดเป็นร้อยละ -0.5 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ - 1.0 ถึง 0.0 ของ GDP) จากการขาดดุลในดุลบริการเป็นสำคัญ สำหรับเศรษฐกิจไทยในปี 256 5 กระทรวงการคลังคาดว่า เศรษฐกิจไทยจะ ขยายตัวเร่งขึ้น มาอยู่ในช่วงร้อยละ 4.0 ถึง 5.0 โดยได้รับแรง สนับสนุนจากการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มคลี่คลายลงและมีการ เดินทางระหว่างประเทศมากขึ้น โดยคาดว่านักท่องเที่ยว ต่างประเทศจะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 12 ล้านคน ในขณะที่การส่งออกสินค้าคาดว่าจะ ขยายตัวได้ ต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญต่อการฟื้นตัวของ ภาคธุรกิจการจ้างงาน และสนับสนุนการบริโภคภายในประเทศ ส่งผลให้การใช้จ่ายภายในประเทศจะกลับมา ฟื้นตัวได้ดี ทั้งนี้โฆษกกระทรวงการคลัง ได้กล่าวทิ้งท้ายว่า “ในการประมาณการเศรษฐกิจไทยจำเป็ นต้อง คำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดได้แก่ 1) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติด เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) ข้อจำกัดในการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 3) ความไม่แน่นอนของตลาด น้ำมันโลก หากปัญหาความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ในหลายประเทศรุนแรงขึ้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยน นโยบายด้านพลังงาน และ 4) ทิศทางนโยบายการเงินโลกที่มีแนวโน้มเข้มงวดขึ้นจะส่งผลต่อเงินทุนเคลื่อนย้าย

ระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีฐานะการคลังที่มั่นคงและมีเสถียรภาพทำให้กระทรวงการคลังมีความพร้อม ในการดำเนินมาตรการทางการคลังเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยแรงขับเคลื่อนจากการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐประกอบกับนโยบายการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ที่เน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวอย่างยั่งยืน ของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป

จากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเห็นได้ว่า จากสถานการณ์ความไม่แน่นอน อาจส่งผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งยังมีปัญหาในด้านการเดินทาง โรคระบาด และความไม่พร้อมของประชาชน ในสิ่งที่องค์กรสามารถดำเนินการได้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การลงทุน ที่จะต้องมีการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจต่อไป อาจต้องเร่งในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุนการฟื้นตัว

ปัจจัยด้านสังคม (Social)

จากการวิเคราะห์ด้านความเคลื่อนไหวทางสังคม ปัจจุบันมี อัตราการว่างงาน ณ ไตรมาส 1 มีผู้ว่างงานจำนวน 0.76 ล้านคน โดยมีอัตราการว่างงาน มีจำนวนอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น 1.96% ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นจากผลกระทบของ COVID-19 ที่รุนแรงขึ้น โดยต้องมีการติดตามผลกระทบ และคุณภาพชีวิตของแรงงานอย่างใกล้ชิด ส่งผลต่อหนี้สินครัวเรือน ขยายตัวร้อยละ 3.9 หรือคิดเป็นร้อยละ 89.3 ต่อ GDP จากการหดตัวของเศรษฐกิจ ขณะที่คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้นแต่ยังต้องเฝ้าระวังหนี้เสียที่อาจเกิดขึ้นจากการลดลงของรายได้ของครัวเรือน

ด้านสุขภาพมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ในกลุ่มเด็ก รวมถึงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งเป็นสภาพที่วิกฤตอย่างมาก

พฤติกรรมผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังลดลงร้อยละ 2.8 แต่ยังคงเฝ้าระวังการซื้อขายผ่านทาง Online

ด้านคดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้น 4.2% โดยเฉพาะจากคดียาเสพติด นอกจากนี้ ยังต้องเฝ้าระวังด้านอาชญากรรมไซเบอร์ รวมถึงอุบัติเหตุจราจรเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ ที่น่าสนใจ พบจะเห็นได้ว่า เป็นสังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ในบริบทของประเทศไทย การใช้บริการทางการเงินออนไลน์ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาก ช่วยผลักดันให้ประเทศเป็นสังคมไร้เงินสดมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีข้อพึงระวังและช่องว่างที่ต้องแก้ไข เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึง และพร้อมรับการเปลี่ยนผ่าน

อีกประเด็นในสังคมไทยที่เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจปัจจุบันมีการนำกฎหมาย มาเป็นโอกาสใหม่ที่ต้องควบคุมอย่างเหมาะสม โดยกฎหมายมีโอกาสเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย หากมีการควบคุมและบริหารจัดการทั้งห่วงโซาการผลิตอย่างเหมาะสม รวมทั้งการให้ข้อเท็จจริงและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

ในอีกมิติมีแนวทางการสร้างโอกาสและการยอมรับ ให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อให้มีการลดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่เคยหลงผิดกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ

จากการวิเคราะห์สภาพสังคม ที่กล่าวไปทั้งหมดข้างต้น เป็นโอกาสให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มุ่งเน้นหรือปรับแนวทางการทำงาน และภารกิจองค์กร ให้สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งในด้านการส่งเสริมรายได้ชุมชน การส่งเสริมสุขภาพที่ดี สมุนไพร การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของประชาชน ชุมชน รวมถึงการลงทุนด้านความปลอดภัยทางเครือข่าย ที่ปัจจุบันมีความสำคัญมากขึ้น

นอกจากนั้นยังมีโอกาสที่สำคัญในการนำสถานการณ์สังคมต่างๆ มาเปลี่ยนแปลงการให้บริการ และมุ่งประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ เช่น การจัดวางระบบบริการการใช้จ่ายผ่านระบบ Online หรืออาจให้ความสำคัญกับพืชเศรษฐกิจเพื่อนำมาก่อให้เกิดประโยชน์ในสวนพฤกษศาสตร์เช่นกัญชาเป็นต้น ในส่วนการสร้างโอกาสและการยอมรับเด็กเยาวชนที่กระทำผิด อาจสามารถปรับแนวทางการจัดกิจกรรมให้รองรับได้ในอนาคต

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

อ.ส.พ. ได้วิเคราะห์แนวโน้มเทคโนโลยีในมุมมองด้านการตลาด ตามที่สหพันธ์การตลาดแห่งเอเชีย Asia Marketing Federation (AMF) และสมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย จัดทำรายงานพิเศษหัวข้อ “9 แนวโน้มการตลาดแห่งเอเชียที่น่าจับตามองในปี 2562” รายงานฉบับนี้เป็นการจับความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของการตลาดในภูมิภาค ผสมกับการวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญของสมาคมการตลาดจากประเทศสมาชิกในเอเชียที่น่าสนใจดังนี้

(1) Fintech นวัตกรรมด้านการเงินที่จุดกระแสความเปลี่ยนแปลงให้ธนาคารต่างๆ เริ่มปรับตัว ก้าวข้ามขีดจำกัดแบบเดิมๆ เมื่อผู้บริโภคก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลเต็มรูปแบบ การทำธุรกรรมทางการเงินของบุคคลทั่วไปได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และช่องทางก็เพิ่มมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์จึงมีการปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการหลายด้าน อาทิ ด้านการให้บริการต่างๆ รวมถึงแพลตฟอร์มการชำระเงินออนไลน์ที่คล่องตัว และตรงความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น และธนาคารเริ่มกล้าที่จะก้าวข้ามขีดจำกัดแบบเดิมๆ และหันมามองนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์กับผู้บริโภค และเริ่มใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ มหาศาล (Big data) โดยมีการวิเคราะห์เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์และเกิดความแม่นยำมากขึ้น เช่น การประเมินเครดิตลูกค้ารูปแบบใหม่ ผ่านการวิเคราะห์การใช้จ่ายของพวกเขามากกว่าการตรวจสอบสุขภาพการเงินแบบเดิมๆ ในมุมมองโลกค้าปลีก นวัตกรรมทางการเงิน และแพลตฟอร์มใหม่ๆ ช่วยให้เราก้าวสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการชำระเงินผ่านบัญชีที่เชื่อมต่อกับ mobile banking, การชำระผ่านบัตร, หรือการชำระผ่าน e-wallets ซึ่งเป็นอีกทางเลือกที่คล่องตัวและได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก

(2) OMNI Channel การเชื่อมต่อทุกช่องทางการขายคือ อนาคตของค้าปลีก ในโลกที่ประสบการณ์ที่ตอบโจทย์โดนใจลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ การขายผ่านช่องทางเดียวไม่เพียงพออีกต่อไป ในปีนี้

ผ่านมาระยะหนึ่งเราได้ยินคำว่า “การเชื่อมต่อทุกช่องทางทางการขาย – OMNI Channel” และ “โลกใหม่ของการค้าปลีก – New Retail” อยู่บ่อยครั้ง และจะเห็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงทั่วทุกภูมิภาค ผู้เล่นรายใหญ่ในโลกค้าปลีกแบบออนไลน์ เริ่มให้ความสำคัญกับร้านค้าออฟไลน์ และเริ่มขยายสู่โลกของ “การเชื่อมต่อทุกช่องทางทางการขาย – OMNI Channel” มากขึ้น เพื่อเชื่อมต่อประสบการณ์การช้อปปิ้งออนไลน์เข้ากับออฟไลน์อย่างไร้รอยต่อ และนี่ก็ส่งผลให้ผู้ค้าปลีกที่เคยใช้ช่องทางการขายแค่ในห้างร้าน เริ่มให้ความสำคัญกับ OMNI Channel Marketing มากขึ้น ผู้ค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำนวนมาก ก็เริ่มที่จะพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ที่รวมทุกช่องทางทางการขายเป็นการเดินทางหนึ่งเดียว เพื่อให้ลูกค้าได้เพลิดเพลินกับประสบการณ์การช้อปปิ้งที่ลื่นไหล และเชื่อมต่อประสบการณ์ทุกช่องทางได้อย่างสะดวกสบาย ตั้งแต่การไปเลือกซื้อที่ร้านค้า ได้เห็น ได้ลองเลือกสัมผัสสินค้าจริง และหากสนใจซื้อ ลูกค้าก็สามารถเช็คเกี่ยวกับสี / ขนาด / สต็อกที่มีให้เลือก จนถึงการจัดส่ง และระบบการจัดส่งผ่านช่องทางออนไลน์ขณะที่ยังอยู่ที่ร้านได้ทันที

(3) การเติบโตของธุรกิจชำระเงินแบบดิจิทัล และความเปลี่ยนแปลงในโลกทางการเงินแบบดั้งเดิมด้วยการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในโลกอีคอมเมิร์ซ และความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินบนมือถือ ทำให้การชำระเงินแบบดิจิทัลเป็นช่องทางการจ่ายเงินที่ได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ และนี่ก็เป็นโอกาสของอุตสาหกรรมการให้บริการทางการเงิน ที่จะปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องไปตามพฤติกรรมของผู้ใช้งาน และ สถาบันทางการเงินต่างๆ ได้ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้มาขับเคลื่อนนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ในวันนี้การชำระเงินแบบดิจิทัลได้ก้าวสู่บทบาทใหม่ จากที่เคยเป็นแค่เครื่องมือในการจ่ายเงิน สู่การเป็นช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับสินค้าเฉพาะกลุ่ม และใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ด้านการใช้จ่ายของลูกค้ามาเป็นตัวประเมินความน่าเชื่อถือทางการเงินของผู้กู้ เพื่อลดความเสี่ยงของผู้ให้กู้ และการเติบโตของโลกการเงินดิจิทัลในชีวิตประจำวันของผู้บริโภค ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในธุรกิจแบบเดิมๆ อาทิ ธุรกิจรับแลกเปลี่ยนเงินตรา และ ร้านค้าปลีกรายย่อยที่รับเฉพาะเงินสด ในโลกยุคดิจิทัล เราจะเริ่มเห็นการเกิดขึ้นของธุรกิจแลกเปลี่ยนสกุลเงินข้ามภูมิภาคแบบดิจิทัล ที่ใช้อัตราแลกเปลี่ยนจากกลไกตลาด ซึ่งมีอัตราผันผวนแบบ real time แทนอัตราแลกเปลี่ยนจากหน่วยงานการเงินระดับภูมิภาคแบบเดิมๆ

(4) การใช้งานที่เพิ่มขึ้นของ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และการพัฒนาไปเป็นความอัจฉริยะแบบลูกผสม (Hybrid Intelligence หรือ HyIntelligence) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) นั้นเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าได้ในระดับบุคคล เพราะเครื่องมือ AI สามารถช่วยรวบรวมข้อมูลจำนวนมากมหาศาลของลูกค้าเข้าด้วยกัน พร้อมวิเคราะห์เพื่อนำผลลัพธ์มาปรับปรุงประสบการณ์ของลูกค้าและสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งผ่านการตลาดเชิงประสบการณ์ (Experiential marketing) ในปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ ความอัจฉริยะของมนุษย์ (HI) มักจะถูกนำมาใช้เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คน เพราะการเรียนรู้ของปัญญาประดิษฐ์ นั้นขึ้นกับฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่ถูกป้อนเข้ามาด้วยความอัจฉริยะของมนุษย์ เพื่อคาดการณ์และดำเนินการงานตามคำสั่ง เช่น ในกรณีของโปรแกรมตอบกลับอัตโนมัติแบบแชทบอท (Chatbot) และสิริ (SIRI) ความอัจฉริยะแบบลูกผสม (Hybrid Intelligence) หรือที่เรียกแบบย่อว่า

HyIntelligence เป็นความชาญฉลาดในระดับสูงขั้นของสมองกล ที่ผสมการทำงานของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และความอัจฉริยะของมนุษย์ (HI) ในระดับเซลล์ประสาทสังการ สิ่งนี้จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพของมนุษย์อย่างมาก ตัวอย่างเช่น การฝังแผ่นชิพปัญญาประดิษฐ์ขนาดเล็กระดับนาโน (AI Nanochip) ในมนุษย์ที่ช่วยให้เข้าใจการทำงานของระบบประสาท เพื่อลดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนทั้งทาง วาจาและร่างกาย เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เหล่านี้จะยังคงถูกนำมาใช้เพื่อช่วยให้ บริษัทต่างๆสามารถ สร้างความผูกพันกับลูกค้าในระดับบุคคล ไม่เพียงเฉพาะกับจำนวนลูกค้าในกลุ่มที่ใหญ่มากขึ้นเท่านั้น แต่ใน ความถี่ที่สูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการนำเทคโนโลยีที่กล่าวมาข้างต้นนี้มาใช้อย่างแพร่หลาย ควรคำนึงถึงความ ประเด็นความเหมาะสมทางด้านมนุษย์และจริยธรรมด้วยเช่นกัน

(5) เทรนด์ใหม่ของ “ผู้ประกอบการภายใน – Intrapreneur” ทางออกแบบ Win – Win ในโลกธุรกิจยุคใหม่ ในยุคที่ใครๆ ก็อยากเป็นเจ้าของกิจการ พนักงานและผู้บริหารจากองค์กรต่างๆ ที่มีความสามารถสูง เริ่มลาออกเพื่อไปตามความฝันในการเริ่มต้นกิจการของตัวเอง ทำให้เกิดปัญหาใหญ่ คือ องค์กรก็ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ส่วนผู้ที่ลาออกไปเริ่มต้นกิจการ ก็ไม่ใช่จะประสบความสำเร็จ เสมอไป จะเห็นได้จากจำนวนบริษัทสตาร์ทอัพที่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นเปอร์เซ็นต์ที่น้อยมาก และส่วนใหญ่ พวกเขามักมีปัญหาในการขยายธุรกิจ หรือ scale up เพื่อป้องกันปัญหาเหล่านี้ องค์กรหลายๆ แห่งเริ่มส่งเสริม ให้พนักงานพัฒนาตัวเองเป็น “ผู้ประกอบการภายใน หรือ Intrapreneur” ที่มีความพร้อมและเต็มใจที่จะ ปฏิบัติงาน เสมือนตนเป็นเจ้าของกิจการ อย่างเต็มที่ เขาเหล่านั้นพร้อมเสนอตัวรับผิดชอบ เสนอไอเดีย รับ ความเสี่ยงและสร้างนวัตกรรม ตลอดจนดำเนินกิจกรรมอย่างอิสระเพื่อนำไปสู่ผลกำไรของบริษัทในชั้น ปลาย เมื่อพนักงาน “ผู้ประกอบการภายใน หรือ Intrapreneur” มีไอเดียและเป้าหมายที่ชัดเจน องค์กรก็จะ ให้การสนับสนุน ทั้งการเงินและการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการสร้างสรรค์นวัตกรรม สินค้า หรือบริการ ใหม่ๆ เพื่อให้ Intrapreneur ได้ริเริ่ม สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับบริษัท พร้อมได้รับผลตอบแทนที่มากกว่า เงินเดือน อาทิ การได้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทใหม่ หรือ ได้ผลตอบแทนต่างๆ ที่มากกว่าตัวเงิน นับเป็นรูปแบบทาง ธุรกิจสมัยใหม่ที่ตอบโจทย์ให้ประสบความสำเร็จร่วมกันทุกฝ่าย

(6) การใช้เทคโนโลยีโดรนเป็นเครื่องมือทางการตลาดและสื่อโฆษณาเทคโนโลยียุค ใหม่เป็นประตูสู่โอกาสใหม่ๆ ในการสร้างความแตกต่าง และในยุคนี้คงต้องกล่าวถึง “โดรน – Drone” ซึ่งเป็น เครื่องมือสำคัญที่มาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสร้างสรรคงานด้านการตลาดและการสื่อสาร ในทุกวันนี้ ในอดีต หากต้องการภาพถ่ายทางอากาศสวยๆ เราจะต้องลงทุนมหาศาลในการผลิต ต้องใช้เครื่องบิน ติดตั้งนั่งร้าน หรือ แม้แต่ใช้เฮลิคอปเตอร์ ซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการผลิตมหาศาล และมีเพียงแบรนด์ใหญ่ๆ เท่านั้นที่มีงบประมาณ มากพอจะทำได้ แต่ในปัจจุบันนี้ “โดรน – Drone” ทำให้การสร้างวิดีโอมาร์เก็ตติ้งสวยๆ นั้นไม่กินเอื้อมอีก ต่อไป เราจะได้เห็นภาพถ่ายทางอากาศสวยๆ ของโครงการอสังหาริมทรัพย์ มุมกล้องแปลกใหม่ในหนัง ภาพยนตร์ฟอร์มเล็ก หรือภาพสวยๆ ที่บรรดาบล็อกเกอร์ใช้โดรนในการถ่ายทำ และที่มากกว่านั้น คือ ในบาง ประเทศยังสามารถใช้โดรนเป็นสื่อโฆษณาที่ใช้น้ำมันเบนเนอร์ หรือฉายข้อความดิจิตอลบนแลนด์มาร์ค สถานที่สำคัญ ต่างๆ ได้อีกด้วย เป็นการเปิดมุมมองความสร้างสรรค์ใหม่ๆ ให้กับโลกการตลาดทีเดียว

(7) ความเปลี่ยนแปลงที่มาพร้อมกับตู้จำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ ตู้จำหน่ายสินค้าอัตโนมัติทั้งแบบใช้เงินสดและไม่ใช้เงินสด ทั้งแบบที่ขายสินค้าพื้นฐานอย่างน้ำผลไม้สด ไปจนถึงอาหารสดชั้นดี อย่างเนื้อปลาแซลมอนในแพ็คเกจสุญญากาศกำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในสิงคโปร์ ข้อดีของตู้หยอดเหรียญคือ เป็นการทำงานแบบไม่ต้องใช้คนขาย เปิดตลอด 24 ชั่วโมง เปิดทุกวัน และเสนอทางเลือกชำระเงินที่หลากหลาย และความนิยมตู้อัตโนมัติที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบกับผู้ค้ารายย่อย เช่นร้านขายเครื่องดื่มข้างถนน หรือร้านขายของชำ ในขณะที่ตู้ขายสินค้าอัตโนมัตินี้ ยังกลายเป็นพื้นที่สื่อโฆษณากลางแจ้งราย่อมเยา ที่เป็นทางเลือกใหม่ๆ ในการทำโฆษณาแบบ Out-Of-Home (OOH) แต่นักการตลาดต้องมีความเข้าใจกลุ่มตลาดเป้าหมาย ทั้งในแง่ทำเลที่ตั้งเชิงกลยุทธ์ และ ธรรมชาติการรับสื่อ Out-Of-Home (OOH) ของพวกเขา จึงจะสามารถเลือกใช้ สื่อโฆษณานตู้ขายสินค้าอัตโนมัติเป็นช่องทางการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(8) ความนิยมที่เพิ่มขึ้น ของธุรกิจที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม ในยุคที่ลูกค้าได้รับการเชื่อมต่อและรับรู้ข่าวสารทางโลกออนไลน์อย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง พวกเขามีแนวโน้มที่จะตัดสินใจ โดยใช้ความรู้สึกเป็นตัวนำ แต่ในโลกของธุรกิจขนาดใหญ่ นั้นยากที่แบรนด์จะสามารถสร้างความรู้สึกผูกพันกับลูกค้า ดังนั้น เพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ธุรกิจจำนวนมากต่างหันมาใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหนึ่งในหลายๆ วิธีในการดึงดูดลูกค้า ซึ่งวิธีการก็มีหลากหลาย ตั้งแต่การระดมทุนหรือการให้การสนับสนุนสำหรับโครงการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในทางกลับกันความคิดริเริ่มทางสังคมเหล่านี้ทำให้บริษัทฯ สามารถบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับธุรกิจของพวกเขาผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่างๆ ช่วยสร้างความเกี่ยวข้อง และความผูกพันทางอารมณ์สำหรับบริษัทเหล่านี้เพื่อทำการตลาดแบรนด์ของพวกเขา อย่างไรก็ตาม การตลาดที่ปราศจากการเข้าอกเข้าใจผู้บริโภคอย่างมีความรู้สึกร่วม นั้นล้าสมัยไปแล้ว และด้วยการเพิ่มขึ้นของข่าวปลอม ความถูกต้องในการสื่อสารการตลาดมีความสำคัญในการสร้างปัจจัยความน่าเชื่อถือสูงในผู้บริโภค

(9) การทำความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมาร์ทโฮมเมื่อเทคโนโลยียุคใหม่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านส่วนใหญ่ จะมีการพัฒนาเสริมด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่จะทำให้อุปกรณ์ทุกชิ้นในบ้าน อาทิ ตู้เย็น มีความชาญฉลาด (Smart Home) สามารถช่วยตรวจสอบพฤติกรรมผู้บริโภค และช่วยเตือนเจ้าของบ้านโดยอัตโนมัติให้สั่งซื้อสินค้าที่คงเหลือน้อย เทคโนโลยีนี้จะพาเราก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการจับจ่ายซื้อของตามร้านขายของชำแบบดั้งเดิมจะเปลี่ยนไป ด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายแบบบูรณาการโดยตรงกับซัพพลายเออร์ การชำระเงินดิจิทัล และการจัดส่ง รูปแบบการจับจ่ายสินค้าอุปโภคบริโภคจะเปลี่ยนไป ด้วยเทคโนโลยี Smart Home ที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ “ปัญญาประดิษฐ์” (AI) ในสมาร์ทโฮมที่มีการจดจำใบหน้าและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะตรวจสอบพฤติกรรมของแต่ละบุคคลและให้ความเป็นส่วนตัวในการใช้ชีวิตที่บ้าน ตั้งแต่การตั้งค่าอุณหภูมิในบ้าน ไปจนถึงแสงไฟบรรยากาศเพื่อความบันเทิง เช่นเพลงส่วนตัวและรายการโทรทัศน์ ดังนั้นนักการตลาดจะต้องเข้าใจเทคโนโลยี Smart Home ที่เกิดขึ้นใหม่และเรียนรู้วิธีการควบคุมเทคโนโลยีนี้เพื่อทำการตลาดผลิตภัณฑ์ของตน และที่สำคัญที่สุด คือ นักการตลาดจะต้องเข้าใจถึงความสำคัญของการตลาดยุคใหม่ที่เน้นการเชื่อมต่อกับลูกค้าในระดับบุคคล ในยุคนี้ แบรนด์ที่น่าเสนอเพียงแค่อินเทอร์เน็ตและ

บริการจะไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ความเข้าใจและการให้ความสำคัญกับความรู้สึกของลูกค้าจะกลายเป็นมาตรฐานใหม่ในการตลาดและการทำธุรกิจในภาพรวม

ที่มา <http://www.marketingthai.or.th/tag/amf/>

อ.ส.พ. สามารถนำเทคโนโลยีทางการตลาด เป็นโอกาสและแนวทางในการพัฒนาเพื่อสร้างฐานลูกค้าตลอดจนการปรับปรุงการให้บริการให้ทันสมัยในสวนพฤกษศาสตร์

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนวิถีชีวิตของท้องถิ่นและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ป่าไม้ แหล่งต้นน้ำ สภาพแวดล้อมทางทะเลและทรัพยากรธรณีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิต การส่งออกและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างรวดเร็วในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาทำให้เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้อย่างไม่ยั่งยืน ลำดับความสำคัญทางเศรษฐกิจก็มีความสำคัญมากกว่าการอนุรักษ์ในหลาย ๆ กรณี ประเทศไทยเผชิญกับความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในหลายภูมิภาครวมทั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและประชากรสัตว์ป่าที่ลดลง การตัดไม้ทำลายป่า การกลายเป็นทะเลทราย การขาดแคลนน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษทางอากาศและทางน้ำ เพื่อให้บรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งสำคัญคือต้องทำความเข้าใจกับความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม มีเครื่องมือมากมายที่ใช้ในประเทศไทยเพื่อประเมินค่าการให้บริการระบบนิเวศและมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบเกี่ยวกับนโยบายของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตัวอย่าง เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับ และเครื่องมือประเมินมูลค่าระบบนิเวศ ได้รับการใช้เพื่อประโยชน์ในการออกแบบ การชำระเงินสำหรับแผนการให้บริการระบบนิเวศ ที่สร้างแรงจูงใจให้กับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ในประเทศไทยมีการคาดการณ์ว่ามีการใช้นโยบายการเติบโตสีเขียว การริเริ่มการเจริญเติบโตของคาร์บอนต่ำ: ประเทศไทยที่เข้าใจการสร้างสมดุลเหล่านี้อาจมีมูลค่า 2.06 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อเศรษฐกิจของประเทศในแง่ของศักยภาพในการเพิ่มมูลค่าปัจจุบันของบริการระบบนิเวศที่จัดหาจากป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ป่าชายเลนและแนวปะการัง ซึ่งแสดงถึง การเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่เพิ่มขึ้น 7.80% เมื่อเทียบกับสถานการณ์ ‘ตามปกติ’ ประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุดจากนโยบายเหล่านี้เกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงคุณภาพน้ำและบริการด้านการควบคุมการไหล ตัวอย่าง เช่น การสร้างโมเดลผลลัพธ์ของการปกป้องระบบนิเวศที่ให้บริการเหล่านี้แสดงให้เห็นการปรับปรุงให้ดีขึ้นร้อยละ 8.40% จากการเปลี่ยนแปลงนโยบายเหล่านี้เพียงอย่างเดียว

ในปีพ.ศ. 2559 ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 20 ในแง่ของ การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งคิดเป็นประมาณ 327 เมตริกตันหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.90 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลก ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหัว (4.70 เมตริกตัน) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ทั่วโลก (4.80 เมตริกตัน) เศรษฐกิจคาร์บอนไดออกไซด์ในระดับปานกลางของไทยมีส่วนสำคัญต่อการจัดอันดับประเทศที่สูง (ลำดับที่ 9 จาก 140 ประเทศ) ในดัชนีความสุขทั่วโลกของโลกซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความสำเร็จในการสร้างเศรษฐกิจที่ยั่งยืนซึ่งทำให้ระดับความอยู่ดีกินดีอยู่ในระดับสูง (ระดับ 6.30 จาก 10) อายุขัยเฉลี่ย (74.10 ปี) ความไม่เท่าเทียมกันอยู่ในระดับปานกลาง (15%) โดยไม่ต้องมีระบบนิเวศของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขนาดใหญ่ (2.70 เฮกตาร์ทั่วโลก/คน) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความสำเร็จในการสร้างเศรษฐกิจที่ยั่งยืนซึ่งทำให้ระดับ ความอยู่ดีกินดี คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมของไทยยังดีสุด นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามการเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมนี้ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างและ ต้องมีการจัดการที่ดีขึ้น

การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม

(1) ความหลากหลายทางชีวภาพ

ภูมิทัศน์ของประเทศไทยประกอบด้วยแหล่งที่อยู่อาศัยหลากหลายชนิดที่สนับสนุนประชากรพืชและสัตว์หลากหลายชนิดตัวอย่าง เช่น มีการค้นพบชนิดของพืชอย่างน้อย 15,000 ชนิดในประเทศ ประเทศไทยเป็นที่ตั้งของเทือกเขาที่แตกต่างกัน 15 แห่งและแหล่งต้นน้ำสำคัญ 25 สายที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง อ่าวไทย และทะเลอันดามัน สิ่งเหล่านี้สนับสนุนการกระจายพันธุ์พืชในวงกว้างรวมทั้งป่าเขตร้อน 3 ชนิดที่สำคัญ (ได้แก่ ป่าฝนมรสุม ป่าฝนและป่าชายเลน) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศทั่วโลก ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามความหลากหลายทางชีวภาพนี้ถูกคุกคามจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ หลายสายพันธุ์ได้รับการจดทะเบียนในรายชื่อสีแดงของสหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติให้เป็นสายพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ในฐานะที่เป็นเป็นสัตว์ใกล้สูญพันธุ์และมีบางรายชื่อระบุว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หากไม่ได้ดำเนินการดูแลรักษาไว้ ตัวอย่าง เช่น ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีสัตว์เสี่ยงสูญพันธุ์ด้วยนมจำนวน 58 ชนิดที่ถูกคุกคาม นกจำนวน 54 ชนิดที่ถูกคุกคามและปลาจำนวน 106 ชนิดที่ถูกคุกคามและพืชจำนวน 152 ชนิดที่ถูกคุกคามโดยรวมอยู่ในบัญชีรายชื่อดังกล่าวซึ่งค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

(2) ป่าไม้

ในปี พ.ศ. 2558 องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติรายงานว่าพื้นที่ที่ดินที่ปกคลุมไปด้วยป่ามีพื้นที่ประมาณร้อยละ 32.10 ของพื้นที่ทั้งหมดในประเทศไทย ตัวเลขที่ปรับปรุงขึ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวาระแห่งชาติมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ตัวอย่าง เช่น นโยบายป่าไม้แห่งชาติ (พ.ศ.2528) ระบุเป้าหมายเพื่อรักษาความครอบคลุมของพื้นที่ป่าไว้ที่ร้อยละ 40 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) นี่เป็นเป้าหมายตั้งแต่นั้นมาและล่าสุดได้รับการตอกย้ำอีกครั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ผู้ตัดไม้ทำลายป่าหลายรายได้ขัดขวางไม่ให้ประเทศไทยบรรลุผลสำเร็จ เช่น การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการบุกรุกที่ดินในพื้นที่ป่าไม้อย่างผิดกฎหมาย โครงการพัฒนารีสอร์ท การทำเหมืองแร่และการก่อสร้างถนนและการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ

รูปแบบของความเสื่อมโทรมของป่าไม้ที่สำคัญเกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2518-2536 เมื่อ พื้นที่ป่าชายเลน ในประเทศไทยลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง สาเหตุสำคัญคือการบุกรุกขนาดใหญ่ของบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการเลี้ยงกุ้งแบบเข้มข้นในพื้นที่ป่า ป่าชายเลนในประเทศไทยเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศชายฝั่งประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ชายฝั่งทะเลในประเทศไทยล้อมรอบด้วยป่าชายเลน เป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์และที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติสำหรับคนไทย เช่น ชาวประมง เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งและผู้ผลิตถ่านซึ่งได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศที่มีประสิทธิภาพเหล่านี้ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2555 อัตราการทำลายป่าชายเลนลดลงอย่างมาก อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังคงเป็นหนึ่งในผู้ผลิตสัตว์น้ำรายใหญ่ที่สุดของโลกและพื้นที่ป่าชายเลนที่เหลืออยู่ในพื้นที่เล็ก ๆ ในประเทศจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองอย่างสุดความสามารถเพื่อลดผลกระทบทางลบที่จะมีในอนาคต

ในปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 18.80 ของพื้นที่ภาคพื้นดินทั้งหมดของประเทศไทยถูกจัดเป็นเขตคุ้มครองซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ร้อยละ 14.80 การตระหนักถึงความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จเชิงนโยบายที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการจัดทำคำสั่งห้ามตัดป่าไม้ในพื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2532 ตามมาด้วยการพัฒนานโยบายการอนุรักษ์ป่าใหม่เพื่อเพิ่มการคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่

ทรัพยากรน้ำ

ประเทศไทยมีทรัพยากรน้ำที่อุดมสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามปริมาณทรัพยากรน้ำจัดภายในประเทศที่หมุนเวียนต่อหัวประชากรลดลงจากประมาณ 7,700 ลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปีใน พ.ศ. 2505 เป็นประมาณ 3,300 ลูกบาศก์เมตรต่อปีในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเติบโตของประชากรดังที่แสดงในกราฟด้านล่าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขาดแคลนน้ำที่เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้ที่ยาวนานในประเทศไทย ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการชลประทานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรภายในประเทศและการส่งออกของไทยเพื่อสร้างโอกาสในการดำรงชีวิตให้กับประชาชนชาวไทย อย่างไรก็ตามปริมาณน้ำฝนที่เก็บไว้ในประเทศไทยมีเพียงร้อยละ 30 ของปริมาณน้ำฝนโดยรวม โดยการขาดแคลนน้ำส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงที่ความต้องการทางการเกษตรสูงสุด เรื่องนี้กลายเป็นประเด็นสำคัญและแย่งชิงเรื่องๆ สิ่งนี้ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการลดคุณภาพและปริมาณของแหล่งน้ำในแหล่งน้ำบาดาลและแหล่งต้นน้ำ ตัวอย่าง เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตชานเมืองในประเทศไทยมีความเสื่อมโทรมมากขึ้นโดยตัวขับเคลื่อน เช่น การเปลี่ยนแปลงไปเป็นนาข้าว การพัฒนาเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมและมลพิษจากอุตสาหกรรมและการใช้ยาฆ่าแมลง ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่ได้บันทึกการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของปริมาณน้ำฝนโดยรวมกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป แต่มีแนวโน้มที่แตกต่างกันไปสำหรับปริมาณฝนในหลายพื้นที่ของประเทศ ตัวอย่าง เช่น ภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศไทยมีความแห้งมากขึ้นและภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอ่าวไทยรวมทั้งกรุงเทพฯ ได้กลายเป็นที่เปียกชุ่มขึ้นการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์สภาพอากาศที่รุนแรงขึ้นรวมถึงยาวนานขึ้น ความแห้งแล้งและน้ำท่วมฉับพลันและพายุโซนร้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

ในประเทศไทยได้มีการทบทวนนโยบายและระเบียบข้อบังคับด้านการอนุรักษ์โดยเน้นความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แผนนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการปกป้องสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของรัฐบาลไทย สอดคล้องกับการพัฒนา การปรับปรุงและการอนุรักษ์และพระราชบัญญัติคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2535) จุดมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้คือการปฏิรูปการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยโดยอาศัยการเฝ้าติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและมีความรับผิดชอบ พระราชบัญญัตินี้ใช้เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านขั้นตอนการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจซึ่งนำโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นยึดมั่นในหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย”

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ตอนนี้ได้พัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ระบุไว้ว่า “ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน” สำหรับเศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” “การเจริญเติบโตสีเขียว” ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนถือเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญที่สอดคล้องกับวาระ พ.ศ. 2573 ของ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ

เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของวาระดังกล่าว สถานิติบัญญัติแห่งชาติของไทยได้มีการพัฒนา ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ซึ่งมีการใช้โดยกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนากรอบนโยบายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนมากขึ้น ตัวอย่าง เช่น แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายนี้เน้นถึงองค์ประกอบหลัก 4 ประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย ประกอบด้วยการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การป้องกันและการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

ประเทศไทยยังปฏิบัติตามกรอบนโยบายระดับโลกอื่น ๆ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์โลกเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2554-2563 และเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพของไอจิ ประเทศไทยตั้งใจที่จะใช้กรอบเหล่านี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาการค้าระหว่างประเทศว่าด้วยสัตว์ป่าและพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ (CITES) และ อนุสัญญาแรมซาร์เกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ

ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ประเทศไทยมีนโยบายในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ที่มีระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำได้ ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีเป้าหมายที่จะใช้นโยบายนี้เพื่อผลักดันให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูง ความท้าทายที่จะก้าวหน้าไปจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของประเทศไทยเป็นเท่าตัวจาก 6,357 เหรียญสหรัฐต่อปีเป็น 12,236 เหรียญสหรัฐต่อปี โดยใช้รูปแบบของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ลดคุณค่าของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง และต้องเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาใช้ในการจัดวางกลยุทธ์ เพื่อดำรงรักษาทรัพยากรของประเทศให้คงอยู่ และทันต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในอนาคต

ปัจจัยด้านกฎหมาย

ปัจจัยด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ อ.ส.พ. ปัจจุบัน มี กฎหมายคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2542 เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีที่มีต่อองค์การการค้าโลก ภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิใน ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า โดยประเทศไทยเลือกระบบกฎหมายเฉพาะที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบดังกล่าว เป็นระบบกฎหมายที่นำระบบการคุ้มครองพันธุ์พืช 2 ระบบ มารวมไว้ด้วยกัน คือ ระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีการ คุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืช และระบบการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน โดยระบบการคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้ง 2 ระบบ มีที่มาจากกฎหมายระหว่างประเทศ 2 ฉบับ ดังนี้

1. อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Convention for Protection of New Varieties of Plants หรือ UPOV) วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ คือ ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองแก่พันธุ์ พืชใหม่ด้วยการให้สิทธิเด็ดขาดแก่นักปรับปรุงพันธุ์ โดยมีเหตุผล คือ เพื่อให้โอกาสแก่นักปรับปรุงพันธุ์ในการที่จะได้ ค่าตอบแทนจากการลงทุนในการปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชในการพัฒนาพันธุ์พืช ใหม่และเพื่อเป็นการรับรู้ถึงสิทธิในทางศีลธรรมของนักปรับปรุงพันธุ์ที่ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะในการปรับปรุงพันธุ์พืช ขึ้นมาใหม่

2. อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) หรือ CBD วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญานี้ คือ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ได้นำหลักการของอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้งสองฉบับมา รวมกันโดยระบุไว้ ดังนี้

1) การคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ ได้มีการระบุไว้ใน มาตรา 33 ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่มีสิทธิแต่ เพียงผู้เดียวในการผลิต ขาย หรือจำหน่ายด้วยประการใด นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือมี ไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าว ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ ฯลฯ

2) การคุ้มครองสิทธิของชุมชน ได้มีการระบุไว้ใน มาตรา 47 เมื่อได้มีการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมือง เฉพาะถิ่นของชุมชนใดแล้ว ให้ชุมชนนั้นมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการปรับปรุงพันธุ์ศึกษา ค้นคว้า

ทดลอง วิจัย ผลิต ขาย ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือจำหน่ายด้วยประการใด ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ฯลฯ และ มาตรา 48 ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการ ปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้าจะต้องทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจาก การใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นนั้น ฯลฯ

3) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม กัน ได้มีการระบุไว้ใน มาตรา 52 ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือ วิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ โดยนำเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ส่งเข้ากองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงและ มาตรา 53 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือ ส่วนหนึ่งส่วนใด ของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครอง พันธุ์พืชกำหนด

สถานการณ์ปัจจุบันของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช ในพ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองพันธุ์พืช 3 ระบบ ประกอบด้วย

1. ระบบการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ที่เป็นการคุ้มครองเชิงทรัพย์สินทางปัญญา ให้สิทธิกับนักปรับปรุงพันธุ์พืช
2. ระบบการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ให้สิทธิความเป็นเจ้าของกับชุมชน
3. ระบบการแจ้งและอนุญาตให้ใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อการศึกษา ทดลอง วิจัย และปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นการคุ้มครองเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการบริหารจัดการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม เมื่อบังคับใช้กฎหมายมาสักระยะหนึ่งพบว่ามีข้อติดขัดทั้งในด้านกระบวนการปฏิบัติงานและการบังคับใช้กฎหมาย และยังขาดสาระสำคัญบางประการทำให้ไม่สามารถให้ความคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชได้อย่างเพียงพอ มีข้อจำกัดในเรื่องโอกาสการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ๆ อีกทั้งไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนได้อนุรักษ์พัฒนาและใช้ประโยชน์พันธุ์พืชของชุมชน รวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการวิจัยและพัฒนาที่ใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ส่งผลให้ไม่ส่งเสริมศักยภาพด้านการแข่งขันการลงทุนและการวิจัยและพัฒนาเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติ โดยคงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.ฉบับเดิมทุกประการ

อ.ส.พ. ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายดังกล่าวโดยตรงดังนั้นในการประกอบกิจการจึงต้องคำนึงถึงเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

5.1.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวประเทศไทยในยุค 4.0 และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของลูกค้านักท่องเที่ยว

รูปแบบพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวโน้ม (Trend) คือลักษณะของพฤติกรรมคนในยุคนั้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่เกิดจากความต้องการพฤติกรรมนักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคในช่วงเวลานั้น (Insight) ถ้าแนวโน้มมีความสำคัญมากระดับโลกก็จะมีพัฒนาและกำหนดทิศทางแนวโน้มในอนาคต (Mega Trend) เป็นแนวโน้มที่ได้รับความนิยมของวงกว้าง

(ศูนย์พัฒนาวิชาการด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559) ถ้าได้รับความนิยมของคนในสังคมอย่างต่อเนื่องจะพัฒนาเป็นวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเช่นกันในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นการให้ความนิยมหรือกระแสนิยมในสังคมยุคนั้นในอดีตรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) มีลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวตามกระแสความนิยมของแหล่งท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization: UNWTO) ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภทหลัก

(1) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Natural Based Tourism) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) และการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Based Tourism) ต่อมาให้ความสำคัญการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจากการมีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาหรือการประชุม Earth Veridian E-Journal, Silpakorn University Summit ที่กรุงริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล ซึ่งความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ (ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่ง เอเชีย, 2549) และได้มีรูปแบบ 7 Green concept ที่นำไปใช้ ประกอบไปด้วยหัวใจสีเขียว (Green Heart), รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green Logistics), แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attraction), ชุมชนสีเขียว (Green Community), กิจกรรมสีเขียว (Green Activity), การบริการสีเขียว (Green service) และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมสีเขียว (Green Plus) (Tourism Marketing Strategy Division, 2016) ถือว่าเป็นแนวทางที่นำมาใช้กับการจัดการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวให้ใส่ใจด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพและเกิดเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวจิตอาสาเพื่อดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวช่วงเวลาต่อมาเกิดแนวคิดด้าน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) มีหลายประเทศนำแนวคิดนี้มาใช้ เช่นประเทศไทยช่วงเศรษฐกิจตกฟองส.พ.ศ. 2540 หรือแม้แต่ประเทศเกาหลีก็นำคิดนี้มาใช้และพัฒนาเป็นการส่งออกทางวัฒนธรรมที่ช่วยพัฒนาปัญหาเศรษฐกิจของประเทศและเป็นที่รู้จักกันในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในการนำงานวัฒนธรรมมาเผยแพร่โดยใช้การท่องเที่ยวและภาพยนตร์จที่เป็นรู้จักทั้งใน

เอเชียและตะวันตก ในงานเขียนของจอห์น ฮาวกินส์(John Howkin) Creative เศรษฐกิจสร้างสรรค์เค้ามั่งคั่งกันอย่างไร (Economy : How People Make Money from ideas) (2001) ได้กล่าวถึงแนวคิดสร้างสรรค์ไว้

11 ข้อ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ไม่ควรหยุดนิ่ง ควรสร้างตนเองขึ้น ความความนอกกรอบ อย่างหยุดนิ่งในความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องและให้นิยามความหมาย เช่นหน่วยงานของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนาด้วยย่อ “UNCTAD” The United Nations Conference on Trade and Development ให้คำนิยามว่าเป็นวงจรการผลิต การประดิษฐ์ และการสร้างรายได้จากสินค้าและบริการที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่มาเป็นวัตถุดิบและหน่วยงานของ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกหรือด้วยย่อ “WIPO” (World Intellectual Property Organization) ได้ให้คำจำกัดความของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไว้ว่า “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์” ประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมและศิลปะทั้งหมด ทั้งในรูปของสินค้าและบริการที่ต้องอาศัยความพยายามในการสร้างสรรค์งาน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขึ้นมาโดยทันที หรือผ่านกระบวนการผลิตมา(UNCTAD, 2017) ในช่วงปีพ.ศ. 2542-2543 คริสปิน เรย์มอนด์ (Crispin Raymond) และเกร็ก ริชาร์ด (Greg Richards) ได้แรงบันดาลใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่เพื่อทำกิจกรรมและมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น จึงเกิดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนที่ลึกซึ้ง โดยนักท่องเที่ยวจะต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมกับคนในท้องถิ่นและนำมาในการเกิดความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดความเข้าใจกันลึกซึ้งและมีประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน มีความจริงแท้ในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งรูปแบบนี้เป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่ต้องการประสบการณ์ที่แท้จริงจากการท่องเที่ยว ปีรันธ ซิมโซติและธีระวัฒน์ จันทิก, 2559 ก็ได้กล่าวสรุปว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวยุคใหม่ซึ่งองค์ประกอบหลักจะมี 5 ข้อดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์,ผู้ประกอบการสร้างสรรค์,ชุมชนเชิงสร้างสรรค์,กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ และในปีพ.ศ. 2551 ทางองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ก็ได้ประกาศค ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์(Creative Tourism) อย่างเป็นทางการ (Richard, G and Raymond, C., 2000) นอกจากนี้ กระแสสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากขึ้น เกิดเป็นแนวโน้มนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆเช่นการท่องเที่ยวเชิงเพศที่สาม LGBT Tourism (Gay Lesbian Bisexual & Transgender) รูปแบบการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ให้การยอมรับเพศที่สาม หรือการเดินทางเข้าร่วมเทศกาลเฉพาะที่จัดขึ้นเพื่อเพศที่สามโดยเฉพาะ (ฉัตรเฉลิม องอาจธนาศาล, 2551) ที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวจะชอบอะไรแปลกใหม่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต้องตามกระแสความต้องการของกลุ่มนี้ด้วย กลุ่ม LGBT แต่ละประเทศก็จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่นการท่องเที่ยวเชิงเพศที่สาม (LGBT) ชาวจีนที่นิยมมาเที่ยวในประเทศไทยนิยมมาพักผ่อนหย่อนใจ และโรแมนติก ชอบมาเที่ยวทะเล และแหล่งท่องเที่ยวราคาค่าคืน สนใจแหล่งซื้อสินค้า อาหารไทย การโชว์ต่างๆ เช่น ทิฟฟานีโชว์ คาบาเรต์ การนวดแผนไทย เป็นต้นจนมาถึงแนวโน้มในปัจจุบันที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นตลาดที่ค่อนข้างใหญ่และมีศักยภาพ โดยประชากรสูงวัยที่อายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจำนวนมากกว่า 3 เท่าจาก 4.02 ล้านคน เมื่อปีพ.ศ. 2533 เป็น 17.74 ล้านคนในปีพ.ศ. 2573 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556) ดังนั้นในการออกแบบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญควรคำนึงถึงเรื่องการออกแบบต้องเป็นลักษณะ

เพื่อคนทั้งมวล หรือการออกแบบเพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคม (Universal design) (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2554) ทั้งที่พัก การเดินทางมาท่องเที่ยว วิธีการท่องเที่ยว กิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเอง และด้านกายภาพในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการจัดการด้านความปลอดภัย เป็นต้น(ศูนย์พัฒนาวิชาการด้านตลาดการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559) นอกจากนี้ได้เกิดจะมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆเกิดขึ้น เช่น การท่องเที่ยวแบบเป็นลักษณะทัวร์เดิน ทัวร์อาหารหรือมาเรียนรู้การทำอาหารในประเทศไทย ทัวร์ตามรอยเส้นทางละครภาพยนตร์(Popculture Tourism) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวจากละคร ภาพยนตร์ เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Lost in Thailand ซึ่งเป็นภาพยนตร์จีนมาถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่ กลายเป็นกระแสให้นักท่องเที่ยวจีนตามรอยเส้นทางภาพยนตร์มาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่จำนวนมาก หรือเส้นทางถ่ายทำภาพยนตร์ อเล็กซานเดอร์มหาราช (Alexander the Great) ที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัด สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว และในช่วงต่อมาได้มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมีกำลังทรัพย์ที่สามารถจ่ายได้ หรือที่เรียกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มหรูหรา (Luxury Tourism) ถือว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความชื่นชอบในสินค้าและบริการชนิดหรูหราซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ให้บริการต่างๆ เกิดความท้าทายในการขยายฐานลูกค้าและเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพเป็นที่ต้องการในตลาดการท่องเที่ยวประเทศไทยในปัจจุบัน (พงษ์พันธ์ มอญพันธ์, 2559) จนมาถึงในปัจจุบันการท่องเที่ยว 4.0 ที่เน้นในด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดมูลค่าด้านการท่องเที่ยว มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาร่องรอยของนวัตกรรมในการท่องเที่ยว (A holistic approach to innovation in tourism) จากงานวิจัยทำให้ทราบว่า การเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม4.0 มีการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์เพิ่มมูลค่าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่อาจจะเป็นปัญหาในแหล่งท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมสามารถใช้การเชื่อมต่อข้อมูลกับอินเทอร์เน็ตที่มีฐานข้อมูลจำนวนมากช่วยในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว (Ivanovic, S, Milojica, V and Roblek, V, 2016, 367-380) ซึ่งการท่องเที่ยว 4.0 นี้ นอกจากจะเป็นกระแสแนวโน้มที่มีความสำคัญมากในความเจริญทางด้านเทคโนโลยีปัจจุบันยังสามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการท่องเที่ยวปัจจุบันมากขึ้น นอกจากข้อมูลที่กำลังกล่าวไปข้างต้นที่เป็นแนวโน้มในปัจจุบันสอดคล้องกับลักษณะนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ World Economic Forum, 2017 ที่ได้นำข้อมูลการทำนายของบริษัท Amadeus ได้กล่าวถึงแนวโน้ม

ลักษณะนักท่องเที่ยว ปีพ.ศ. 2573 ว่า มีลักษณะนักท่องเที่ยวจะแบ่งเป็น 6 แบบดังนี้

(1) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเรียบง่าย (Simplicity searchers) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะต้องการอะไรที่เรียบง่าย มีการใช้บริการบริษัททัวร์นำเที่ยวเพื่อต้องการซื้อความสะดวกสบาย

(2) กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ค้นหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural purists) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาอะไรใหม่ๆในชีวิตในตัวเองในลักษณะสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวลักษณะนี้อาจจะเป็นลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

(3) กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ค้นหาความโดดเด่นในสังคม (Social capital seekers) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะนิยมแชร์ประสบการณ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อบอกเล่าประสบการณ์และต้องการการยอมรับในสังคม จึงทำให้เกิดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่นิยมซื้อสื่อเทคโนโลยีออนไลน์

(4) กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ตามหารางวัลแก่ชีวิต (Reward Hunters) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้รางวัลกับตนเอง หลังจากทำงาน อาจจะมีการท่องเที่ยวแล้วหรูหรา (Luxury Products) หรือสันทนาการพักผ่อนคลาย เป็นต้น

(5) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีข้อผูกมัด (Obligation Meters) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการทำกิจกรรม เช่นมาทำกิจกรรมหลักทางธุรกิจ หรือมาประชุม สัมมนา กลุ่มนี้อาจจะรวมนักท่องเที่ยวกลุ่มประเภท mice และยังมีการเดินทางเพื่อมาทำกิจกรรมอื่นอีก เช่นมางาน เทศงาน หรือมางานแต่งงานและจะมาเยี่ยมชนสถานที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว หรืออยู่ใกล้เคียงสถานที่ที่ทำการ

(6) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับจริยธรรม (Ethical Travelers) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม สังคม เช่นลักษณะการท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community base Tourism) การท่องเที่ยวแบบจิตอาสา (Volunteer Tourism) เป็นต้นฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ

กลุ่มพฤติกรรมทั้ง 6 นี้จะเป็นแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่จะเกิดในอนาคต กลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะเป็นผู้ค้นหาความโดดเด่นในสังคม (Social capital seekers) จะเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ การแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้รับจากสินค้าและบริการการท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่ใช้สื่อออนไลน์ที่เรียกว่าการท่องเที่ยว So Lo Mo (Social Local หรือ Location และ Mobile) เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้สื่อออนไลน์ทางด้านเทคโนโลยีเป็นหลัก (Tourism Review Online Magazine, 2012) ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาดด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบันและอนาคต

แนวโน้มการท่องเที่ยวประเทศไทยยุค 4.0

ในปัจจุบันมีนโยบายเรื่องประเทศไทยยุค 4.0 ที่มีการพัฒนามาจาก ประเทศไทยยุค 1.0 (Mass Marketing) ที่เป็นยุคสังคมเกษตรกรรม การตลาดท่องเที่ยวในยุคนี้จะมีลักษณะเป็นการตลาดยุคที่เน้นผลิตภัณฑ์สินค้าเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวจะผลิตให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในตลาดจะมีการใช้กลยุทธ์ส่งเสริมส่วนประสมการตลาด (4Ps) ประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ (Products), ราคา (Price), ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) (Kotler, Philip, 2000) ในการวางแผนวิเคราะห์ด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคเข้าถึงตัวสินค้าได้ง่ายขึ้นประเทศไทยยุค 2.0 (Brand Experience Marketing) เป็นยุคอุตสาหกรรมเบามีการค้าขายในเชิงพาณิชย์ที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก ใช้แรงงานคนเพื่อผลิต การตลาดท่องเที่ยวในยุคนี้จะมีลักษณะเน้นการตลาดแบบแบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อหาลักษณะเด่น และทำการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management: CRM) ซึ่งเป็นกลยุทธ์การตลาดในการสร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้าและทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจเกิดเป็นความภักดีต่อตราสินค้าด้านการท่องเที่ยว (Brand Royalty) ส่วนประเทศไทยยุค 3.0 (Digital Marketing & Social Marketing) จะมุ่งอุตสาหกรรมหนักที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ตลาด

ท่องเที่ยวในยุคนี้จะมีลักษณะเป็นยุคที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับตราสินค้า(brand) และการตลาดยุคนี้จะเน้นเรื่องการทำ (Corporate Social Responsibility: CSR) ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และในยุคประเทศไทย 4.0 (Integration) มีการเน้นในเรื่องเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นหลัก ดังนั้นการตลาดท่องเที่ยวในยุคนี้จะมีลักษณะการตลาดสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) เชื่อมโยงการตลาดออนไลน์ (Online), การตลาดออฟไลน์ (Offline) และการบริหารช่องทางในการเข้าถึงลูกค้า (Omni Channel) การทำการตลาดในยุคนี้จะทำให้ลูกค้าและผู้ให้บริการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและเชื่อมโยงในการจัดการตลาดให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ (Customer Relationship Management) หรือ CRM (Kotler, Philip. 2017)

นโยบายประเทศไทย 4.0 ต่อการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลได้มีการปรับตัวตามนโยบายระดับประเทศเป็นนโยบายเชิงรุกในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว มีความสำคัญใน 4 ประเด็นหลักคือ

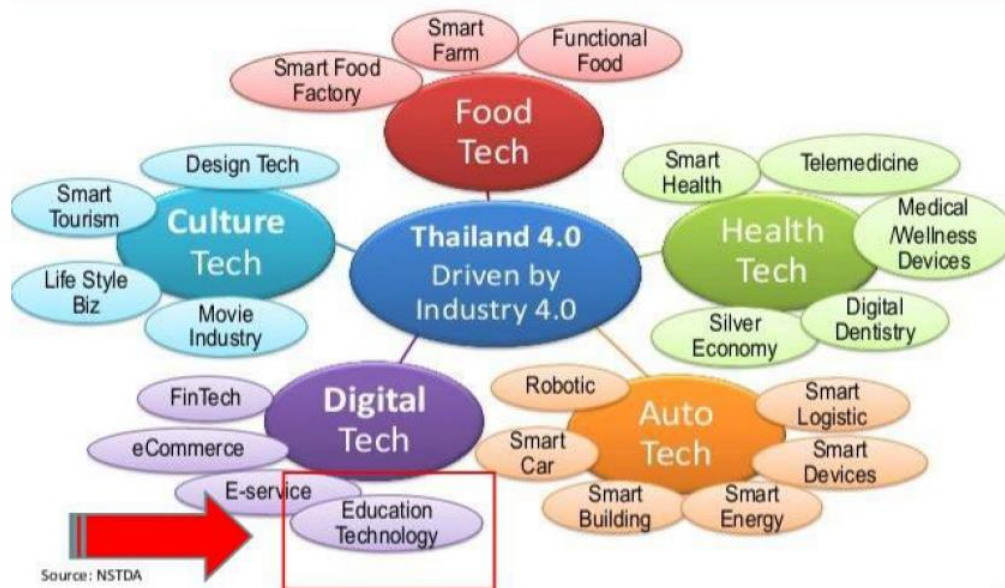
1. ด้านดิจิทัล เตรียมความพร้อมรับประเทศไทย 4.0
2. การสร้างข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เอาไปใช้ด้านการท่องเที่ยว
3. พัฒนาและยกระดับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เช่นอบรม

มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เป็นต้น

4. การทำงานเข้า Veridian ระบบเน้นให้ผู้ประกอบการการเข้าสู่ระบบการจดทะเบียนที่ถูกต้อง มีการเรียนรู้ในการฉายาชิถูกต้องและให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่ถูกต้องเรื่องที่พักและราคาสินค้าที่เป็นจริงตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ปี พ.ศ. 2558-2560 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558).จากนโยบายด้านการท่องเที่ยว ประเทศไทย 4.0 จะเห็นได้ว่าทำให้เกิดความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ให้บริการที่เป็นระบบและข้อมูลมีความทันสมัย ทั้งนี้ถ้าประเทศไทยได้นำนโยบายทั้ง 4 ข้อมาใช้อย่างสมบูรณ์แบบจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านข้อมูล การเข้าถึงศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับบทความของสุรเดช สุเมธาววัฒน์ (2559) ที่กล่าวสนับสนุนประโยชน์ของการตลาดในยุค 4.0 ถึงประสิทธิภาพในการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่าย ต้นทุนต่ำทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อสินค้าและบริการและเกิด ผลกระทบค่อนข้างน้อย

Thailand 4.0 : New Growth Industry

ภาพ 5.1 การขับเคลื่อนด้าน Thailand 4.0 สู่อุตสาหกรรมด้าน Smart Tourism
ที่มา: ทวีศักดิ์ กอนันตกุล, 2559

5.2 สถานภาพของสวนพฤกษศาสตร์อื่นๆ

1) สวนพฤกษศาสตร์ในต่างประเทศ

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันเก่าแก่มากที่สุดสถาบันหนึ่ง ที่ได้เกิดขึ้นพร้อมไปกับความเจริญของอารยประเทศ แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวิชาการ วัฒนธรรม และศิลปะของประเทศนั้น วัตถุประสงค์เดิมแต่แรกเป็นเพียงสถานที่รวบรวมพรรณไม้ที่สวยงาม มาจัดปลูกไว้ด้วยกันขาดไม้ใหญ่โตนัก ต่อมาได้มีการรวบรวมพรรณไม้ที่มีคุณค่าเป็นยาสมุนไพรหรือที่มีค่าทางเศรษฐกิจไว้ด้วย และมีการขยายพื้นที่กว้างขวางขึ้น ทำให้นำไปสู่การศึกษาที่เกี่ยวกับพืชหลายสาขาควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง ต่อมาเมื่อมีการรวบรวมพันธุ์ไม้จากต่างถิ่นมาปลูกเพิ่มขึ้น ทำให้สวนพฤกษศาสตร์ได้รับความน่าสนใจและมีความสำคัญมากขึ้น กลายเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติที่ให้ประโยชน์ทั้งทางด้านวิชาการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพักผ่อนหย่อนใจควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจด้านพืชของประเทศด้วย

สวนพฤกษศาสตร์ที่จัดตั้งขึ้นในระยะแรกๆ กระจายอยู่ทั่วโลก ทั้งในคาบสมุทรอาหรับ จีน และเม็กซิโก แต่ไม่มีบันทึกหลักฐานปรากฏแน่ชัด ในภาวะที่เกิดสงครามขึ้น สวนพฤกษศาสตร์จะไม่ได้รับการดูแล ถูกทอดทิ้ง หรือต้นไม้ถูกหิวยับยาดเคลื่อนย้ายและทำลายไปในที่สุด ที่มีบันทึกเป็นหลักฐานปรากฏได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ในทวีปยุโรปที่ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1543 ที่เมืองปิซา ประเทศอิตาลี เพื่อรวบรวมพันธุ์พืชที่เป็นสมุนไพรและยารักษาโรคมาจัดปลูกให้เป็นแหล่งศึกษาของนักปราชญ์และนักศึกษาแพทย์ทั้งในประเทศอิตาลีและที่เดินทางมาจากประเทศใกล้เคียงอื่นๆ ซึ่งทำให้งานด้านสวนพฤกษศาสตร์มีการตื่นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นมากอีกหลายแห่ง ที่ยังปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบันได้แก่สวน Padua (1545), Florence (1545) และ Bologna (1547) ประเทศอิตาลี : Zurich (1560) ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ : Leiden (1577) และ Amsterdam (1682) ประเทศเนเธอร์แลนด์ : Leipzig (1579) และ Berlin (1679) ประเทศเยอรมนี : Paris และ Montpellier (1598) ประเทศฝรั่งเศส ; Uppsala (1655) ประเทศสวีเดน ; Oxford (1621), Edinburgh (1670) และสวน Kew (1841) ประเทศอังกฤษมีการรวบรวมพืชจากแหล่งต่างๆ ทั้งในยุโรปและทวีปอื่นๆ ที่มีความสวยงามแปลกตา และที่คาดว่าจะสามารถให้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและที่เป็นยารักษาโรค จัดปลูกไว้ในสวนพฤกษศาสตร์เหล่านี้โดยจัดเป็นห้องสมุดในธรรมชาติ (Living library) และมีการศึกษาวิจัยและทดลองหาประโยชน์ต่างๆ จากพืชที่รวบรวมไว้เหล่านี้ปรากฏหลักฐานในสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ไว้มากมาย

สวนพฤกษศาสตร์ที่มีชื่อเสียงหลายแห่งได้รับการจัดสร้างขึ้นในช่วงที่เป็นประเทศด้อยพัฒนา สร้างในระยะแรกโดยประเทศเจ้าของอาณานิคม ซึ่งมุ่งประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษาพืชในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นหลัก โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจ สวนพฤกษศาสตร์ดังกล่าวได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ใต้อาณานิคมของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน และเนเธอร์แลนด์ ที่มีการบันทึกไว้ อาทิ ในทวีปแอฟริกาตอนกลาง ปี ค.ศ. 1735 สวนพฤกษศาสตร์ Pamplémousses (ปัจจุบัน Royal Botanic Gardens Pamplémousses) สร้างขึ้นที่เกาะ Mauritius ซึ่งเป็นท่าเรือสำคัญภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งพักและจัดส่งเสบียง ผัก พืชสด ผลไม้ให้กับเรือเดินสมุทรของประเทศฝรั่งเศส ต่อมาได้มีการนำเอาพืชเครื่องเทศหลายชนิดและมันสำปะหลังมาทดลองปลูก รวมถึงพืชในย่านนั้นที่คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจอีกหลายชนิด

2) สวนพฤกษศาสตร์ในทวีปเอเชีย

การสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในทวีปเอเชียเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการล่าอาณานิคมและการติดต่อค้าขายกับประเทศทางเขตศูนย์สูตรของประเทศมหาอำนาจยุโรป สวนพฤกษศาสตร์ในสมัยนั้นจึงมีบทบาทในการเก็บสะสมพันธุ์ไม้ในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นหลัก เพื่อนำมาศึกษาวิจัย หาคคุณค่าทางเศรษฐกิจสำหรับประโยชน์ทางการค้า ในการเก็บรักษาพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์ ใช้วิธีแบ่งหมวดหมู่ตามหลักอนุกรมวิธานของ Linnaeus ซึ่งจะเกิดความสับสนและเป็นประโยชน์มาก เมื่อมีจำนวนพืชสะสมมากขึ้น มีการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ขนาดใหญ่ระดับสากลขึ้นหลายแห่ง ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวน 6 แห่ง ดังนี้

- 1) สวนพฤกษศาสตร์อินเดีย ในกัลกัตตา ประเทศอินเดีย
- 2) สวนพฤกษศาสตร์ป็นัง ประเทศมาเลเซีย
- 3) สวนพฤกษศาสตร์โบอร์ ประเทศอินโดนีเซีย
- 4) สวนพฤกษศาสตร์สิงหล ประเทศศรีลังกา
- 5) สวนพฤกษศาสตร์สิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์
- 6) สวนพฤกษศาสตร์โตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

เป็นสวนพฤกษศาสตร์ของไทย 2 แห่ง อีก 6 แห่งที่เหลือมีความสำคัญในด้านความเก่าแก่ และมีจำนวนพรรณไม้เก็บสะสมไว้มาก และจะกล่าวเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยเฉพาะสวนพฤกษศาสตร์อินเดีย โบกอร์ สิงหล และสิงคโปร์ ประเทศที่ตั้งของสวนพฤกษศาสตร์เหล่านี้เคยเป็นอาณานิคมของประเทศในยุโรป

3) สวนพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน

จากข้อมูลของ Botanic Gardens Conservation International (BGCI) ปี ค.ศ.2013 และข้อมูลขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (2556) ในภูมิภาคอาเซียนมีสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นของเอกชนและรัฐบาล รวม 48 แห่ง ดังนี้

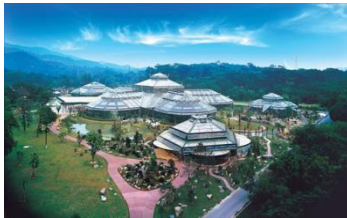
ประเทศ	ชื่อสวน/หน่วยงาน	เมือง/รัฐ
สิงคโปร์	1. Singapore Botanic Gardens	Singapore City
	2. Garden by the Bay	
อินโดนีเซีย	1. Cabang Balai Kebun Raya Eka Karya Bali	Bali
	2. Center for Plant Conservation – Bogor Botanic Gardens	Bogor/Java
	3. Cibodas Botanic Gardens	Cianjur/west Java
	4. Purwodadi Botanic Garden	Pasuruan/East Java
มาเลเซีย		

ประเทศ	ชื่อสวน/หน่วยงาน	เมือง/รัฐ
	1. Penang Botanic Gardens	Penang/Penang
	2. Taman Botani Putrajaya	Putrajaya
	3. Agricultural Conservation Park	Serdang/Selangor
บรูไน		
ไม่มีสวนพฤกษศาสตร์		
ฟิลิปปินส์		
	1. Siit Arboretum Botanical Garden	Dumaguete/Negros Oriental
	2. La Union Botanical Garden	La Union
	3. Northwestern University Ecotourism Park and Botanic Gardens	Laoag City/Ilocos Norte
เวียดนาม		
	1. Hanoi Botanic Garden	Hanoi
	2. Hanoi University of Pharmacy	Hanoi
	3. Jardin Botanique de Saigon	Ho Chi Minh City
	4. Saigon Zoo and Botanical Garden	Ho Chi Minh City
	5. Cuc Phuong Botanic Garden	Ninh Binh
	6. Tam Dao Botanic Garden	Tam Dao/Vinh Phuc Province
กัมพูชา		
ไม่มีสวนพฤกษศาสตร์		
ลาว		
	4) Pha Tad Ke Garden	Luang Prabang
พม่า		
	1. Government Botanical Gardens	Maymo
	2. The Agri-Horticultural Society of Burma	Rangoon
	3. Wildlife and Sanctuaries Division – Forestry Department	Yangon
	4. Kandagi Botanic Garden,	Pyin Oo Lwin
ไทย		
	1. Eastern (Khao Hin Son) Botanic Garden	Chachoengsao
	2. Nong Nooch Tropical Botanical Garden	Chonburi
	3. Walai Rukhavej Botanical Research Institute	Maharakham

ประเทศ	ชื่อสวน/หน่วยงาน	เมือง/รัฐ
ไทย	4. Phuket Zoo Co.,Ltd.	Phuket
	5. Central Phukae Botanic Gardens	Sara Buri
	6. Peninsular Botanic Garden (Thung Khai)	Trang
	7. Northeastern Dong-fa Huan Botanic	Ubon Ratchathani
	8. Queen Sirikit Botanic Garden	Chiang Mai
	9. Romklao Botanic Garden	Romklao/Phitsanulok
	10. Rayong Botanic Garden	Klaeng/Rayong
	11. Mueang Phon Botanic Garden	Phon/Khon Kaen
	12. Pramaeya Botanic Garden	Mueang/Sukhothai
จีน	1. Chengdu Botanical Garden (Sichuan)	Chengdu/Sichuan
	2. South China Botanical Garden, Chinese Academy of Sciences	Guangzhou/Guangdong
	3. Arboretum of Guizhou Institute of Forestry Science	Guiyang/Guizhou
	4. Hangzhou Botanical Garden	Hangzhou/Zhejiang
	5. Zhejiang Ecological Botanical Garden	Linan/Zhejiang
	6. Medicinal Botanic Garden, Second Military University (Shanghai)	Shanghai/Shanghai
	7. Shanghi Botanical Garden	Shanghai/Shanghai
	8. Shenzhen Fairy Lake Botanical Garden	Shenzhen
	9. Arboretum of Hainan institute of Forestry Science	Tunchang/Xinjiang
	10. Turpan Desert Botanic Garden	Turpan/Xinjiang
	11. Wuhan Botanic Garden	Wuchang/Hubei
	12. Beijing (Northern) Botanical Garden	Xiangshan/Beijing
	13. Beijing Botanical Garden	Xiangshan/Beijing
	14. Xishuangbanna Tropical Botanical Garden, CAS	Xishuangbanna/Yunnan
	15. Zhejiang Zhoushan Island Arboretum	Zhoushan/Zhejiang

ซึ่งจากการศึกษาและค้นหาข้อมูลมีสวนพฤกษศาสตร์ที่น่าสนใจใช้เป็นข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานกับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ รวมทั้งมีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 7 แห่ง ดังนี้

1) South China Botanical Garden

หัวเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1929 ภายใต้การดูแลของสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน - ตั้งอยู่ที่เมืองกวางโจว มณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน - ครอบคลุมพื้นที่ 1155 เฮกตาร์ - มีสภาพภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้น ลักษณะอากาศของเขตรนี้คืออากาศอบอุ่น ฤดูร้อนอากาศร้อนมีฝนตกชุกตลอดทั้งปี
หอพรรณไม้	- ถือเป็นหนึ่งในสามแห่งของหอพรรณไม้ที่มีชื่อเสียงที่สุดในจีน มีตัวอย่างของพืชที่มีต่อลำเลียงมากกว่าหนึ่งล้านตัวอย่าง และสามารถจำแนกได้ร่วม 7,000 ชนิด
งานวิจัย	- หัวข้อหลักในงานวิจัยประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงของโลกและระบบนิเวศ ระบบของพืชและวิวัฒนาการทางชีววิทยา การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน
พรรณไม้	- สกุลมกโนเลีย - ปาล์ม - พืชตระกูลขิง - บอนไซ - ไม้ - ต้นไม้สำหรับปรับแต่งภูมิทัศน์
งบประมาณในการดำเนินงาน	- ได้รับการสนับสนุนจากสภาประชาชนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน
จำนวนนักท่องเที่ยว	- มากกว่า 500,000 คนต่อปี ทั้งจากภายในประเทศและชาวต่างประเทศ
Website	www.scib.cas.cn

2) Xishuangbanna Tropical Botanical Garden

หัวข้อเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1959 ภายใต้การดูแลของสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน - ตั้งอยู่ที่เขตปกครองตนเองพิเศษสิบสองปันนา - ครอบคลุมพื้นที่ 900 เฮกตาร์ - สภาพภูมิอากาศแบบป่าฝนเขตร้อน มีฝนตกชุก ไม่มีหิมะตก อากาศไม่หนาวเย็นจนเกินไป พื้นดินจึงอุดมไปด้วยป่าไม้เขตร้อน มีความหลากหลายทางชีวภาพ
หอพรรณไม้	- การจัดเก็บหลักของหอพรรณไม้ของสวนป่าดิบชื้นสิบสองปันนา มุ่งเน้นที่พืชที่มีต่อลำเลียงเขตเขตร้อนเขตร้อน
งานวิจัย	- มีงานวิจัยสกัดตัวยาจากพืช เช่น ต้นเลือดมังกร (จันทน์ผา <i>Dracaena cochinchinensis</i>) วงศ์ Agavaceae พืชชนิดนี้มีอายุยืน มีคุณค่าทางยาช่วยรักษาเลือดลมสตรี ยังมีเห็ดหลินจือปลูกไว้ที่นี่ด้วย
พรรณไม้	- ปาล์ม - ไทร - สวนพืชยางและพืชส่งกลิ่นหอม เป็นพื้นที่รวบรวมพืชมีกลิ่นหอม (Aromatic plants) มีกระดังงา (สะบันงา) ในส่วนนี้มีประมาณ 100 กว่าสายพันธุ์ ดมสกัดน้ำหอมออกมาส่วนใหญ่ขยายพันธุ์โดยการตอน
งบประมาณในการดำเนินงาน	- ได้รับการสนับสนุนจากสภาประชาชนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบันจีน ผ่านทางสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน
จำนวนนักท่องเที่ยว	- มากกว่า 500,000 คนต่อปี
Website	www.xtbg.cas.cn

3) Singapore Botanical Garden

หัวข้อเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1859 ภายใต้การดูแลของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติสิงคโปร์ - ตั้งอยู่ที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ - ครอบคลุมพื้นที่ 74 เฮกเตอร์ - สิงคโปร์อยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร จึงมีอากาศและพืชพรรณธรรมชาติแบบร้อนชื้น แต่ได้รับอิทธิพลจากลมทะเล จึงช่วยให้มีอากาศเย็นสบาย
หอพรรณไม้	- มีจำนวนตัวอย่างที่เก็บรวบรวมไว้กว่า 650,000 ตัวอย่าง จำนวน 6,800 ชนิด
งานวิจัย	- การปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ โดยเฉพาะช่วงปี ค..1925 – 1949 ภายใต้ผู้อำนวยการสวน Professor Eric Holttum และได้ตั้ง National Orchid Garden ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังมีการผสมพันธุ์กล้วยไม้ Vanda Miss Joaquim ซึ่งกำหนดให้เป็นดอกไม้ประจำชาติของสิงคโปร์
พรรณไม้	- พรรณไม้เด่นและถือเป็นไม้มรดกของสวน คือพรรณไม้ที่ปลูกมานานและมีขนาดใหญ่ เช่น กระติง <i>Calophyllum inophyllum</i> กันเกรา (<i>Fagraea fragrans</i>) แซะ (<i>Millettia atropurpurea</i>) และ อ้ายกลิ้ง (<i>Sindora wallichii</i>)
งบประมาณในการดำเนินงาน	- ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสิงคโปร์
จำนวนนักท่องเที่ยว	- ประมาณ 4,000,000 คนต่อปี
Website	www.sbg.org.sg

4) Bogor Botanical Garden

หัวข้อเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1817 ภายใต้การดูแลของสถาบันวิทยาศาสตร์อินโดนีเซีย - ตั้งห่างจากกรุงจาการ์ต้า เมืองหลวงของประเทศอินโดนีเซียไปทางตอนใต้ประมาณ 60 กิโลเมตร - ครอบคลุมพื้นที่ 80 เฮกเตอร์ - พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีแม่น้ำไหลผ่านกลางพื้นที่ - ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล 235 – 260 เมตร อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 30.2C อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.4C
หอพรรณไม้	- ร้อยละ 60 ของตัวอย่างที่ถูกรวบรวมในหอพรรณไม้ เป็นพืชที่พบได้จากประเทศอินโดนีเซีย
งานวิจัย	- งานวิจัยด้านพฤกษศาสตร์และรวบรวมพรรณไม้แถบหมู่เกาะในประเทศอินโดนีเซีย
พรรณไม้	- บุกยักซ์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสวนพฤกษศาสตร์โบเกอร์ - มะกั้ม Canarium spp. - สรรวมพรรณไม้น้ำ รวมไปถึงสระบัววิกตอเรีย
งบประมาณในการดำเนินงาน	- ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอินโดนีเซีย
จำนวนนักท่องเที่ยว	-
Website	www.bogorbotanicgardens.org

5) Kunming Botanical Garden

หัวข้อเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1938 ภายใต้การดูแลของสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน - ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองคุนหมิงประมาณ 12 กิโลเมตร - ภูมิอากาศเย็นสบาย ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัดและฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด
หอพรรณไม้	- เป็นหอพรรณไม้ที่ใหญ่เป็นอันดับสองของจีน - มีตัวอย่างมากกว่า 1.22 ล้านตัวอย่าง ประมาณ 12,000 ชนิด
งานวิจัย	- ด้านวิทยาศาสตร์ การจำแนกประเภทพันธุ์ไม้ การศึกษาสรีรศาสตร์ของพันธุ์ไม้ การศึกษาพฤกษศาสตร์ชาติพันธุ์หรือพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน - มีการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
พรรณไม้	- สวนดอกชา พื้นที่ทั้งหมด 150 ไร่ เป็นสวนพฤกษศาสตร์พิเศษใหญ่ที่สุดของประเทศจีน - สวนดอกต้นนกแขกเต้า มีพื้นที่ทั้งหมด 60 ไร่ เพาะปลูกดอกต้นนกแขกเต้าที่มณฑลยูนนานหลายประเภท 10,000 กว่าต้น แบ่งเป็นสวนดอกต้นนกแขกเต้า สวนต้นไหม
งบประมาณในการดำเนินงาน	- ได้รับการสนับสนุนจากสภาประชาชนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน
จำนวนนักท่องเที่ยว	-
Website	

6) Chenshan Botanical Garden

หัวข้อเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.2007 ภายใต้การดูแลของสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน - ตั้งอยู่ที่เขตช่งเจียง เมืองเซี่ยงไฮ้ - ครอบคลุมพื้นที่ 207 เฮกเตอร์ - อยู่ในเขตร้อนชื้นเอเชียเหนือ แบ่งเป็น 4 ฤดูชัดเจนและมีปริมาณฝนและแสงแดดที่เพียงพอ ฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วงระยะเวลาค่อนข้างสั้น ฤดูหนาวและร้อนค่อนข้างยาวนาน
หอพรรณไม้	- ปัจจุบันมีการเก็บรวบรวมตัวอย่างพืชเป็นจำนวนกว่า 50,000 ตัวอย่าง โดยรวบรวมไว้ในห้องเก็บตัวอย่างที่มีขนาดกว่า 100 ตารางเมตร
งานวิจัย	- รัฐบาลได้ลงทุนในการก่อสร้างทั้งสิ้นรวมไปถึงกลุ่มอาคารเรือนกระจก เป็นเงินกว่า 319 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีชาวเยอรมันเป็นผู้ออกแบบ
พรรณไม้	- พืชวงศ์จำปา - วงศ์กุหลาบ - เซอร์รี่ - พืชน้ำ - พืชสมุนไพร - พืชเศรษฐกิจ
งบประมาณในการดำเนินงาน	- ได้รับการสนับสนุนจากสภาประชาชนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน
จำนวนนักท่องเที่ยว	-
Website	www.csnbgsh.cn

7) Pha Tad Ke Botanical Garden

หัวข้อเรื่อง	ประเด็น
ข้อมูลพื้นฐาน	- อยู่ระหว่างการดำเนินการพัฒนา คาดว่าจะแล้วเสร็จและเปิดให้เข้าชมได้ในอีก 2 ปีข้างหน้า
หอพรรณไม้	-
งานวิจัย	- ทำการวิจัยเกี่ยวกับพืชที่อยู่ในป่า และการประยุกต์ใช้ของพืชประจำถิ่น
พรรณไม้	- อนุรักษ์พืชในถิ่นที่อยู่อาศัย
งบประมาณในการดำเนินงาน	-
จำนวนนักท่องเที่ยว	-
Website	www.pha-tad-ke.com

3) สวนพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย

การจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย ได้เคยพยายามทำมาแล้วในอดีต แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จขึ้นครองราชย์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างสวนในลักษณะของสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นในสวนลุมพินี พร้อมๆ กับการจัดสร้างสยามรัฐพิพิธภัณฑ์ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ก็ไม่สำเร็จดังพระราชประสงค์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งสมาคมพืชกรรมแห่งประเทศไทยขึ้น และได้พยายามจัดทำสวนลุมพินี ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์อีกครั้งหนึ่งแต่ก็ไม่สำเร็จอีก

ประเทศไทยไม่เคยมีหลักฐานการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์มาก่อน แต่ก็มี ความสนใจในการนำพันธุ์พืชใหม่ๆ เข้ามาในประเทศ ซึ่งมีมาตลอดเวลาคู่กับการค้าขายหรือติดต่อราชการกับต่างประเทศ ตั้งแต่สมัยพระนารายณ์มหาราช แต่นำมาจัดสวนในลักษณะอุทยานดังปรากฏในประวัติศาสตร์และวรรณคดีไทย ในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงสนพระทัยเก็บสะสมพันธุ์พืช เมื่อเสด็จประพาสต่างประเทศแต่ละครั้งพระองค์จะทรงนำพันธุ์พืชใหม่ๆ เข้ามา พระองค์มีพระราชดำริให้จัดสร้าง เรือนเพาะชำในพระราชวังสวนดุสิต สำหรับเก็บสะสมพันธุ์พืชต่างๆ ไว้ เมื่อเวลาเสด็จประพาสเยี่ยมราษฎรในหัวเมืองก็จะ

พระราชทานพันธุ์ให้ไปปลูก และทุกครั้งที่มีการตัดถนนสายใหม่ พระองค์จะทรงให้ปลูกต้นไม้ก่อน โดยนำมาจากเรือนเพาะชำภายในพระราชวังสวนดุสิต ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่และทรงประณีต ในการเลือกพันธุ์ไม้ให้เหมาะกับสภาพถนนแต่ละทำเลไป ถนนอะไรควรปลูกพันธุ์พืชชนิดใด เพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม เกิดความร่มรื่นเป็นระเบียบและสวยงาม และมีพระราชดำริให้ปลูกบัวสายหลากสี ในคูน้ำสำหรับเป็นที่พักผ่อนของประชาราษฎร ดังนั้นถึงแม้ประเทศไทยจะไม่เคยมีการสร้างสวนพฤกษศาสตร์มาก่อน แต่ก็มีการสะสมพันธุ์พืช ขยายพันธุ์พืชและนำมาปลูกไว้ตามถนนต่างๆ

กรมป่าไม้ ได้ดำริจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรกที่บริเวณพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2484 แต่พื้นที่ไม่เหมาะต่อการเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากขาดแหล่งน้ำและดินไม่ดี กรมป่าไม้จึงเลือกใหม่ที่ ป่าพุแค ชายดงพญาเย็น มีเนื้อที่ประมาณ 3,750 ไร่ การพัฒนาสวนพุแคดำเนินไปช้ามาก เพราะรัฐบาลไม่เห็นความสำคัญและได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ

สวนพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบันจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัดออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สวนพฤกษศาสตร์สังกัดกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวนที่สังกัดกรมป่าไม้มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 สวนพฤกษศาสตร์ มีบทบาทในการรวบรวมพันธุ์พืชทุกชนิดตามหลักอนุกรมวิธานและนิเวศวิทยา เช่นเดียวกับสวนพฤกษศาสตร์ทั่วไป ใช้สำหรับศึกษาทางพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ด้วย ในสวนพฤกษศาสตร์จะปลูกพันธุ์พืชทั้งไม้พื้นเมืองและต่างประเทศ โดยแยกเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ และสกุล ตามลำดับความสำคัญของชนิดไม้นั้นๆ นอกจากนั้นยังทำการอนุรักษ์และขยายพันธุ์พืชหายากและใกล้จะสูญพันธุ์ของไทย สวนพฤกษศาสตร์ที่สังกัดกรมป่าไม้มีจัดสร้างไว้ทุกภาคของประเทศไทย ขนาดของพื้นที่ประมาณ 800 – 2,500 ไร่ ปัจจุบันมีอยู่ 7 แห่ง และอีก 8 แห่ง เป็นสวนพฤกษศาสตร์รวบรวมพืชจากวรรณคดีไทยและสวนรวบรวมพรรณไม้ป่า

1.2 สวนรุกขชาติ เป็นสวนที่มีเนื้อที่น้อยกว่าสวนพฤกษศาสตร์ สร้างขึ้นเพื่อปลูกรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าหายากในทางเศรษฐกิจและพืชไม้ดอกที่หายากซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น แต่ไม่ได้ปลูกเป็นหมวดหมู่เหมือนสวนพฤกษศาสตร์ หากแต่มีชื่อพันธุ์ไม้ติดไว้ มีการทำถนนทางเดินเพื่อเข้าชมจุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ และให้ผู้เข้าพักผ่อนได้รับความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ไปด้วย ขนาดของสวนรุกขชาติประมาณ 25 - 100 ไร่ สวนรุกขชาติในปัจจุบันนับได้ 53 แห่ง

2. สวนพฤกษศาสตร์สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ในสวนหลวง ร.9 ตั้งอยู่ที่ แขวงหนองบอน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ พื้นที่นี้ส่วนหนึ่งเป็นของกรุงเทพมหานครที่ซื้อไว้นานแล้วและบางส่วนได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา กรุงเทพมหานครและมูลนิธิสวนหลวง ร.9 จัดสร้างขึ้นถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2530 โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1) เป็นสวนสาธารณะ เพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในปี พ.ศ. 2530

- 2) เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป
- 3) เป็นศูนย์กลางรวบรวมสะสมและอนุรักษ์พืชพันธุ์ไม้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย
- 4) ส่งเสริมวิชาการด้านการศึกษา ค้นคว้าวิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
- 5) ปลูกฝังทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป
- 6) ประกอบกิจการสาธารณะประโยชน์ และการกุศลต่างๆ รวมทั้งทะนุบำรุงส่งเสริมและพัฒนาสวนสาธารณะ
- 7) ร่วมมือกับองค์การกุศล และหน่วยงานทางราชการในกิจการต่างๆ
- 8) ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง

สวนพฤกษศาสตร์ในสวนหลวง ร.9 เป็นสวนพฤกษศาสตร์สมบูรณ์แบบตามหลักอนุกรมวิธานและนิเวศวิทยา เนื่องจากหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์ปัจจุบันได้เพิ่มจากการเป็นสถานศึกษาวิจัยของนักวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว มาเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในเชิงทัศนศึกษาเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง การจัดรวบรวมพันธุ์ไม้จึงมุ่งเน้นการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามจำเริญตาด้วย ส่วนของสวนพฤกษศาสตร์มีเนื้อที่สุทธิประมาณ 90 ไร่ และหากนับที่จอดรถและคูน้ำด้วยก็จะมีเนื้อที่รวมเป็น 120 ไร่ นับว่าเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่มีขนาดเล็กมาก เนื้อที่ภายในสวนมีการแบ่งออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนมีคูน้ำเพื่อการชลประทานและการระบายน้ำล้อมรอบ สวนพฤกษศาสตร์สวนหลวง ร.9 ทำการเก็บรวบรวมพันธุ์ไม้ทั้งของไทยและต่างประเทศ ทำการอนุรักษ์และขยายพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ เช่นเดียวกับสวนพฤกษศาสตร์อื่นๆ ปัจจุบันมีหอพรรณไม้เก็บรวบรวมตัวอย่างพรรณพืชอัดแห้งอยู่ประมาณ 5,000 ตัวอย่าง มีห้องสมุดขนาดเล็ก มีเรือนเพาะชำ และเรือนอนุบาลพืช แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์สำหรับการปฏิบัติงานวิจัยทางพฤกษศาสตร์ขั้นสูง

3. สวนพฤกษศาสตร์ สังกัดองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้แก่อสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการภายใต้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ได้รับงบประมาณและพื้นที่ เริ่มดำเนินการระยะแรกเมื่อปี พ.ศ.2536 โดยใช้พื้นที่จัดสรรจากกรมป่าไม้ จำนวน 6,500 ไร่ ตั้งอยู่ที่บริเวณชายเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ท้องที่ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีทางน้ำไหลผ่านตลอดปี ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบและสูงสลับเป็นชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับความสูง 400 เมตรขึ้นไปจนถึงระดับความสูงประมาณ 1,200 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล

ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบบทบาท หน้าที่และกิจกรรมของสวนพฤกษศาสตร์ไทยแล้ว สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะมีความสมบูรณ์แบบมากที่สุด เพราะ มีการดำเนินงานที่ครบวงจรมีทั้งหอพรรณไม้ ห้องสมุดสวนพฤกษศาสตร์ พิพิธภัณฑ์พืช ห้องปฏิบัติการ และศูนย์ฝึกอบรมบุคคลากร

5.3 การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็น ทศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่รอบสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยทำการศึกษาผลกระทบจากการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงความพึงพอใจ ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปมีผลการสำรวจดังนี้

ความเข้าใจของคนในชุมชน

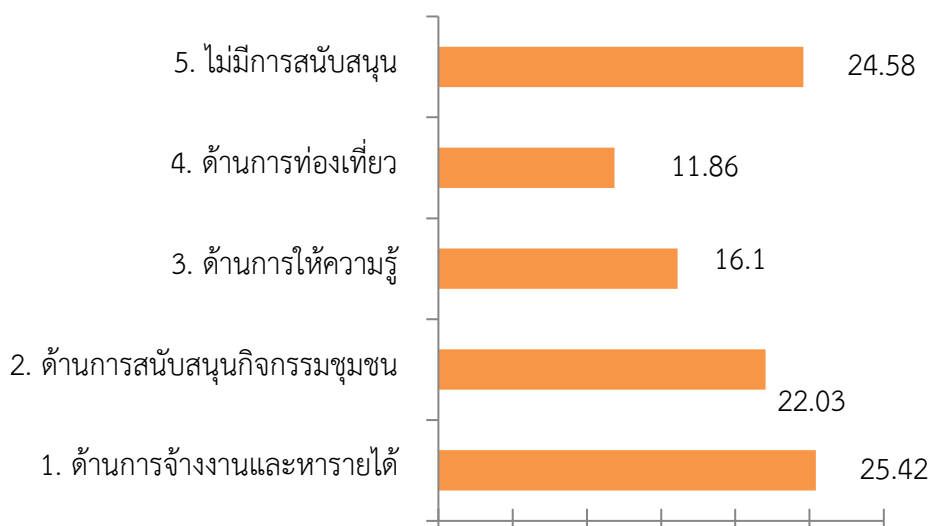

ภาพที่ 5.2 กราฟแสดงความเข้าใจของคนในชุมชน

ชุมชนได้รับการสนับสนุน/ช่วยเหลือ/รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์มากนักน้อยเพียงใด

- 1) ด้านการจ้างงานและหารายได้ การจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ทำให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำเพิ่มขึ้น มีรายได้จากการค้าขายให้แก่นักท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวสายแมริม – สะเมิง
- 2) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมชุมชน การเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมในชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมวันเด็ก แห่เทียนพรรษา กิจกรรมปลูกป่า การทำแนวป้องกันไฟป่า และการสนับสนุนกล้าไม้
- 3) ด้านการให้ความรู้ การจัดฝึกอบรมทางด้านพืชแก่คนในชุมชน เด็กและเยาวชน การเป็นแหล่งทัศนศึกษาหาความรู้ทางด้านพืช
- 4) ด้านการท่องเที่ยวการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม

5) ไม่มีการสนับสนุน โดยมีบางส่วนคิดว่ายังไม่ได้รับการสนับสนุน การช่วยเหลือ การรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ และอยากให้สวนพฤกษศาสตร์เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 5.3 กราฟแสดงสิ่งที่ชุมชนคาดหวัง

สิ่งที่ชุมชนคาดหวังและประโยชน์ที่ได้จากสวนพฤกษศาสตร์

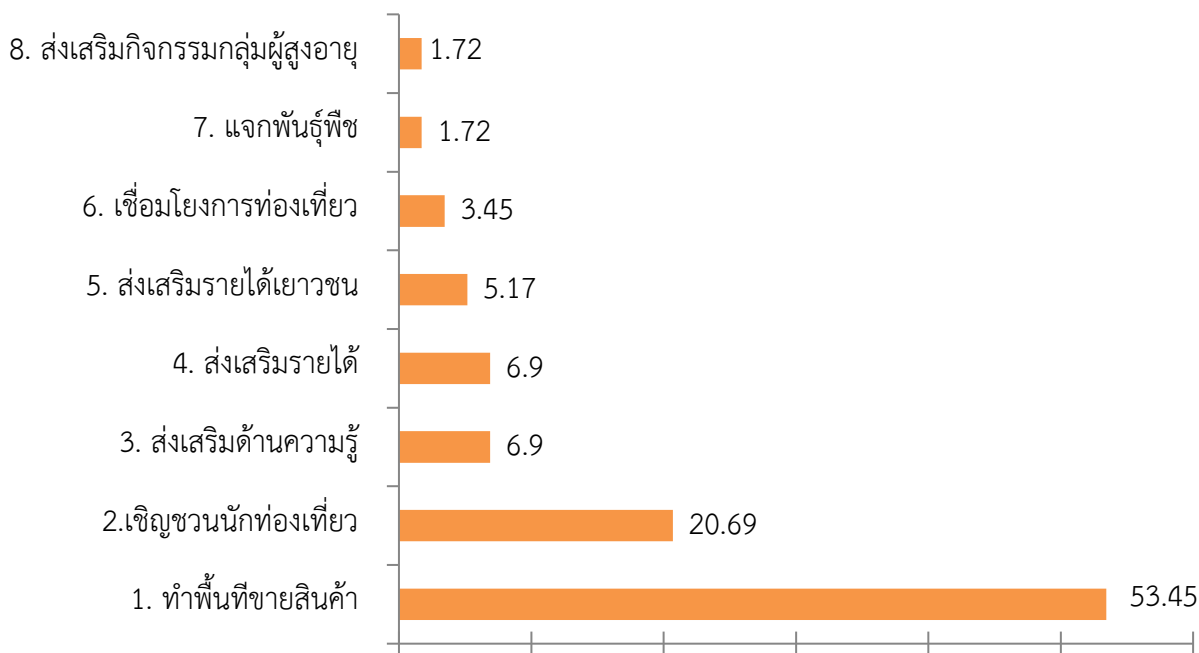
1) การส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมการจ้างงานให้คนในชุมชน โดยรอบเข้ามาทำงานในสวนพฤกษศาสตร์ และการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชนทางอ้อม ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยว และการมีวิทยากรให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการเพาะกล้าไม้เพื่อจำหน่ายให้แก่ชาวบ้าน การแจกเมล็ดพันธุ์พืชไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

2) ความสัมพันธ์ด้านสังคม/วัฒนธรรมประเพณี ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนชุมชน ในกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น การป้องกันไฟป่า งานตามประเพณีท้องถิ่น การแข่งกีฬา การเป็นแหล่งศึกษาความรู้ทางด้านพืชของเยาวชน การให้ความรู้เรื่องพืชแก่ชุมชน การให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องพรรณไม้ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การฯ จัดขึ้น

3) การให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องการดูแลรักษาป่า การจัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ มีการเรียนรู้ทางด้านพืชให้แก่ชุมชน

4) การเป็นแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวขึ้นมาท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

5) การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยพื้นที่ที่ชุมชนประสงค์ให้องค์การฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนมากที่สุดคือ ป่าชุมชน วัด และบริเวณริมถนนแม่ริม – สะเมิง

ภาพที่ 5.4 กราฟความคิดเห็นอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

- 1) **กิจกรรมในชุมชน** ร้อยละ 37.27 ได้แก่ การปลูกป่าในพื้นที่ชุมชนป่าต้นน้ำ การทำแนวป้องกันไฟป่า การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนที่มากขึ้น เช่น งานบุญทอดผ้าป่า การแข่งกีฬา เป็นต้น มีการเข้าร่วมประชุมกับผู้นำหมู่บ้านและคนในชุมชน
- 2) **การจ้างงานและการสร้างอาชีพ** ร้อยละ 33.64 ได้แก่ เพิ่มการจ้างงานแก่คนในชุมชน รอบองค์การสวนพฤกษศาสตร์ แจกเมล็ดพันธุ์พืช ไม้ดอกไม้ประดับ ส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นพันธุ์ไม้เศรษฐกิจต่อไป ส่งเสริมอาชีพกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มเยาวชน สร้างพื้นที่จำหน่ายสินค้าชุมชน
- 3) **ด้านการให้ความรู้** ร้อยละ 21.82 ได้แก่ ให้ความรู้แก่คนในชุมชนเรื่องการดูแลรักษาป่า มีวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ มีฐานการเรียนรู้ทางด้านพื้นที่แก่ชุมชนให้เรียนรู้
- 4) **ด้านการท่องเที่ยว** ร้อยละ 7.27 ได้แก่ ประสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวขึ้นมาเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

5.4 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อ.ส.พ. มีการวิเคราะห์วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้น/บริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหน่วยงาน	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้นบริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
หน่วยงานเชิงนโยบาย	หน่วยงานที่มอบนโยบาย และกำกับติดตามการดำเนินงาน ตามนโยบาย เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.)	ถ่ายทอดนโยบายของประเทศมาสู่กลยุทธขององค์กร
พันธมิตร / คู่ความร่วมมือ	หน่วยงานที่เป็นพันธมิตร/คู่ความร่วมมือ อาทิ หน่วยงานที่เป็นแหล่งทุน เช่น BEDO สวทช.	สนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับ อ.ส.พ. เพื่อทำการวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์
	สถาบันอุดมศึกษา และโรงเรียน	ร่วมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพสู่เยาวชน
	หน่วยงานภายใต้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	ร่วมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับชุมชนท้องถิ่น
	หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ องค์การสวนสัตว์ ฯลฯ	ร่วมส่งเสริมงานด้านการอนุรักษ์ทั้งในและนอกถิ่น ของทรัพยากรพันธุ์พืช และความหลากหลายทางชีวภาพ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รายชื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหน่วยงาน	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้นบริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	หน่วยงานของจังหวัด เช่น สำนักงานทสจ. จังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ร่วมส่งเสริมกิจการของสวนพฤกษศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงการบริหารจัดการองค์กร
	หน่วยงานภาครัฐ สมาคม เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์	ร่วมส่งเสริมผลักดันด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์องค์ความรู้และบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ระดับประเทศ
คู่ค้า/ผู้ส่งมอบ	- บริษัทจำหน่ายเครื่องมืออุปกรณ์ - บริษัทจำหน่ายสารเคมี - บริษัทสอบเทียบเครื่องมือ - บริษัทจำหน่ายอุปกรณ์ด้าน IT - บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง	จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ / สารเคมี งานวิจัย และบริการ รวมถึงเป็น Partner ให้ข้อมูลเทคโนโลยี จัดหาอุปกรณ์ IT สนับสนุนการดำเนินงานดำเนินงานก่อสร้างงานแหล่งในแหล่งเรียนรู้หรือสวนพฤกษศาสตร์
ชุมชน/สังคม	ชุมชนในละแวกพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ และชุมชนท้องถิ่นเป้าหมาย	ร่วมกันรักษาทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ
บุคลากร อ.ส.พ.	ผู้บริหาร พนักงาน ลูกจ้างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ	ร่วมผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย
ผู้กำกับดูแล	รัฐมนตรี คณะกรรมการและคณะกรรมการ	กำกับดูแลองค์กรให้เป็นไปตามนโยบายระดับประเทศ

5.5 การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง

อ.ส.พ. ได้ทำการประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์ที่อาจเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

1) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสวนพฤกษศาสตร์ทั่วโลก

สภาวะการเปลี่ยนแปลงของการบริหารธุรกิจสวนพฤกษศาสตร์ในต่างประเทศที่สวนพฤกษศาสตร์ขนาดใหญ่ของโลกได้เปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการจากเดิมที่มุ่งเน้นการดำเนินงาน

ทางด้านวิชาการ เน้นการศึกษาทางอนุกรมวิธาน มาเป็นการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และการดำเนินงานวิจัยทางเข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้นทั่วโลก และการปรับลดอัตราการจ้างนักพฤกษศาสตร์ อาทิเช่น สวนพฤกษศาสตร์ Kew ในประเทศอังกฤษ สิ่งนี้ทำให้สวนพฤกษศาสตร์ทั่วโลกต้องตระหนักและหันมาทบทวนบทบาทของการดำเนินกิจการสวนพฤกษศาสตร์มากยิ่งขึ้น

2) การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการสูญพันธุ์ของพืชจากเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

ภูมิภาคอินโด-พม่า (Indo-Burma) ซึ่งรวมถึงประเทศไทยจัดอยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยงสูงหรือพื้นที่วิกฤต (hot spot) ต่อการสูญเสียทรัพยากรชีวภาพ เนื่องจากมีความหลากหลายของทรัพยากรมาก แต่ได้รับการดูแลต่ำที่สุด ซึ่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สถานการณ์การสูญเสียทรัพยากรชีวภาพจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และมีความเป็นไปได้สูงที่พืชหลายๆ สายพันธุ์ในประเทศไทยจะลดลงและสูญพันธุ์ไป เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการกระจายของแหล่งที่อยู่ เนื่องจากพืชจะรับสัญญาณจากภูมิอากาศในการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตให้สมบูรณ์ สามารถสืบทอดขยายพันธุ์ต่อไปได้ อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นและปริมาณน้ำฝนที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลให้พืชต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดในภาวะที่โลกร้อนขึ้น

3) สถานการณ์ความแห้งแล้ง

น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดูแลพันธุ์พืชให้คงอยู่และเจริญเติบโต ในขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และสภาวะแห้งแล้ง อันเนื่องมาจากฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน และสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกที่มีมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณน้ำในโลกลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 21-31 ต่อปี ถึงแม้ว่าปัญหาดังกล่าวจะเกิดขึ้นในฤดูร้อนแต่ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี และทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำและน้ำใต้ดินลดลง ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพันธุ์พืชเป็นอย่างมาก

4) การขาดแคลนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในสภาวะขาดแคลนนักพฤกษศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนผู้ศึกษาเรียนรู้ทางด้านนี้มีค่อนข้างน้อย และเป็นสาขาวิชาการที่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร รวมถึงนักเรียนนักศึกษาที่จบในสาขาพฤกษศาสตร์มิได้ปฏิบัติงานทางด้านพืชมีเป็นจำนวนมาก จึงทำให้จำนวนนักพฤกษศาสตร์ในปัจจุบันยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญการทำงานเฉพาะด้าน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงปัจจุบันภายในองค์การสวนพฤกษศาสตร์เองจะพบว่า รวมถึงองค์การฯ ยังไม่สามารถขยายกรอบอัตรากำลังและโครงสร้างการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นและรองรับการเป็นแหล่งผลิตนักพฤกษศาสตร์รุ่นใหม่ให้กับประเทศไทยได้เท่าที่ควร

5) การไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่เพื่อใช้ในการดำเนินงาน

พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์บางแห่งยังมีปัญหาการครอบครองของประชาชน บางแห่งยังมีปัญหาการครอบครองของประชาชน บางแห่งยังมีปัญหาโต้แย้งเรื่องอาณาเขตจากชุมชนในพื้นที่ การไม่ได้รับมอบพื้นที่ให้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายของสวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จึงไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่

รวมถึงการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ชัดเจน ยังไม่มีการทบทวนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

6) พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นไปแบบแปรปรวนและฉาบฉวย นิยมท่องเที่ยวในสถานที่ที่อยู่ในกระแสความสนใจ การท่องเที่ยวในรูปแบบแหล่งเรียนรู้ยังได้รับความสนใจไม่เท่าที่ควร รวมถึงสภาวะเศรษฐกิจ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวลดน้อยลง รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น

5.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

5.6.1 การวิเคราะห์ SWOT

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการวิเคราะห์สภาพการแข่งขันโดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกโดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อค้นหาความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenger : SC) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA) ความสามารถพิเศษองค์กร (Core Competency : CC) โดยมีรายการ SWOT ที่ได้จากการศึกษาดังนี้

(1) การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

จุดแข็ง (Strengths)

รหัส S	จุดแข็ง (Strengths)	ร้อยละความสำคัญ
S1	อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์	14.00
S2	พระราชกฤษฎีกาในการจัดตั้งอ.ส.พ. มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจเอื้อต่อการดำเนินงานในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ	2.37
S3	อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดรวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ	1.96
S4	พื้นที่ สวนพฤกษศาสตร์ มีความอุดมสมบูรณ์ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม สามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่างน่าสนใจ	1.81
S5	อ.ส.พ. ได้รับการจัดตั้งเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสครบรอบ 60 พรรษา และ	1.48

รหัส S	จุดแข็ง (Strengths)	ร้อยละความสำคัญ
	ได้รับพระราชทานนาม คือ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่	
S6	อ.ส.พ. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นคงด้านการเงิน	1.41
S7	อ.ส.พ. มีสวนสาขายู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถรวบรวมพันธุ์ไม้นอกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น	1.30
S8	อ.ส.พ. มีนักวิชาการทางพฤกษศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถและน่าเชื่อถือ	1.30
S9	สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และมีจุดดึงดูดผู้ให้บริการให้เข้ามาเยี่ยมชม อาทิ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ มี Canopy Walks กลุ่มอาคารเรือนกระจก และอาคารพิพิธภัณฑ์	0.56
S10	อ.ส.พ. สามารถนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการได้	0.56

จุดอ่อน (Weakness)

รหัส W	จุดอ่อน (Weakness)	ร้อยละความสำคัญ
W1	การวางแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน แผนงานโครงการ ในแต่ละด้านยังขาดความเชื่อมโยงและวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานที่ชัดเจน	6.83
W2	แผนและผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง ยังขาดความชัดเจน ส่งผลต่อการขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและโดดเด่น	5.41
W3	ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ยังไม่เป็นมาตรฐาน ยังต้องการพัฒนาทั้งด้าน ระบบการ โครงสร้างอัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทนจัดการบุคลากร การสร้างความผูกพันในองค์กรและแรงจูงใจ	5.35
W4	ไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ตามกฎหมายและบางพื้นที่ยังมีปัญหาการครอบครองจึงสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่	3.93
W5	ประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการองค์กรยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดการ บูรณาการและจัดทำกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ชัดเจน	2.56
W6	บุคลากรยังขาดสมรรถนะ ความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงาน	1.94

W7	กฎ ระเบียบ ข้อบังคับยังไม่รองรับต่อการดำเนินงานในระดับนานาชาติ	1.94
W8	นักวิชาการ นักวิจัย ยังมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน	1.83
W9	การประชาสัมพันธ์องค์การยังไม่เป็นไปในเชิงรุกและยังไม่มีเป้าหมาย และกลยุทธ์ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน	1.76
W10	การจัดเก็บและรวบรวมและจัดการพันธุ์ไม้มีชีวิตยังมีระบบการบริหารจัดการที่ไม่ชัดเจน	1.54

ตาราง 5.2 จุดอ่อน (Weakness)

(2) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

โอกาส (Opportunities)

รหัส O	โอกาส (Opportunities)	ร้อยละความสำคัญ
O1	ประเทศไทยมีแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ มีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช การวิจัย การสร้างแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.218
O2	ทั่วโลก หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในด้านการอนุรักษ์และร่วมกันรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	2.136
O3	ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง	1.822
O4	รัฐบาลส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน (นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้)	1.025
O5	เทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้าเข้าถึงง่าย	0.769
O6	รัฐบาลให้การสนับสนุน การสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรม	0.569
O7	มีแหล่งสนับสนุนทุนด้านการวิจัย	0.342
O8	สังคมให้ความสนใจและตื่นตัวในเรื่องของการท่องเที่ยวธรรมชาติ สุขภาพ และการอุปโภค บริโภคผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ	0.285
O9	ประเทศไทยมีการจัดทำแผนบูรณาการพื้นที่ระดับภาค	0.256
O10	ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นโอกาสให้ อ.ส.พ. มีกลุ่มลูกค้าเพิ่มขึ้น	0.028

ตาราง 5.3 โอกาส (Opportunities)

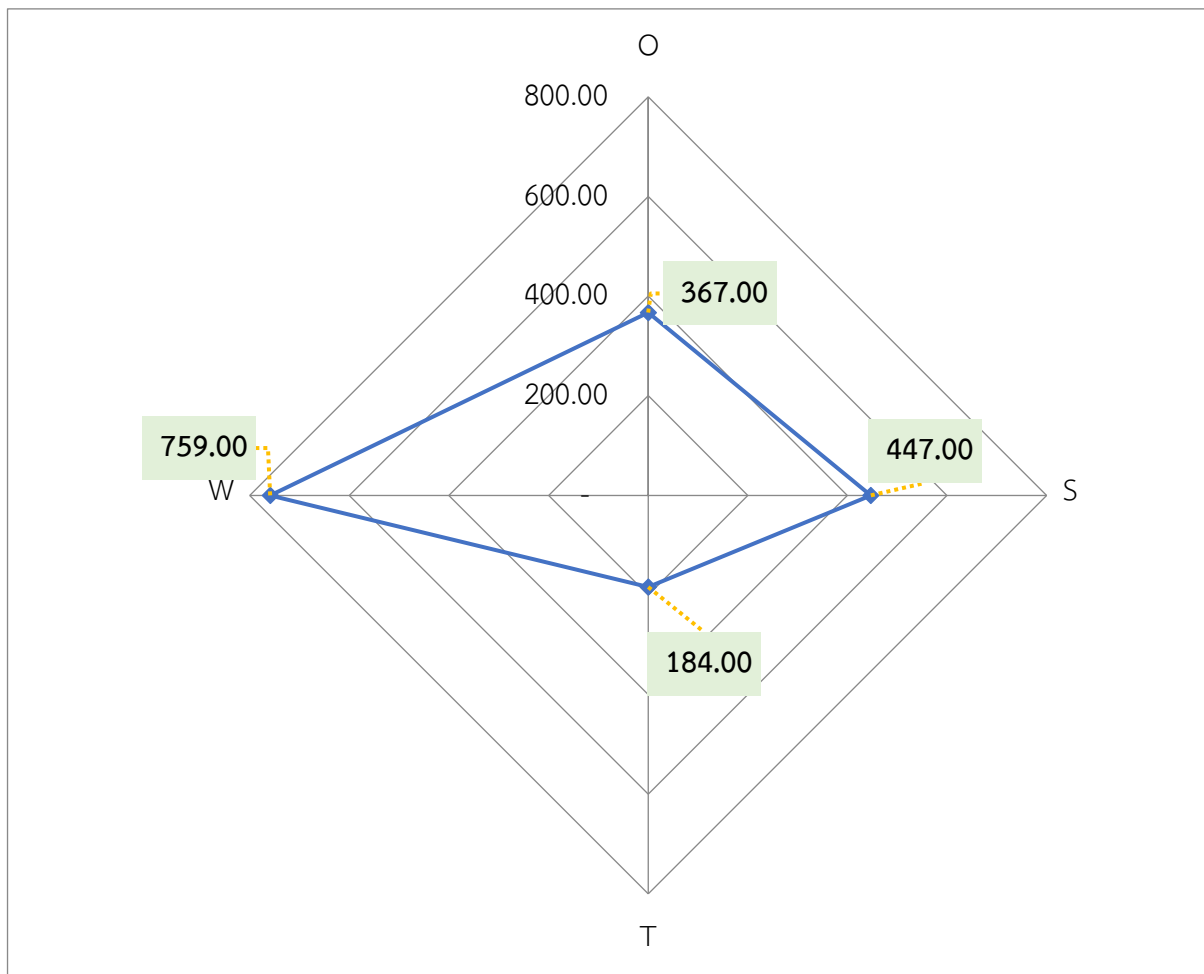
อุปสรรค (Threats)

รหัส T	อุปสรรค (Threats)	ร้อยละความสำคัญ
T1	หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ไม่เข้าใจบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ อาจไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงาน	3.36
T2	สภาวะแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลกระทบต่อการรวบรวมพรรณไม้และการเก็บรวบรวมข้อมูล	1.94
T3	พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์	0.97
T4	ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น	0.97
T5	นโยบายประเทศไม่เน้นเรื่ององค์ความรู้พื้นฐาน	0.91
T6	ประเทศไทยมีหน่วยงานด้านการอนุรักษ์หลายหน่วยงานที่ดำเนินงานในลักษณะที่คล้ายคลึงสวนพฤกษศาสตร์ที่โดดเด่นกว่า ส่งผลให้อ.ส.พ. ไม่สามารถแสดงบทบาทด้านการอนุรักษ์ได้ในระดับประเทศ	0.63
T7	ประเทศไทยมีแหล่งเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น ห้องฟาร์มจำลองพิษณุโลก สวนพฤกษศาสตร์จันทบุรี ผาแดง ฯลฯ	0.63
T8	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ	0.46
T9	สภาวะเศรษฐกิจ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น อาจทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวลดน้อยลง	0.40
T10	การเข้าถึงทรัพยากรที่จะนำมาศึกษา มีระเบียบและขั้นตอนการดำเนินงานที่ใช้เวลานาน	0.23

ตาราง 5.4 อุปสรรค (Threats)

จากกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของ (SWOT Analysis) ของ อ.ส.พ. มาทำการจับคู่และวิเคราะห์กลยุทธ์เข้าด้วยกัน ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix โดยที่สามารถแบ่งรูปแบบการจับคู่กลยุทธ์ของ TOWS ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ กลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) กลยุทธ์เชิงรับ (ST) และกลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT)

โดยผลการวิเคราะห์ของ อ.ส.พ. ตกอยู่ในแต่ละตำแหน่ง ดังนี้

ภาพ 5.5 ผลการวิเคราะห์ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประจำปี 2563

5.7 การวิเคราะห์ความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษขององค์กร

จากผลการวิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของ อ.ส.พ. ทั้งในด้านที่เป็นโอกาส หรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นด้านบวก และในด้านลบคือจุดอ่อน หรืออุปสรรคทำให้ อ.ส.พ. รับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์หรือข้อได้เปรียบต่างๆ ที่มีอยู่ และข้อจำกัดต่อการ ดำเนินงานของ อ.ส.พ. สามารถมองหรือคาดการณ์การดำเนินงานในอนาคต หากจะกำหนดเป้าหมายใน ระยะยาว จะนำพาองค์กรไปยังจุดใด และจะต้องนำความได้เปรียบที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างการ เติบโตให้กับองค์กรได้อย่างไร หรือมีอุปสรรค ข้อบกพร่องและจุดอ่อนจุดใด ที่จะต้องเร่งแก้ไข หรือ หาทางหลีกเลี่ยง เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและเติบโตไปข้างหน้า ซึ่งจากการวิเคราะห์ SWOT เป็นการบอกให้รู้ว่าปัจจุบัน อ.ส.พ. อยู่ ณ จุดใด และทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจว่าจะ กำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตข้างหน้าอย่างไร

ทั้งนี้ ผลการสรุปวิเคราะห์ SWOT ที่ได้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการ ดำเนินงานของ อ.ส.พ. รวมถึงวิเคราะห์และค้นหาความสามารถพิเศษขององค์กร (Core Competency : CC) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA) และความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC) โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่เหมาะสมต่อไป สรุปผลการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.5 : แสดงการวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์โดยใช้ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	Strengths : S (จุดแข็ง)	Weaknesses : W (จุดอ่อน)
Opportunity : O (โอกาส)	SO : กลยุทธ์เชิงรุก	WO : กลยุทธ์เชิงแก้ไข
	<u>S3, O1</u> (SA1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์รวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช การวิจัยการสร้างแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดที่เป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของสวนพฤกษศาสตร์ ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดในประเทศดำเนินงานอย่างจริงจัง	<u>W1, W2, W3, W5, W9, O5</u> (SC4) อ.ส.พ.มีจุดอ่อนในหลายๆ ด้านการบริหารจัดการ ในหลายด้านการวางแผนกลยุทธ์ แผนและผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ไม่ชัดเจน ระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ ระบบการบริหารจัดการองค์กร รวมถึงด้านการประชาสัมพันธ์ จึงต้องใช้ประโยชน์จากโอกาสในการที่ ปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้าเข้าถึงง่ายมาช่วยในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมมากขึ้นถือเป็นความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์
	<u>S8, O3, O6, O7</u> (SA2) อ.ส.พ. มีนักวิชาการทางพฤกษศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถและน่าเชื่อถือ ประกอบกับประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงรัฐบาลสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยและ	

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	Strengths : S (จุดแข็ง)	Weaknesses : W (จุดอ่อน)
	นวัตกรรม รวมถึงมีแหล่งสนับสนุนทุนด้านวิจัย ทำให้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความได้เปรียบในการเป็น ศูนย์กลางศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์ พืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	
	<u>S4, S7, S9, O4.</u> (SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่ เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรม ถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาขายู่ ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถรวบรวมพันธุ์ ไม่นอกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้ หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอด ความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวน พฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และมีจุดดึงดูด ผู้ใช้บริการ ให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ประเทศ ไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียน ทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งจะเป็นหน่วยงาน สำคัญที่ช่วยสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และ รักษาไว้ซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	Strengths : S (จุดแข็ง)	Weaknesses : W (จุดอ่อน)
	<u>S1, S2, O5</u> (SA4) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบกับ มีพรจัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มากกว่าหน่วยงานราชการ ประกอบกับปัจจุบัน เทคโนโลยีมีความทันสมัย และสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้า เข้าถึงง่าย ทำให้ อ.ส.พ. สามารถใช้สถานะจากการเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีความคล่องตัวสูง ในการสร้างระบบงานสมัยใหม่ที่ทันสมัย ก้าวหน้าหน่วยงานอื่น	
Threats : T (อุปสรรค)	ST : กลยุทธ์เชิงรับ	WT : กลยุทธ์เชิงป้องกัน
	<u>S3, T1, T2</u> (SC1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดรวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ไม่เข้าใจบทบาท	<u>W9, T4, T7, T6</u> (SC5) อ.ส.พ. ยังมีการประชาสัมพันธ์องค์การยังไม่เป็นไปในเชิงรุกและยังไม่มีเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน จึงต้องลดจุดอ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทาง

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	Strengths : S (จุดแข็ง)	Weaknesses : W (จุดอ่อน)
	ของสวนพฤกษศาสตร์ อาจไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงาน และบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ยังไม่โดดเด่น จึงต้องเร่งสร้างบทบาทขององค์กรเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้น การสร้างบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ	ธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีแหล่งเรียนรู้รูปแบบอื่น จำนวนมากที่ประชาชนสนใจ รวมถึงมีหน่วยงานด้านการอนุรักษ์หลายหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่แตกต่างกันไป ทำให้ประชาชนลดความสนใจในสวนพฤกษศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างบทบาท ชื่อเสียง ให้ประชาชนสนใจเข้ามาใช้บริการ
	<u>S4, T3</u> <u>(SC2)</u> พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ มีความอุดมสมบูรณ์ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม สามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่างน่าสนใจ แต่จากอุปสรรคจากพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ จึงต้องเร่งสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้พฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน	

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	Strengths : S (จุดแข็ง)	Weaknesses : W (จุดอ่อน)
	<u>S1, S2, S6, S10, T8</u> (SC3) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบกับ มีพรณ.จัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน มากกว่าหน่วยงานราชการ รวมถึงปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นคงด้านการเงิน ประกอบกับสามารถนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการได้ ประกอบกับ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความท้าทายที่อ.ส.พ.จะต้องเร่งใช้ประโยชน์จากจุดแข็งเพื่อต่อยอดและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ทั้งเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพ	

ตารางที่ 5.5 : แสดงการวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์โดยใช้ TOWS Matrix

5.7.1 ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC)

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง ความกดดันที่มีผลอย่างแน่นอนต่อโอกาสที่องค์กรจะประสบความสำเร็จในอนาคต ความท้าทายเหล่านี้มักเกิดจากตำแหน่งในการแข่งขันในอนาคตขององค์กรเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรที่มีผลิตภัณฑ์หรือบริการที่คล้ายคลึงกัน โดยทั่วไปความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์เกิดจากแรงผลักดันภายนอกแต่ไม่จำกัดอยู่เพียงเท่านั้น อย่างไรก็ตามในการตอบสนองต่อความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ที่มาจากแรงผลักดันภายนอกองค์กรอาจเผชิญกับความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ภายในองค์กรเอง

ในการวิเคราะห์ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix ซึ่งเป็นการนำข้อมูลผลการวิเคราะห์และประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของ อ.ส.พ. มาวิเคราะห์ความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกันและกันระหว่างจุดแข็งกับอุปสรรค จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับอุปสรรค แล้วระบอออกมาว่า อ.ส.พ. จะสามารถใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค (ST) และจะใช้ประโยชน์จากโอกาสเพื่อก้าวข้ามจุดอ่อน (WO) ตลอดจนลดจุดอ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค (WT) ได้อย่างไร โดยความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ของ อ.ส.พ. มีดังนี้

(SC1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่ยากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดรวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ไม่เข้าใจบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ อาจไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงาน และบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ยังไม่โดดเด่น จึงต้องเร่งสร้างบทบาทขององค์การเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง (ที่มา :S3, T1,T2)

(SC2) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ มีความอุดมสมบูรณ์ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่างน่าสนใจ แต่จากอุปสรรคจากพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ จึงต้องเร่งสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้พฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน (ที่มา : S4, T3)

(SC3) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบกับ มีพรฎ.จัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ รวมถึงปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นคงด้านการเงิน ประกอบกับสามารถนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการได้ ประกอบกับ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความท้าทายที่อ.ส.พ.จะต้องเร่งใช้ประโยชน์จากจุดแข็งเพื่อต่อยอดและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพ (ที่มา : S1, S2 S6, S10, T8)

(SC4) อ.ส.พ.มีจุดอ่อนในด้านการบริหารจัดการ ในหลายด้าน ทั้งในด้านระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ (W1,W2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (W3) ด้านการประชาสัมพันธ์ (W6) ด้านความเข้าใจในบทบาทองค์กร (W7) จึงต้องใช้ประโยชน์จากโอกาสในการที่ปัจจุบันมี เทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้าเข้าถึงง่ายมาช่วยในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมมากขึ้นถือเป็นความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (ที่มา : W1, W2, W3, W5, W9, O5)

(SC5) อ.ส.พ. ยังมีการประชาสัมพันธ์องค์การยังไม่เป็นไปในเชิงรุกและยังไม่มีเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน จึงต้องลดจุดอ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีแหล่งเรียนรู้นอกระบบแบบอื่น จำนวนมาก ที่ประชาชนสนใจ ทำให้ประชาชนลดความสนใจในสวนพฤกษศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างบทบาท ชื่อเสียง ให้ประชาชนสนใจเข้ามาใช้บริการ (ที่มา : W9, T4, T7, T6)

5.7.2 ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA)

ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง ความได้เปรียบในเชิงธุรกิจต่างๆ ที่มีผลอย่างสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร และมักเป็นปัจจัยที่ช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จในเชิงแข่งขันในปัจจุบันและอนาคต เมื่อเทียบกับองค์กรอื่นที่มีผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน ในการค้นหาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของ อ.ส.พ. ใช้เครื่องมือ TOWS Metrix ซึ่งเป็นการนำผลการวิเคราะห์ประเมิน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาพิจารณาโดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความสอดคล้องและสนับสนุนส่งเสริมกันระหว่างจุดแข็งกับโอกาส (SO) เพื่อระบุว่า อ.ส.พ. สามารถใช้จุดแข็งขององค์กรมาสร้างประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ได้อย่างไร โดยความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของ อ.ส.พ. มีดังนี้

(SA1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์รวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช การวิจัย การสร้างแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดที่เป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของสวนพฤกษศาสตร์ ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดในประเทศดำเนินงานอย่างจริงจัง (ที่มา : S3, O1)

(SA2) อ.ส.พ. มีนักวิชาการทางพฤกษศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถและน่าเชื่อถือ ประกอบกับ ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงรัฐบาลสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงมีแหล่งสนับสนุนทุนด้านวิจัย ทำให้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในด้านทรัพยากรพันธุ์พืชได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลางศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ (ที่มา : S8, O3, O6, O7)

(SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาขานอกในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศสามารถรวบรวมพันธุ์ไม้นอกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และมีจุดดึงดูดผู้ให้บริการ ให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ประเทศไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียนทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งจะเป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (ที่มา : S44, S7, S9, O4)

(SA4) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบกับ มีพรกจัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัย และสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้า เข้าถึงง่าย ทำให้ อ.ส.พ. สามารถใช้สถานะจากการเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีความคล่องตัวสูง ในการสร้างระบบงานสมัยใหม่ที่ทันสมัยก้าวหน้าหน่วยงานอื่น (S1, S1, O5)

5.7.3 ความสามารถพิเศษขององค์กร (Core Competency : CC)

ความสามารถพิเศษขององค์กร หมายถึง สิ่งที่องค์กรมีความเชี่ยวชาญมากที่สุดอย่างยิ่ง ความสามารถพิเศษขององค์กรเป็นขีดความสามารถเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งสร้างความได้เปรียบในตลาดขององค์กร หรือสภาพแวดล้อมของการบริการ บ่อยครั้งที่ความสามารถพิเศษเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อคู่แข่งหรือผู้ส่งมอบและคู่ค้าที่จะลอกเลียนแบบและความสามารถพิเศษขององค์กรจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยองค์กร ได้การวิเคราะห์ความสามารถพิเศษ ด้วย VRIO Framework เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยกำหนด หลักเกณฑ์การคำนวณระดับคะแนนความได้เปรียบ ดังนี้

1. คุณสมบัตินี้ 4 ปัจจัย = มีความได้เปรียบระดับสูงมาก มีความยั่งยืน = CC หลักขององค์กร
2. มีคุณสมบัตินี้ 3 ปัจจัย = มีความได้เปรียบระดับสูง ค่อนข้างนาน = CC หลักขององค์กรและค่านึงถึงปัจจัยที่ขาดไป
3. มีคุณสมบัตินี้ 2 ปัจจัย = มีความได้เปรียบระดับปานกลาง เป็นสิ่งที่หาได้ทั่วไป อาจเสียเปรียบทางการแข่งขัน ไม่ถือเป็น CC
4. มีคุณสมบัตินี้ 1 ปัจจัย = มีความได้เปรียบระดับต่ำ ไม่สามารถสร้างคุณค่าได้เพียงพอ ไม่จัดเป็น CC

ผลการวิเคราะห์

Resource /Capability	V=Value (คุณค่า /ความ ได้เปรียบ)	R=Rareness (หายาก /คู่แข่ง ไม่มี)	I=Imitability (เลียนแบบยาก /ต้นทุนการ เลียนแบบ)	O=Organization (การจัดการใน องค์กร การจัดการใช้ ประโยชน์)	ระดับความ ได้เปรียบ
ความสามารถในการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืช	<u>ใช่</u> อ.ส.พ. มีจัดตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์และมีบทบาทในการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่น สอดคล้องกับเป้าหมายในระดับสากล	<u>ใช่</u> ปัจจุบันการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืชยังไม่มีหน่วยงานใดในประเทศไทยที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรง	<u>ใช่</u> การเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นมีกระบวนการทำงานและเป้าหมายระดับสากลที่ต้องยึดปฏิบัติชัดเจน การลอกเลียนแบบทำได้ยาก	<u>ใช่</u> การบริหารจัดการให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดมีการบริหารจัดการในอ.ส.พ. อย่างครบวงจร มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน	ระดับ 4 มีความ ได้เปรียบ ระดับสูงมาก
มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อปลูกฝังและสร้างความตระหนักในทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศและคน	<u>ใช่</u> มีหลักสูตรและกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ความสรวาความตระหนักที่มีการดำเนินการต่อเนื่อง	<u>ใช่</u> มีหน่วยงานหลายหน่วยงานมีความสามารถในการดำเนินการกิจกรรมดังกล่าวแต่ไม่สามารถมุ่งเน้นด้านพืช ได้เท่ากับสวนพฤกษศาสตร์	ไม่ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยทั่วไปสามารถลอกเลียนแบบได้	<u>ใช่</u> มีการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากกิจกรรมดังกล่าวในองค์กรอย่างเป็นระบบ	ระดับ 3 มีความ ได้เปรียบ ระดับสูง ค่อนข้างนาน
ความสามารถในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญอย่างยั่งยืน	<u>ใช่</u> เป็นสถานที่ที่มีทรัพยากรพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้ความรู้ในพื้นที่ควบคู่กับการเปิดให้บริการเยี่ยมชมพื้นที่	<u>ใช่</u> พื้นที่จัดแสดงมีลักษณะเฉพาะในการจัด zoning ที่สามารถให้ความรู้ได้อย่างเต็มที่	<u>ใช่</u> การเลียนแบบไม่สามารถลอกเลียนได้ง่ายเนื่องจาก ต้องใช้ต้นทุนสูง โดยเฉพาะต้นทุนการสร้างพื้นที่จัดแสดง	<u>ใช่</u> มีการจัดการและการใช้ประโยชน์กิจกรรมท่องเที่ยวผลิตเพลิน ด้วยการจัด zoning	ระดับ 4 มีความ ได้เปรียบ ระดับสูงมาก
ความสามารถด้านวิชาการทาง	<u>ใช่</u> อ.ส.พ. มีนักวิชาการ นัก	<u>ใช่</u> เป็นความสามารถ	<u>ใช่</u> ไม่สามารถเลียนแบบได้ง่าย	<u>ใช่</u> มีการจัดการความรู้ทางวิชาการ	ระดับ 4

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2564

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563)

Resource /Capability	V=Value (คุณค่า / ความได้เปรียบ)	R=Rareness (หายาก / คู่แข่งไม่มี)	I=Imitability (เลียนแบบยาก / ต้นทุนการเลียนแบบ)	O=Organization (การจัดการในองค์กร การจัดการใช้ประโยชน์)	ระดับความได้เปรียบ
พฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนด้านอนุกรมวิธานพืช	พฤกษศาสตร์ นักอนุกรมวิธานพืชที่มีความรู้ในระดับความเชี่ยวชาญ รวมถึงยังเป็นแหล่งรวมนักวิชาการรุ่นใหม่ในปัจจุบัน	ด้านวิชาการที่หาได้ยากและปัจจุบันในประเทศไทยถือว่ามีความขาดแคลน	เนื่องจากเป็นวิชาชีพ ที่ต้องสั่งสม และสร้างประสบการณ์	อย่างเป็นระบบด้วยฐานข้อมูลที่ทันสมัย และมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง	มีความได้เปรียบระดับสูงมาก
สมรรถนะในอนาคต : ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรและการเผยแพร่ความรู้ และประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง	ใช้ สามารถสร้างคุณค่าและความเป็นสวนพฤกษศาสตร์ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการอนุรักษ์ วิจัย และการเป็นแหล่งเรียนรู้	ใช้ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ หาคู่แข่งได้ยาก เนื่องจากเป็นการสร้างนวัตกรรมเฉพาะด้าน	ใช้ การออกแบบนวัตกรรมในอนาคตต้องอาศัยองค์ความรู้ยากต่อการเรียนแบบ	ใช้ เป็นความสามารถในการบริหารจัดการในอนาคต	ระดับ 4 มีความได้เปรียบระดับสูงมาก

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสามารถพิเศษ (Core Competency) ของ อ.ส.พ. ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

CC1 : ความสามารถด้านวิชาการทางพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนด้านอนุกรมวิธานพืช

CC2 : ความสามารถในการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดเพื่อคืนความสมดุลของทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งทรัพยากรพันธุ์พืชด้วยการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์

CC3 : ความสามารถในการสร้างแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อปลูกฝัง
และสร้างความตระหนักในทรัพยากรพันธุ์พืช ที่มีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศและคน

CC4 : ความสามารถในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านพืชและความ
หลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญอย่างยั่งยืน

CC5 : สมรรถนะในอนาคต : ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และ
นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง

ส่วนที่ 6 การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) มีขั้นตอนการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ที่เป็นเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ที่ได้จากพันธกิจ ค่านิยมหลัก และความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร
2. พันธกิจ (Mission Statement) อธิบายถึงเหตุการณ์ดำรงอยู่ขององค์การ
3. กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ ที่มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ทั้ง ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

6.1 วิสัยทัศน์ (VISION)

“เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด เพื่อการเรียนรู้ และความมั่นคง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช และสิ่งแวดล้อมของประเทศ”

6.2 พันธกิจ (MISSION)

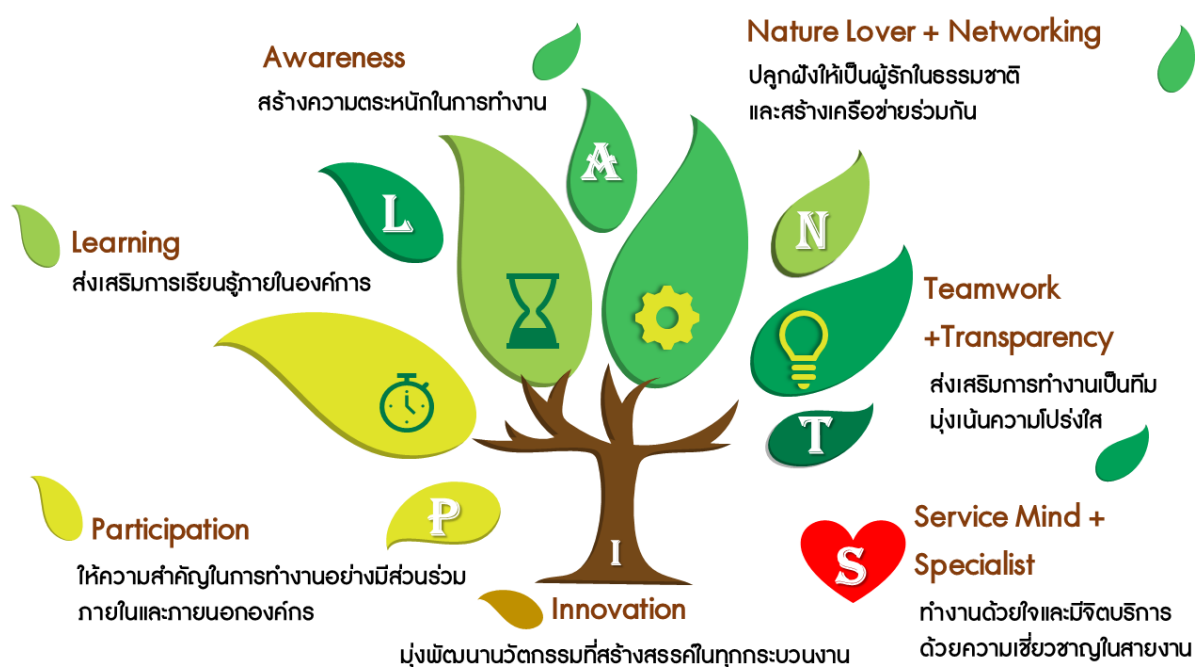
1. เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืช นอกถิ่นกำเนิดอันดับหนึ่ง ของประเทศภายในปี 2565
2. เป็นแหล่งนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอันดับหนึ่งของประเทศ
3. ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการประกอบกิจการ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

6.3 ค่านิยมองค์กร (Core Value)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ร่วมมือร่วมใจในการสร้างค่านิยมองค์กรที่ใช้ในการสื่อสารถึงวัฒนธรรมการทำงาน ที่จะนำสู่เป้าหมายสำคัญขององค์กร เพื่อนำสู่ความมั่นคงและยั่งยืนของประเทศ และส่งผลต่อมวลมนุษยชาติ จึงได้กำหนดเป็นค่านิยมไว้ว่า

I ♥ PLANT

มีความหมายดังนี้ I = Innovation P = Participation L = Learning A = Awareness
N = Nature Lover + Networking T = Teamwork + Transparency S = Service Mind + Specialist

ภาพที่ 6.1 ค่านิยมองค์กร

6.4 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

ในการกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เพื่อให้มีภาพที่คาดหวังของการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงได้กำหนดช่วงระยะเวลาของการดำเนินงานออกเป็น 4 ช่วงเวลา และกำหนดเป้าหมายระยะยาวเพื่อสร้างแผนที่นำทางไปสู่เป้าหมายในแต่ละช่วงเวลาให้ชัดเจนไว้ดังนี้

ระยะก่อนแผน (2555 – 2560)	ระยะที่ 1 (2561-2565)	ระยะที่ 2 (2566-2570)	ระยะที่ 3 (2571-2575)
วิสัยทัศน์ (Vision) “แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด ที่สำคัญ เพื่อการเรียนรู้ และความมั่นคง ยั่งยืน ด้านทรัพยากรพันธุ์พืช และสิ่งแวดล้อมประเทศสู่ประชาชน”			
รักษาสถานะของการเป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและภูมิภาค ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์พรรณพืชที่สำคัญระดับประเทศ และเผยแพร่บทบาทให้เป็นที่ยอมรับเป็นระดับสากล โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในพืชวงศ์ชิงช้า กล้วยไม้ และไม้หายาก และงานวิชาการทางพฤกษศาสตร์			
Strategy Positioning			
Standard Botanic Garden of Thailand and Icon of Thailand ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐาน เป็นที่รู้จักและยอมรับในประเทศ ในการแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ	The Necessary Organization for Thailand เป็นองค์กรที่สำคัญของประเทศและประชาชน ด้านสวนพฤกษศาสตร์และด้านอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืช	Leading Botanic Garden of Thailand and Outstanding Botanic Garden In SE-Asia เป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำของประเทศและโดยเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ	World Class Tropical Botanic Garden เป็นสวนพฤกษศาสตร์เขตร้อนระดับโลกที่มีบทบาทในการเป็น แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งศึกษาวิจัย ของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)			
ex situ การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย	Edutainment เป็นสวนสวยแห่งการเรียนรู้ ที่มีกิจกรรมสนุกสนานเพลิดเพลิน น่าตื่นเต้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภายในสวนพฤกษศาสตร์	Green & Clean Organization เป็นองค์กรที่รักษาสีเขียวและรับผิดชอบต่อสังคม	Learning & Innovation เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้

ภาพที่ 6.2 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์

เป้าหมาย Strategic Positioning

ช่วงเริ่มต้น เป็นปีงบประมาณ 2555 - 2560 เป็นระยะที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มุ่งพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ไทยให้เป็นมาตรฐาน (Standard Botanic Garden of Thailand and Icon of Thailand) และให้ เป็นที่รู้จักและยอมรับในประเทศ ในการแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ โดยมีการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และสร้างบทบาทด้านการอนุรักษ์นอกถิ่นของสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักในระดับประเทศ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ต้นแบบ จำนวน 1 แหล่ง คือ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ที่มีระบบสำรองพันธุ์พืช ที่น่าสนใจ ตลอดจนแหล่งศึกษาเรียนรู้ที่ดึงดูดประชาชนเข้ามาใช้บริการอย่างสมบูรณ์แบบ โดยมีเป้าหมายพื้นฐานในการให้บริการประชาชนที่เพิ่มขึ้นทุกปีมากกว่าร้อยละ 20 เพื่อสร้างรายได้ให้กับสวนพฤกษศาสตร์

ช่วงแรก Short Term ปีงบประมาณ 2563-2565 มุ่งพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์เป็น เป็นองค์กรที่สำคัญของประเทศและประชาชน (The Necessary Organization for Thailand) ด้านสวนพฤกษศาสตร์และด้านการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดด้านทรัพยากรพันธุ์พืช เป็นองค์กรหลักด้านการอนุรักษ์และสำรองพันธุ์กรรมพืชพร้อมใช้งาน โดยเป็นที่รู้จักและยอมรับในภูมิภาคเอเชีย ที่ประเทศไทยจะขาดไม่ได้ โดยการสร้างบทบาทและความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนสร้างความตระหนัก ด้วยการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์ และความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชน ตลอดจนมุ่งเน้นงานด้านการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดเพื่ออนุรักษ์พันธุ์พืชที่สำคัญของประเทศให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยการทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเครือข่ายชุมชน

ช่วงระยะกลาง MID-TERM ปีงบประมาณ 2566-2570 มุ่งพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์เป็น สวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำของประเทศและโดดเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Leading Botanic Garden of Thailand and Outstanding Botanic Garden In SE-Asia) ที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ คู่ความเพลิดเพลินของประชาชน และแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยด้านทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ ตลอดจนเป็นแหล่งอนุรักษ์พรรณพืชและเผยแพร่ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล โดยเป็นสวนพฤกษศาสตร์ เชี่ยวชาญพิเศษในพืชวงศ์ขิง-ข่า กล้ายไม้ พรรณไม้หายาก และการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำในประเทศไทย ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยปัจจุบัน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการดำเนินงานตามเป้าหมายการรวบรวมพืช ไม้ดังต่อไปนี้ กล้ายไม้ 616 ชนิด พรรณไม้หายาก 540 ชนิด ขิงข่า 360 ชนิด รวมถึงพืชสมุนไพร 450 ชนิด และเร่งดำเนินการจัดวางระบบบริหารจัดการพันธุ์ไม้มีชีวิต โดยนำฐานข้อมูล ในรูปแบบ Online มาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศและข้อมูล

ช่วงระยะยาว ปีงบประมาณ 2571-2576 มุ่งสู่การเป็นสวนพฤกษศาสตร์เขตร้อนระดับโลก Word Class Tropical Botanic Garden โดยเป็นสวนพฤกษศาสตร์เขตร้อนระดับโลกที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งศึกษาวิจัย ของประชาชนทั้งในและต่างประเทศมุ่งเน้นการรวบรวมพันธุ์พืช การจัดแสดงพันธุ์พืช การเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่โดดเด่นของประเทศและมีชื่อเสียงในระดับโลก

โดยสิ่งที่จะทำให้องค์กรมีความแตกต่างจากหน่วยงานอื่น หรือ ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven) มี 2 ประเด็น คือ

- 1) *ex situ* การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย
- 2) Edutainment เป็นสวนสวยแห่งการเรียนรู้ ที่มีกิจกรรมสนุกสนานเพลิดเพลิน นำมาเริ่มต้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภายในสวนพฤกษศาสตร์
- 3) Green & Clean Organization เป็นองค์กรที่รักษาสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) Learning & Innovation เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้

6.5 แบบจำลองธุรกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์

(Business Model of Botanical Garden Organization)

จากการกำหนด ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) ได้สร้างแบบจำลองธุรกิจเพื่อมองธุรกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ รับรู้รูปแบบและปัญหาขององค์การไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะสามารถทำให้แก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากการระดับความคิดในการแก้ปัญหา เพราะมองเห็นจุดเด่นจุดด้อยของตนเองผ่านรูปแบบนี้ ดังนี้

Model 1 การศึกษาค้นคว้าวิจัย Primary Canvas Alternative Canvas

6. Key Partners - มหาวิทยาลัย - สถาบันวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ - สวนพฤกษศาสตร์ต่างประเทศ - สวนพฤกษศาสตร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน - สวนพฤกษศาสตร์ในประเทศที่ไม่ได้สังกัดองค์การสวนพฤกษศาสตร์ - บริษัทเอกชนด้านพฤกษศาสตร์ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ - พื้นที่อนุรักษ์ทั้งภายในและต่างประเทศ	7. Key Activities - กระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย - กระบวนการจัดแสดง - กระบวนการใช้ห้องปฏิบัติการ - กระบวนการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่ออนุรักษ์ 8. Key Resources - กระบวนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย - กระบวนการจัดแสดง - กระบวนการใช้ห้องปฏิบัติการ - กระบวนการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่ออนุรักษ์	1. Value Proposition <u>การศึกษา ค้นคว้า วิจัย</u> - งานด้านการศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อการพัฒนาคำถามความรู้ (อนุสิทธิบัตร และงานวิจัยด้านต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์) - งานหอพรรณไม้ - ห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย - งานด้านการอนุรักษ์	4. Customer Relationships การเข้าร่วมสมาคมทางวิชาการ ต่างๆ การดำเนินการรูปแบบ Co-operative กับมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกลุ่มพฤกษศาสตร์ การทำงานวิจัยร่วมกัน 3. Channels - งานประชุมทางวิชาการทั้งในและนอกประเทศ (Symposium, International Coference) - การนำเสนอผลงานวิจัย - การตีพิมพ์ Publication, Journal - เครือข่ายพันธมิตรทางพฤกษศาสตร์	2. Customer Segments - นักวิชาการ นักพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย - นักวิชาการ นักพฤกษศาสตร์ ในต่างประเทศ - นักศึกษา สถาบันการศึกษา - ประชาชนผู้สนใจงานพฤกษศาสตร์ - ผู้ประกอบการ
9. Cost Structure - ต้นทุนการบริหารจัดการ - ต้นทุนทุนมนุษย์		5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ) - ทุนวิจัยจากสถาบันที่สนับสนุนทั้งภายในและนอกประเทศ - การจัดงานประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติ - อนุสิทธิบัตร - งานวิจัยที่ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ - งานบริการวิชาการ - งานฟื้นฟู คืนถิ่น อนุรักษ์ (เช่น CSR)		

Model 2 การเป็นแหล่งเรียนรู้

Primary Canvas

Alternative Canvas

6. Key Partners 1. มหาวิทยาลัย 2. สถาบันการศึกษา 3. สถาบันวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ 4. สวนพฤกษศาสตร์ต่างประเทศ 5. สวนพฤกษศาสตร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน 6. สวนพฤกษศาสตร์ในประเทศที่ไม่ได้สังกัดองค์การสวนพฤกษศาสตร์ 7. บริษัทเอกชนด้านพฤกษศาสตร์ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ	7. Key Activities 1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ 2. กิจกรรมให้ความรู้ 3. กิจกรรมการดูแล บริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด และศูนย์ข้อมูลพืช โรงเรือนเพาะชำ 4. กระบวนการเข้าถึงข้อมูลและจัดเก็บรายได้แบบ Sub Scription base 8. Key Resources 1. นักวิชาการ 2. พิพิธภัณฑ์ 3. ข้อมูลพืช 4. ห้องสมุด 5. นักการศึกษา สื่อความหมาย (Education)	1. Value Proposition แหล่งเรียนรู้ 1. การจัดการสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden Management) 2. โรงเรือนเพาะชำ (Nursery) - โรงเรือนจัดแสดง*** 3. ศูนย์ข้อมูลพืช (Plant Information Center) 4. ห้องสมุด (Library) 5. พิพิธภัณฑ์ 6. การให้ความรู้ (Education)	4. Customer Relationships 1. การสร้างระบบ Customer Subscription Base เพื่อให้ผู้สนใจสมัครเป็นสมาชิกเพื่อเข้าถึงข้อมูลในระดับที่ลึกขึ้น 2. กิจกรรมทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ 3. Channels 1. Social Media 2. Website 3. การติดต่อโดยตรงไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (สถาบันการศึกษา) 4. Youtube Channel	2. Customer Segments 1. นักพฤกษศาสตร์ 2. ประชาชนทั่วไป 3. นักเรียน นักศึกษา และสถาบันการศึกษา 4. นักวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ 5. ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลเพื่องานวิจัยหรือทำงาน (สวนไม้ สวนพฤกษศาสตร์จากทั่วโลก)
9. Cost Structure 1. การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ โรงเรือนเพาะชำ ห้องสมุด 2. ต้นทุนการบริหารจัดการ 3. ต้นทุนทุนมนุษย์		5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ) 1.การจัดการฝึกอบรม ด้านพฤกษศาสตร์ 2.การจัดค่ายเยาวชนและให้ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ 3.การจัดกิจกรรมทางวิชาการ 4.การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และโรงเรือนเพาะชำ 5.การจัดเก็บค่าใช้บริการศูนย์ข้อมูล กับนักวิจัยต่างๆ ในรูปแบบ Sub Scription 6.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสันตนาการ		

Model 3 การเป็นเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ และกิจกรรมเชิงพาณิชย์ Primary Canvas Alternative Canvas

6. Key Partners 1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2. สมาคมท่องเที่ยว 3. สมาคมโรงแรม 4. หน่วยงานเกี่ยวกับการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ 5. บริษัทจัดฝึกอบรมและสัมมนา	7. Key Activities 1. การดูแลนักท่องเที่ยว 2. การดูแลบำรุงรักษาสถานที่ 3. การประชาสัมพันธ์ กลุ่มบริษัทเป้าหมาย 4. การบริการลูกค้า 5. การบริหารศูนย์ฝึกอบรม	1. Value Proposition <u>การเป็นเผยแพร่ ถ่ายทอดความรู้ และกิจกรรมเชิงพาณิชย์</u> 1. ศูนย์ฝึกอบรมสัมมนา 2. กิจกรรมการหารายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์	4. Customer Relationships 1. กิจกรรม CRM สำหรับกลุ่มบริการลูกค้า (อาทิ การจัดงานเพื่อนำเสนอความสวยงามของสวนพฤกษศาสตร์) 2. การใช้เทคโนโลยีสร้าง Edutainment กับผู้มาเยี่ยมชม (นักท่องเที่ยว)	2. Customer Segments 1. นักท่องเที่ยว 2. ประชาชนทั่วไป 3. บริษัทผลิตสื่อ อาทิ บริษัทผลิตสื่อโฆษณา ภาพยนตร์ 4. นักวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ 5. ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลเพื่องานวิจัยหรือทำงาน (สวนไม้ สวนพฤกษศาสตร์จากทั่วโลก)
9. Cost Structure 1. การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ โรงเรือนเพาะชำ ห้องสมุด 2. ต้นทุนการบริหารจัดการ 3. ต้นทุนทุนมนุษย์	5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ) 1. การให้บริการพื้นที่สำหรับการถ่ายทำโฆษณา ภาพยนตร์ สื่ออื่นๆ 2. การบริการศูนย์ฝึกอบรม ให้แก่บริษัทในการจัดสัมมนา ฝึกอบรม 3. ค่าธรรมเนียมการเข้าเยี่ยมชม 4. การบริหารสินทรัพย์ (ร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ การเช่าพื้นที่ของเครือข่ายมือถือ) 5. ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัยเชิงพาณิชย์ ที่อยู่ในตราสินค้าขององค์การ (Botanic Brand) 6. ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ต้นไม้ พันธุ์ไม้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์			

6.6 การวิเคราะห์ Scenario Planning หรือ แผนที่นำทางเทคโนโลยีสู่ความเป็นเลิศ ปี 2563 – 2570 (Technology Roadmap)

จากการกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ อ.ส.พ. ได้วิเคราะห์มาจากการจัดทำ Technology Roadmap เพื่อใช้เป็นแผนที่นำทางสู่ความเป็นเลิศเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันองค์กร และได้วิเคราะห์ Scenario Planning เป็นไปตามแผนภาพดังนี้

ช่วงเวลา	ปี 2563 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2570
ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	การรักษาสถานะของการเป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและภูมิภาค ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์พรรณพืชและเผยแพร่ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล โดยมีความเชี่ยวชาญพิเศษในพืช จิง/ข้า กกล้วยไม้ และพรรณไม้ เป็น Leading Botanic Garden ภายในประเทศและ	เป็นองค์กรสำคัญของประเทศ (The Necessary Organization for Thailand)	World Class Tropical Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	Ex situ การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย สวนส่วยแห่งความรู้ความเพลิดเพลิน (Edutainment)		
เป้าหมายหลัก (Target)	จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี และมีการกระจายตัวตลอดทั้งปี พร้อมทั้งรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี		
	สวนมีเอกลักษณ์	การจัดการ Living Collection ที่ได้มาตรฐาน	ธนาคารเชื้อพันธุไม้หายาก (Endanger Plant Germplasm)
แหล่งรวบรวมพรรณไม้แห้ง (Herbarium)	จำนวนชนิดของพรรณไม้แห้งเพิ่มขึ้นจาก 70% เป็น 80%	ชนิดพันธุ์ไม้ใน SEA ร้อยละ 25	
		Know species in Thailand are well documented with conservation status	
แหล่งรวบรวมและอนุรักษ์ (Ex situ Conservation)	โปรแกรม Re-introduction อย่างน้อย 50 ชนิดของพันธุ์ไม้		
	ไม่มีชีวิตที่มีศักยภาพในประเทศไทย ได้แก่ กกล้วยไม้ 616 ชนิด (ประมาณ 50%)	เน้น Endanger species 75%	
การเผยแพร่และสันทนาการ (Education&Recreation)	ปรับเปลี่ยน Display Garden ตามฤดูกาล	พัฒนาหลักสูตร Plant Conservation and Re-introduction	การผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถาบันการศึกษา
	กิจกรรมเน้นเสริมการเรียนรู้, เพิ่ม Story ในการนำเสนอ จัดทำในรูปแบบ Interactive & In-Trend	พัฒนาหลักสูตร International ในด้านพืชสวน Tropical plants	
การวิจัยและพัฒนา (Research&Development)	ต่อยอดงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ (เชิงพาณิชย์)	ทะเบียนพันธุกรรมพืช (DNA Barcoding)	
	การปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ดอกหอม	การวิจัยพันธุ์พืชโดยมุ่งเน้น Theme-based Research เช่น พืชที่ทนต่อสภาวะเค็ม หรือพืชที่ถูกการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	
	การวิจัยตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคและนวัตกรรม		
โครงสร้างพื้นฐาน (Facility)	ปรับปรุงโรงเรือน Living Plant, ห้องปฏิบัติการ, หอพรรณไม้และพิพิธภัณฑ์แมลงให้รองรับการขยายตัว		
	ปรับปรุงพื้นที่แต่ละสวนให้มีความเหมาะสมเฉพาะ, พัฒนา Theme Garden< พื้นที่จัดกิจกรรม, ครอบครัว สิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และรองรับการรองรับการส่งพันธุ์และพันธุ์ไม้		
การบริหารจัดการ (Management)	Economic Value Analysis (EVA)		
	Competency based approach for HR management		
	Standard Work Procedure for Collaboration		
เทคโนโลยี (Technology)	Interactive learning	Social Media	GIS, Intelligent Climate Control, Environmental Control Chamber, Water Resource Maanement System

ภาพที่ 6.3 การวิเคราะห์ Scenario Planning หรือ แผนที่นำทางเทคโนโลยีสู่ความเป็นเลิศเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันองค์กร ปี 2563 – 2564 (Technology Roadmap)

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

ส่วนที่ 7 การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน องค์การสวนพฤกษศาสตร์

จากการทบทวนยุทธศาสตร์การดำเนินงานประจำปี 2563 ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้แผนการดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ไปสู่การปฏิบัติภายใต้แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ จึงต้องทบทวนให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาองค์กร และได้มีการกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเป็นตัวชี้วัดสู่การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งองค์กรฯ จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่สามารถขับเคลื่อนองค์กร สู่เป้าหมายได้

7.1. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)

ในการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ได้วิเคราะห์ความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษขององค์กรเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจนในระดับต่างๆ

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยเฉพาะการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดรวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ไม่เข้าใจบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ อาจไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงาน และบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ยังไม่โดดเด่น จึงต้องเร่งสร้างบทบาทขององค์กรเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ และได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง	(SA1) อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ รวมถึงเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ จึงเป็นหน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืช การวิจัย การสร้างแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดที่เป็นบทบาทสำคัญประการหนึ่งของสวนพฤกษศาสตร์ ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดในประเทศไทยดำเนินงานอย่างจริงจัง	CC1 ความสามารถด้านวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนด้านอนุกรมวิธานพืช CC2 ความสามารถในการเป็นแหล่งการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดเพื่อคืนความสมดุลของทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อคงไว้ซึ่งทรัพยากรพันธุ์พืชด้วยการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์	SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
	(SA2) อ.ส.พ. มีนักวิชาการทางพฤกษศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถและน่าเชื่อถือ ประกอบกับประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นศูนย์กลางการกระจายพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงรัฐบาลสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงมีแหล่งสนับสนุนทุนด้านวิจัย ทำให้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในด้านทรัพยากรพันธุ์พืชได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลางศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ		

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC2) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความอุดมสมบูรณ์และมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่างน่าสนใจ แต่จากอุปสรรคจากพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ จึงต้องเร่งสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น	(SA3) พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับมีสวนสาขาย่อยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถรวบรวมพันธุ์ไม้แปลกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึงสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์ และมีจุดดึงดูดผู้ใช้บริการให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ประเทศไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียนทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งจะหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และ	CC3 ความสามารถในการสร้างแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อปลูกฝังและสร้างความตระหนักในทรัพยากรพันธุ์พืช ที่มีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศและ คน	SO2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
	รักษาไว้ซึ่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		
(SC3) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อดำเนินงาน ด้านพฤษภาคมศาสตร์ ประกอบด้วย มีพ.ร.ก.จัดตั้งที่มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าหน่วยงานราชการ รวมถึงปัจจุบันได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความมั่นคงด้านการเงิน ประกอบด้วย สามารถนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการได้ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความท้าทายที่อ.ส.พ.จะต้องเร่งใช้	(SA3) พื้นที่สวนพฤษภาคมศาสตร์มีความสมบูรณ์ มีทรัพยากรที่เหมาะสมสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ประกอบด้วยมีสวนสาขาย่อยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ สามารถรวบรวมพันธุ์ไม้แปลกถิ่นกำเนิด ให้เหมาะสมกับระบบนิเวศได้หลากหลายรูปแบบ และมีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึง สวนพฤษภาคมศาสตร์ แต่ละแห่งมีเอกลักษณ์ และมีจุดดึงดูดผู้ใช้บริการให้เข้ามาเยี่ยมชม จึงมีโอกาที่ประเทศไทยจะสามารถเป็นสถานเรียนรู้นอกห้องเรียนทางด้านทรัพยากรพันธุ์พืช ซึ่งจะ	CC4 ความสามารถในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญอย่างยั่งยืน	SO3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์จากการประกอบกิจการพฤษภาคมศาสตร์และผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
ประโยชน์จากจุดแข็งเพื่อต่อยอด และใช้ประโยชน์จากสวน พฤกษศาสตร์ทั้งเชิงสังคมและเชิง พาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพ	เป็นหน่วยงานสำคัญที่ช่วยสร้าง ความตระหนักในการอนุรักษ์และ รักษาไว้ ซึ่งทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม		
(SC4) อ.ส.พ.มีจุดอ่อนในด้านการบริหาร จัดการ ในหลายด้าน ทั้งในด้าน ระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ (W1,W2) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ (W3) ด้านการประชาสัมพันธ์ (W6) ด้านความเข้าใจในบทบาทองค์กร (W7) จึงต้องใช้ประโยชน์จาก โอกาสในการที่ ปัจจุบันมี เทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้า เข้าถึงง่ายมาช่วยในการบริหาร จัดการด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมมาก ขึ้นถือเป็นความท้าทายเชิงยุทธ ศาสตร์	(SA4) อ.ส.พ. เป็นองค์กรระดับกรม ที่ กฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อ ดำเนินงาน ด้านพฤกษศาสตร์ ประกอบด้วย มีพรูจัดตั้งที่มี สถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ เอื้อต่อการ ดำเนินงานทั้งในเชิงวิชาการและ เชิงพาณิชย์ ทำให้มีความคล่องตัว ในการดำเนินงานมากกว่าหน่วย งานราชการ ประกอบกับปัจจุบัน เทคโนโลยีมีความทันสมัย และสื่อ Online ต่างๆ มีความก้าวหน้า เข้าถึงง่าย ทำให้อ.ส.พ. สามารถ ใช้สถานะจากการเป็นหน่วยงาน รัฐวิสาหกิจที่มีความคล่องตัวสูง ใน	CC5 สมรรถนะในอนาคต : ความสามารถในการสร้าง นวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ และ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร จัดการภายในองค์กรและการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่าง กว้างขวาง	SO4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการ บริหารจัดการและมุ่งสู่การเป็นองค์กร สมรรถนะสูง

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (SC)	ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (SA)	ความสามารถพิเศษองค์กร (CC)	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Objectives (SO)
(SC5) อ.ส.พ. ยังมีการประชาสัมพันธ์องค์การยังไม่เป็นไปในเชิงรุกและยังไม่มีเป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน จึงต้องลดจุดอ่อนเพื่อหลีกเลี่ยงการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีแหล่งเรียนรู้นอกระบบแบบอื่น จำนวนมาก ที่ประชาชนสนใจ ทำให้ประชาชนลดความสนใจในสวนพฤกษศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างบทบาทชื่อเสียงให้ประชาชนสนใจเข้ามาใช้บริการ	การสร้างระบบงานสมัยใหม่ที่ทันสมัยก้าวหน้าหน่วยงานอื่น		

ตาราง 7.1 วิเคราะห์ความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษองค์กร

7.2 เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG) ตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) และยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective : SO) โดยกำหนดไว้ 4 ประเด็น ประกอบด้วย

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการและมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงได้กำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดและเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
Strategic Goal (SG)										
ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 (SO) ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ										
1.1 พันธุ์พืชของประเทศไทย	เชิงปริมาณ								1.1.1 เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พืชนอกถิ่นของประเทศ	1.1.1.1 เร่งสำรวจ รวบรวมพันธุ์พืชกลุ่มเป้าหมาย
ถูกรวบรวม จัดเก็บ เพื่อสำรองพันธุ์กรรม รวมถึง เป็นตัวอย่างอ้างอิงทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ	(1) จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญ 4 กลุ่มของประเทศไทยได้รับการอนุรักษ์นอกถิ่น (ex situ) และรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีการบริหารจัดการและลงทะเบียนอย่างเป็นระบบ (จำนวนสะสม)		แหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช 3 กลุ่มที่สำคัญของประเทศ (จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ทั้งหมด ประกอบด้วย กล้วยไม้ = 1,120 ชนิด, ชิงช้า = 300 ชนิด, ไม้หายาก 1,800 ชนิด						พันธุ์พืชกลุ่มเป้าหมาย	1.1.1.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยฐานข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน
	● จำนวนพืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ถูกคุกคาม และพืชเฉพาะถิ่น	ชนิด (สะสม)			224 (12%)	320 (18%)	360 (20%)	540 (30%)	พันธุ์กรรมและรวบรวมพืชอย่างเป็นระบบให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ	
	● กล้วยไม้ (ร้อยละจากทั้งหมด)	ชนิด (ร้อยละ)	280 (25%)	390 (35%)	460 (41%)	510 (45%)	560 (50%)	616 (55%)		
	● ชิงช้า (ร้อยละจากทั้งหมด)	ชนิด (ร้อยละ)	100 (33%)	150 (50%)	180 (60%)	210 (70%)	240 (80%)	360 (100%)		

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
	พืชสมุนไพร (จำนวนชนิดไม่รวม 3 กลุ่มข้างต้น)	ชนิด		100 ชนิด	215 ชนิด	250 ชนิด	280 ชนิด	450 ชนิด		
	เชิงคุณภาพ									
	(2) ร้อยละความสำเร็จในการจัดทำระบบข้อมูลด้านพืชและเผยแพร่ผ่านระบบ Online (ของพันธุ์ไม้ที่รวบรวมไว้ทั้งหมดในสวนพฤกษศาสตร์)	ร้อยละ				80%	90%	100%		
	(3) ร้อยละอัตราการอยู่รอดของพืชที่สำรองพันธุ์กรรมไว้ในแหล่งอนุรักษ์	ร้อยละ			100%	100%	100%	100%		
1.2 ศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่ออนุรักษ์พันธุ์พืชถิ่นเดียวโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ คืบความหลากหลายของระบบนิเวศอย่างเป็นระบบ	เชิงปริมาณ								1.2.1 มุ่งศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ และ ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการอนุรักษ์ พันธุ์ พืชถิ่นเดียวพันธุ์พืช โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	1.2.1.1. ศึกษาวิจัยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชอย่างเป็นระบบ 1.2.1.2 เพาะขยายพันธุ์ไม้พืช ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย 1.2.1.3 จัดให้มีกิจกรรมอนุรักษ์พันธุ์พืชร่วมกับชุมชน
	(1) จำนวนชนิดพันธุ์พืชที่ได้รับการศึกษาวิจัยและเข้าสู่โปรแกรมพันธุ์พืชถิ่นเดียว (เป้าหมาย 10 ปี >10% ของ 1800)	ชนิดสะสม			14 (0.77%)	19 (1.05%)	25 (1.39%)	30 (1.67%)		
	(2) จำนวนผลงานวิจัยด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ตีพิมพ์ใน	เรื่อง	16	15	15	15	15	15		

แผนวิสาทกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
	เอกสาร วารสารระดับ นานาชาติ									
	เชิงคุณภาพ									
	(3) อัตราการอยู่รอดของ ชนิดพันธุ์ที่ได้รับการ ฟื้นฟูคืนร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น จนถึงระยะแพร่ พันธุ์ได้ เป็นไปตามหลัก วิชาการ	ร้อยละ	80	80	80	80	80	80		
	เชิงปริมาณ	ชุมชน		5	5	5	5			
	1.3 สร้างเครือข่ายเพื่อ ยกระดับความรู้ความ เข้าใจด้านการอนุรักษ์และ บทบาทการเป็นแหล่ง อนุรักษ์นอกถิ่นให้เป็นที รู้จักและยอมรับใน ระดับประเทศ	(1) จำนวนเครือข่ายความ ร่วมมือภาคประชาชน หรือชุมชนท้องถิ่น ใน ร่วมโครงการคืนถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพืชท้องถิ่น (2) จำนวนเครือข่ายการ ดำเนินงานเพื่อ เสริมสร้างบทบาทสวน พฤกษศาสตร์ใน ระดับประเทศและระดับ สากล	หน่วยงาน		1	1	1	1		1.2.1.4 สร้างเครือข่ายการ ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ใน ชุมชนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการ การฟื้นฟูคืนถิ่น 1.2.1.5. สร้างเครือข่าย สถาบันการศึกษา เครือข่าย ชุมชน และเครือข่ายการทำงาน ด้านการอนุรักษ์พืช เพื่อ ยกระดับความรู้ความเข้าใจใน การอนุรักษ์และบทบาทสวน พฤกษศาสตร์ในการเป็นแหล่ง

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
	เชิงคุณภาพ	ร้อยละ	10%	10%	10%	10%	10%	10%		อนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่ของ ประเทศ
	(3) ร้อยละเครือข่าย เป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการ อนุรักษ์และบทบาทด้าน การเป็นแหล่งอนุรักษ์ นอกถิ่นของสวน พฤกษศาสตร์ในระดับ มากขึ้นไป									
	(4) ร้อยละของเครือข่าย สถาบันการศึกษาใน ภูมิภาคที่มีสวน พฤกษศาสตร์อยู่ ในการ เสริมสร้างบทบาทด้าน การอนุรักษ์	ร้อยละ			80	80	80	80		
Strategic Objective										
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านสวนพฤกษศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G										
2.1 ส่งเสริมให้ผู้เข้าใช้ ประโยชน์ในแหล่งเรียนรู้ มากขึ้นด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย	เชิงปริมาณ (1) ร้อยละของผู้มาใช้ ประโยชน์สวน พฤกษศาสตร์เพิ่มขึ้นจาก ปีก่อน	ร้อยละ			15%	20%	20%	20%	2.1.1 สร้างและพัฒนาสวน พฤกษศาสตร์โดยมุ่งเน้นการ พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการ เข้าใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ การท่องเที่ยว และการจัดการ สวนพฤกษศาสตร์	2.1.1.1 พัฒนาปรับปรุงพื้นที่ สวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ที่น่าสนใจโดยนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ สื่อสาร

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
Strategic Goal (SG)										
	(2) จำนวนผลงาน กระบวนการ หรือ นวัตกรรมการเรียนรู้	ชิ้นงาน			1	1	1	1		2.1.1.2 พัฒนารูปแบบการ สื่อสารตลาดและ ประชาสัมพันธ์ด้วยดิจิทัล
	เชิงคุณภาพ									
	(1) ร้อยละความพึงพอใจ ของผู้เข้าเยี่ยมชมสวน พฤกษศาสตร์	ร้อยละ				>80	>80	>80		
Strategic Objective										
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม										
3.1 มุ่งให้ประชาชนมีความรู้ และตระหนักถึง ความสำคัญของ ทรัพยากรพันธุ์พืช และ การอนุรักษ์โดยการ ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการ ได้รับความรู้ด้านพืชและ มีความตระหนักในการ อนุรักษ์	เชิงปริมาณ (1) จำนวนผู้ได้รับความรู้จาก นวัตกรรมการเรียนรู้หรือ กระบวนการให้บริการ เพื่อการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ	ร้อยละ			15%	20%	20%	20%	3.1.1 ส่งเสริมการบริการ ความรู้ด้านพืชและสร้างความ ตระหนักในการอนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุ์พืช ด้วย นวัตกรรมและกระบวนการ ให้บริการความรู้อย่างเป็น ระบบ	3.1.1.1 พัฒนากิจกรรมการ เรียนรู้ จัดกิจกรรมดึงดูด และ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่ น่าสนใจ 3.1.1.2. จัดกระบวนการและ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบูร ณาการอย่างเป็นระบบ 3.1.1.3. พัฒนารูปแบบการ ให้บริการด้วยสื่อดิจิทัล (Smart Service)
	เชิงคุณภาพ									
	(1) ร้อยละความพึงพอใจ และ ระดับความ	ร้อยละ				>80	>80	>80		

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
Strategic Goal (SG)										
	ตระหนักในความสำคัญ ของทรัพยากรพันธุ์พืช และอนุรักษ์ ของผู้ใช้งาน นวัตกรรมหรือเข้าร่วม กิจกรรมให้ความรู้									
3.2 มุ่งสร้างคุณค่าจากการประกอบกิจการ	เชิงปริมาณ								3.2.1เร่งปรับปรุงธุรกิจองค์กร	3.2.1.1 ศึกษาวิจัยเพื่อการ
พัฒนาศาสตร์และผลงาน	(1) ผลงานได้รับการต่อ	ชิ้นงาน				10	10	10	เพื่อสร้างผลประโยชน์จาก	พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพเชิง
เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ	ยอดเชิงสังคม และเชิง								การใช้ประโยชน์จากสวน	พาณิชย์และเชิงสังคม
สังคม เชิงพาณิชย์ เพื่อ	พาณิชย์								พฤษภาคม รวมถึงการ	
ตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้	(2) รายได้จากการประกอบ	ร้อยละ				15	15	15	ผลิตผลงานการวิจัยเพื่อการ	3.2.1.2ปรับปรุงแผนธุรกิจ
ส่วนเสีย	กิจการเพิ่มขึ้น								พัฒนา นำไปสู่การใช้ประโยชน์	องค์กร เพื่อให้ตอบสนองต่อ
	เชิงคุณภาพ								ทั้งเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์	ภารกิจและสถานะขององค์กร
	(2)อัตราผลตอบแทนจาก	ร้อยละ				>5	>10	>10		โดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเชิง
	การลงทุนจากมูลค่าทาง									เศรษฐกิจ
	สังคมหรือผลตอบแทน									
	เชิงสังคม(Social									
	Value or Social									
	Return on									
	Investment)									

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	2560	2561	2562	2563	2564	2565	ยุทธศาสตร์ (Strategy)	กลยุทธ์ (Tactic)
Strategic Goal (SG)										
Strategic Objective										
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการ มุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง										
4.1 เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะในการบริหารจัดการสูง และเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	เชิงปริมาณ (1) ระดับคะแนนการประเมินผลด้านการบริหารจัดการ (Enabler)	คะแนน				ระดับ >3	>3.2	>3.5	4.1.1 เร่งสร้างกระบวนการบริหารจัดการภายใต้การประเมินผลรัฐวิสาหกิจด้านการบริหารจัดการ (Enabler) ด้วยการสื่อสารอย่างบูรณาการโดยนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการ	4.1.1.1 พัฒนาระบบการกำกับดูแลที่ดีและการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม 4.1.1.2 พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ 4.1.1.3 พัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน 4.1.1.4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า 4.1.1.5 พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล 4.1.1.6 พัฒนาระบบทุนมนุษย์ 4.1.1.7 พัฒนาระบบจัดการความรู้และนวัตกรรม 4.1.1.8 พัฒนาระบบการตรวจสอบภายใน
	เชิงคุณภาพ (1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของความสามารถด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ				3%	5%	10%		

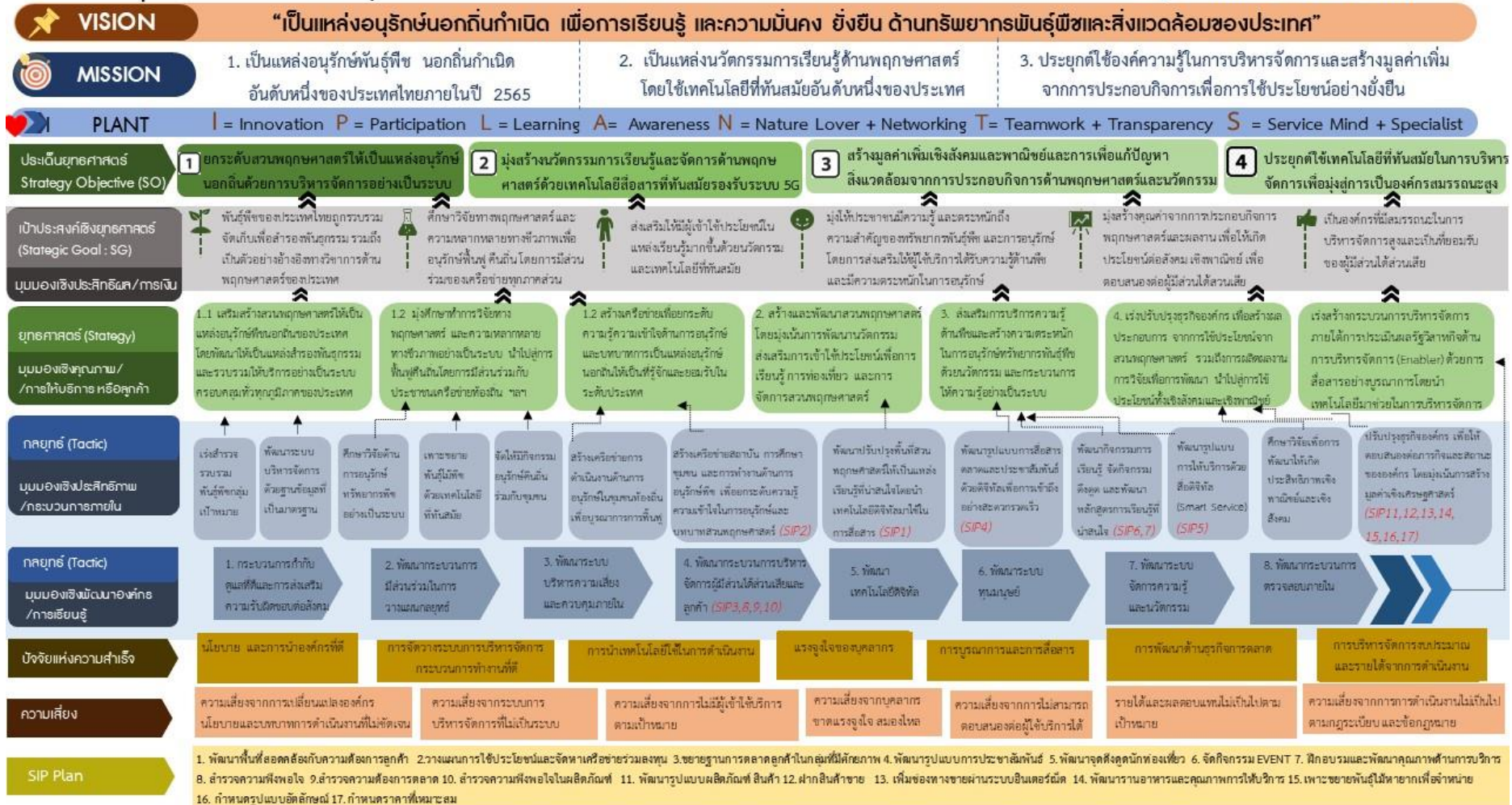
ตาราง 7.2 ตารางแสดงความเชื่อมโยงวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดและเป้าหมายตามประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

7.3 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 2563-2565 (BGO Balance Scorecard)

จากการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) อ.ส.พ. มีการกำหนดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal) อ.ส.พ. มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ (Strategy) และ กลยุทธ์ (Tactic) การดำเนินงาน ให้สอดคล้อง โดยได้มีการแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ที่มีผลต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ อย่างสมดุล ตามผังแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Balance Scorecard) ดังนี้

ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ 2563-2565

Balance Scorecard

ภาพที่ 7.1 แผนที่ยุทธศาสตร์ /ผังแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Balance Scorecard)

แผนวิสาหกิจ อ.ส.พ. ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2564).

ส่วนที่ 8 การแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงานสู่การปฏิบัติ และแผนปฏิบัติการประจำปี 2563-2565

การแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงานสู่การปฏิบัติ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการเชื่อมโยงและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์องค์การไปสู่แผนการดำเนินงานโดยเชื่อมโยงผ่านแผนที่ยุทธศาสตร์ หรือ ผังแสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Balance Scorecard) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติภายใต้แผนงานโครงการประจำปี โดยกระบวนการขับเคลื่อนที่มีแผนการดำเนินงานมีดังต่อไปนี้

8.1 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ของ อ.ส.พ.

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วยการทำงานที่สำคัญ ดังนี้

8.1.1 การสื่อสารทิศทางองค์กร

ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารทุกระดับ เป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารให้พนักงานมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดขององค์กร โดยมีการทบทวนเป้าหมาย ค่านิยม ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ร่วมกับบุคลากรภายในองค์กร และให้ความสำคัญกับการตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คู่ค้า และคู่ความร่วมมือ เพื่อสื่อสารให้ทราบและเข้าใจถึงทิศทางการดำเนินงานของ อ.ส.พ. เพื่อให้เกิดการสนับสนุน และมีความร่วมมือในการดำเนินงานตามภารกิจอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการสื่อสารทิศทาง และการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนแผนมีกระบวนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเผยแพร่ สร้างความเข้าใจร่วมกันในยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การผ่านการประชุม สัมมนา และเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์
2. การกำหนดแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการจัดทำแผนงานโครงการประจำปี ตอบสนองต่อเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์ อ.ส.พ. โดยการสื่อสารผ่านการประชุม สัมมนา และเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน
3. นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำและบริหารแผนงานโครงการ มุ่งสร้างความเข้าใจในการทำงานของระบบ ที่จะต้องเชื่อมโยงแผนงานโครงการ เป้าหมายระดับโครงการ ไปสู่เป้าหมายระดับ

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยมีสื่อกลางความเชื่อมโยงโดยใช้ตัวชี้วัดเป็นสื่อกลางเป้าหมายภายในระบบเพื่อ
กลั่นกรองโครงการที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์และเป้าหมายอย่างแท้จริง

4. การมุ่งเน้นการติดตามผลการดำเนินงานระหว่างโดยมีการกำหนดกระบวนการในการ
รายงานผ่านระบบสารสนเทศเพื่อให้เกิดการปรับปรุงแผนงานโครงการประจำปีให้เหมาะสมและตอบสนองต่อ
เป้าหมายอย่างแท้จริง

8.1.2 การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติทั่วทั้งองค์กรในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปี
(แผนงาน/โครงการ/แผนงานประจำ) โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวมีผู้รับผิดชอบ และมีการวิเคราะห์เพื่อจัดสรร
ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน และ
อัตรากำลัง โดยมีการคัดเลือกแผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสม ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความ
สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงมีผลกระทบต่อองค์กรหากไม่
ดำเนินการ โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ต้นทุนในการดำเนินงาน ประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับ ความซับซ้อน
ในการดำเนินงาน ฯลฯ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องจัดทำรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ/แผนงาน
ประจำ รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน

ในการบริหารงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการบริหารแผนงานโครงการทุกโครงการ
ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานยุทธศาสตร์โดยมีประธานยุทธศาสตร์เป็นพิจารณา
เห็นชอบและกลั่นกรองแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ ก่อนการดำเนินงานโครงการประจำปี

8.1.3 การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน

การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีลงไปสู่
หน่วยงานย่อยต่างๆ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งลงไปถึงระดับบุคคลทั้งในส่วนของผู้บังคับบัญชา และ
ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีการถ่ายทอดตัวชี้วัดผู้อำนวยการ ตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดตาม
หลักเกณฑ์การประเมินผลลงไปสู่รองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสำนักตามลำดับ

8.1.4 การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ

8.1.4.1 การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้พนักงานทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติทั้งองค์กร โดยส่วน
นโยบายและแผน สำนักบริหาร จะจัดส่งแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีให้ทุก
หน่วยงานภายใน อ.ส.พ. ไว้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมถึงมีการใช้แผนงานโครงการในระบบเพื่อ
ติดตามผลการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณแบบ Real Time รวมทั้งมีการจัดประชุมสัมมนาประจำปีเพื่อ
เป็นการสื่อสารองค์กรและเผยแพร่แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ มีการเผยแพร่ไว้ในระบบ Intranet
นอกจากนี้ จะมีการประชุมระหว่างผู้บริหารและพนักงานเพื่อจูงใจให้พนักงานร่วมมือร่วมใจในการทำ

แผนปฏิบัติการประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามแต่ละหน่วยงานอาจมีการกำหนดวิธีการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้พนักงานทราบโดยการสั่งการตามสายการบังคับบัญชา การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

8.1.4.2 การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ เพื่อจะได้เข้าใจและสนับสนุนการดำเนินงานของ อ.ส.พ. ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์และวิสัยทัศน์ขององค์กรในที่สุด โดยหน่วยงานสามารถกำหนดแนวทาง/วิธีการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ โดยสามารถพิจารณาเลือกดำเนินการได้ตามแนวทางต่างๆ ดังนี้

- 1) สื่อสารในการประชุม/สัมมนาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโอกาสต่างๆ
- 2) เผยแพร่ผ่านระบบ Internet ของ อ.ส.พ.
- 3) เผยแพร่ผ่านเอกสารและการประชาสัมพันธ์ต่างๆ
- 4) การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการสู่เครือข่ายการดำเนินงานขององค์กรฯ ผ่านบุคลากรในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายฯ

8.4.4.3 กำหนดวิธีประสานความร่วมมือและมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละแผนงาน/โครงการ

8.4.4.4 การจัดเก็บข้อมูลความรู้ เผยแพร่ข้อมูลความรู้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ให้พนักงานทราบอย่างทั่วถึงองค์กร เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และถ่ายทอดข้อมูลความรู้ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO) และนำความรู้มาประยุกต์เป็นนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าให้แก่ อ.ส.พ.

8.2 แผนการปฏิบัติการ ประจำปี ที่ตอบสนองต่อเป้าประสงค์และตัวชี้วัด

เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกหน่วยงานขององค์การมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการดำเนินงานร่วมกัน และมีจุดมุ่งเน้นในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนดด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงกำหนดกิจกรรม แผนงาน โครงการสำคัญ ที่จะสามารถผลักดันเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยดังต่อไปนี้

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต	งบประมาณ (ลบ)		
Strategic Goal (SG)		และ กิจกรรม	2563	2564	2565
Strategic Objective 1					
ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ					
1.1 พันธุ์พืชของประเทศไทย	เชิงปริมาณ	ผลผลิต 1 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และพัฒนา			
ถูกรวบรวม จัดเก็บ เพื่อ	(1) จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ที่	องค์ความรู้พื้นฐานทางด้านพืช ความ			
สำรองพันธุ์กรรม รวมถึง	สำคัญ 4 กลุ่มของ	หลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น			
เป็นตัวอย่างอ้างอิงทาง	ประเทศไทยได้รับ การ				
วิชาการด้าน	อนุรักษ์นอกถิ่น	➤ กิจกรรม (แผนงาน) สำรวจรวบรวม	2.3544	2.3544	2.3544
พฤกษศาสตร์ของ	(ex situ) และรวบรวม	ข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลาย			
ประเทศ	ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์	ทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น			
	โดยมีการบริหารจัดการ	➤ กิจกรรม(แผนงาน) เพาะขยายพันธุ์เพื่อ	3.8709	3.8709	3.8709
	และลงทะเบียน อย่าง	การอนุรักษ์และสำรองพันธุ์กรรมพืช			
	เป็นระบบ (จำนวน	➤ กิจกรรม (แผนงาน) สนับสนุนส่งเสริม	1.8500	1.8500	1.8500
	สะสม)	การจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และ			
	• จำนวนพืชหายาก	สร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความ			
	เป้าหมาย 540ชนิด	หลากหลายทางชีวภาพ			
	(30% ไม่น้อยกว่า 1,800	โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์			
	ชนิด) ประเทศไทย	พันธุ์พืชพันธุ์พืชแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืช			
	• กล้วยไม้ (เป้าหมาย	ใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม			
	65=616 ชนิด คิดเป็น	➤ กิจกรรม (แผนงาน) เพิ่มประสิทธิภาพ	1,6550	1,6550	30.000
	55% (ร้อยละจากชนิด	แหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์			
	พันธุ์ทั้งหมดใน	➤ กิจกรรม (แผนงาน) อนุรักษ์พันธุ์ไม้เสี่ยง	4.6660	4.6600	4.6660
	ประเทศ)	ต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและ			
	• ชิง-ซ่า (เป้าหมาย	ตัวอย่างพืชสำรอง			
	65=360 ชนิด คิดเป็น				
	ร้อยละ 100)				
	(ร้อยละจากชนิดพันธุ์				
	ทั้งหมดในประเทศ)				
	• พืชสมุนไพร (เป้าหมาย				
	450 ชนิด)				
	(จำนวนชนิดไม่รวม				
	3 กลุ่ม ข้างต้น)				

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ) 2563 2564 2565		
1.2 ศึกษาวิจัยทาง พฤกษศาสตร์ และ ความหลากหลายทาง ชีวภาพเพื่ออนุรักษ์ พันธุ์พืชถิ่นเดียวโดยมี ส่วนร่วมของเครือข่าย ทุกภาคส่วน เพื่อ ร่วมกันอนุรักษ์ คัด ความหลากหลายของ ระบบนิเวศอย่างเป็น ระบบ	เชิงคุณภาพ (1) ร้อยละความสำเร็จในการ จัดทำระบบข้อมูลด้าน พืชและเผยแพร่ผ่าน ระบบ Online (ของพันธุ์ ไม้ที่รวบรวมไว้ทั้งหมดใน สวนพฤกษศาสตร์)	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไก เครื่องมือใน การบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ➤ กิจกรรม สืบค้นและจัดทำระบบ ฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับ สากล	3.0900	3.7000	4.0000
	(2) ร้อยละอัตราการอยู่รอด ของพืชที่สำรอง พันธุ์กรรมไว้ในแหล่ง อนุรักษ์				
	เชิงปริมาณ (1) จำนวนชนิดพันธุ์พืชที่ ได้รับการศึกษาวิจัย และเข้าสู่โปรแกรม ฟื้นฟูถิ่น (เป้าหมาย 10 ปี >10% ของ 1800)	โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชพันธุ์พืชแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พืชใกล้ สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ➤ กิจกรรม ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่น กำเนิดแบบบูรณาการกับทุกภาค ส่วน	1.4530	3.0000	3.0000
	(1) จำนวนผลงานวิจัยด้าน พืชและความหลากหลายทาง ชีวภาพ ที่ตีพิมพ์ใน เอกสารในวารสารระดับ นานาชาติ	โครงการวิจัย พัฒนาคณะความรู้และสร้าง นวัตกรรมด้านพืชและความหลากหลายทาง ชีวภาพ (สกว.) ➤ กิจกรรม วิจัยเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุ์พืชและความ หลากหลายทางชีวภาพ	0.8600	2.0000	2.5000
1.3 สร้างเครือข่ายเพื่อ ยกระดับความรู้ความ เข้าใจด้านการอนุรักษ์ และบทบาทการเป็น แหล่งอนุรักษ์นอกถิ่น ให้เป็นที่รู้จักและ ยอมรับใน ระดับประเทศ	เชิงคุณภาพ อัตราการอยู่รอดของ ชนิดพันธุ์ที่ได้รับการ คืนถิ่น จนถึงระยะแพร่ พันธุ์ได้ เป็นไปตาม หลักวิชาการ				
	เชิงปริมาณ (1) จำนวนเครือข่ายความ ร่วมมือภาคประชาชน หรือชุมชนท้องถิ่น ใน ร่วมโครงการคืนถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรพืชท้องถิ่น	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไก เครื่องมือใน การบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ➤ กิจกรรม สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์ พืชทั้งในและต่างประเทศ	1.5720	4.0000	4.0000

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ)		
			2563	2564	2565
	(2) จำนวนเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างบทบาทสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล	ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) เผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชสู่ประชาชน	3.9475	3.9475	3.9475
	(3) จำนวนเครือข่ายภาคประชาชน หรือชุมชนท้องถิ่น ในการเสริมสร้างบทบาทด้านการอนุรักษ์				
	เชิงคุณภาพ				
	(4) ร้อยละของเครือข่ายเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์และบทบาทด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นสวนพฤกษศาสตร์ในระดับมากขึ้นไป				
	(5) ร้อยละของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในภูมิภาคที่มีสวนพฤกษศาสตร์อยู่ในการเสริมสร้างบทบาทด้านการอนุรักษ์				
Strategic Objective 2 มุ่งสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และจัดการด้านพฤกษศาสตร์ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับระบบ 5G					
2.1 ส่งเสริมให้มีผู้เข้าใช้ประโยชน์ในแหล่งเรียนรู้มากขึ้นด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	เชิงปริมาณ	ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น			
	(1) ร้อยละของจำนวนผู้เข้ามาใช้ประโยชน์สวนพฤกษศาสตร์เพิ่มขึ้นจากปีก่อน (2) จำนวนผลงาน กระบวนการ หรือ นวัตกรรมการเรียนรู้	ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านพืช โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไก เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	6.2963	6.2963	10.000

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ Strategic Goal (SG)	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต และ กิจกรรม	งบประมาณ (ลบ) 2563 2564 2565		
	เชิงคุณภาพ ระดับความพึงพอใจของผู้เข้า เยี่ยมชมต่อ	➤ กิจกรรม พัฒนานวัตกรรมและ รูปแบบการให้บริการความรู้เพื่อการ บริการในระดับสากล	2.1320	2.1320	3.2000
Strategic Objective 3 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคม และ พาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤษศาสตร์ รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม					
3.1 มุ่งให้ประชาชนมี ความรู้ และตระหนัก ถึงความสำคัญของ ทรัพยากรพันธุ์พืช และการอนุรักษ์โดย การส่งเสริมให้ ผู้ใช้บริการได้รับ ความรู้ด้านพืชและมี ความตระหนักในการ อนุรักษ์	เชิงปริมาณ (1) จำนวนผู้ได้รับความรู้ จากนวัตกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการ ให้บริการเพื่อการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ เชิงคุณภาพ (2) ร้อยละความพึงพอใจ และ ระดับความ ตระหนักใน ความสำคัญของ ทรัพยากรพันธุ์พืชและ อนุรักษ์ ของผู้ใช้งาน นวัตกรรมหรือเข้าร่วม กิจกรรมให้ความรู้	ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้าน พฤษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) เผยแพร่ความรู้ทาง วิชาการ ➤ กิจกรรม (แผนงาน) ถ่ายทอดความรู้ด้าน พืชเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชให้ คงอยู่อย่างยั่งยืน ➤ กิจกรรม (แผนงาน) ส่งเสริมและพัฒนา ธุรกิจ	1.3720 2.0935 3.55000	1.3720 2.0935 5.0000	1.5200 2.0935 8.0000
3.2 มุ่งสร้างคุณค่าจากการ ประกอบกิจการ พฤษศาสตร์และผลงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สังคม เชิงพาณิชย์ เพื่อ ตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย	เชิงปริมาณ ผลงานได้รับการต่อยอดเชิง สังคมและเชิงพาณิชย์ รายได้จากการดำเนินงาน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เชิงคุณภาพ อัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุนจากมูลค่าทางสังคมหรือ ผลตอบแทนเชิงสังคม (Social Value or Social Return on Investment)	➤ โครงการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้และ สร้างนวัตกรรมด้านพืชและความ หลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรม (แผนงาน) ศึกษาวิจัย เพื่อ การพัฒนาและสร้างนวัตกรรมจาก ทรัพยากรพรรณพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพเพื่อต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์และ สังคม ผลผลิต การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้าน พฤษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) ส่งเสริมและ พัฒนาธุรกิจเพื่อจัดหารายได้	2.3230	3.0000	4.5000 2.2236 4.8000

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด (เป้าหมาย)	ผลผลิต /โครงการระดับผลผลิต	งบประมาณ (ลบ)		
Strategic Goal (SG)		และ กิจกรรม	2563	2564	2565
Strategic Objective 4 ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการบริหารจัดการ มุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง					
4.1 เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะในการบริหารจัดการสูงและเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น	เชิงปริมาณ ระดับคะแนนการประเมินผลด้านการบริหารจัดการ (Enabler)	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไก เครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ➤ กิจกรรม (แผนงาน) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ ผลผลิต การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ➤ กิจกรรม (แผนงาน) บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะ ➤ กิจกรรม (แผนงาน) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	0.8260	5.5000	5.5000
			53.0168	70.0000	75.0000
			1.3964	2.5500	2.5500

ตาราง 8.1 แผนการดำเนินงานโครงการที่สำคัญตอบสนองต่อเป้าประสงค์และตัวชี้วัด

8.3 แผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการ อ.ส.พ. ที่ตอบสนองยุทธศาสตร์

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิง ยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
ผลผลิต 1 การศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	แผนงาน 1.1 ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	กิจกรรม 1 ศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตัวอย่างพรรณไม้ 1.2 โครงการความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย 1.3 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการฐานข้อมูล 1.4 โครงการศึกษาความหลากหลายของหิ่งห้อยในประเทศไทย 1.5 โครงการสำรวจ รวบรวม และวิจัยกล้วยไม้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
	แผนงาน 2 เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช	กิจกรรม 1 เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช	1.1 โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro Plant Conservation) 1.2 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรในระบบนิเวศของพรรณไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 1.3 โครงการเพาะขยายพันธุ์ไม้เพื่อสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์และการเป็นแหล่งเรียนรู้ 1.4 โครงการรวบรวมพันธุ์ไม้พื้นเมืองที่มีการกระจายพันธุ์ ในเขตพื้นที่สูงของประเทศไทย เพื่อการอนุรักษ์	สำนักวิจัยและอนุรักษ์ (1.1,1.2,1.4) สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ (1.3)	😊	😊		
	แผนงานที่ 3 สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	กิจกรรม 1 บริหารจัดการงานวิจัย	1.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสร้างและรวบรวมองค์ความรู้	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			

แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ.2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ.

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
ผลผลิต 2 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และให้บริการทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	แผนงานที่ 1 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	กิจกรรมที่ 1 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่	1.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์		😊		
		กิจกรรมที่ 2 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ	2.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก	สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ		😊		
		กิจกรรม 3 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	3.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	สวนพฤกษศาสตร์ระยอง		😊		
		กิจกรรมที่ 4 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	4.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น		😊		
		กิจกรรมที่ 5 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	5.1 โครงการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย		😊		
	แผนงานที่ 2 เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้และสร้างตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชสู่ประชาชน	กิจกรรมที่ 1 เผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการ	1.1 โครงการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ 1.2 โครงการเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์			😊	
		กิจกรรมที่ 2 ถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	2.1 โครงการถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณไม้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์ (2.1,2.2,2.3,2.4) สำนักวิจัยและอนุรักษ์ (2.3)	😊		😊	
			2.2 โครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการแสดงความรู้ความรับผิดชอบต่อสังคม					
			2.3 โครงการพัฒนางานบริการทางวิชาการสู่สาธารณชน 2.4 โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์					
	กิจกรรมที่ 3 แลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้	3.1 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้สู่สากล	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊				

แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ.2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ.

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)				
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4	
	แผนงานที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจเพื่อหา รายได้ ประกอบ กิจ การ พฤกษศาสตร์	กิจกรรม 1 สื่อสารการตลาดเพื่อส่งเสริมการขาย	1.1 โครงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนในภูมิภาค 1.2 โครงการสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกิจกรรมและเครือข่าย 1.3 โครงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนในภูมิภาค	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพฤกษศาสตร์			😊		
		กิจกรรม 2 พัฒนาการบริการและอำนวยความสะดวก	2.1 โครงการพัฒนาการให้บริการ	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพฤกษศาสตร์			😊		
		กิจกรรม 3 สนับสนุนการดำเนินงานเชิงธุรกิจ	3.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสำนักส่งเสริมความรู้ และกิจการพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพฤกษศาสตร์			😊		
	แผนงาน 4 บริหารจัดการ และ พัฒนา สมรรถนะองค์กร	กิจกรรม 1 การบริหารจัดการองค์กร	1.1 โครงการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการองค์กรด้านการ บริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน 1.2 โครงการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการด้านการองค์กร สนับสนุนงานคณะกรรมการ 1.3 โครงการศูนย์บริการข้อมูลทางพฤกษศาสตร์เพื่อประชาชน 1.4 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสำนักบริหาร 1.5 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานสำนักตรวจสอบภายใน 1.6 โครงการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร	สำนักบริหาร				😊	
			กิจกรรม 2 พัฒนาบุคลากร	2.1 โครงการพัฒนาทรัพยากรบุคคล	สำนักบริหาร				😊
	แผนงานที่ 5 พัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศด้านพฤกษศาสตร์	กิจกรรม 1 พัฒนาระบบสารสนเทศ	1.1 โครงการบริหารจัดการและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	สำนักบริหาร				😊	
	โครงการ 1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ กลไกและเครื่องมือในการ บริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์ พืชในประเทศและภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	แผนงาน 1 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกและ เครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	กิจกรรม 1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการ บริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชทั้งใน และต่างประเทศ	1.1 โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืช ทั้งในและต่างประเทศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
			กิจกรรม 2 สำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับสากล	2.1 โครงการสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชใน ระดับสากล	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			

แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ.2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ.

ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิง ยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
		กิจกรรม 3 พัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการ ให้บริการความรู้เพื่อให้บริการในระดับ สากล	3.1 โครงการพัฒนานวัตกรรมและรูปแบบการให้บริการความรู้เพื่อให้ บริการในระดับสากล	สำนักส่งเสริมความรู้และ กิจการพหุศาสตร์		☺		
		กิจกรรม 4 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสู่ความเป็น มืออาชีพ	4.1 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนา สมรรถนะบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ	สำนักบริหาร				☺
โครงการ 2 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ พันธุ์พันธุ์ พืชใกล้สูญพันธุ์พืชที่ถูก คุกคาม	แผนงาน 1 เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์	กิจกรรม 1 เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และ แหล่งอนุรักษ์	1.1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์แหล่งสำรองพันธุกรรม กล้วย (สุโขทัย) 1.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืชวงศ์กุหลาบ (พิษณุโลก) 1.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืช (ระยอง) 1.4 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืช (เชียงใหม่)	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			
	แผนงาน 2 อนุรักษ์พันธุ์ไม้เสี่ยงต่อการสูญ พันธุ์ และจัดการข้อมูลและ ตัวอย่างพืชสำรอง	กิจกรรม 1 พัฒนาระบบอนุรักษ์และจัดการตัวอย่าง พืชสำรอง	1.1 โครงการพัฒนาระบบการอนุรักษ์และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง (เชียงใหม่) 1.2 โครงการอนุรักษ์และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง (พิษณุโลก) 1.3 โครงการอนุรักษ์และจัดการพืชสำรอง (สุโขทัย) 1.4 โครงการอนุรักษ์และจัดการพืชสำรอง (ระยอง) 1.5 โครงการอนุรักษ์และจัดการพืชสำรอง (ขอนแก่น)	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			
	แผนงาน 3 พันธุ์และคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิด แบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน	กิจกรรม 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูพืชที่เสี่ยงต่อการสูญ พันธุ์	1.1 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ภาคเหนือตอนล่าง) 1.2 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ภา คะวันออก) 1.3 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) 1.4 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรพืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์(ภาคเหนือ)	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	☺			

แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ.2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ.

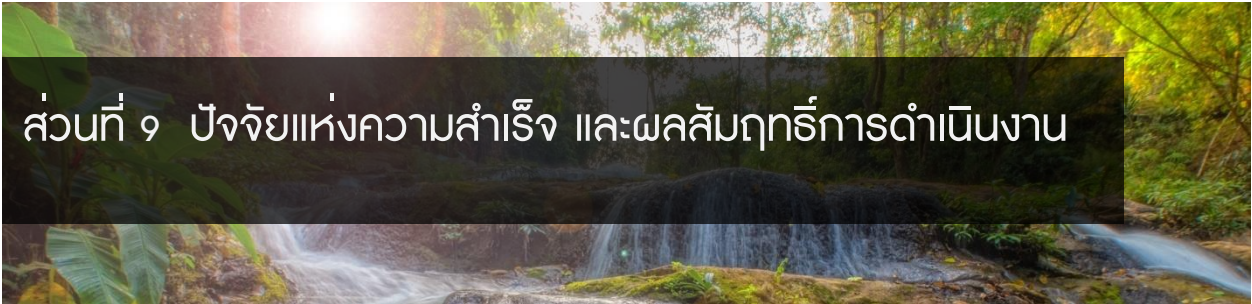
ผลผลิต/โครงการเทียบเท่า ผลผลิต	แผนปฏิบัติการ อ.ส.พ.			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก	การตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives)			
	แผนงาน	กิจกรรม	โครงการ		ย1	ย2	ย3	ย4
โครงการภายใต้การขอรับการจัดสรรงบประมาณผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.)								
โครงการที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	แผนงานที่ 1.1. ความหลากหลายของพืช และแมลง	แผนงานย่อยที่ 1.1.1 การประเมินสถานภาพของพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์บนเขาหินปูนของประเทศ	1.5 การประเมินสถานภาพของพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์บนเขาหินปูนของประเทศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		แผนงานย่อยที่ 1.1.2 ความหลากหลายของพืชและโครงสร้างและป่าสนเขาในอุทยานแห่งชาติ ภูสอยดาว จังหวัดอุดรดิตถ์	1.6 โครงการความหลากหลายของพืชและโครงสร้างและป่าสนเขาในอุทยานแห่งชาติ ภูสอยดาว จังหวัดอุดรดิตถ์	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
	แผนงานที่ 1.2 วิจัยและพัฒนาทรัพยากรพันธุ์พืชหายาก ที่ถูกคุกคาม เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์ และฟื้นฟูประชากร	แผนงานย่อยที่ 1.2.1 การสำรวจประชากรกล้วยไม้เพื่อการอนุรักษ์	1.1 โครงการการสำรวจประชากรกล้วยไม้เพื่อการอนุรักษ์	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		แผนงานย่อยที่ 1.2.2 การอนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้สกุลหลายในสภาพปลอดเชื้อ	1.2 โครงการการอนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้สกุลหลายในสภาพปลอดเชื้อ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
	แผนงาน 1.3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ	แผนงานย่อยที่ 1.3.1 การใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงและพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	1.1 โครงการการใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงและพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			
		แผนงานย่อยที่ 1.3.2 การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ประโยชน์ทางสมุนไพรของพืชวงศ์ขิง-ข่า และพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	1.3 โครงการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ประโยชน์ทางสมุนไพรของพืชวงศ์ขิงข่า และพืชให้กลิ่นหอมในประเทศไทย	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	😊			

ตาราง 8.2 แผนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการ อ.ส.พ. ที่ตอบสนองยุทธศาสตร์

จากการออกแบบโครงการดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จะได้มีการจัดทำรายละเอียดโครงการรวมถึงวางแผนการลงทุนในแต่ละโครงการ เพื่อขับเคลื่อนให้การดำเนินงานองค์กรบรรลุเป้าหมาย เป้าประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ ขององค์กรอย่างเหมาะสมต่อไปอย่างมุ่งมั่นและตั้งใจ

แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ระยะที่ 1 พ.ศ.2563-2565

(ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2563) ใช้เป็นแผนวิสาหกิจ อ.ส.พ.

ส่วนที่ 9 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน

จากการวางแผนกลยุทธ์การดำเนินงานฉบับนี้ อ.ส.พ.ได้กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อกำหนดให้ผู้หารได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยสำคัญ ที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาที่กำหนดไว้ หากปัจจัยดังกล่าวต่อไปนี้ ไม่เหมาะสมหรือเพียงพอส่งผลถึงความสำเร็จของการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างโอกาสปรับปรุง และเสริมสร้างปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ รวมถึงการให้ความสำคัญของการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

9.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

ในการดำเนินงานเครื่องมือที่องค์กรฯ ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารจัดการ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เพื่อเป็นข้อบ่งชี้การดำเนินงานให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และเป็นการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้บุคลากรและผู้บริหารองค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรฯ ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดไว้ 4 ปัจจัย ดังนี้

1) ความมุ่งมั่นและมองไปในทิศทางเดียวกัน

ความมุ่งมั่น (Drive) ไม่ย่อท้อและมองไปในทิศทางเดียวกัน ถือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการแรกที่บุคลากรขององค์กรสวนพฤกษศาสตร์ทุกคนควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานในทุกด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปในทิศทางเดียวกัน

2) การเรียนรู้ ภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์

ภารกิจขององค์กรสวนพฤกษศาสตร์ จำเป็นต้องเรียนรู้เสริมสร้างสิ่งใหม่ๆ เพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งต้องเกิดจากการเรียนรู้ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรในงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ และเกิดการเพิ่มพูนภูมิปัญญาให้กับบุคลากรขององค์กรฯ ซึ่งจะก่อให้เกิดจากวิธีคิดที่จะก่อให้เกิดมุมมองแปลกๆ ใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากผู้อื่น ไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมๆสามารถที่จะแสวงหาโอกาสนำมาบริหารและพัฒนาต่อยอดให้เกิดคุณค่าแก่องค์กร

3) การสื่อสารภายในและการทำงานเป็นทีม

การสื่อสารภายในองค์กรจะทำให้การบริหารจัดการตามแผนงานโครงการเป็นไปตามเป้าหมาย ได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

4) การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทำให้องค์กรฯทราบถึงสถานะปัจจุบันของการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายในการดำเนินงาน รวมถึงการหาแนวทางในการแก้ไขปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างทันท่วงที

การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ถือเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้องค์กรฯ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้ทราบข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่แสดงถึงความก้าวหน้า ความสำเร็จ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแผนฯ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการพัฒนาแผนกลยุทธ์ขององค์การฯ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป โดยองค์การฯ ได้กำหนดการกลไกการติดตามประเมินผลไว้ดังนี้

9.2 ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน

1. องค์ความรู้ด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศ ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ ผ่านการศึกษาวิจัย และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานการพัฒนาประเทศต่อยอดให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ตลอดจนเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในระดับภูมิภาคให้มากขึ้น

2. ทรัพยากรพรรณพืช ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของประเทศมีความมั่นคงด้วยการอนุรักษ์ทั้งในและนอกถิ่นกำเนิด โดยมุ่งเน้นไม้หายาก และเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ผ่านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ตามมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์สากล รวมถึงได้รับการฟื้นฟูคืนสู่ถิ่นกำเนิดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ประชาชนได้รับการสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรพรรณพืชความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างยั่งยืน ผ่านแหล่งเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

4. ตอบสนองเป้าหมาย กลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช (GSPC) ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใต้นโยบาย ประเทศไทย 4.0

9.3 การวัดผลการปฏิบัติงาน

จัดให้มีการแปลงกรอบแนวทางตามแผนให้เป็นกิจกรรมการปฏิบัติ ด้วยการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action plan) โดยมอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่กิจกรรม และการลงมือปฏิบัติการตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งดำเนินการวัดผลการปฏิบัติงานภายใต้กรอบของตัวชี้วัดผลงานที่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า โดยเน้นหลักการ 3 ด้าน ดังนี้

1) **ความประหยัด (Economy)** ซึ่งเป็นการวัดผลการปฏิบัติงานที่ให้ความสนใจกับปัจจัยนำเข้า (Input) ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม และถือเป็นผลงานที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ด้วยการเปรียบเทียบทรัพยากรที่ต้องการสำหรับกิจกรรมแต่ละกิจกรรม กับปริมาณของทรัพยากรที่ใช้ไปจริงในการดำเนินกิจกรรม

2) **ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)** เป็นการวัดผลการปฏิบัติงานที่ให้ความสนใจกับกระบวนการดำเนินกิจกรรม (Process) ด้วยการเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าจริงกับผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ว่าหน่วยงานมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลงานสูงกว่าเดิม หรือหน่วยงานมีผลงานเท่าเดิมแต่สามารถใช้ทรัพยากรลดน้อยลงได้

3) **ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness)** เป็นการวัดผลการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นในด้านปัจจัยนำออกของการดำเนินงาน (Output) ด้วยการเปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่า การดำเนินงานของหน่วยงานได้ก่อให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างไร

9.4 การรายงานผล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดแนวทางในการรายงานผลสัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1) พัฒนาเครื่องมือ กระบวนการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การรายงานผลที่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรทั้งองค์การฯ เช่น แบบรายงานทั้งในรูปของเอกสารและระบบฐานข้อมูล เป็นต้น

2) จัดทำคู่มือการดำเนินการวัดผลงานและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพนักงาน

3) จัดประชุมร่วมกันเพื่อชี้แจงตัวชี้วัดในแต่ละด้าน และการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงาน บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ และทักษะที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูล และการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สรุป วิเคราะห์ และจัดทำรายงานให้ผู้บริหาร พนักงานภายในองค์การฯ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ เพื่อร่วมนำองค์การฯ ไปสู่จุดหมายที่วางไว้ร่วมกัน ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

- มิติในการวัดผลงานและชื่อของตัววัดผลงาน : หน่วยงานที่ปฏิบัติ
- เป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงเวลา
- ผลงานที่ดำเนินการได้จริงในแต่ละช่วงเวลา
- ระดับของผลการดำเนินงานที่กำหนดให้ถ่ายทอดความเข้าใจ
- ปัญหาและอุปสรรคเพื่อชี้แจงสาเหตุของความคลาดเคลื่อนของผลงาน

แนวทางการอนุรักษ์พืชหายากและใกล้จะสูญพันธุ์

แนวทางการอนุรักษ์พืชหายากและใกล้จะสูญพันธุ์นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะต้องดำเนินการ คือ การเร่งศึกษาพรรณพฤกษชาติของประเทศไทย (Flora of Thailand) ให้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งข้อมูลนี้ ไม่ใช่บอกเพียงลักษณะของพืชแต่ละชนิด แต่จะรวมถึงการกระจายพันธุ์ของพืชในสภาพป่าชนิดต่างๆ อีกทั้งข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรของพืชที่ปรากฏ พืชใดเป็นพืชเฉพาะถิ่น (endemic species) ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรพืชของประเทศไทย การสำรวจพันธุ์ไม้ของไทยเท่าที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พบพันธุ์ไม้มีต่อลำเลียงอาหารอยู่ประมาณ 10,000 ชนิด ซึ่งเชื่อว่ามีพันธุ์ไม้อยู่อีกหลายชนิดที่ยังสำรวจไม่พบ เนื่องจากมีอยู่หลายพื้นที่ที่นักสำรวจเข้าไปไม่ถึง เช่น พื้นที่บริเวณแนวต่อระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงอันตราย บนเทือกเขาสูงชัน ถิ่นทุรกันดาร การคมนาคมเข้าไปไม่ถึง บริเวณเหล่านี้ถ้าได้ทำการสำรวจอาจพบพันธุ์พืชหายาก ซึ่งสามารถขึ้นได้ เฉพาะสภาพนิเวศนั้นๆ เท่านั้น และเมื่อสภาพนิเวศนั้นๆ ถูกทำลายไป ไม่ว่าจะโดยอิทธิพลทางธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้กระทำขึ้น พืชเหล่านี้อาจจะสูญพันธุ์ไปเสียก่อนที่จะมีผู้ใดค้นพบก็เป็นได้ เช่น ตามภูเขาสูง มีชาวเขาอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ พื้นที่ที่ปกคลุมไปด้วยพืชพันธุ์นานาชนิดจะถูกทำลายอยู่ตลอดเวลา เพื่อทำเป็นพื้นที่ในการเพาะปลูก ทำไร่เลื่อนลอย ในการขุดรากถางพงแต่ละครั้ง เป็นการทำลายสภาพนิเวศของพืชทั้งสิ้น การอนุรักษ์พืชที่กำลังจะสูญพันธุ์จึงเป็นเรื่องที่จะต้องนำมาพิจารณาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการวางแผนใช้ประโยชน์ไม้ ในประเทศไทยถึงแม้ว่าไม่เคยมีการศึกษาค้นคว้าพืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์อย่างจริงจัง แต่คาดว่ามีพืชเป็นจำนวนไม่น้อยที่สูญหายไปจากถิ่นกำเนิดดั้งเดิม

การอนุรักษ์ทรัพยากรพืชจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเก็บรักษาพันธุ์พืชที่กำลังจะสูญพันธุ์ แต่อาจมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในอนาคตไว้ และเพื่อเก็บรักษาประชากรพืชที่มีคุณลักษณะพิเศษสำหรับการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์พืชไว้ เช่น มีความต้านทานต่อโรคแมลง ทนความแห้งแล้งได้ดี หรือพันธุ์พืชที่เก็บรักษาไว้อาจจะใช้เป็นประชากรพืชสำหรับคัดเลือกพันธุ์ต่อไปได้ หรือเพื่อเก็บรักษาพันธุ์พืชไว้สำหรับเป็นแหล่งงานวิจัยทางพันธุศาสตร์ในอนาคต ซึ่งการอนุรักษ์นี้ทำได้โดย

1. เก็บรักษาไว้ในสภาพป่า (in situ) ซึ่งเป็นการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่ของพืช (habitat conservation) โดยการพิจารณาพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่ของพืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์ หรืออยู่ในขั้นเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ให้พ้นจากการกระทำของมนุษย์ โดยการหยุดทำลายแหล่งที่อยู่ของพืช เพื่อป้องกันความสูญเสียที่จะตามมา และต้องพยายามทำให้แหล่งที่อยู่ของพืชที่ถูกทำลายไปแล้วกลับคืนสู่สภาพธรรมชาติ เช่น มีการควบคุมไฟป่า การปลูกป่าทดแทน หรือพื้นที่ใดที่มีพืชหายากขึ้นอยู่จะต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด ได้แก่ การประกาศท้องที่เป็นอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ซึ่งเป็นบริเวณที่มีพันธุ์พืชหลายชนิดขึ้นอยู่ มีทั้งไม้ป่าผลยืนต้นบางชนิดที่อาจใช้เป็นประโยชน์ได้ เช่น มะม่วงป่า กระท้อนป่า นอกจากนี้ยังมีพืชสมุนไพรขึ้นปะปนอยู่มาก ซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ในสภาพป่าได้เป็นอย่างดี โดยมีกฎหมายควบคุมมิให้มีการกระทำใดๆ ในพื้นที่เหล่านั้น วิธีนี้จะทำให้พืชมีการขยายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติ ดีกว่าที่จะนำพืชมาปลูกในที่ใหม่ เพราะประชากรพืชที่เพิ่มมาใหม่ก็จะสนองตอบต่อสภาพแหล่งที่อยู่นั้นได้เป็นอย่างดีต่อไป ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับพืชชนิดอื่น สัมพันธ์กับแมลงหรือสัตว์ต่างๆ ที่ช่วยในการผสมเกสรหรือเป็นพาหะในการกระจายพันธุ์ ถ้าพืชสูญพันธุ์ไปอาจจะก่อให้เกิดการสูญพันธุ์ของแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนี้ตามมาด้วยก็เป็นได้

2. โดยการเก็บในแปลงรวบรวมพันธุ์ (ex situ) วิธีนี้ ได้แก่ การเก็บพันธุ์พืชหายากหรือใกล้จะสูญพันธุ์มาปลูกไว้ในแปลงขยายพันธุ์ในสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ และก็พยายามทำสภาพนิเวศน์ให้เหมือนธรรมชาติตามที่พืชนั้นขึ้นอยู่ แต่เนื่องจากพืชหายากนี้มักมีเขตการกระจายพันธุ์อยู่เพียงจำกัด เนื่องจากปัจจัยเกี่ยวกับดิน (edaphic) ภูมิอากาศ (climatic) และสภาพภูมิประเทศ (topographic) การจะสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับพืชที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ตลอดไปจึงเป็นการยาก ดังจะเห็นได้จากการไม่ประสบความสำเร็จในการนำพืชเหล่านี้มาปลูกในสวนพฤกษศาสตร์หรือสวนรุกขชาติ ดังนั้นทางที่ดีจึงควรที่จะพยายามคงไว้ซึ่งแหล่งที่อยู่เดิมที่เป็นธรรมชาติของพืชไว้จะดีกว่า นอกจากจะเป็นการอนุรักษ์พันธุ์พืชแล้วยังเป็นการคงไว้ซึ่งความงามที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิประเทศแต่ละท้องที่ให้คงสภาพธรรมชาติสืบไป

ที่มา

http://biodiversity.forest.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=85:test&catid=25:the-project&Itemid=68

และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นี้จึงขออธิบาย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ ดังนี้

กล้วยไม้ (Orchidaceae) หมายถึง พืชล้มลุก อายุหลายปี เป็นพืชบกหรือ epiphyte มีบางชนิดเป็น saprophyte ระบบรากพิเศษเจริญดีมากเป็น aerial root หรือ tuber เป็นพืชที่เจริญงอกงามได้ดีในเขตอบอุ่นหรือเขตร้อนชื้น จัดอยู่ในกลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยว มีประมาณ 740 สกุล ประมาณ 18,000 ชนิด อาทิเช่น คัทลียา เอื้องพร้าว รองเท้านารี ฟ้ามุ่ย แวนดากาเรกร่อน และช้างต่างๆ เป็นต้น สายพันธุ์ของกล้วยไม้ที่ขึ้นและเติบโตในป่าเรียกว่า กล้วยไม้ป่า มีลักษณะการเติบโตแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ

1. กล้วยไม้อากาศ คือ กล้วยไม้ที่เกาะอาศัยอยู่บนต้นไม้อื่น โดยมีรากเกาะอยู่กับกิ่งไม้หรือลำต้น
2. กล้วยไม้ดิน คือ กล้วยไม้ที่ขึ้นอยู่ตามพื้นดินและปกคลุมด้วยอินทรีย์วัตถุ
3. กล้วยไม้หิน คือ กล้วยไม้ที่ขึ้นตามโขดหิน

พืชวงศ์ขิง – ข่า (Zingiberaceae) หมายถึง พืชล้มลุกอายุหลายปี มีลำต้นใต้ดินเป็นแบบแง่ง (rhizome) หรือ tuber ขนาดใหญ่ ที่เจริญเติบโตได้ดีทั้งในเขตร้อนและเขตอบอุ่น ที่มีความชื้นสูง ศูนย์กลางการกระจายพันธุ์อยู่ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถกระจายได้บริเวณกว้าง ตั้งแต่ความสูงระดับต่ำสุดจนถึงระดับสูง 2,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล พืชวงศ์นี้มีลักษณะพิเศษคือทุกส่วนของต้นมีกลิ่นของน้ำมันหอมระเหย (essential oil) ใช้เป็นเครื่องเทศและยังเป็นพืชสมุนไพรมีสรรพคุณเป็นยา (nutraceutical) มีพืชประมาณ 47 สกุล ประมาณ 1,400 ชนิดพันธุ์ พืชที่อยู่ในวงศ์นี้ อาทิเช่น กระวาน เอื้องหมายนา ขมิ้น กระเจียว ปทุมมา ดอกเข้าพรรษา มหาหงษ์ ดาหลา และกระทือ เป็นต้น

พืชถิ่นเดียวและพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ หมายถึง พืชที่พบขึ้นและแพร่พันธุ์ตามธรรมชาติในบริเวณเขตภูมิศาสตร์เขตใดเขตหนึ่งของโลก และเป็นพืชที่มีเขตกระจายพันธุ์ทางภูมิศาสตร์ค่อนข้างจำกัด ไม่กว้างขวางนัก มักจะพบพืชถิ่นเดียวบนพื้นที่ที่มีลักษณะจำกัดทางระบบนิเวศ เช่น บนเกาะ ยอดเขา หน้าผาของภูเขาหินปูน แอ่งพรุ เป็นต้น

การเป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นนำของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ :

1) มีการศึกษา วิจัย และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พันธุ์พืชในสภาพธรรมชาติ โดยเฉพาะพืชเฉพาะถิ่นและพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ โดยการเพาะขยายพันธุ์ การฟื้นฟู และคืนสู่ถิ่นภายใต้การอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่

2) ดำเนินการศึกษา วิจัยทางพฤกษศาสตร์เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงด้านพืชที่ดีเยี่ยม ทั้งในเรื่องการระบุชนิด การจัดจำแนกกลุ่มพืช การจัดทำป้ายชื่อของพันธุ์พืชมีชีวิตที่เก็บรวบรวมไว้ ตลอดจนการจัดเก็บตัวอย่างแห้งในหอพรรณไม้ อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การดูแลและการจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นระบบของพันธุ์พืชของประเทศโดยเฉพาะที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และพืชเฉพาะถิ่น

3) ดูแล บริหาร จัดการตัวอย่างพันธุ์พืชทั้งตัวอย่างมีชีวิตและตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งที่ได้มาตรฐาน เพื่อบริการการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ ตลอดจนมีการจัดทำบัญชีรายชื่อตัวอย่างมีชีวิต จัดทำนโยบายด้านการจัดการตัวอย่าง (Collections Management Policy) ดำเนินกิจกรรมด้านการแลกเปลี่ยนตัวอย่าง ตลอดจนโครงการด้านการอนุรักษ์ ร่วมกับหน่วยงานทางวิชาการด้านพืชทั้งในและต่างประเทศ

4) มีการศึกษาวิจัยด้านต่างๆ ทั้งในด้าน ชีววิทยา นิเวศวิทยา ชีพลักษณะ (phenology) และการตอบสนองของพืช ต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ของพืช เพื่อเป็นข้อมูลในการเพาะขยายพันธุ์ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และคืนถิ่น

5) มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา การใช้ประโยชน์จากพืช ตลอดจนสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของมวลมนุษยชาติ และเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

6) เป็นศูนย์กลางด้านการฝึกอบรมที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านพฤกษศาสตร์และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงด้านพืชสวน

7) ส่งเสริมการสร้างตระหนักรู้และการสร้างจิตสำนึก ด้านการอนุรักษ์พันธุ์พืชและสิ่งแวดล้อมผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม และสื่อเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่างๆ

8) ดำเนินการพัฒนานักวิจัยด้านต่างๆ ให้มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะสาขาวิจัยเพื่อพัฒนา สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์แนวใหม่ และดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์พืชโดยอาศัยเทคนิคต่างๆ อาทิ ธนาคารพันธุกรรม รวมถึงการอนุรักษ์ในสภาพปลอดภัย

9) มีการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่ออนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (CBD) , แผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ 2011-2020 และเป้าหมายไอจิ

(Strategic Plan for Biodiversity 2011-2020 and the Aichi Targets) และการดำเนินงานตามกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช (Global strategy for plant conservation: GSPC) ตลอดจนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (NBSAPs) ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจน และต่อเนื่อง

10) มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญระดับสากลปฏิบัติงานประจำ มีเครือข่ายทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งมีจำนวนนักวิชาการที่เหมาะสมกับกิจกรรมและภารกิจที่ต้องการความเชี่ยวชาญ

คำจำกัดความนี้สามารถเทียบเคียงได้กับมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานสากล

คำจำกัดความตัวชี้วัด :

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการวัดผลการดำเนินงาน จึงได้กำหนดคำจำกัดความวิธีการวัดผลตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ไว้ดังนี้

ตัวชี้วัด	คำจำกัดความ
1) จำนวนชนิดพันธุ์ไม้สำคัญ 4 กลุ่มของประเทศได้รับการอนุรักษ์และการลงทะเบียนและมีการจัดการอย่างเป็นระบบ (จำนวนสะสม)	● จำนวนไม้มีชีวิตริต (Living Collection) ที่ได้รับการรวบรวมไว้สะสมในสวนพฤกษศาสตร์ในสังกัดองค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยมุ่งเน้นเฉพาะไม้ 4 กลุ่มซึ่งเป็นไม้กลุ่มสำคัญของประเทศที่เป็นจุดแข็งของสวนพฤกษศาสตร์ไทย ที่จะสามารถรวบรวมพรรณไม้ 4 กลุ่มประกอบด้วย ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือไม้หายาก ที่อยู่ในบัญชี IUCN Red Data list of Treatedened และ บัญชี Treatedened Plants in Thailand โดยกรมป่าไม้ และตาม Flora of Thailand กล้วยไม้ จิงข่า และพืชสมุนไพรให้มีความโดดเด่นและมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบแหล่งสำรองพันธุ์กรรมพืช 3 กลุ่มที่สำคัญของประเทศ (จำนวนชนิดพันธุ์ไม้ทั้งหมด ประกอบด้วย กล้วยไม้ = 1,120 ชนิด, จิงข่า = 300 ชนิด, ไม้หายาก 1,800 ชนิด ● การเป็นระบบจะต้องมีข้อมูลพืชครบถ้วน 100% สามารถตรวจสอบและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ประกอบด้วย (1) เลขประจำปี (2) สถานที่จัดเก็บและอนุรักษ์ (3) ชื่อวิทยาศาสตร์ / วงศ์ (4) ที่มา (สถานที่) / นิเวศ / พิกัด (5) ผู้เก็บ / สำรอง (6) ภาพต้นใบ ดอกผล (7) สถานภาพไม้หายาก / ถูกคุกคาม / ใกล้สูญพันธุ์ (ตามเกณฑ์ IUCN) (8) การสอบทาน สุขภาพ โรคแมลง จำนวน (9) การขยายพันธุ์ (ต้องการขยายพันธุ์ หรือไม่ต้องการ) ● วัดผลเป็นจำนวนชนิดที่สามารถรวบรวมได้จากรายงานหรือบัญชีรายชื่อพรรณไม้ที่รวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์
2) จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ซึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่น	● จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ในสังกัดองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน และทำการรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ ไว้เพื่อการอนุรักษ์ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของ

ตัวชี้วัด	คำจำกัดความ
ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค	ประเทศไทย โดยมีองค์ประกอบครบถ้วนในการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางพฤกษศาสตร์ประกอบด้วย 1) การรวบรวม Plant Collection ที่โดดเด่น มีฐานข้อมูลและจำนวนที่ชัดเจน 2) มีโครงการอนุรักษ์ที่ตอบสนองเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ 3) มีจำนวนผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ แหล่งอนุรักษ์ 4) มีการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ 5) มีโครงการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์
6) ร้อยละความสำเร็จในการจัดทำระบบข้อมูลด้านพืชและเผยแพร่ผ่านระบบ Online (ของพันธุ์ไม้ที่รวบรวมไว้ทั้งหมดในสวนพฤกษศาสตร์)	● ความสำเร็จจากการจัดทำระบบข้อมูลด้านพืช และสามารถเผยแพร่ผ่านระบบ Online (ของพันธุ์ไม้ที่รวบรวมไว้ทั้งหมดในสวนพฤกษศาสตร์ เป็นร้อยละความสำเร็จของ การดำเนินงาน ประกอบด้วย - กิจกรรมที่1 มีระบบข้อมูลด้านพืชที่ อ.ส.พ. จัดเก็บไว้ และสามารถจัดเก็บข้อมูลด้านพืชที่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน - กิจกรรมที่ 2 ข้อมูลด้านพืชได้นำเข้าในระบบครบถ้วนถูกต้องตามจำนวนพันธุ์ไม้ที่รวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ - กิจกรรมที่ 3 สามารถใช้ในการบริหารจัดการข้อมูลพืชภายในองค์กร . - กิจกรรมที่ 4 ระบบมีความพร้อมที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก - กิจกรรมที่ 5 สามารถเผยแพร่ข้อมูลผ่านระบบ Online ได้
7) ร้อยละของอัตราการอยู่รอดของพรรณไม้ 4 กลุ่ม ที่ได้ทำการรวบรวมไว้	● อัตราการอยู่รอดของชนิดพรรณไม้ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กล้ายไม้ ชิงช้าไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือไม้หายาก และพืชสมุนไพร ที่รวบรวมไว้ทั้งหมด สามารถดำรงชีวิตและสามารถขยายพันธุ์ต่อไปได้ ● วัดผลเปรียบเทียบกับ จำนวนพรรณไม้ตาม Check List ที่รวบรวมไว้
8) จำนวนชนิดพันธุ์ที่ได้รับการศึกษาวิจัยและเข้าสู่โปรแกรมพันธุ์คืนถิ่น	● จำนวนพันธุ์ไม้ที่ อ.ส.พ. ได้รับการศึกษาวิจัยและขยายพันธุ์ด้วยเทคโนโลยีและนำคืนสู่ถิ่นเพื่อให้พันธุ์เติบโตได้ในพื้นที่ธรรมชาติ โดยการจัดกิจกรรมนำคืนถิ่นจะต้องดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะประชาชนและชุมชนท้องถิ่น วัดผลจากจำนวนชนิดพันธุ์ไม้ที่ศึกษาวิจัยและปล่อยคืนสู่ป่า
9) จำนวนผลงานวิจัยด้านพืชและความ	● จำนวนผลงานทางวิชาการและโครงการวิจัยด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพของ อ.ส.พ. ที่ได้รับการพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่

ตัวชี้วัด	คำจำกัดความ
หลากหลายทางชีวภาพที่ตีพิมพ์ในเอกสาร วารสารระดับนานาชาติ	เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศของ อ.ส.พ. การจัดพิมพ์หนังสือวิชาการ และบทความทางวิชาการที่มีการพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ (Meeting Paper, Conference Paper) หรือเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมทางวิชาการ (proceeding) ในระดับชาติและนานาชาติในแต่ละปี
10) อัตราการอยู่รอดของชนิดพันธุ์ที่ได้รับการคืนถิ่น จนถึงระยะแพร่พันธุ์ได้ เป็นไปตามหลักวิชาการ	อัตราการอยู่รอดของชนิดพันธุ์ที่ได้รับการคืนถิ่นจากจำนวนชนิดพันธุ์ที่ศึกษาวิจัยเพื่อขยายพันธุ์ และสามารถอยู่รอดได้จนถึงระยะแพร่พันธุ์ได้ เป็นไปตามหลักวิชาการ คิดเป็นร้อยละ เปรียบเทียบกับจำนวนที่ปล่อยคืนสู่ป่า
11) จำนวนเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างบทบาทสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล	จำนวนเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างบทบาทสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล ที่มีกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกัน
12) ร้อยละของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในภูมิภาคที่มีสวนพฤกษศาสตร์อยู่ ในการเสริมสร้างบทบาทด้านการอนุรักษ์	จำนวนสถาบันการศึกษา โรงเรียนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายหรือพันธมิตรในการร่วมอนุรักษ์โดยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่ให้ความรู้ด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นของสวนพฤกษศาสตร์ และสามารถเข้าใจบทบาทขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เป็นอย่างดี
13) จำนวนเครือข่ายภาคประชาชน หรือชุมชนท้องถิ่น ในการเสริมสร้างบทบาทด้านการอนุรักษ์	จำนวนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายหรือพันธมิตรในการร่วมอนุรักษ์โดยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่ให้ความรู้ด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นของสวนพฤกษศาสตร์ และสามารถเข้าใจบทบาทขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

ตัวชี้วัด	คำจำกัดความ
14) ร้อยละเครือข่ายเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์และบทบาทด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์นอกถิ่นของสวนพฤกษศาสตร์ในระดับมากขึ้น	- ระดับความสำเร็จในการดำเนินการคืนพันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์พันธุ์ไม้ประจำถิ่นตามหลักการ คู่มือการนำพรรณไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์กลับคืนถิ่นอย่างยั่งยืน โดยให้มีประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม อาทิเช่น การฝึกอบรมให้ความรู้และปลูกจิตสำนึก การเพาะขยายพันธุ์ การดำเนินกิจกรรม การติดตามและประเมินการอยู่รอดของพันธุ์ไม้ และได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายชุมชนในการรักษาและต่อยอดกิจกรรม - วัดผลจากหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีสนับสนุนการคืนถิ่นจนสามารถเห็นผลลัพธ์จากการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ
15) จำนวนผลงานที่จัดขึ้นเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้	จำนวนนวัตกรรมประเภท Incremental Innovation ซึ่งเป็นนวัตกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่อาจใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อื่นและนำมาปรับใช้กับสวนพฤกษศาสตร์ ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ เนื้อหาที่เหมาะสม สามารถใช้ภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจเป็นผลงานในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดจากการดำเนินการจัดทำ หรือ ศึกษา ค้นคว้า วิจัยขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์ สามารถทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างกว้างขวาง และแพร่หลายมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น สื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีการให้ความรู้ แนวความคิดในการจัดกิจกรรม ฯลฯ
16) จำนวนกระบวนการหรือกิจกรรมบริการทางวิชาการและส่งเสริมความรู้อย่างเป็นระบบ	กระบวนการในการให้ความรู้หรือบริการวิชาการที่ได้รับการจัดวางอย่างเป็นระบบเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการความรู้และวิชาการต่างๆ ได้อาทิเช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดหลักสูตรอบรมฯลฯ
17) ร้อยละความพึงพอใจและความตระหนักของผู้ใช้งานนวัตกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร	ร้อยละความพึงพอใจของผู้มาใช้ประโยชน์ในแหล่งเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการให้ความรู้ทางวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจ หรือมีความรักความตระหนักในสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยกำหนดให้ต้องมีการสำรวจในกิจกรรมการให้ความรู้ต่างๆ ภายในพื้นที่แหล่งเรียนรู้
18) ร้อยละของจำนวนผู้เข้ามาใช้ประโยชน์	จำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์ ของ อ.ส.พ.ในแต่ละปี

ตัวชี้วัด	คำจำกัดความ
สวนพฤกษศาสตร์ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน	สวนพฤกษศาสตร์ของ อ.ส.พ. หมายถึง สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่ และสวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ สวนพฤกษศาสตร์ระยอง และสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น
19) ระดับความพึงพอใจ ของผู้เข้าเยี่ยมชมต่อ ความสามารถในการ รองรับผู้ใช้บริการของ แหล่งเรียนรู้ในระดับ มากขึ้นไป (4) ไม่น้อย กว่า	- ร้อยละของจำนวนผู้มาเยี่ยมชมโดยพิจารณาจากผลสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจของ ที่มีความพึงพอใจที่ระดับ 4 ขึ้นไป โดยกำหนดให้ต้องมีการสำรวจความพึงพอใจในประเด็นที่ครบถ้วนอย่างน้อย ดังนี้ 1. พื้นที่ให้บริการ/2. การให้บริการของเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่ให้บริการ/ 3. ขั้นตอนการหรือกระบวนการให้บริการ /4. สิ่งอำนวยความสะดวก/5. ความปลอดภัย/ 6. ข้อมูลมีความทันสมัย น่าสนใจ และ 7.ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง - เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ และวิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละประเด็น โดยนำคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อมารวมกันหารด้วยจำนวนข้อย่อย จะได้ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม
20) ผลงานได้รับการต่อยอด เชิงพาณิชย์	ผลงานวิจัยที่ได้รับการต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ในปัจจุบันหรือในอนาคต หรืออาจเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ ที่เกิดจากการวิจัยรวมถึงนวัตกรรม หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่คิดค้นขึ้นมาและสามารถก่อให้เกิดรายได้ ต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์
21) รายได้จากการ ประกอบกิจการ เพิ่มขึ้น	- รายได้จากการดำเนินงาน ได้แก่ รายได้จากการเข้าชมสวน รายได้จากการเช่าห้องประชุม รายได้จากการขายของที่ระลึก/หนังสือ รายได้จากการจำหน่ายพันธุ์ไม้ รายได้จากการประชุมสัมมนา และรายได้อื่น ยกเว้น รายได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาล รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร รายได้จากการบริหารศูนย์ฝึกอบรม และรายได้จากการขายวัสดุเสื่อมราคา - อัตราร้อยละคำนวณเปรียบเทียบจากรายได้จากปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา
22) ระดับคะแนนการ ประเมินผลด้านการ บริหารจัดการ (Enabler)	ผลการประเมินประจำปี ภายใต้เกณฑ์การประเมินผลด้านการบริหารจัดการ องค์กร จำนวน 8 ด้าน และมีผลคะแนนเป็นไปตามเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	คำจำกัดความ
23) ร้อยละความพึงพอใจในการบริหารจัดการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อการบริหารจัดการองค์กร อยู่ในระดับ มากขึ้นไป

ตาราง ผ-1 ตารางคำจำกัดความตัวชี้วัด

การวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนทางเศรษฐศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนทางด้านการเงิน (Finance Drivers) และปัจจัยขับเคลื่อนทางด้านการปฏิบัติการ (Operation Drivers) และกำหนดแผนการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อขับเคลื่อนค่า EP ให้สูงขึ้น (SIP Plan) และค่าเป้าหมายที่คาดหวัง (ที่มา : แผนกลยุทธ์ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO-Strategic Improvement Plan) ได้กำหนดปัจจัยขับเคลื่อนมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ที่นำมาใช้ในการกำหนดค่าเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

ภาพ ผ-1 ประมาณการ EP 2562

จากตัวแปรทั้งด้านรายได้และค่าใช้จ่าย พบว่ามีค่าใช้จ่ายจากการใช้เงินรายได้เพิ่มขึ้น จึงได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนทางการเงิน (Finance Drivers) และปัจจัยขับเคลื่อนทางด้านการปฏิบัติการ (Operation Drivers) และกำหนดแผนการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อขับเคลื่อนค่า EP ให้สูงขึ้น (SIP Plan) และค่าเป้าหมายที่คาดหวัง ดังนี้

Driver	Finance Drivers	Operation Drivers	SIP Plan	ค่าเป้าหมาย
1. การอนุญาตให้เช่าพื้นที่	(1) รายได้จากการจัดกิจกรรมในสวน (2) รายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม	(1) พัฒนาพื้นที่และระบบสาธารณูปโภค (2) กำหนดพื้นที่/บริหารสินทรัพย์ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด (3) กำหนดอัตราค่าบริการ (4) จัดทำแผนการตลาดเชิงรุก โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายทั้งในส่วนภาคราชการและเอกชน (5) ทำการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดงาน Event ภายในสวนพฤกษศาสตร์	(1) พัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า (2) วางแผนการใช้ประโยชน์และจัดหาเครือข่ายมาร่วมลงทุนในสินทรัพย์ (3) ขยายฐานการตลาดลูกค้าในกลุ่มที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มจัดกิจกรรม Wedding ถ่ายโฆษณา ถ่ายภาพยนตร์	รายได้จากการให้เช่าพื้นที่เพิ่มขึ้น 30%
2. รายได้จากการเข้าชมสวน	(1) การจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน (2) คนที่เข้ามาชมสวน	(1) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (2) พัฒนาพื้นที่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	(1) พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าในวงกว้าง (2) พัฒนาจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมและใช้บริการ	จำนวนผู้เข้าชมสวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20

Driver	Finance Drivers	Operation Drivers	SIP Plan	ค่าเป้าหมาย
		(3) กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว (Event) (4) บุคลากรด้านการบริการภายใน (5) คุณภาพการให้บริการ	(3) จัดกิจกรรม Event ร่วมกับพันธมิตร ธุรกิจท่องเที่ยว (4) ฝึกอบรมและพัฒนาคุณภาพด้านการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว (5) สำรวจความพึงพอใจให้กับลูกค้า	
3. รายได้จากการขายสินค้า	(1) สินค้าวิชาการ (2) สินค้าของที่ระลึก (3) สินค้าเกษตร	(1) คุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ (2) ช่องทางจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์	(1) สำรวจความต้องการของตลาด (2) สำรวจความพึงพอใจของลูกค้าเพื่อนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ (3) พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ สินค้าของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ทางวิชาการให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์และตรงต่อความต้องการของลูกค้า (4) ฝากสินค้ากับเครือข่ายพันธมิตรและสวนพฤกษศาสตร์สาขาต่างๆ (5) เพิ่มช่องทางการขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต	รายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น 15%
4. รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	(1) รายได้จากการจำหน่ายกาแฟ (2) จากการจำหน่ายน้ำและของว่าง	(1) ปรับปรุง/ควบคุมคุณภาพและความสะอาดรสชาติของกาแฟ (2) ควบคุมต้นทุนการผลิตกาแฟ	(1) พัฒนาร้านอาหารให้มีมาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการ เพิ่มสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า	รายได้จากการขายอาหารเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 15

Driver	Finance Drivers	Operation Drivers	SIP Plan	ค่าเป้าหมาย
	(3) จากการจำหน่ายอาหาร (เพิ่มในอนาคต)	(3) ปรับปรุงร้านกาแฟให้สวยงามและดึงดูดใจ (4) ปรับปรุงพื้นที่ให้มี ความสวยงามเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (5) เพิ่มจุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในช่วงเทศกาล (6) เสริมสร้างเทคนิคการขายให้กับผู้ขาย		
5. รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	(1) รายได้จากการจำหน่ายกาแฟ (2) จากการจำหน่ายน้ำและของว่าง (3) จากการจำหน่ายอาหาร (เพิ่มในอนาคต)	(1) ปรับปรุง/ควบคุมคุณภาพและความสะอาดรสชาติของกาแฟ (2) ควบคุมต้นทุนการผลิตกาแฟ (3) ปรับปรุงร้านกาแฟให้สวยงามและดึงดูดใจ (4) ปรับปรุงพื้นที่ให้มีความสวยงามเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (5) เพิ่มจุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในช่วงเทศกาล	พัฒนาร้านอาหารให้มีมาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการ เพิ่มสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า	รายได้จากการขายอาหารเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 15

Driver	Finance Drivers	Operation Drivers	SIP Plan	ค่าเป้าหมาย
		(6) เสริมสร้าง เทคนิคการขาย ให้กับผู้ขาย		
6. รายได้จากการ จำหน่าย พรรณไม้	(1) รายได้จากการ จำหน่ายพรรณ ไม้	(1) พรรณไม้ที่ จำหน่ายมีความ โดดเด่น	(1) เพาะขยายพันธุ์ไม้หายาก พรรณไม้ใกล้สูญพันธุ์เพื่อจำหน่าย (2) กำหนดรูปแบบของพรรณไม้ให้เป็นเอกลักษณ์ (3) กำหนดราคาที่เหมาะสม	รายได้จากการขายพรรณไม้เพิ่มขึ้น 30%

ตาราง ผ-2 กลยุทธ์และเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพ

จากตารางกลยุทธ์และเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานในแต่ละปัจจัยขับเคลื่อน จึงกำหนดค่าเป้าหมาย EP ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ดังนี้

ค่า EP 2562	-13,831,567.86	ล้านบาท
ค่า EP ประมาณการปี 2563	-2,705,186.97	ล้านบาท
ค่า EP เป้าหมาย	ติดลบน้อยลง	

ดังนั้น จึงได้กำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและพาณิชย์ จากการประกอบกิจการพฤกษศาสตร์รวมทั้งผลิตผลงานเพื่อนำสู่การใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

- ให้มีค่า EP เป้าหมายเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท

การกำหนดเป้าหมายใช้สำหรับอ้างอิงเป้าหมายค่า EP ที่เพิ่มขึ้น

อ.ส.พ. ได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วย

- 1) Singapore Botanic Gardens
- 2) Xishuangbanna Tropical Botanical Garden
- 3) South China Botanical Garden
- 4) Bogor Botanical Garden
- 5) Kunming Botanical Garden
- 6) Chenshan Botanical Garden
- 7) Pha Tad Ke Botanical Garden
- 8) Penang Botanic Gardens
- 9) Northwestern University Ecotourism Park and Botanic Gardens
- 10) SAIGON ZOO & BOTANICAL GARDENS

ตาราง ผ-3 เปรียบเทียบข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชื่อสวนพฤกษศาสตร์	Singapore Botanic Gardens	South China Botanical Garden	Xishuangbanna Tropical Botanical Garden	Bogor Botanical Garden	Kunming Botanical Garden	Chenshan Botanical Garden	Pha Tad Ke Botanical Garden	Penang Botanic Gardens	Northwestern University Ecotourism Park and Botanic Gardens	SAIGON Zoo & Botanical Garden
1. ข้อมูลพื้นฐาน	www.sbg.org.sg	www.scib.cas.cn	www.xtbg.cas.cn	www.bogorbotanicgardens.org		www.csnbgsh.cn	www.pha-tad-ke.com	botanicalgardens.penang.gov.my		www.saigonzo.net/
1.1 ปีก่อตั้ง	1959	1929	1959	1817	1938	2007		1884	2007	1864
1.2 สถานที่ตั้ง	Cluny Road Singapore	เมืองกวางโจว มณฑลกว่างตุง สาธารณรัฐประชาชนจีน	สิบสองปันนา	ห่างจากกรุงจาการ์ต้า เมืองหลวงของประเทศอินโดนีเซียไปทางตอนใต้ประมาณ 60 กิโลเมตร	ห่างจากตัวเมืองคุนหมิงประมาณ 12 กิโลเมตร	เขตช่งเจียง เมืองเซียงไฮ้			Governor Elizabeth Keon Road, Payas-Samac San Nicolas, Ilocos Norte, Philippines	Nguyen Binh Khiem Str., Ward Ben Nghe, Dist. 1, Ho Chi Minh City
1.3 การกำกับดูแล	กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติสิงคโปร์	สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน	สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน	สถาบันวิทยาศาสตร์อินโดนีเซีย	สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน	สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน				
1.4 แหล่งเงินทุน	รัฐบาลสิงคโปร์	สภาประชาชนจีนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน	สภาประชาชนจีนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบัน	รัฐบาลอินโดนีเซีย	สภาประชาชนจีนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบัน	สภาประชาชนจีนแห่งชาติจีน ผ่านทางสถาบัน				

ชื่อสวนพฤกษศาสตร์	Singapore Botanic Gardens	South China Botanical Garden	Xishuangbanna Tropical Botanical Garden	Bogor Botanical Garden	Kunming Botanical Garden	Chenshan Botanical Garden	Pha Tad Ke Botanical Garden	Penang Botanic Gardens	Northwestern University Ecotourism Park and Botanic Gardens	SAIGON Zoo & Botanical Garden
			วิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน		วิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน	วิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน				
1.5 ขนาดพื้นที่	74 เฮกเตอร์	1,155 เฮกตาร์	900 เฮกตาร์	80 เฮกตาร์	44 เฮกตาร์	207 เฮกตาร์			8 เฮกตาร์	24 เฮกตาร์
2. ด้านการสร้างองค์ความรู้										
2.1 งานด้านการศึกษาวิจัย	-จัดหมวดหมู่และการวิจัยอย่างเป็นระบบในการมุ่งเน้นไปที่หอพรรณไม้ตีนเป็ด เฟิร์น กล้วยไม้ พืชวงศ์ขิง และหญ้า	-การเปลี่ยนแปลงของโลกและระบบนิเวศระบบของพืชและวิวัฒนาการทางชีววิทยา การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน	-สกัดตัวยาจากพืช เช่น ต้นเลือดมังกร พืชชนิดนี้มีอายุยืน มีคุณค่าทางยา ช่วยรักษาเลือดลมสตรี ยังมีเห็ดหลินจือ ปลูกไว้ที่นี่ด้วย	-รวบรวมพรรณไม้แถบหมู่เกาะในประเศอินโดนีเซีย	- ด้านวิทยาศาสตร์จำแนกประเภทพันธุ์ไม้ การศึกษาสรีระศาสตร์ของพันธุ์ไม้ การศึกษาพฤกษศาสตร์ชาติพันธุ์หรือพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน - มีการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการพัฒนาอย่าง	-กลุ่มอาคารเรือกระจกและพื้นที่สวนใช้งบประมาณกว่า 319 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีชาวเยอรมันเป็นผู้ออกแบบ		-เป็นสถาบันการเรียนรู้ การศึกษา และการวิจัยตัวอย่างพรรณไม้ที่มีชีวิตอยู่และมีพิพิธภัณฑ์ของพืชและสัตว์ต่าง ๆ สำหรับศึกษา	-รวบรวมพรรณไม้แถบฟิลิปปินส์	-มีมากกว่า 500 ชนิดหลายอย่างเช่นต้นไม้โบราณ กล้วยไม้ แคคตัส เฟิร์น เรย์จันทร์ ฯลฯ

ชื่อสวนพฤกษศาสตร์	Singapore Botanic Gardens	South China Botanical Garden	Xishuangbanna Tropical Botanical Garden	Bogor Botanical Garden	Kunming Botanical Garden	Chenshan Botanical Garden	Pha Tad Ke Botanical Garden	Penang Botanic Gardens	Northwestern University Ecotourism Park and Botanic Gardens	SAIGON Zoo & Botanical Garden
					ยังยืนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้					
2.2 งานหอพรรณไม้	-สมุนไพรรหลักประมาณ 750,000 ตัวอย่าง สมุนไพรจำนวน 8,000 ชนิด	-ตัวอย่างของพืชที่มีท่อลำเลียงมากกว่าหนึ่งล้านตัวอย่าง จำนวน 7,000 ชนิด	-การจัดเก็บหลักของหอพรรณไม้ของสวนป่าดิบชื้น สิบสองปันนา มุ่งเน้นที่พืชที่มีท่อลำเลียงเขตเขตรมณฑลยูนนาน	-ร้อยละ 60 ของตัวอย่างที่ถูกรวบรวมในหอพรรณไม้แถวหมู่เกาะในประเทศอินโดนีเซีย	-สวนดอกชา 150 กว่าไร่ -สวนดอกต้นนกแขกเต้า 60 ไร่ ปลูกหลายประเภท 10,000 กว่าต้น แบ่งเป็นสวนดอกต้นนกแขกเต้า สวนต้นไหม	-รวบรวมตัวอย่างพืชเป็นจำนวนกว่า 50,000 ตัวอย่าง โดยรวบรวมไว้ในห้องเก็บตัวอย่างที่มีขนาดกว่า 100 ตารางเมตร		-Rain Tree -The Canon Ball Tree -The Argus Pheasant Tree -The Candle Tree -The Ebony Tree	-ตัวอย่างของพรรณไม้มีชีวิต 147 ตัวอย่าง จำนวน 1,500 ชนิด	
3. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้										
3.1 ห้องสมุด	- เปิดให้ประชาชนทั่วไปใช้									

ชื่อสวน พฤกษศาสตร์	Singapore Botanic Gardens	South China Botanical Garden	Xishuangbanna Tropical Botanical Garden	Bogor Botanical Garden	Kunming Botanical Garden	Chenshan Botanical Garden	Pha Tad Ke Botanical Garden	Penang Botanic Gardens	Northwestern University Ecotourism Park and Botanic Gardens	SAIGON Zoo & Botanical Garden
	ห้องสมุดโดยมี ห้องบริการ ต่างๆ เช่น ห้อง สื่อ ตัวอย่าง สมุนไพร พรรณไม้แห้ง มุมพักผ่อนอ่าน หนังสือ ฯลฯ									

**แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์
ระยะที่ 1 พ.ศ. 2563-2565
(ฉบับทบทวนปี 2564)**

ผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์
ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2563 วันจันทร์ที่ 28 กันยายน 2563
นำเสนอผ่านคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในคราวการประชุมคณะกรรมการ
ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2564